

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Qvaestio II. De modo vnionis Verbi Incarnati in duodecim articulos diuisa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](#)

De plenitudine eius nos omnes acceperimus; ergo ratione humanae naturae perducendæ ad summam perfectionem, non decuit Incarnationem fieri à principio mundi; ratione autem Verbi, ut causa efficiens est perfectionis humanae, non debuit differri usque ad finem mundi; & declaratur hæc pars; quia perfectio illa, ad quam perducenda est ultima natura humana, est perfectio gloriae, quæ erit in fine mundi. Secundò probatur Concl. ex effectu humanae salutis; quia Deus venit in assumpta carne, quando & subueniri debere sciuit, & gratum futurum beneficium; at Deus sciuit debere homini subueniri, non in fine mundi, sed ante, & similiter non in fine sed ante futurum gratum beneficium; ergo: Maior probatur seu declaratur; quia in potestate dantis est, quando vel quantum velit misereri: Minor vero probatur; quia si hoc remedium differatur usque ad finem mundi, totaliter Dei notitia & reverentia & morum honestas abolita fuisset in terris; ergo. Probatur hæc assumpta conditionalis ex Augustino in lib. 2. de quæst. nou. test. quæst. 8.3. dicente: Cum languore quodam humani generis abolescere cœpisset, &c. Tertiò probatur conc. quia sic magis manifestatur diuina virtus, ergo. Probatur antecedens; quia sic diuina virtus pluribus modis homines saluavit, non solum per fidem futuri, sed etiam per fidem præsentis & præteriti.

Expositio Textus.

VIDENDA est explicatio Caiet. circa primam rationem D. Tho. Mouet dubitationem de veritate Concl. Med & post eum Suar. & eius solutiones doctrinam præsentis articuli confirmant & illustrant, &c.

QVAESTIO II.

De modo vnionis Verbi Incarnati in duodecim articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de modo vnionis Verbi incarnati. Et primò, quantum ad ipsam vniōrem. Secundò, quantum ad personam assumentem. Tertiò, quantum ad naturam assumptam.

Circa primum queruntur duodecim.

Primo, virum vniōis Verbi Incarnati sit facta in natura.

Secundò, virum sit facta in persona.

Tertiò, virum sit facta in supposito vel hypostasi.

Quartò, virum persona vel hypostasis Christi post incarnationem sit composita.

Quintò, virum sit facta aliqua vniō animæ, & corporis in Christo.

Sextò, virum natura humana fuerit vnitæ verbo accidentaliter.

Septimò, virum ipsa vniō sit aliquid creatum.

Octauò, virum sit idem quod assumptio.

Nonò, virum sit maxima vniō.

Decimò, virum vniō duarum naturarum in Christo fuerit facta per gratiam.

Undecimò, virum eam aliqua merita precesserint.

Duodecimò, virum gratia vniōis fuerit homini Christo naturalis.

Ratio ordinis.

QVAESTIONEM de conuenientia Incarnationis tam absoluta quam respectiva sequitur quæstio de eiusdem Incarnationis quiditate: modus enim vniōis, de quo proponit argumentum S. D. non accidentalis sed essentialis est

A ad ipsam Incarnationis & vniōis naturam pertinens: Et quoniam vniō humanae naturæ cum diuina persona dupliciter sumitur, scilicet pro coniunctione & pro relatione ex ea resultante, agit primò S. D. de vniōe prout significat coniunctionem in sex primis articulis: Deinde tractat de eadem quatenus significat relationem in 7. & 8. ar. Tertiò de vniōe, quatenus coniunctio est, agit per comparationem ad alias vniōes in 9. ar. Ultimò differit de causis vniōis, quæ tres solent assignari, scilicet gratia, merita & natura; de quibus agit in ultimis tribus articulis. De vniōe vero, quatenus est coniunctio, disputatur primò ratione termini in quatuor primis articulis. Secundò ratione vniōis extremi, scilicet naturæ humanae in 5. art. Tertiò ratione modi, seu qualitatis ipsius vniōis in 6. art. Rursus de vniōe ratione termini: queritur primò, quo ad terminum simplicem, aut vniōis rationis in tribus primis articulis. Deinde quoad terminum compositum in 4. art. De termino vero simplici sive vniōis rationis tria querit. Primò: Vtrum vniō sit facta in natura; quia natura prior est persona seu personalitate. Secundò, an sit facta in persona, quæ in specie humana idem est quod hypostasis & suppositum. Tertiò, propter quorundam errorum distinguenter personam ab hypostasi in natura rationali querit, vtrum vniō sit facta in supposito vel hypostasi: De termino autem composito agit in 4. art. querens, vtrum persona Christi post Incarnationem sit composita: Denique de vniōe quo ad eius qualitatem & modum differit in 6. art. Querens, vtrum humana natura fuerit vnitæ Verbo Dei accidentaliter: De singulorum etiam ordine suis locis magis distinctè dicemus.

ARTICVLVS I.

Vtrum vniō Verbi Incarnati sit facta in natura.

AD primum sic proceditur. Videtur, quod Vnō Inf. 4.2. &c. Verbi incarnati sit facta in una natura. Dicit 5. c. &c. 12. enim Cyrillus, & inducit in gestis Concilij Chalcedon.

Dicens. Non oportet intelligere duas naturas, sed unam natūram Dei Verbi incarnatam. Quod quidem non est, nisi vniō fieret in natura. Ergo vniō Verbi incarnata est in natura.

& 4. contr.

Præterea, Arbanus dicit: Sicut anima rationalis, & caro vniō est homo: ita Deus, & homo vniō est Christus. & caro conuenient in constitutio- & vniō ar. Sed anima rationalis, & caro conuenient in constitutione naturæ humanae. Sic ergo Deus, & homo conuenient in constitutione alicuius naturæ: ergo vniō ca. 211. 212. facta est in natura.

& 225. aff.

Præterea, Duarum naturarum vna non denomi- 1. epif. 1. ad Clidonum. natur ex altera, nisi aliquo modo inuenientur. Sed diuina natura, & humana in Christo ab inuenientur: dicit enim Cyrillus diuinam natu- ram esse incarnatam, & Greg. Naz. dicit humanam natu ram esse deificatam, vt patet per Damasc. Ergo ex duabus naturis videtur esse facta vna natura.

Sed contra est, quod dicitur in determinatione Cō- Lib. 3. artib. cilij Chalcedon. Confitemur in nouissimis diebus filium fid. c. 6.7. Dei vniōgenitum in duabus naturis inconfusè, immutabiliter, indivisi, inseparabiliter agnoscendum, nūquam sublata differentia naturarum propter vniōem. Ergo vniō non est facta in natura.

Respondeo dicendum, quod ad huius questionis evidētiam oportet considerare quid sit natura. Sciendum est ergo, quid nomen naturæ à nascendo est dictum. Unde primo est impostum hoc nomen ad significandum generationem viventium: que naturitas vel pullulatio dicitur, vt dicatur natura quasi nascitura. Deinde

Text. 2.

translatum est nomen naturae ad significandum principium huius generationis. Et quia principium generationis in rebus viueibus est intrinsecum, ulterius derivatum est nomine naturae, ad significandum quodlibet principium intrinsecum motus: secundum quod Philos. dicit in 2. Phys. quod natura est principium motus in eo, in quo est per se, & non secundum accidens. Hoc autem principium vel forma est, vel materia: unde quandoque natura dicitur forma, quandoque vera materia. Et quia finis generationis naturae est in eo, quod generatur, essentia speciei, quam significat diffinitio: inde est quod huiusmodi essentia speciei vocatur etiam natura. Et hoc modo Boetus naturam diffinit in lib. de duabus naturis dicens, Naturae est unamquamque rem informans specie a diffinitia: quae scilicet competit diffinitionem speciei. Sic ergo nunc loquimur de natura secundum quod natura significat essentiam, vel quod quid est, siue quidditatem speciei. Hoc autem modo acceptando naturam, impossibile est unionem Verbi incarnationis esse factam in natura.

*Art. 5. bu
in questi.* *Tripliiter enim aliquid unum ex duobus, vel pluribus constituitur. Vno modo ex duobus integris, perfectis remanentibus. Quod quidem fieri non potest nisi in ipsis, quorum forma est compositione, vel ordo, vel figura. Sicut ex multis lapidibus aliquo ordine adanatis, per solam compositionem sit acerius: ex lapidibus autem, & lignis secundum aliquem ordinem dispositis, & etiam ad aliquam figuram redactis, sit dominus. Et secundum hoc posuerunt aliqui unionem esse per modum confusions, que scilicet est sine ordine: vel per modum commassationis, que scilicet est cum ordine. Sed hoc non potest esse. Primum quidem: quia compositione, vel ordo, vel figura non est forma substantialis, sed accidentalis. Et sic sequeretur, quod unio incarnationis non esset per se, sed per accidens: quod infra improbabitur. Secundo, quia ex huiusmodi non sit unum simpliciter, sed secundum quidem remanent enim plura actu. Tertiode, quia forma talium non est natura, sed magis ars: sicut forma domus. Et sic non constitueretur una natura in Christo, ut ipsi volunt.*

20.4.3. *Alio modo fit aliquid unum ex perfectis, sed transmutatis: sicut ex elementis fit mistum. Et sic aliqui dicereunt unionem incarnationis esse factam per modum complexionis. Sed hoc non potest esse. Primum quidem, quia natura diuina est omnino immutabilis, ut in prima parte dictum est. Vnde nec ipsa potest converti in aliud, cum sit incorruptibilis: nec aliud in ipsa, cum ipsa sit ingenerabilis. Secundo, quia id, quod est communum, nulli miscibilum est idem species: differt enim caro a quolibet elementorum specie. Et sic Christus non esset eiusdem naturae cum patre, nec cum matre. Tertiode, quia ex ipsis que plurimum distant, non potest fieri commixtio: solvit enim species unius eorum, putasi quis guttam aquae amphora vini apponat. Et secundum hoc, cum natura diuina in infinitum excedat humana naturam, non potest esse mixtio: sed remanebit sola natura diuina.*

Tertio modo fit aliquid ex aliquibus non permisitis vel permutatis, sed imperfectis: sicut ex anima & corpore fit homo: & similiter ex diversis membris unum corpus constituitur. Sed hoc dici non potest de incarnationis mysterio. Primum quidem, quia vitragis natura est secundum rationem suam perfecta, diuina scilicet & humana. Secundo, quia diuina natura & humana non possunt constituerre aliquid per modum partium quantitatinarum, sicut membra constituant corpus: quia natura diuina est incorporea. Neq; per modum forme, & materia: quia diuina natura non potest esse forma alicuius, praesertim corporei. Sequeretur enim, quod species resultans esset communicabilis pluribus: & ita essent plures Christi. Tertiode, quia Christus non esset humanae naturae, neq; diuinae naturae. Differentia enim addita varia speciem: sicut unitas numerum, sicut dicitur in 8. Metaph.

Ad primum ergo dicendum, quod authoritas Cyrilli Text. 10. exponitur in quinta Synodo sic: si quis unam naturam In Conc. Verbi Dei incarnatam dicens, non sic accipiat, sicut Patri Constant. docuerunt, quia ex diuina natura, & humana vno est secundum subsistentiam facta: sed ex talibus vobis naturam unam, sive substantiam diuinitatis, & carnis Christi introducere conetur: talis anathema sit. Non ergo sensus est, quod in incarnatione ex duabus naturis sit una natura constituta: sed quod natura Verbi Dei carnem uniuersit sibi in persona.

B Ad secundum dicendum, quod ex anima & corpore constituitur in unoquoque nostrum duplex unitas, natura, & persona. Naturae quidem secundum quod anima unitur corpori, formaliter percipiens ipsum, ut ex duabus fiat una natura, sicut ex actu & potentia, vel materia, & forma. Et quamcum ad hoc non attenditur similitudo: quia natura diuina non potest esse corporis forma, ut in primo probatum est. Unitas vero personae confituitur ex eis, in quantum est unus aliquis subsistens in carne, & anima. Et quamcum ad hoc attenditur similitudo: unus enim Christus subsistit in diuina natura & humana.

C Ad tertium dicendum, quod sicut Damas. dicit, natura diuina dicitur incarnata: quia est unita carni personaliter: non quod sit in naturam carnis conuersa. Similiter & caro dicitur Desificata (ut ipse dicit) non per conuersationem, sed per unionem ad Verbum saluis suis proprietatibus naturalibus, ut intelligatur caro Desificata: quia facta est Dei Verbi caro, non quia facta est Deus.

Sensus questi.

H *Vivus quesiti sensum, quoad terminum illum natura, declarat S.D. in p. littera, quatuor dictae vocis significata distingue, & coru solum ultimum proposito deferire declarans. Reliqua ad eiusdem quesiti intelligentiam necessaria vide apud Caietanum, Medin. & Suarez.*

*Cicer.
Medin.
Suarez.*

D Eclarat primò S.D. sensum quesiti distinguendo quatuor significata huius vocis, natura, & explicando, quomodo sumatur in proposito. Secundò proponit & probat conclusionē unico argumēto, quo simul etiam confutat quodam antiquorum hæreticorum errores.

Quod ad primum: præmissa nominis ethymologia, quatuor ordinatè & clarè proponit huius vocabuli natura significationes, dicens, hic sermonem esse de natura iuxta quartā eius significationem, prout videlicet significat essentiam vel quod quid est seu quidditatem speciei.

E Quod ad secundum CONCLVSTO est. Impossibile est unionem Verbi incarnati esse factam in natura. Probatur: Tripliiter aliquid unum sive una natura aut quasi una natura ex duobus, vel pluribus constituitur: Vno modo ex duobus integris perfectis remanentibus; quod quidem fieri non potest, his in ipsis, quorum forma est compositione vel ordo, vel figura sicut ex multis lapidibus, &c. Alio modo fit aliquid unum ex perfectis sed transmutatis, sicut ex elementis fit mistum: Tertiode fit aliquid ex aliquibus non permisitis vel permutatis, sed imperfectis, sicut ex anima & corpore fit homo, & similiter ex diversis membris unum corpus constituitur; at nullo dictorum modorum fieri potuit unio Verbi incarnati; ergo impossibile est eam esse factam in natura: Maior patet. Minor quo ad singulas eius partes probatur, & primò quo ad primam tripliciter. Primum, quia sequeretur, quod unio incarnationis non esset per se sed per accidens: at hoc est falsum; ergo. Probatur sequela; quia compositione vel ordo vel

vel figura non est forma substantialis sed acci- dentalis. Secundò probatur eadem pars ; quia in hoc modo vñionis remanent plura actū; ergò non sit ex eis vnum simpliciter sed tantum secundum quid . Tertiò probatur ; quia sic non constitueretur vna natura in Christo . Probatur sequela ; quia forma talium non est natura , sed magis ars sicut forma domus . Et his argumentis excludit S. D. hæresim afferentium vñionem Verbi incarnati esse per modum confusionis , quæ scilicet est sine ordine , vel per modum commissationis quæ scilicet est cum ordine . Quoad secundam verò partem probatur eadem minor tripliciter . Primo : quia natura diuina est omnino immutabilis ; ergò , nec ipsa potest conuerti in aliud , nec aliud in ipsam . Probatur consequentia quo ad priorem partem ; quia diuina natura est incorruptibilis : quoad posteriorem autem ; quia est ingenerabilis . Secundò probatur eadem pars minoris ; quia sic Christus non esset eiusdem naturæ cum Patre , nec cum Matre ; ergò . Probatur illatio ; quia id quod est commixtum , nulli miscibilum est idem specie ; ergò . Probatur hoc assumptum exemplo carnis , quæ differt specie à quolibet elementorum . Tertiò probatur : quia ex ijs , quæ plurimum distant , non potest fieri commixtio ; at natura diuina in infinitum excedit humana naturam ; ergo non potest inter eas esse mixtio , sed remanebit sola natura diuina : prima propositio probatur : quia soluitur species vnius eorum ; quod manifestatur exemplo apponentis guttam aquæ amphoræ vini . Quibus argumentis excluditur error dicentium vñionem Incarnationis esse factam per modum complexionis : Denique probatur eadem minor , quo ad ultimam eius partem tripliciter . Primò : quia vtraque natura diuina scilicet & humana est secundum rationem suam perfecta . Secundò , quia diuina natura & humana non possunt constitutere aliquid per modum partium quantitatuarum , nec per modum formæ & materiæ ; ergò . Probatur antecedens , quo ad primam partem ; quia natura diuina est incorporea , quo ad secundam verò ; quia diuina natura non potest esse forma aliquius , præterim corporei ; ergò . Probatur antecedens ; quia sequeatur , quod species resultans esset communicabilis pluribus , ac proinde quod essent plures Christi . Tertiò probatur eadem pars ; quia sic Christus non esset humanae naturæ neque diuinæ . Probatur sequela ; quia differentia addita variait speciem , sicut vñitas numerum , vt ait Arist. in 8. Metaph. tex. 10.

Expositio Textus.

DE VERITATE conclus. quæ est fidei Catholicae dogma firmissimum , & de hæresibus ac delirijs Eutichetis & aliorum hæreticorum huic veritati contrarijs differuit vberimè S. D. in 4. contr. Gent. cap. 35. & alijs precedentibus : vbi latius explicat rationem præsentis articuli distinguis eam in plures ; Cuius diligentiam posteriores imitati eandem hic veritatem examinant , & singulos illi contrarios hæreticorum errores productis diuinorum Scripturarum oraculis , facrorum Conciliorum definitionibus , Sanctorum dictis ac rationibus confutant ; ex quibus precipui sunt Medina super hoc arric. Val. punc. 1. Bellar. libr. 3. de incarn. à ca. 1. vñ. 23 ad 4. Suar. disp. 7. sect. 2. Valsq. disp. 14. & Aluar. disp. 10.

MAIOR in probatione Conclusionis assumpta Apparens tres enumerat modos , quibus aliquid vnum ex duobus vel pluribus constituitur : quorum primus duos continet modos , de quibus dubitationem excitat Ferrarenf. in 4. contr. Gent. c. 35. D. Thom. de
modis quib.
ex duobus
vel plurib.
vnum con-
stituitur,
ex duobus
modis con-
stituitur. quia S. D. hic ait primum modum , quo ex duobus integris & perfectis remanentibus vnum a liquid constituitur , esse quando fit vnum ex multis per solam compositionem adunatis , sicut ex multis lapidibus fit acerius : secundus autem quando ex multis secundum aliquem ordinem dispositis fit vnum ; vt domus ex lapidibus & lignis ; in dñcto verò cap. 35. contrariam huic distinctionem inter prædictos duos modos videtur constituere : eos enim distinguens ait : Fit autem vnum ex multis vno quidem modo , secundum ordinem tantum ; sicut ex multis domibus fit ciuitas , & ex multis militibus fit exercitus ; alio modo , ordine , & compositione : sicut ex partibus domus coniunctis , & per contactum , & per colligationem domus fit : Videlicet autem hæc distinguendi forma manifestè priori contraria : in hoc enim posteriori loco videtur S. D. (inquit Ferrarenf.) velle , quod ordo sumi posuit sine compositione ; in hoc autem articulo videtur significare , ordinem absque compositione sumi non posse , sed bene compositionem sine ordine . Sol. Ferrar.

alia solutio
melior. C In dubitatione respondet Ferrarenf. dicens , hic aliter accipi compositionem , quam in dñcto capit. in hoc enim articulo sumitur (inquit) compositio pro qua cumque adunatione plurim ; & sic ordo plurimum compositionem includit ; non autem compositio includit ordinem , vt patet ; & ideo potest accipi compositio & per se & cum ordine : in illo verò cap. accipitur compositio , vt quandam colligationem & indiunctionem importat ; & sic compositio ordinem includit ; non autem ordo includit compositionem , nam quæ per quandam colligationem sunt indiuncta , necesse est (inquit) esse ordinata , vt vñ sit prius & aliud posterius ; sed quæ habent ordinem , non est necesse , vt sint indiuncta ; possunt enim in vna ciuitate esse multæ domus ordinatae , & tamen separatae ab iniucem & non colligatae ; & ideo potest accipi ordo & per se & cum compositione . Posset tamen huic difficultati planius satisfieri dicendo ; tribus modis posse ex duobus vel pluribus integris & perfectis vnum constui : primo secundum ordinem tantum , sicut ex multis domibus ciuitas , & ex multis militibus exercitus constituitur : secundò secundum compositionem tantum ; sicut ex multis lapidibus fit acerius . Tertiò secundum ordinem & compositionem ; sicut ex multis lapidibus & lignis ordinatè dispositis & colligatis domus constituitur ; Quos tres modos in vtroque loco significavit S. D. quamvis non vtrōbique omnes explicitè : nam in dñcto cap. 35. primum tantum & tertium explicitè posuit , secundum autem , vt in tertio claufum , tāquam materiam eo priorem intelligi voluit : Quis enim nesciat ex lapidibus prius in aceruo compositis addita per artificem ordinata colligatione vnum aliud quoddam totum à priori , scilicet aceruo diuersum constitui ? in hoc autem articulo tres omnes prædictos modos enumerauit , sed duos tantum scilicet secundum & tertium exemplis illustravit : cum enim ait : quorum forma est compositio vel ordo vel figura , nomine compositionis secundum modum significat ; nomine autem ordinis primum , nomine verò figuræ tertium exprimit manifestè figura namque solis illis totis ex pluribus integris partibus constitutis propriè conuenit , quorum

partes contactu & colligatione sunt ynitæ: sicut ligna, lapides & cementum in domo: Ex his enim ynitis & colligatis resultat figura; non autem ex militibus ordinatis in exercitu aut domibus in ciuitate; nisi quatenus vt colligate concipiuntur, aut oculis offeruntur.

*Explicatur
1. 2. pars
minoris &
eius proba-
tio scilicet ex-
ficietas, re-
ponit, &
Caiet. de-
penditur
so. 1. Suar.*

Nunc singulas minoris eiusdem argumenti partes cum præcipuis earum probationibus breuiter expéndamus. Est igitur PRIMA PARS MINORIS. Vnonem Verbi incarnati non potuisse fieri ex duabus naturis integris & perfectis remanentibus prima verò probatio est; quia sequeretur vno- nem Incarnationis non esse per se sed per acci- dens: Vbi aduerte opinionem afferentum vno- nem durarum naturarum in Christo, hoc modo fuisse factam magis ad heresim Nestorij, quam ad errorem Eutichetis pertinere, vt explicat hic Suarez in suo comm. & colligitur etiam cuiusdenter ex littera.

Secunda pars minoris est: Vnonem Incarnationis non esse factam ex duabus naturis perfectis, sed in trans- mutatis, sicut ex elementis fit mistum. Circa quam scendum est multos ex sanctis Patribus vno- nem durarum naturarum in Christo vocare mis- sionem diuinae naturæ & humanæ; ita Cypri- nus lib. de vanitate idolorum. Nyssenus in oratione catech. ca. 25. Iren. lib. 3. ca. 21. Vigilius lib. 1. contra Eutichet. Nazianzenus orat. 24. & 42. Augustinus lib. 4. de Trinitate, ca. 23. Terrullianus lib. de carne Christi. & Cyrillus lib. cont. Anthropomorph. c. 18. Sed nomine missionis, nihil aliud, quam substantialem durarum naturarum vnonem in vna Christi persona & existentia significare voluerunt; sicut etiam ea qua miscentur in vna existentia con- iunguntur; & ita se explicat Augustinus epistola 3. & Cyrillus loc. sup. not.

PRIMA dicta minoris probatio est; quia natura diuina est omnino immutabilis; ergo nec ipsa potest conuerti in aliud, nec alius in ipsum. Probatur sequela; quia est incorruptibilis & ingenerabilis; vbi Caiet. aduertit hic non esse sermonem de ea conuersione, qua sit per transubstantiationem; quia non valeret ratio; nam ex hoc, quod aliquid est ingenerabile, non sequitur non posse aliud in ipsum diuina virtute transubstantiari, cum in Christi corpus gloriosum, quod est incorruptibile & ingenerabile, conuertatur substantia panis in Eucharistia; sed est (inquit) sermo de conuersione per transmutationem, sicut elementa conuertuntur in mistum & alimentum in corpus animalis quod nutritur; quia de tali conuersione disputatur in secundo modo, quo ex pluribus perfectis transmutatis fit vnum.

*Suar. ob. 1. Sed hanc expositionem impugnat Suar. in Comm.
2. primi; quia petit principium. Secundi; quia reddit iniurilem & imperfectam doctrinam D. Tho. qui tamens absolue & simpliciter omnes modos, qui E falsò fingi possent, nititur impugnare. Tertiò, quia ratio Caiet, falsum assumit: quoniam ex Dei omnimoda immutabilitate euidenter efficitur, nihil posse in ipsum conuerti, etiam per transubstantiationem; quoniam si aliquid in aliud conuertitur, necesse est ut illud, in quod fit conuersio, aliquid esse vel aliquem nouum modum vel certè nouam dependentiam antiqui esse acquirat, eo quod conuersio sit vera actio nouum terminum ponens, quod fieri absque mutatione non potest eius, ad quod actio terminatur.*

Rer. sensus. Sed haec facile diluuntur ex ipso titulo presentis articuli, cuius sensus est: an ex duabus naturis in Christo resultauerit vna quedam alia tercia natura, vt hic aduertit Med. & post eum Suar. & o-

A stendit satis aperte discursus D. Th. & præsertim in tertia probatione secundæ partis minoris, in cuius fine concludit dicens: Sed remanebit sola diuina natura; quasi diceret: hæc non erit mistio, neque vno durarum naturarum in vna ex eis na- turæ resultante, de qua nunc loquimur; quia re- manebit sola diuina natura. Deinde dico cum Me- din. D. Th. hic supponere factam fuisse quandam vnonem diuinitatis ad Verbum, quod admit- tunt etiam hæretici, quo supposito, nullus alius supererit vno modis præter illos, quos in hoc articul. recenset S. D. conuersio namque panis in corpus Christi per transubstantiationem non est vno corporis ad panem, neq; ex corpore Christi & pane fit vnum tertium. Vide etiam alia, que scribit hic author pro defensione dictæ exposi- tionis Caiet.

Ad argumenta verò Suar. respond. Ad primum negatur assumptum, dicere namque hic sermo- Suar. natum non esse de conuersione, quæ sit per transub- stantiationem; sed per transmutationem non est petitiō principij, sed expositiō & limitatio do-ctrinae D. Th. intra terminos ab eodem in titulo præfixos, & in ipso discursu declaratos. Ad secun- dum negatur etiam assumptum; quia modus con- versionis per transubstantiationem sub præ- sentis quæstionis difficultate minimè continetur: sed ad quæstionem pertinet de immutabilitate Dei. Ad tertium negatur antecedens: non enim ait Caiet. ex hoc quod aliquid est immutabile, sed ex hoc quod aliquid est ingenerabile, non sequi, quod non possit diuina virtute aliquid in ipsum transubstantiari; vt patet de corpore Christi. Secundo dico Caiet. cum D. Thom. loqui de immutabilitate secundum transmutationem, qua ex pluribus perfectis transmutatis fit vnum tertium.

Sed huic responsioni videntur obstatre verba D. Thom. sic enim loquitur: Sed hoc non potest es- se, primum quidem; quia natura diuina est omnino im- mutabilis: vnde nec ipsa potest conuerti in aliud, cum sit incorruptibilis, nec aliud in ipsam; cum sit ingene- rabilis. Respondetur naturam diuinam ex duobus sol. simul iunctis dici omnino immutabilem, pri- mum est: quia est incorruptibilis, tam simpliciter quam secundum quid: secundum est: quia est ingenerabilis tam simpliciter quam secundum quid: Ex primo deducit S. D. naturam ipsam diuinam non posse in aliud conuerti, ac proinde non posse ex ea & humana natura simul committi resuflare tertiam naturam: & hoc est quod prin- cipaliter hic intendit: ex secundo vero ad maius complementum discursus deducit, non posse aliud in ipsam conuerti: Quod si hec non placent, sequere secundum modum dicendi Med. quo vi- titur Suar. contra Caiet.

Circa eandem partem aduerte plures ex Patri- bus, suo modo loquedi significare carnem Christi fuisse deificatam: quia conuersa fuit in Deitatem, ita Nazianzenus in epistola 1. ad Chelidonium, & in orat. 42. & 51. & Damascenus lib. 3. cap. 19. & singulariter Iustinus in Apologia 2. pro Christianis affirmat, carnem & sanguinem Christi fuisse conuersa in Deitatem, sicut panis & vinum conuertitur in corpus Christi. S. Thom. autem hic ait, nihil in Deum posse conuerti, quod certissi- mum est: & ideo dictæ Sanctorum locutiones pie sunt exponenda: Nihil enim aliud inten- dunt, quam Christi carnem esse deificatam, id est perfusam donis Deitatis, & vnam habere sub- sistentiam & existentiam cum persona diuina, ex qua unitate prouenit Idiomatum communi- catio, modo inferius explicando: Iustinus au- tem

tem solum vult, quod sicut Christi Corpus veram habuit carnem & sanguinem personaliter vnitam naturam diuinam, sic eius caro & sanguis vere continentur in Eucharistia.

Declaratur ultima pars minoris, eius probatio falsa, & dubitatio ne de eius bonitate.

*Ultima pars minoris negat unionem Verbi incarnati esse factam ex diuina & humana natura, vt partibus imperfectis siue essentialibus vt materia & forma, siue integralibus vt membra corporis; in cuius secunda probatione principium illud assumit, videlicet *diuina natura non potest esse forma alicuius praesertim corporei*: de quo latè disputat Capr. in 3. dist. 15. q. 2. contra Ioan. de Ripa. Et Ferrar. in 4. contr. gent. c. 35. §. sed contra predicatorum. Vbi ex doctrina Capr. præcipua dicti Ioan. diluit argumenta. Eandem propositionem hic explicat Caiet. cuius doctrinam abfque fundamento reiçunt Med. & Suar. sed illius principij veritatem, prout exponitur à Caiet. defendimus in 1. p. q. 12. a. 2. contro. 3. Probat autem hic S. D. dictum principium; quia sequeretur, quod species resultans esset communicabilis pluribus; atq; ita plures essent Christi; cuius sequela fundamentum hic explicat eruditè Cai. & latius Ferrar. in allegato c. 35. §. circa hanc probationem. Et Med. in respon. ad ultimam obiect. contra processum D. Th. & Suar. in fine sui *Commen-**

Obiectio.

Sed contra prob. hanc est arg. Nam etsi talis natura non posset, ex parte Deitatis multiplicari, posset tamen ei multiplicatio conuenire ex partes humanitatis, sicut ratio principij quod constitutum ex essentia diuina in ratione speciei, & intellectu beatorum multiplicatur, non ex parte essentie sed ex parte intellectus; ergo similiter illa tertia natura posset ex parte solum humanitatis multiplicari, nec tamen inde sequeretur multiplicari Christum ex parte Deitatis; quod tamen in probatione videtur deducere S. Thom. *Resp.* nullam esse consequentiam. Ad probationem à simili dico, non esse eandem sed longè diuersem rationem illius tertiae naturae, & principij resultantis ex intellectu & essentia diuina. Nam illa tertia natura, quæ ex humanitate & diuinitate consurgeret, esset natura corporea substantialis non habens totam materiam suæ speciei; omnis autem natura corporea, quæ totam non habet materiam suę speciei, ex se multiplicabilis est in plura supposita, cum sit nata pluribus in esse & de pluribus cōcreto predicari; igitur illa tertia natura esset multiplicabilis in plura supposita; & quia Christi suppositum est diuinum, oportet etiam illa supposita esse diuina: cum sint eiusdem rationis; ac proinde multa alia essent diuina supposita prater tres personas SS. Trinit. quod est impossibile: non ita verò est impossibile dari plura individua constituta per rationem principij resultantem ex intellectu, & essentia diuina vnta in ratione speciei; quia talia individua & supposita essent creata.

Notationes
circumscriptiones ad argumenta.

Circumscriptio ad tertium aduerte Vasq. dist. 14. c. 4. carpere D. Th. quod falso tribuerit Damasceno locutionem illam, natura diuina est incarnata, sed diligenter verba litteræ consideranti apparet D. Th. non locutionem, sed eius explicationem Damasc. tribuisse; sic autem loquitur Damasc. lib. 3. fidei orth. cap. 6. Et quando dicimus naturam Verbi incarnatam esse secundum beatos patres Athanasium, & Cyrilum, diuinitatem dicimus vnitam esse carni: præmisserat autem hoc dictum:

A omni humane naturæ inquitius vnitam esse omnem dimensionis substantiam. Ex quibus etiam videtur, falsum esse, quod ait Vasquez in dicto cap. 4. minorum, Damas. in illo cap. solùm concedere dictam propositionem addita illa voce Verbi, hoc modo: *natura Verbi est incarnata*: cum enim apud Damas. idem significant haec duæ propositiones, natura diuina siue diuinitas est incarnata; & diuinitas est vnta carni vel humana natura; Si posteriore hanc admittit, hoc ipso priorem etiam concedit, cum praedicta tamē particula (licet verbis quandoque non expressum) intelligendam, & quatenus opus fuerit explicandam: Verba itaque illa Damasceni, quas Vasq. allegat ex 11. cap. videlicet: *Quod diuinitas homo facta est, aut incarnata sit, aut humanitate se induerit, nunquam audiuius, nihil aliud significant, nisi propositiones istas nudæ & simpliciter, vt proferuntur acceptas non esse veras nec vnu receptas, vt ibidem explicat commentator Clémentius.*

*Circa eandem responsionem scito, propositionem illam: *Deitas est incarnata* concedi à Bernardo in ser. primo de Paschate. August. lib. de fide ad Petrum c. 2. & lib. primo de Trinitat. cap. septimo, & 11. & alijs locis. Leone Papa epist. 10. Naz. 1. & 2. Atha. & Cyril. quos refert Damas. lib. tertio de fide, c. 6. & alijs à Niceta relatis l. 3. Thesauri c. 34. & 35. candem etiam concedit D. Th. infra q. 3. a. 2. & Gabriel. in 3. dist. 15. q. vnu a. 2. Concl. 4. & 5. Damas. autem lib. 2. de fide c. 11. & Niceta libro 3. Th. c. 11. & negantes illam nihil aliud intendunt, nisi Deitatem non suisse incarnatam per se primò & immediate; non tamē negant eam, secundariò & mediately incarnatam sūisse; quoniam hoc modo terminata est ad illam assumptionem humanitatis. Neq; tamen ut similes admittendæ sunt istæ propositiones: *Deitas nata est ex Virgine, passa est & mortua; quia nomen illud abstractum Deitas facit sensum formalem, & significat ea prædicata conueniri Deitati secundum se: Esse verò incarnationem significat esse terminum assumptionis carnis primarium vel secundarium; & hoc secundò modo verum est Deitatem esse incarnatam; quia ratione suppositi secundariò terminat incarnationem: quod quia nullam dicit imperfectionem non repugnat Deitati, sicut illi repugnat mori &c. Fulgentius tamen propositiones illas concedit, videlicet Deitas est mortua, &c. primò quoniam Ecclesia canit: *in ligno mortua vita fut.* Secundò: quia istæ sunt verae. Deus est passus & mortuus; Deus autem formalissimè est Deitas, sed eius dictum accipendum est in sensu identico, sumendo abstractum pro concreto, vt etiam in dicto versu usurpat Ecclesia: idem enim sunt realiter in diuinis concretum & abstractum.**

*C*ircumscriptio ad tertium longam instituit disputationem aduersus Vbiquistas, quam vide, si placet:

ARTICULUS II.

Vtrum vno Verbi incarnati sit facta in persona.

A secundum sic proceditur. Videtur, quod vno locis supra Verbi incarnati non sit facta in persona. Personæ in diuina enim Dei non est aliud à natura ipsius: vt habitum dicitur in primo. Si ergo vno non est facta in natura, secundum p. p. q. 3. ar. 8. quod non sit facta in persona.

Præterea, Natura humana non est minoris dignitatis in Christo, quam in nobis. Personalitas autem p. p. q. 29. *ar. 3.*

M. 4. ad di-

ad dignitatem pertinet; ut in primo habitum est. Cum A in Christo, quam in nobis, quod in nobis quasi per se existens propriam personalitatem habet, in Christo autem existit in persona Verbi. Sicut etiam esse completiū specie pertinet ad dignitatem forme: tamen sensuum nobilis est in homine propter coniunctionem ad nobilorem formam completiū, quam sit in bruto animali, in quo est forma completa.

L. 3. c. 11. Q. Præterea, sicut Boet. dicit in lib. de dua naturis, persona est rationalis nature individua substantia. Sed verbum Dei assumpit naturam humanam individuam: natura enim universalis non subsistit secundum se, sed in nuda contemplatione consideratur: ut Damas. dicit. Ergo humana natura habet suam personalitatem. Non ergo videtur, quod sit facta a uno in persona.

Sed contra est, quod in Calcedon. synodo legitur, **Habetur in** Non in duas personas partitum, aut diuisum, sed unum conc. 1. Eph. & eundem filium virginem Deum Verbum, dominum nostrum Iesum Christum confitemur. Ergo facta est uno Verbi in persona.

A. p. r. c. Respondeo dicendum, quod persona aliud significat, quam natura. Natura enim, ut dictum est, significat essentiam speciei, quam significat diffinitio. Et si quidem ipsa, que ad rationem speciei pertinent, nihil aliud adiunctum inueniri posset, nulla necessitas esset distinguendi naturam a supposito naturae, quod est individuum subsistens in natura illa: quia uniusquaque individuum subsistens in natura aliqua, esset omnino idem cum sua natura. Contigit autem in quibusdam rebus subsistentibus inueniri aliquid, quod non pertinet ad rationem speciei, scilicet accidentia, & principia individuantia (sicut maxime appareat in ipsis, que sunt ex materia, & forma composita) & ideo in talibus etiam secundum rem differt natura, & suppositum: non quasi omnino aliqua separata: sed quia in supposito includitur ipsa natura speciei, & superadduntur quadam alia, quae sunt præter rationem speciei: unde suppositum significatur ut totum, habens naturam sicut partem formalem & perfectiū sui: & propter hoc in compostis ex materia, & forma, natura non predicitur de supposito: non enim dicimus, quod hic homo sit sua humanitas. Si qua veritates est, in qua omnino nihil aliud est præter rationem speciei, vel naturae sue (sicut est in Deo) ibi non est aliud secundum rem suppositum, & naturam, sed solum secundum rationem intelligendi: quia natura dicitur secundum quod est essentia quædam: eadem veritas dicitur suppositum, secundum quod est subsistens. Et quod est dictum de supposito, intelligendum est de persona in creatura rationali, vel intellectuali: quia nihil aliud est persona, quam rationalis natura individua substantia, secundum Boetium. Omne igitur quod inest alicui persona, sive pertinet ad naturam eius, sive non, vnitur ei in persona: si ergo humana natura verbo Dei non vnitur in persona, nullo modo ei vnitur: & sic totaliter tollitur Incarnationis fides: quod est subruere totam fidem Christianam. Quia ergo Verbum habet naturam humanam sibi vnitam, non autem ad suam naturam diuinam pertinentem: consequens est, quod unius sit facta in Verbi persona, non autem in natura.

Ad primum ergo dicendum, quod licet in Deo non sit aliud secundum rem natura, & persona: differt tamen secundum modum significandi (sicut dictum est) quia persona significat per modum subsistentis. Et quia natura humana sicut vnitur Verbo, ut Verbum in ea subsistat, non autem, ut aliquid addatur ei ad rationem sua naturae, vel ut eius natura in aliud transmutetur: ideo unius humana natura ad Verbum Dei, facta est in persona, non in natura.

Ad secundum dicendum, quod personalitas in tantum pertinet ad dignitatem alicuius rei, & perfectionem, in quantum ad dignitatem alicuius rei, & perfectionem eius pertinet, quod per se existat: quod in nomine persona intelligitur. Dignius autem est alicuius, quod existat in aliquo se digniori, quam quod existat per se. Et ideo ex hoc ipso humana natura dignior est

Ad tertium dicendum, quod Verbum Dei non assumpit humanam naturam in universalis, sed in atomo, est in individuo (sicut Dam. dicit) alioquin Lib. 3. id. oportet quod cuique homini conueniret esse Dei verbum: sicut conuenit Christo. Scindendum est tamen, quod non quilibet individuum in genere substantia etiam in rationali natura habet rationem personæ: sed solum illud quod per se existit, non autem quod existit in alio perfectiori. Vnde manus Sorsis quamvis sit quoddam individuum, non tamē est persona: quia non per se existit: sed in quoddam perfectiori, scilicet in suo toto. Et hoc etiam potest significari in hoc, quod persona dicitur substantia individua: non enim manus est substantia, sed pars substantiae. Licet ergo haec humana natura sit quoddam individuum in genere substantiae: quia tamen non per se separatum existit, sed in quoddam perfectiori, scilicet in persona Dei verbi, consequens est quod non habeat personalitatem propriam. Et ideo facta est unio in persona.

Explicatur sensus questi, & diluuntur argumenta Medina.

PERSONA accipitur hic ut distinguitur contra naturam, ac proinde ut est hoc subsistens in natura intellectuali divina; quod duplex est; quoddam enim est substantia completa, quod propriè & simpliciter appellatur persona, ut Pater & Filius & Spiritus S. quibus singulis conuenit tota diffinitio personæ: aliud autem est substantia incompleta, atque ideo non nisi imperfectè rationem habens personæ: quia scilicet illi deest incommunicabilitas, quæ est ultimum personæ complementum, ut hic Deus: cui licet per se primo conueniat substantia ac per hoc nonnullam personæ rationem habeat, quatenus persona distinguitur contra naturam; non tamen absolute persona dici potest, sed cum addita conditio ne diminuente scilicet incompleta, ut late declarauimus in i. p. quest. 39. art. 4. contr. 1. Hic itaque sumitur persona, prout distinguitur contra naturam, id est ut est hoc subsistens in natura intellectuali, siue sit propriè perfectè ac absolute persona, siue minus propriè imperfectè & incompleta tantum, ut scilicet Caiet. aduerdit, & probat in fine sui Commentarij ad hunc articulum.

Sed contra explicationem hanc argum. Med. p. 1. ob Medina m. quoniam Caiet. dicit, quod hic Deus communis tribus personis est persona, vel accipit

E. personam impropriè vel propriè licet sit incompleta: si primum, sic non est persona vere: si secundum, tunc videtur sequi illud incommodum, quod in diuinis sint quatuor personæ, una incomplete & tres complete. Resp. personam accipi secundo modo. Ad argumentum contra hanc partem negatur consequentia: quia persona hæc incompleta scilicet hic Deus non ponit in numerum cum tribus personis completis. Sed hanc responsionem sic arguit Med. In diuinis sunt quatuor relationes reales, licet illæ non sint quatuor res; ergo similiter &c. Resp. nullam esse sol. consequentiam; quia quilibet ex quatuor relationibus habet completem rationem relationis; sed quia realis distinctio in diuinis non est, nisi per

per oppositionem relatiuam, quam relatio communis spirationis non habet ad paternitatem nec ad filiationem; ideo cum illis in ratione rei non ponit in numerum, sed cum eis est vna res.

Obiect. 2. **Secundò.** Persona in hac disputatione vel abstrahit à communicabili, vel designat tantum rem incomunicabilem, non primum ut planè constat; ergò secundum est afferendum. **Respon-**
sol. **detur,** personam in hac disputatione abstrahere à communicabili & incomunicabili; quia significat subsistens in natura diuina; sumitur enim persona ut distinguitur contra naturam; sic autem extenditur ad omnem habentem naturam, siue illam habeat cōmunicabilitē siue incomunicabilitē.

Obiect. 3. **Tertiò** Omnes doctores in hac disputatione præmittunt distinctionem Boetij, scilicet: Persona est rationalis naturæ individua substantia, id est incomunicabilis; ergò. **Resp.** nullam esse consequentiam; primum: quia sermo est hic de mente Sancti Thomæ, non de sensu aliorū Doctorum. Secundò; quia ex completo cognoscitur incompletum; & ideo præmittitur distinctionis personæ complete sumpta, ut ex ea cognoscatur ratio incompleta personæ.

Obiect. 4. **Quartò** D. Th. illud ipsum, quod in Concilio decretum est, ratione manifestat: sed in Cōcilio, tam Calcedonensi quām Ephesino decernit, quod vno est facta in persona completa, siue in supposito incomunicabili; ergò. **Et con-**
firmatur ex ipso titulo questionis, ubi dicitur: *Vrum vno Verbi incarnati sit facta in persona;* igitur titulus designat præcisè vniōnem filij Dei. **Confirmatur** secundò: quia D. Th. loquitur in presenti de persona secundum distinctionem Boetij, ut patet in tertio argomento, & in eius solutione: Boetius autem distinxit personā incomunicabilem ut patet.

Sol. **Respondetur** Concilium definire vniōnem non esse factam in natura, sed in persona in qua duo sunt scilicet subsistētia & incomunicabilitas: quāmuis ergò Concilium definit vniōnem nō esse factam in natura, sed in persona incomunicabili; hic tamen S. D. non vtitur autoritate Concilij, nisi ad probandum vniōnem esse factam in persona, ut distinguitur cōtra naturam, id est in eo, quod subsistit in natura diuina, aut autem illud subsistens, siue illa persona sit incomunicabilis aut communicabilis definitur in sequenti quæstione. **Ad primam confir.** negatur illatio; nam vno Verbi Incarnati dupliciter intelligi potest esse facta in persona: *Vno modo* in persona completa id est in persona Verbi, prout est ab alijs sua proprietate personali distincta: *Alio modo* in persona incompleta id est in persona Verbi ratione subsistētiae essentia. Et ideo nomen personæ, & vniōnis in persona sumitur indistincte: ficut enim in articulo precedenti quæstum est: *Vrum vno Verbi incarnati sit facta in natura,* cum tamen natura sit communis tribus personis diuinis, ita queri potuit in hoc articulo: *Vrum vno Verbi incarnati sit facta in persona,* siue ea sit communicabilis siue incomunicabilis.

Ad 2. conf. **Ad secundam confir.** resp. D. Thom. in tertio argomento, & eius response loqui de persona in humana natura subsistente naturaliter: hæc autem est persona completa, id est incomunicabilis. Si namque natura humana in Christo propriam haberet personalitatem non posset ea retenere vniiri Verbo personaliter, neque secundum Verbi personam completam, neque secundum personam incompletam, id est secundum

A subsistentiam essentiale. Quæstio autem huius articuli est de vniōne in persona Verbi siue completa siue incompleta: Sed quoniam in articulo primo huius questionis supponitur vniōnem Verbi diuini cum humana natura factam fuisse in persona completa; ideo dici non congruē potest in hoc articulo sermonem esse de persona completa, cuius vniōnem cum humana natura probat S. D. ex proprijs personæ vt sic, prout distinguitur contra naturam; & quāmuis hic articulus per se ad concludendam dictam vniōnem non sufficiat, adiunctus tamen sequentibus & præcipue octavo tertia quæstionis sufficierent probat intentum.

Forma Textus.

B **PRAEMISSA** tituli declaratione respondetur quæsto vniōna Conclusione. Titulum explicitat S. D. declarando duo: *primum* est differentia significationis personæ à significatione naturæ; *secundum* est, quid sit vniiri in persona.

Differentia dictæ significationis ostenditur proposito uno communi principio, ex quo tres deducuntur conclusiones. Principium est hæc conditionalis, videlicet; *In his, que ad rationem speciei pertinent, nihil aliud adiunctum inueniri posset, nulla necessitas est distinguendi naturam à supposito naturæ, quod est individuum subsistens in natura illa;* sed vnum quodque individuum subsistens in natura aliqua, siue suppositum est omnino idem cum sua natura, & differet solum secundum rationem intelligendi. Probatur hoc principium; quia natura significat essentiam speciei, quam significat distinctionis; ergo. Deinde declaratur quo ad illam particulari, & differet solum secundum rationem intelligendi; quia natura diceretur, secundum quod est essentia quædam; eadem vero diceretur suppositum secundum quod est subsistens.

D **PRIMA CONCLVSIONE** ex hoc principio deducta est: *In his, que sunt ex materia & forma composita, differt secundum rem naturæ & suppositum, non quæsires aliquæ omnino separata; sed quia in supposito includitur ipsa natura speciei & superaddatur quædam alia quæ sunt preter rationem speciei.* Hæc conclusio sequitur ex illo principio per regulâ Aristotelis in primo poster. *Si affirmatio est causa affirmationis, & negatio erit causa negationis,* & è conuerso, quæ tenet in causis proprijs & præcisis: causa vero propria distinguendi naturam à supposito est habere aliquid adiunctum his, quæ pertinent ad rationem speciei, sicut è cōtra causæ propria non distinguendi est, non habere aliquid aliud adiunctum. Et probatur eadem Concl. à posteriori dupliciter, primum quia suppositum significatur, ut totum habens naturam, sicut partem formalem & perfectuam sui. Secundò quia in compositis ex materia & forma natura non prædicatur de supposito; quia non dicimus quod homo sit sua humanitas: Et sequitur hoc assumptum ex præcedenti; nam ex hoc quod suppositum significatur ut totum habens naturam ut partem formalem; sequitur naturam non prædicari de supposito; quia pars non prædicatur de toto.

E **SECVNDA CONCLVSIONE** ex eodem principio immediate deducta est: *In Deo non est aliud secundum rem suppositū & natura, sed solum secundū ratione intelligendi,* probatur; quia in Deo nihil omnino aliud est, præter rationem speciei vel naturæ sua.

TERTIA CONC. *Quod dictū est de supposito in illo cōmuni principio, intelligendū est de persona in creatura rationali vel intellectuali.*

Probatur; quia nihil aliud est persona, quām ratiq-

rationalis naturae individua substantia secundum A prior tamen filij, alioquin Christus ut homo referetur ad Patrem ut eius filius naturalis; appellat autem illam communem rationem personæ; quia persona ut sic dicit subsistens in rationali natura; non autem dicit relationem Patris vel Filij &c. noluit tamen S. D. individuationem subsistens Verbi, quæ est per relationem, ut conditionem excludere, sed propriam terminandi rationem significauit. Ultimum est hæresis Vbiquistarum, quam latissimè confutat Val. puncto 3. & Bellar. To. 1. 1. 3. de Christo cap. 11. & seq.

ARTICVLVS III.

B Virum vno Verbi incarnati facta sit in supposito, vel hypostasi.

AD tertium sic proceditur. Videtur quid vno 3. diff. 6. q. Verbi incarnati non sit facta in supposito sine in 1. art. 1. C^o hypostasi. Dicit enim Au. in Ench. Diuina substantia, ar 1. c. 20 & humana viraque est vnu Dei filius, sed aliud propter Verbum, & aliud proper hominem. Leo 1. a. 2. q. 3. Papa etiam dicit in Epistola ad Flavianum, vnum horum coruscat miraculis: aliud succumbit iniurijs. Sed 4. c. 18. aliud, & aliud differt supposito: ergo vnu Verbi incarnati non est facta in supposito. ^{cd 31. 38.} Et 9. Et 9. ^{cd 3. ad 4.}

Præterea, hypostasis nihil aliud est, quam substantia particularis, ut Boet. dicit in libro de duab. nat. ^{Et quilibet.} C^o nisestum est autem, quid in Christo est quadam alia 4. art. 8. C^o substantia a particulari præter hypostasim Verbi, scilicet quilibet. 9. q. corpus, & anima, & compositum ex eis. Ergo in ipso 2. 4. 1. C^o 3. cor. Et op. 1. est alia hypostasis præter hypostasim Verbi. ^{c. 21. C^o 12.}

Præterea, Hypostasis Verbi non continetur in aliquo genere, neque sub specie, ut patet ex his, quæ in prima Parte dicta sunt. Sed Christus, secundum, quid est factus homo, continetur sub specie humana: dicit enim Diony. 1. c. de Diu. no. Intr a natura nostra terminos estip. 1. q. venit, qui omnem totius naturæ ordinem superemere. 4. non poterit excedere. Non autem continetur sub specie humana, nisi sicut hypostasis quedam humana speciei. Ergo in Christo est alia hypostasis præter hypostasim Verbi Dei. Et sic idem, quod prius.

D^o Sed contra est quod Damasc. dicit in tertio lib. In cap. 3. 4. C^o domino Iesu Christo duas naturas cognoscimus vnam ^{217. 18.} autem hypostasim. ^{219. C^o 20.}

Respondeo dicendum, quid quidam ignorantes habitudinem hypostasis ad personam, licet concederent in Christo vnam solam personam, posuerunt tamen aliam hypostasim Dei & aliam hominis, as if vno sit tandem in persona, non in hypostasi.

Quod quidem appetit erroreum tripliciter. Primo, ex hoc, quod persona super hypostasim non addit nisi determinat in naturam sicut et rationalem, secundum, quid Boetius dicit in libro de duab. nat. quid persona est rationalis naturæ individua substantia, & ideo idem est attribuire propriam hypostasim humana naturæ in Christo, & propriam personam. Quod intelligentes sancti Patres, virumque in Concilio quinto apud Constantinopolim celebrato damnauerunt, dicentes: Si quis introducere conetur in mystero Christi duas substantias, seu duas personas, anathema sit: nec enim abiectionem personæ, vel substantia suscepit sancta Trinitas, incarnato vno de sancta Trinitate Deo Verbo. Substantia autem idem est, quod res substantia, quod est proprium hypostasis, ut patet per Boetium in libro de duabus naturis. Secundum, quia si deretur, quid persona aliud addat super hypostasim, in quo posset vnu fieri, hoc nihil aliud est, quam proprietas ad dignitatem pertinens: secundum, quid a quibusdam dicitur, quid persona est hypostasis proprietate distincta, ad dignitatem pertinente. Si ergo facta sit vnu in persona, & non in hypostasi, consequens erit, quid non facta sit vnu.

AD Huius articuli intelligentiam multa sunt hic breuiter indicanda. Primum est, quid personæ & naturæ vocibus sit intelligendum; quod explicat optimè Caetanus. Secundum est, quæ differentia realis sit inter creatuam suppositum & cœs naturā. Tertiū est, An differētia quæ hic statuit S. D. inter suppositū & naturā, habeat locū in Angelis. Quartū quid addat suppositū supra naturam; de quibus agit hic breuiter Caetanus, sed vberius infra q. 4. a. 2. nos autem in 1. p. q. 30. a. 2. Contr. 3. latissimè disputauimus. Quintum an verum sit quod ait hic S. D. nimur in Deo nihil aliud esse præter rationem speciei vel naturæ suæ, quod breuiter hic explicat Caet. Nos de hoc amplissimam instituimus Contr. in 1. p. q. 28. a. 1. Sextum est sensus & veritas illius principij: Omne, quod inest alicui persona, suè pertinet ad naturam eius, suè non, vnitur ei in persona: quod explicant Caet. & Med. Septimum est vis consequentia ex eodem principio deducta in probatione Conclusionis, de qua differit hic breuiter Cai. & post eum Med. & Suar. Octauum est fundamentum, cui totus initituit processus D. Th. distinctio scilicet vniōnis Incarnationis in vniōinem in natura & vniōinem in persona: quæ non videtur sufficiens; quia fieri posset vnu in hoc Deo communī Patri & Filio & Spiritui sancto, qui tamen non est persona neq; natura formaliter loquendo: Cui dubitationi satisfacit eruditus Caetanus in postrema parte Commentarij, & post eum Med. Nos de hoc Deo tribus personis communi latè disputauimus. 1. p. q. 39. a. 4. Contr. prima. Nonum est hæresis ponentum in Christo duas personas, quam refert & impugnat accuratè S. Doctor in 4. contr. gent. c. 34. & 41. & post eum Med. Porrecta, Suar. Val. p. 2. Vasq. & Aluar. Super hoc art. & Bellar. libro 3. de Incarn. cap. 7. & seq. Decimum complectitur responsiones ad arg. D. Th. quas hic explicant eruditus Cai. Med. & Suar. Undecimum est sensus Conclusionis, nam vt ait S. Doctor, q. de vnuōe Verbi incarnati a. 1. ad 8. Persona Filij Dei dupliciter potest considerari: vnu modo secundum communem rationem personæ, prout significat quoddam subsistens: & secundum hoc vnu facta est in persona secundum rationem personæ, alio modo potest in persona filij considerari id, quod est proprium persona Filij, scilicet relatio, qua refertur ad Patrem: & secundum hunc relationis rationem non consideratur vnu duarum naturarum. Hecibi D. Th. quibus nihil aliud intendit, nisi Verbi personalitatem non terminare naturam humanam, prout ipsa personalitas exercet rationem relationis, sed prout est subsistētia, pro-

In Epheſ. approubante ſynodo Ephesinā dñmniūm à Cyriſo ſub
ſyn. 1. can. his verbis: Si quis in vno Chriſto diuidit ſubſtentiā
3. 10. 1. conſ. post adunationem ſola copulans eā coniunctione,
cl. qua ſecundum dignitatē quādam, vel autoritatē
tem est, vel ſecundum potentiam, & non magis
concurſu ſecundum adunationem naturalem: ana-
thema fit. Tertiō, qua tātū hypotafis eſt, cui
atribuuntur operationes, & proprietates naturae, &
ea etiam, qua ad natura rationē pertinent in con-
creto: dicimus enim, quod hic homo ratiocinatur, &
eſt ratiſiblē, & eſt animal rationale. Et hac ratione
hic homo dicitur eſſe ſuppoſitū: qua ſcīlicet ſuppoſi-
tur hiſ, qua ad hominem perteſt, eorum prädicatio-
nem recipiens. Si ergo fit alia hypotafis in Chriſto p̄-
ter hypotafis Verbi, ſequitur, quod de aliquo alio, quod
de verbo, veriſiſentur ea, que ſunt hominis, puta eſſe
natūrā de Virgine, paſſum, crucifixum, & ſepulcrum.

In Epheſ. In caro 2. Et hoc etiam dannatum eſt approubante concilio Epheſ.
ſyn. 1. can. ſub hiſ verbis: Si quis per ſonis datus, vel ſubſtentijs
4. 10. 1. conſ. eās, qua ſunt in Euangeliis, & Apoſtolis ſcripturis,
mod. que imparit voceſ, aut de Chriſto à Sanctis dictas, aut
ſuī vna ex ab ipſo de ſe: & quādā quidem velut homini p̄ter
4. principia illud ex Deo Verbum ſpecialiter intellecto applicat, quādā
vero velut Deo deſcribitur, ſoli ex Deo patre
Verbo, anathema fit. Sic ergo patet eſſe heretici olim
ab Ecclesia damnati, dicere, quod in Chriſto ſunt
due hypotafes, vel duo ſuppoſita: ſive quod vniq; non
fit facta in hypotafis, vel ſuppoſito. Vnde in eadem ſy-
li ſuī vna ex nido legitur. Si quis non conſtitetur carni ſecundū ſub-
ſtentiā vnitum ex Deo patre Verbum, vnumque eſſe
Chriſtum cum ſua carne eundem, ſcīlicet Deum, &
hominem, anathema fit.

Ad primum ergo dicendum, quod ſicut accidentia-
lis differentia facit alterum, ita differentia essentialis
facit aliud. Manefſum eſt autem, quod alterum, que prouenit ex differentia accidentalis, potest ad ean-
dem hypotafis, vel ſuppoſitum pertinere in rebus crea-
tis: eo quod idem numero potest diuerſis accidentibus
ſubſeffe: non autem contingit in rebus creatis, quod
idem numero ſubſttere poſit diuerſis eſſentij, vel na-
turis, ſed vnuſ & idem Chriſtus ſubſtit in duabus na-
turis. Vnde ſicut, quod dicitur alterum, & alterum in
creatris, non significat diuerſitatē ſuppoſiti, ſed ſo-
lum diuerſitatē formarum accidentalium: ita quod
dicitur Chriſtus aliud, & aliud, non importat diuerſi-
tatē ſuppoſiti, vel hypotafis, ſed diuerſitatē na-
turārum. Vnde Gregorius Nazianenſis dicit in epifta
ad Celid. in la ad Didymum, Aliud, & aliud ſunt ea, ex quibus Sal-
terpin. & uator eſt, non autem aliud, & aliud: dico vero aliud, &
med. inci- aliud ē contrārio, quādā in Trinitate habet ibi enim
di: horā- Alius, & aliud dicimus, vt non ſubſtentiā confunda-
mus, non autem Aliud, & aliud.

Ad ſecundum dicendum, quod hypotafis ſignificat
ſubſtantiam particularē, non quoconque modo, ſed
prout eſt in ſuo complemēto. Secundum vnuſ, quod
venit in unionem aliquam magis completi, non dicitur
hypotafis, ſicut manus, vel pes. Et ſimiliter humana
natura in Chriſto, quamvis ſit ſubſtantia particularis:
quia tamen venit in unionem cauſam completi, ſcī-
licet totius Chriſti, prout eſt Deus, & homo, non po-
tent dici hypotafis, vel ſuppoſitū. Sed illud completem,
ad quod concurrit, dicitur eſſe hypotafis, vel ſuppoſi-
tum.

Ad tertium dicendum, quod in rebus creatis reſ a-
liqua ſingularia non ponit in genere vel in ſpecie ra-
tione eius, quod pertinet ad eius indiuiduationem: ſed
ratione nature, qua ſecundum formam determi-
nat: cum indiuiduatio magis ſit ſecundum materias in
rebus compoſiti. Si ergo dicendum eſt, quod Chriſtus eſt
in ſpecie humana ratione natura aſſumpta; non ratio-
ne ipſius hypotafis.

Senſus, & Ratio queſiti.

NOMINA ſuppoſiti, & hypotafis explicat
hic optimè Cai, rationem etiam afferens
huius queſiti ex littera D. T.

Forma Textus.

RE LATO quadrundam eſtote, ſtatuit op-
poſitam illi Conclusionem, quam probat
tribus argumentis.

Error fuit quorundam ignorantium habitu-
dinem hypotafis ad personam: qui licet conce-
derent in Chriſto vnam ſolam personam, poſu-
erunt tamen aliam hypotafis Dei & aliam ho-
minis, ac proinde dicebant vniōne eſſe factam in
perſona, non autem in hypotafis.

CONCL. eſt: Hareſis eſt olim ab Ecclesia damna-
ta, dicere quod in Chriſto ſint due hypotafes, vel duo
ſuppoſita, ſiuſ, quod vnuſ non ſit facta in hypotafis vel
ſuppoſito: Probatur tripliciter: primō, idem eſt at-
tribuere propriam hypotafis humanae naturae
in Chriſto, & propriam perſonam; ergo. Ante-
cedens probatur. Primo: quia perſona ſuper hy-
potafis non addit, niſi determinatam naturam
ſcīlicet rationale, vt ait Boetius in libro de dua-
bus naturis dicens, quod perſona eſt rationalis na-
tura indiuidua ſubſtantia. Secundō probatur i-
dem antecedens & ipſa Conclusio; quia Synodus
quinta Constantinopolitana dñmna, non ſolum
eos qui duas affirmant in Chriſto perſonas, ſed
etiam eos qui duas in eo dicunt eſſe ſubſtentiās;
at ſubſtentiā idem eſt quod res ſubſtens, quod
eſt proprium hypotafis; ergo. Minor patet ex
Boetio in libro de duabus naturis. Secundō probatur
conclusio; quia ſi facta eſt vnuſ in perſona & non
in hypotafis ſequitur, quod non ſit facta vnuſ,
niſi ſecundum dignitatē quādam; at con-
sequens eſt falſum; ergo & antecedens. Conſequē-
tia probatur: quia ſi detur quod perſona aliquid
addat ſuper hypotafis, in quo poſit vnuſ fieri:
hoc nihil aliud eſt quādā proprietas ad digni-
tatem pertinens; ergo. Probatur hoc aſſumptum:
D quoniam à quibusdam dicitur, quod perſona eſt
hypotafis proprietate diſtincta ad dignitatē
pertinente: falſitas autem conſequens probatur
authoritate Cyrilli, & Synodi Ephesinæ, vt pa-
tet in textu. Tertiō probatur Concl. Quia ſi alia ſit
hypotafis in Chriſto p̄ter hypotafis Verbi,
ſequitur quod de aliquo alio, quādā de Verbo
veriſiſentur ea, que ſunt hominis; puta eſſe natū-
de Virgine paſſum crucifixum & ſepulcrum; at cō-
ſequēs eſt falſum; igitur & antecedens. Conſequē-
tia probatur: quia ſola hypotafis eſt, cui attri-
buuntur operationes & proprietates naturae, & ea
qua ad natura ratione pertinet in cōcreto; ergo,
ſi alia ſit hypotafis &c. Probatur hoc aſſumptū pri-
mo: quia dicim⁹ quod hic homo ratiocinatur &
eſt ratiſiblē & eſt animal rationale. Secundō: quia
hac ratione hic homo dicitur eſſe ſuppoſitū: quia
ſcīlicet ſupponit in hiſ, que ad hominem pertinet
eorum prädicacionem recipiens. Falſitas vero cō-
ſequens probatur authoritate Cōcilij Ephesi-
ni. Et confirmatur etiā Conclusio ex eodē Con-
cilio Can. ſecundo, Si quis non conſtitetur, &c.

Expoſitio Textus.

DE MATERIA p̄ſentis articuli latē di-
putat S. D. in questionib⁹ diſputatis, q. de v-
nione Verbi incarnati art. 2. & in 3. diſp. 6. queſ.
1. artic. 1. Vide etiam, que de ſenſu, & ve-
ritate Conclusionis ſcribunt Medina in in ſuo

Contra

Comment. Suar. disp. 7. sect. 3. Vsq. disput. 15. Al-
uar. disp. 11. & ea, quæ circa respōtiones argu-
mentorum notat. Med. Porrecta & Suar. qui
circa respōtis. secundum ait si loquamur de vera
personali dignitate, quæ substantialis est & in-
trinsica, sic verè dici posse vniōnem hanc esse
factam secundum quandam dignitatē: quod
probat; quia pér illam eleuata est humana na-
tura ad subsistere in persona Verbi: subsistere autem
in digniori persona ad perfectionem & di-
gnitatē naturae humanae pertinet; ergo, &c.
Cuius doctrina falsitas perspicua est ex ijs, quæ
contra eundem auctōrem diximus in 1. p. q. 28.
a. 2. Contr. 2. & q. 29. a. 3. & ex D. Th. in eodē
libro, q. 42. a. 4. ad 2. Vbi sic loquitur: Paterni-
tas est dignitas Patris, sicut, & essentia Patris; nam
dignitas est absolute, & ad essentiam pertinet, &c.
Quod etiam ibidem explicat Barnes. Non itaq;
verè dici potest, vniōnem Incarnationis factam
fuisse secundum substantialē dignitatē: sicut
nec affirmari verè potest vniōnem hanc fuisse
factam, secundum essentiam aut secundum abso-
lutam Verbi perfectionem. Ad probationem
autem negatur consequentia, quamvis enim sub-
sistere in persona Verbi ad perfectionem & di-
gnitatē pertineat humanae naturae: quia scilicet
nobilissima personalitate terminatur; non tamē
inde fit consequens verè dici posse, vniōnem
hanc esse factam secundum substantialē dignitatē,
sed tantum sequitur eam esse factam se-
cundum personam habētem maximam substan-
tialē dignitatē, vel maxima dignitatis
substantialis; sicut recte dici potest, vniōnem
hanc factam fuisse secundum personam haben-
tem essentiam, sapientiam, bonitatem, & poten-
tiā infinitam, vel secundum personam essen-
tiæ, sapientiæ, potentiae & bonitatis infinitæ, &
hoc ad perfectionem & dignitatē naturae hu-
mana pertinere.

S. Thom.

Ambr. 6.

3. art. 3.

3. dist. 6.

2. art. 3.

An. 2.

P. P. 9. 3. 4.

7. & per-

8. quest.

Ad plenam huius articuli intelligentiam vidē-
da sunt, quæ docet S. Th. in 1. p. q. 29. a. 2. de no-
minibus personæ, hypostasis, subsistētia &c.
& ea quæ ibi notaūmus post alios expoītores.
Vide etiam ea, quæ scribit S. D. in 4. contr. gent.
c. 39. de hærci Theodori & Nestorij; de qua e-
tiam agit Ambr. in libro de mysterio Incar. c. 6. Et
Concilium primum Constant. act. 4.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum personæ, vel hypostasis Christi posse incarna-
tionem sit composita.

Ad quartum sic proceditur. Videtur, quod per-
sona Christi non sit composita. Persona enim
Christi non est aliud, quam persona, vel hypostasis
Verbi. ut ex dictis patet. Sed in Verbo non est aliud
persona, & natura, ut patet ex dictis in prima parte.
Cum ergo natura Verbi sit simplex (ut in primo ostē-
sum est impossibile est, quod persona Christi sit compo-
sta, & per hoc.

Præterea, Omnis compositio videtur esse ex parti-
bus. Sed diuina natura non potest habere rationem
partis: quia omnis pars habet rationem imperfecti. Er-
go impossibile est, quod persona Christi sit composita ex
duabus naturis.

Præterea, Quod componitur ex aliquibus, videtur
esse homogeneum eis, sicut ex corporibus non componi-
tur nisi corpus. Si ergo ex duabus naturis aliquid sit
in Christo compositum, consequens erit, quod illud non
erit persona, sed natura: & sic in Christo erit facta v-
ario in natura: quod est contra prædicta.

ASed contra est quod Damasc. dicit tertio lib. In An. 1.
domino Iesu Christo duas naturas cognoscimus, unam
autem hypostasis ex utræque compositam.

Respondeo dicendum, quod persona, sive hypostasis cap. 3. 4.
Christi dupliciter potest considerari. Uno modo secun-
dum illud, quod est in se: & sic est omnino simplex, si-
cut, & natura Verbi. Alio modo secundum rationem
personæ, vel hypostasis: ad quam pertinet subsistere in
aliqua natura, & secundum hoc persona Christi subsi-
stet in duabus naturis. Unde licet sit ibi unum subsi-
stens, est tamen ibi alia, & alia ratio subsistendi,
& sic dicitur persona composita, inquantum unum
duobus subsistit.

But per hoc patet responso ad primum.

Ad secundum dicendum, quod illa compositio per-
sonæ ex naturis, non dicitur esse ratione partium, sed
potius ratione numeri: sicut omnino illud, in quo duo co-
veniunt, potest dici ex eis compositum.

Ad tertium dicendum, quod non in omni compositione
hoc verificatur, quod illud, quod componitur, sit homo-
geneum componentibus, sed solum in partibus, continuo:
Nam continuum non componitur nisi ex continuo: ani-
mal verò componitur ex anima, & corpore: quorum
neutrū est animal.

Ratio, & sensus quæsti.

OCCASIONEM huius quæsti præbuerunt
multa SS. Patrum & antiquorum docto-
rum & Consiliorū dicta & loquendi modi, quos
referunt Med. & Porrecta super hoc articulo Suar.
disp. 7. sect. 4. Val. puncto 4. Vsq. disp. 16. c. 2. &c.
Aluar. disp. 12. & sermo est de compositione sim-
pliciter dicta abstrahendo à substantiali & acci-
dentali, & vt locus sit articulo sexto quærentis:
Vtrum natura humana fuerit vniā Verbo Dei
accidentaliter?

Forma Textus.

PRAEMISSA distinctione respondetur quæ-
sito duabus Conclusionibus. Distinctio est: Per-
sona sive hypostasis Christi dupliciter potest co-
siderari: Uno modo secundum illud quod in se
est: Alio modo secundum rationem personæ vel
hypostasis, ad quam pertinet subsistere in aliqua
natura.

PRIMA CONCL. est: Persona Christi secundum, quod in se est, est omnino simplex. Probatur; quia
natura Verbi est omnino simplex; ergo.

SECUNDA CONCL. Persona Christi secundum
rationem personæ vel hypostasis dicitur persona com-
posita. Probatur: quia licet sit ibi unum subsistens,
est tamen ibi alia & alia ratio subsistendi; ergo
est persona composita. Antecedens probatur; quia
Persona Christi secundum rationem hypostasis
subsistit in duabus naturis: Cösequentia vero cu-
ipso cösequente declaratur; quia sic unum duo-
bus subsistit, qui modus quidam est cöpositionis.

Expositio Textus.

EN HOC artic. tria sunt breuiter & quantum
sive illud dis-
tinctio personæ Christi, quem ait S. D. du-
pliciter posse considerari. Uno modo secundum
quod in se est: Alio modo secundum rationem
personæ vel hypostasis, in qua duo videntur ob-
scenari: alterum est vnius ab altero mēbro differē-
tia; alterum est ambiguas sensus illorū verbo-
rum; secundum quod in se est: Et differentiam quidam
sive distinctionem membrorum explicat accu-
rate Caietanus, quæ alij sequuntur expoītores;
quamvis Medina & Suarez illum immittere de
superfluitate reprehendant. Distinguunt igitur
illa quo mēbra; quia personam tuc cōsidera-
mus

mus secundum quod in se est; quando in ea contemplamur illa tantum, qua illi conueniunt ad intra: haec vero sunt Deitas cum omnibus eius attributis, notiones & proprietates personales & omnia ad eam naturaliter pertinentia: haec enim omnia indistincte, siue confusè clauduntur in conceptu persone Christi consideratae, secundum quod in se est, sicut etiam confuse continetur in conceptu personae Christi consideratae secundum ea, qua conueniunt ei ad intra. Tunc vero concipiimus personam Christi secundum quod est persona, vel hypostasis, quando eam apprehendimus quo ad ea qua illi formaliter conueniunt, quatenus in aliqua natura subsistit, siue ea natura sit illi intrinseca ut essentia diuina, siue sit extrinseca ut humanitas. Ex quo patet primò haec duo membra secundum totales & integras suas rationes accepta esse ab iniūcē verē propriè & absolutè distincta. Secundò patet utrumque membrum secundum aliquam sui partem in altero claudi; nam primum membrum continet ipsam rationem personæ, prout in diuina natura subsistit, quam etiam rationem personæ continet secundum membrum addens eidem aliam rationem personæ illi conuenientem, prout subsistit in humana natura. Nam vtraque personæ ratio ut ante diximus indistincte continetur in secundo membro; Quod etiam secundum membrum quo ad alteram sui partem, scilicet secundum rationem personæ subsistentis in diuina natura continetur in primo. Ambiguum autem sensum illorum verborum, secundum quod in se est, declarat optimè Cajetanus latenter & quicunque explicando. Dupliciter enim aliquid alicui conuenit secundum quod in se est: Vno modo quia conuenit illi secundum eius esse reale, quod habet in se ipso; & hoc modo cuiuslibet rei existenti extra causas suas in rerum natura conueniunt omnia, tam essentialia quam accidentalia, qua de illa verè praedicanter, ut Socrati conuenit esse hominem risibilem, album, grammaticum &c. alio modo quia conuenit illi secundum substantiam eius seu intrinsecè: Primo in modo Verbo Dei, seu personæ Christi conuenit secundum quod in se est esse personam tam ad intra quam ad extra, id est tam diuinam quam humanae naturæ; quia secundum rei veritatem personam filij Dei est persona diuina & humanae naturæ: secundo vero modo conuenit quidem personæ filij Dei secundum quod in se est esse personam seu hypostasim diuinæ naturæ; quia scilicet hoc habet ex intrinseca sua ratione; non tamen ita conuenit eidem personæ filij Dei esse hypostasim humanae naturæ; quia subsistere in humana natura non est de numero eorum, qua conueniunt filio Dei ad intra: Quo fit ut loquendo de persona filij Dei, secundum quod in se est in priori sensu, illa sit verè composita; quia sic duplice habet rationem subsistendi, vt ait S. D. in textu, at considerando eandem personam secundum quod in se est, in secundo sensu, sic est omnino simplex; quia sic unam tantum habet rationem subsistendi illi connatalem & intrinsecam, qua est essentia diuina. Et ex his facile diluuntur obiecta, qua profert & soluit hic satis obscurè Cajetanus.

Secundum in hoc articulo explicandum est sensus & veritas illius antecedentis: Licet sit ibi unum subsistens est tamen ibi alia & alia ratio subsistendi. Ad cuius evidentiam sciendum est Primum nomen subsistentiae vim nonnunquam habere nominis concreti, & significare rem subsistentem, & in hoc sensu frequenter Patres & Concilia no-

A men usurpant subsistentiae dicentes tres in diuinis esse subsistentias, id est personas subsistentes: nonnunquam autem accipitur ut nomen abstractum, sive rationem subsistendi significat; quemadmodum existentia rationem significat existendi. Secundò notandum est, in quolibet subsistente duplē esse rationem subsistendi, scilicet naturam & suppositalitatem, qua in natura intellectuali seu rationali est personalitas. Natura dicitur ratio subsistendi, non formaliter & simpliciter; quia Petrus, verbi gratia, non est sua hac individualia humanitate formaliter, neque simpliciter & propriè subsistens, sed sua personalitate; ante cuius aduentum natura neque intelligitur subsistens neque existens; ut patet ex ijs, qua diximus in 1. p. q. 50. a. 2. Contr. 3. sed dicitur natura ratio subsistendi primò materialiter; quia natura modum quendam habet materialiter respectu subsistentiæ in ea recepta: Secundò dicitur ratio subsistendi, quatenus constituit hoc individualium subsistens in tali specie; ita ut sit ratio subsistendi, non simpliciter sed in tali specie, puta Angelica vel humana; suppositalitas autem siue subsistentia, qua est in natura rationali personalitas, dicitur ratio subsistendi formaliter; quia scilicet ea veluti propriâ formâ seu ratione formalis constituit subsistens siue suppositum & persona; est etiam ratio subsistendi simpliciter, id est absolutè & sine addito; quia scilicet natura adveniente suppositalitate, qua terminatur & constituitur in suo complemento, fit absolutè subsistens ut patet ex ijs, qua diximus prima parte in allegata Controversia.

D Ex his iam facilè potest explicari sensus & veritas antecedentis iam dicti. Cum enim ait S. D. in Christo duplē esse rationem subsistendi, de ratione loquitur subsistendi, prout dicitur de natura, quam diximus non esse rationem subsistendi simpliciter sed in tali specie, in communione loquendo. Ad cuius intelligentiam scito, natura sic præcisè sumptā nō esse rationē subsistendi, sed quatenus suppositalitate cōpletur, siue naturaliter siue supernaturaliter per hoc, & assumitur à diuina persona; adeò ut personalitatis complementū additum natura sit conditio sine qua natura non posset esse ratio subsistendi. Et quia naturæ complementum advenit naturaliter per generationem; id est generatio, cuius terminus formalis est natura, prout est suppositalitate cōpleta, dicitur ratio subsistendi ut in fieri; ipsa vero natura, prout iam est suppositalitate completa, ratio dicitur subsistendi ut in facto esse. Sic igitur in Christo ratio subsistendi naturaliter ut in fieri, est æterna Verbi generatio, cuius formalis terminus est natura communicata; ratio vero subsistendi in facto esse est ipsa diuina natura ut verbo comunicata & eius personalitate cōpleta: Si vero naturæ complementū adveniat supernaturaliter; quia scilicet assumptio, vicem in hac parte gerens generationis dicitur ratio subsistendi ut in fieri; ipsa vero natura ut iam assumpta & unita ratio est subsistendi in facto esse. Huic duplice rationi subsistendi se tenenti ex parte naturalium Christi, diuina scilicet & humana, duplex correspontet in ipsa Christi personalitate ratio subsistendi, tam in fieri quam in facto esse; altera subsistendi in diuina natura, altera subsistendi in humana natura. Quamuis enim in persona Verbi incarnata sit una sola ratio personalis subsistendi simpliciter, duæ tamen secundum rationem distinctæ sunt rationes subsistendi in tali, & in tali natura. Ratio namque subsistendi

Nédi tam simpliciter quām in diuina natura est in fieri generatio xterna ad personam Verbi tēdens, vt ad terminum qui generatione producitur, sed in facto esse est ipsa Verbi personalitas; quatenus Deitatem actu compleat & terminat; sic enim personam constituit, quæ est hypostasis subsistens in Deitate seu diuina natura, & ex hoc ipso est ratio subsistendi, tam simpliciter quām in tali natura. Et hoc forte voluit significare Caietanus, cū ait quod ratio subsistendi in facto esse est esse Deum: Verbum enim seu filius filiatione non solum est filius, sed etiam Deus; sicut pater paternitate, non solum est pater, sed etiam Deus; vt ait August. Ratio verò subsistendi in humana natura in fieri est assumptionis humanae naturæ, vt tendens ad unitatem personalem; sed in facto esse est ipsa Verbi personalitas vt terminans & compleans actu humanam naturam: quod videatur significare Caiet. dicens, quod ratio subsistendi in natura humana in facto esse est esse hominem: Verbum enim & Deus non alia ratione est homo, nisi terminando humanam naturam. Quamuis igitur in persona Christi sit una ratio subsistendi simpliciter, quæ est Verbi personalitas, vt constitutiva personæ Verbi subsistentis in diuina natura: duplex tamen est ratio subsistendi in tali natura: altera scilicet subsistendi in natura diuina, & altera subsistendi in natura humana; quæ duas subsistendi rationes non re, sed sola ratione distinguuntur: Et prior quidem ratio subsistendi est & dicitur diuina personalitas, & diuinam personam constituit: posterior verò ratio subsistendi, & quidem secundum rem diuina personalitas, sed qua ratione naturam terminat humanam dicitur humana: & persona vt tali terminatione constituta dicitur humana; quæ tamen est realiter eadem cum persona Verbi. Nec tamen verum est, quod hic ait Medina, videlicet rationem subsistendi in humana natura esse relationem rationis, vt benè probat Suarez in suo Com. quem lege, si placet.

Et ex his patet tertium, scilicet veritas illius dicti. Vnum duobus sufficit; quia scilicet vnum suppositum duas habet rationes subsistendi, que sunt due naturæ illi substantialiter unitæ, quibus in ipso supposito due aliae correspondunt rationes subsistendi sola ratione distinctæ.

Suar. hic latè disputat de termino Incarnationis per illam productio; sed de hoc cum Cai. suo loco differemus.

Secundam concl. explicat optimè Suar. disf. 7. sect. 1. §. dico ergo secundo, quamvis quedam immiticeat de existentia humanitatis suo loco discutienda.

CIRCARE respons. ad secundum. Vbi S. D. ait compositionem personæ Christi ex duabus naturis Christi non autem compositionem ratione partium, sed potius ratione numeri; sicut omne illud, in quo duo conuenient potest dici ex eis compositum sed ratione numeri declaratur pro Damascenum lib. 3. de Fide, cap. 8. dicentem positio Christi compositionem non esse secundum qualitatem continuam, sed discretam quia duas naturæ componentes bene possunt numerari.

Obiectio 1. Sed pro eius explicatione ponenda sunt quedam argumenta, vt ex eorum declaratione reddatur illustrior. Primum argumentum est; quoniam illud in quod dividitur totum, est eius pars; at si persona Christi est composita dividitur in humanitatem & diuinitatem, vel personam Verbi; ergo diuinitas vel persona Verbi est pars illius.

Secundum est: In essentia diuina concurrunt quatuor relations, & in parte sunt duas relations, scilicet paternitas & spiratio activa; & similiter duas sunt in filio, scilicet filiatio & spiratio activa, & tamen neque essentia neque pater vel filius sunt compositi. Nam eti si relations illæ sunt in illis, non tamen ut partes; ergo si persona Christi sit composita ex humanitate & diuinitate vel persona Verbi, diuinitas non tantum esset persona Christi, sed etiam esset pars illius. **Tertium est:** D. Th. in 1. p. q. 3. a. 8. docet Deum non posse venire in compositionem alicuius; quia non potest esse actus vel potentia alicuius; ergo non potest dari composite in ratione numeri absque hoc, quod componentia sunt partes, vel se habeant ut materia & forma, vel ut actus & potentia. Probatur consequentia nam alioquin non rectè probasset ibi S. D. Deum non posse veniri in compositionem alicuius; nam dici posset esse aliud modū cōpositionis, scilicet per modum numeri. Ad hanc respond. **Ad primum** negatur maior; quia non semper id in quod diuiditur aliquod compositum, debet esse pars, sed factus est ut sit extreum realiter & ex aequo ab alio componente distinctum, & à composite ut includum ab includente, quod manifestatur duobus exemplis. **Primum est:** In intellectu beati qui in ratione integri principij visionis beatæ componitur ex lumine gloriæ, & ex diuina essentia in ratione speciei intelligibilis, & tamen essentia diuina non ingreditur compositionem illam ut pars, sed ut extreum seclusa partis imperfectione. **Secundum exemplum** est ex eorum Theol. opinione, qui dicunt potentiam posse constitui in actu primo ad operandum per subordinationem ad Deum assistentem illi per modum auxiliij: tunc enim principium hoc operatum non esset simplex sed compositum quia constaret ex multis, & tamen Deus in composite rationem partis non haberet, sed esset vnum compositionis extreum. **Ad secundum resp.** reali compositionem exigere, ut extrema componentia realiter ab iniucem distinguantur: rationes autem illæ nec ab essentia nec à personis, quibus insunt, realiter distinguuntur sed ratione tantum. **Ad tertium resp.** D. Th. ibi loqui de compositione secundum communione & frequentiorem vnum huius vocabuli, cōpositio, quo dicitur composite in ratione partis, & non solum in ratione numeri, ut patet ex rationibus, quibus probat ibi suam Concl. S. D. illis enim non excluditur composite in ratione numeri, sed in ratione partis.

CONTROVERSIA VNICA.

An vero propriè simpliciter ac formaliter dici possit & debeat Christi personam esse compositam?

Teres in hac Controv. communiter solent sententias Doctorum recenseri, sed tertia Doctorum plures habet ad iniucem differentes. Est igitur **PRIMA SENTENTIA** S. Th. in 3. disf. 6. q. 2. a. 3. & ad Anibal'dum ibidem. Et de unione Verbi Incarnati art. 1. ad sextum. Vbi dicit quatuor. **Primum est:** Persona Christi potest aliquo modo dici composita, in quantum ibi saluat' aliqua conditione composite; non tamen est ibi vera ratio compositionis; quia deficit ibi altera conditione. **Secundum** ex primō deducetur: Non est in vnu moderorum tenetum in Christo esse vnum tatum es- se, vt

se, vt dicant personam Christi esse compositam. **A**
Tertium inexplicabilis est haec compositio, quæ non est partium vt ait Magister in 7. dist. **Quartū:** Damas. dicit compositam esse hypostasim filij Dei, inquantum est ibi aliquid de ratione compositionis, non quod sit simpliciter composita, quantum ad perfectam rationem compositionis, quam sententiam sequitur Bergomas in sua *Tabula aurea*, dubio ultimo; Eadem opinionem sequitur Scotus & plures ex antiquioribus Theologis, quos hic referunt recentiores. Mensem Scotti quinque Concl. explicat Rada; ex quibus tres ad rem præsentem pertinentes referemus. **Prima** est persona Christi post Incarnationem non manifesta composta propria compositione. **Secunda:** si sermo sit de compositione huius ad hoc, seu cum ijs per informationem, persona Christi nullatenus est composta. **Tertia:** si sermo sit de compositione huius ad hoc, prout dicit dependentiam habitudinis relatius, ita vt unum sit in existens, aliud vero subsistens terminans dependentiæ inexistentes in ipso, potest persona Christi dici composita, sed haec compositio non est propria sed impropria & largo modo cōpositio.

Hic opinio validè proxima est sententia
Caietani, qui duo dicit. *Primum* est: Non sim-
pliciter neque formaliter admittandam esse cō-
positionem in persona Christi; sed cum deter-
minatione aliqua tollente imperfectionem vni-
us cōponentis admitti posse & admissam esse
simpliciter & formaliter ab antiquis & ab autho-
re: determinatio vero est, ut dicatur cōpositio
ineffabilis vel aliquid huiusmodi. *Secundum* est
personam Christi dupli cōpositionis modo
esse cōpositam, scilicet cōpositione ex his, &
cōcompositione cum his.

TERTIA sententia est afferentium personam Christi verè & propriè esse compositam; in ea tamen explicanda non cōueniunt huius opinio-
nis sectatores: *Nam magister Med.* Duo dicit: *Primum* est indubie tenendum esse Christum esse compositum ex corpore & anima rationali. *Se-
cundum* est personam Christi verè & propriè esse compositam ex diuinitate & humanitate. Suar.
diss. 7. sect. 4. eandē sequens opinionē dicit quatuor: *Primum*: absolutè dicendum est, terminum resultantem per hanc unionem esse personā cō-
positam. *Secundum*: compositum hoc immedia-
tè componitur ex humanitate & subsistentia Verbi. *Terrium*: quia Verbi subsistentia in se includit diuinitatem: hinc consequenter factum est, vt Christus sit etiam compotitus ex duabus naturis in eadem subsistētia. Cuius compositionis extrema sunt ipsa natura, quae distinetē man-
tent & inconfundit: vinculum autem est ipsa sub-
sistentia. *Quartum*: si quereratur an simpliciter & sine addito Christ⁹ seu Verbū posset nūc dici per-
sona composta, dicendum est, interrogationem dupliciter intelligi posse: primò ex parte prædi-
cati, idest, an hæc compositione simpliciter & sine via determinatione vel declaratione vocari possit? & respondendum est affirmatiū; quam-
quam non displiceat consilium Caietani, scilicet addendum esse aliquid quo perfectio eius &
excellētia significetur, vt esse ineffabilem &c.
Quod ferè semper à patribus obseruatū est: &
fortasse scholastici antiquiores nihil aliud do-
cere voluerunt. Alius sensus illius interrogatio-
nis ex parte subiecti est: An Verbum vel Chri-
stus simpliciter & sine līa determinatione inquā-
tū homo possit dici persona ineffabiliter cōpo-
sita? Et dicendum consulfius & securius esse, ad-
dere illam determinationem: quia Verbum se-

A cùndum se nō est persona composita, sed solum, vt subsistit in humana natura & cum illa compo- sit hunc hominem; non tamen est eadem ratio de nomine Christi; quia nomen Christi formaliter significat ipsum compositum, & sapè subiecta formaliter stant iuxta exigentiam predicatorum. Nam si Petrus sit albus, recte posse dici videtur hoc album esse compositum ex hoc compo- sito & albedine; non tamen ita posset simpli- citer dici Petrus compositus, ex substantia & al- bedine.

Asturic. autem in sua Relect. de Christi gratia, q.
7. sex concl. suam explicat opinionem. Prima est:

B Non est contra fidem absolutè negare Christum esse personam compositam; neque vero in hac sententia illa erit temeritas. *Secunda* est: Christus verè & propriè est persona composita ex duabus naturis humana & diuina. *Tertia*: Verè & propriè dici potest reperiri in Christo compositionem ex diuino supposito & ex humanitate, ut ex duabus extremis. *Quarta*: Inter humanitatem Christi & diuinam Verbi personalitatem non est propria compositione. *Quinta*: Hæc propositio, Christus est compositus seu est persona composita, vera est & propria; atque adeò absolute concedenda, quanvis sapienter, & prudenter faciet, qui addiderit limitationem explicitam à Caicetano, nimurum quod est composita eminenti & ineffabili compositione. *Vltima* eius **C** conclusio est: Probabilis est sententia quæ dicit hanc propositionem, filius Dei est compositus, veram esse & absolutè concedandam, sed probabilior apparere sententia opposita.

Bonum appetit sententia opportuna.
Sed *Secundum*, *diss. 16.* dicit quatuor. *Primum* ab-
solutè & *Secundum* proprietatem concedenda
est in Christo compositionis. *Secundum*: Composi-
tio personæ Christi post Incarnationem non est
huius ad hoc, sed huius ex his. *Tertium* ex hac
compositione non resultat alia persona, quaæ an-
te Incarnationem non esset, sed eadem fit & re-
sultat composta ex duabus naturis. *Quartum*:
Compositionis in Christo non solum est ex duabus
naturis in una persona, sed etiam ex natura hu-
mana & personalitate divina.

D Denique Did. Altuar. tribus Conclusionibus suam explicat opinionem. *Prima* est: Persona Christi post Incarnationem verè & propriè est persona composita ex duabus naturis, scilicet diuinitate & humanitate. *Secunda* est: Persona Christi est verè composita ex humanitate & Verbi supposito. *Tertia*. Persona Christi est verè composta ex humanitate & personalitate Verbi. *Vtima*, eius Cōclusio est: Ita propositiones: Filius Dei est compositus; Verbum diuinum est persona composita; nō sunt simpliciter concedendæ, sed cum addito, scilicet Filius Dei quatenus homo est persona composita vel compositus.

QUÆSITIO hanc non est de persona Christi ratione humanae naturæ; sic enim perspicue cōstat esse compositam: nám ex corpore & anima ^{Propositio} rationali cōiunctis secundū rationē actus & potentia refulfat humanitas; secundū quā persona Christi nō minus quā persona Petri dicitur esse cōposita. Sed quæstio est; an persona Christi sit explicata ac dici valeat propriè & absolutè cōposita ex diuis analititate & humanitate & ex diuino supposito & genere; declarantur aut etiā ex personalitate & humani- modo dici tate. Pro cuius resolutione

*Nō andū est PRIMO ex Cal. i. p. q. 3. 4. 8. ad cōpō- positiō Christi
fitionē per quatuor cōdītōnes ēſe necessariās. cōpōſitā.
Prīma est vt cōpōnētā ſint realiter ab inuicē di-
ſtincta. Secūda. vt realiter ſint cōdiūcta. Tertiā. vt
corū cōiunctio ſit ſecundū ēſe. Quarta. vt vnu-*

Actus alterius; quibus addenda est **quintā ex D. Th. in 3. diff. 6. q. 3. a. 3.** videlicet, quod partes componentes causent esse totius. Quas etiam quatuor cōditiones Rada loco supra notato refert ex Scoto in 3. diff. 6. q. 3. sed ibi Scotus de ultima tantum meminit.

S E C U N D O notandum est ex D. Th. 1. p. q. 3. a. 7. & Cai. super hec a. sex esse compositionis modos. **P**rima namque compositio est ex partibus quantitativis. **S**econdā est ex materia & forma. **T**ertia est ex natura & supposito. **Q**uartā ex essentiā & esse. **Q**uintā ex genere & differentia. **U**ltimā ex subiecto & accidente; ex quibus quinque scilicet prima 2. 4. 5. & 6. manifestē in utroque cōponentē imperfectionem important; quod etiam probat S. D. in allegata q. 3. De tercia verò **C**ontra. est: nam Cai. & alij videntur afferere de ratione cuiuscunq; modi compositionis propriè & strictè sumptā esse imperfectiones quasdam, puta partis actus & potentia, & quod esse totius causetur à partibus simul iunctis, & quod totum sit quolibet componente perfectius; alij verò dicunt in conceptu compositionis ut sic nullam ex his imperfectionibus includi, ac proinde posse compositionem aliquam reperiri, quae ex parte saltem unius extremi nullam habeat imperfectionem. **A**d eius evidētiā scito, nomen compositionis analogum esse communia compositioni naturali, in qua partes suē res cōpositum constituentēs naturalem habent inclinationem vel aptitudinem ad illud constituendum, & cōpositio supernaturali, in qua non est necesse, ut in utraque re ad compositionem concurrens sit propensio vel aptitudo naturalis ad unum totum cōpositum constituendum. Sed ut significat hic S. D. ad secundū, satis est ut plura conueniant ad unum per se & substantialiter constituendum. Differunt hi duo compositionis modi, quod in priori modo, scilicet in naturali compositione utrumque componens duas saltem habet imperfectiones in ultimis tribus conditionibus compositionis expressas; qua scilicet alterum eorum habet rationem actus & alterum potentia, & esse compositi ab utroque componentē causatur, & ipsum cōpositum perfectius est utroque componente: quibus imperfectionibus adiungitur quandoque quarta; quia nimis componentia rationem habent partium, ex quibus totum ipsum cōpositum cōstituitur, vt patet in compositionibus ex partibus quantitativis, ex materia & forma, ex subiecto & accidente. In posteriori verò modo cōpositionis, qui tantum unus est, scilicet ex hypostasi Verbi & humana natura; ac proinde ex suppositalitate & humitatate, & consequenter etiam ex duabus naturis, diuina scilicet & humana in una diuini Verbi persona, nulla dictarum imperfectionum reperitur; quia scilicet neutrū huius compositionis extrellum est actus aut potentia respectu alterius; neque esse persona Christi subsistentis in duabus naturis ex humana causatur natura, sed idem realiter est Verbo & eius natura diuinæ. Neque Verbum aut eius personalitas vel natura pars verè ac propriè est totius compositi, scilicet Christi: Dico autem verè & propriè propter quorundam antiquorum non magnae autoritatis dicta hic à Vafquezio relata diff. 16. cap. 4. qui diuinam & humanam natūram unius compositi Christi partes valde abusivè & impropriè nuncuparunt. Hi verò sunt Nicetas in orationem Naz. secundam in Pascha, quae est quadrag. 2. & Ioan. Maxentius in lib. contra Aze-phalos, c. 11. & 17. & Iustin. Imperator in quodam

A edito, quod habetur in secundo Tomo Conciliorū post concilium secundum Tolet. col. 2.

Dénique totum ipsum cōpositum, scilicet Christus non est perfectius singulis componentibus; quia Christus non est perfectior Verbo aut diuinitate, vt patet ex ijs, quæ diximus in 1. p. q. 6. a. 2. **C**ontra. vñica: Supernaturalis igitur hic compositionis modus nullam ex tribus iam dicitis imperfectionibus admittit. Nam eti personalitas Verbi sit terminus immediatus humanæ naturæ per ipsam subsistentis, non est tamen eius forma vel actualitas, vt post Cai. ostendimus 1. p. q. 50. a. 2. **C**ontra. 3. §. **E**s autem, ubi subsistentiae diffinitionem explicauimus.

Et ex his sequitur nomen compositionis abstracte sumptū; prout scilicet abstrahit ab utroque iam dicto cōpositionis modo, naturali scilicet & supernaturali, nullam ex tribus iam dicitis in sui ratione imperfectionē includere, cū ille soli cōueniat cōpositioni naturali atq; ideo in rigore metaphysico veram esse propriè, formaliter & absolute propositionem afferentem, personam Christi post Incarnationem esse cōpositam, vt inferius ostendemus; sed quia nomen compositionis secundū primam sui nominis impositionem, & secundū notiorem ac magis visitatam eius significationē prædictas tres imperfectiones, aut duas earum saltem includit: ideo S. D. in 3. & alij antiqui Doctores & Patres negant Christi personam propriè & simpliciter esse cōpositam. **Q**uo fit ut rectè dixerint quidam recentiores Controversiam hanc magis esse de nomine, & de modo loquendi, quam de re. Nam si de re ipsa loquamur, tria velut certa ab omnibus Theologis catholice sentientibus sunt cōfita. **P**rimū est: Christi personam quantum in humana natura subsistent, esse unum aliquid ex pluribus rebus constitutum, nempe ex persona diuina & natura humana, & consequenter etiam ex natura diuina & humana: Ut enim dicemus inferius, terminus actu Incarnationis productus est Deus esse hominem, sive Deus homo vel Christus, qui persona Verbi est in duplice natura subsistent, & utrunque in sui sic subsistentis intima ratione concludens: **E**x quo sequitur secundū, videlicet terminum Incarnationis productum non esse omnino simplicē; cū ex pluribus constet realiter distinctis, & in eos simul adunatis, vt modo diximus. **T**ertium est, nō omnia in hoc uno termino producto simul adunata, & Christi cōstituentia imperfectionē aliqua ex ijs habere, quæ partibus aut rebus vnu aliquid totum virtute naturæ vel artis apud nos cōstituentibus sunt communes: omnis enim imperfectione personalitati Christi & eius diuinitati repugnat, quæ tamen simul cū humanitate Christi cōstituit.

Tres verò supersunt difficultates breviter expediēd. **P**rima est de modo loquēdi, an scilicet absolūtē & simpliciter sit afferēdū Christi persona esse cōpositā. **S**econdā est de qualitate seu modo cōpositionis, an scilicet hec cōpositio sit ea tātū, quæ nūcupatur ex his, aut sit etiā illa, quæ vocatur cū his; quæ etiā, vt patebit, verè nō est quæstio rei sed nominis. **T**ertia est, an Christi persona sit tātū dicēda cōposita ex persona seu supposito Verbi & humitatate, vel etiā verè & propriè sit & dicēt debeat cōposita ex personalitate Verbi & humitatate. Ad prime itaq; difficultatis evidentiam:

TERTIO obseruandū est, analogum omne pluribus analogatis commune per speciales aliquos modos ad analogata determinari; quæadmodum genus ad species cōtrahitur per differentias. Cū itaq;

prius 11.
bitato.

Itaque compositionis nomen sit analogum commune compositioni naturali & supernaturali; necesse est ut per speciales quosdam modos ad hac sibi subiecta contrahatur analogata; & quoniam, ut ante diximus, compositionis naturalis, qua scilicet fit virtute naturæ, duas ad minus imperfectiones includit; ideo modus illius constitutius & compositionis communiter dictæ determinatius imperfectionem claudit intrinsecè, quam significamus nomine ipso compositionis absolutè quidem prolatu, sed secundum primam nominis impositionem accepto. Sæpe namque nomen commune absque additamento pronunciatum pro specie vel modo imperfectori sumi consuevit; sicut animal absolutè prolatum, quandoque sumitur pro bruto, & dispositio apud Arist. dividitur in dispositionem & habitum; ita ut dispositio simpliciter prolatu speciem significet imperfectori. Sic igitur in proposito, nomen compositionis absolutè prolatum vñu frequentiori compositionem significat imperfectori virtute naturæ productam: hæc enim est prior notior ac visitatori eius significatio. Compositio vero supernaturalis, de qua sermo est, qua scilicet persona Christi post Incarnationem dicitur composta, esse composita, nullam ut supra diximus, ex parte inclusi te personæ Verbi & eius naturæ diuinæ claudit imperfectionem: Et ideo modus eius constitutius omnem excludit imperfectionem, quam exclusionem significat dictio illa ineffabilis, Primum à Dionysio: deinde etiam ab alijs Patribus addita, ut hic scitè Cai. aduertit. Quo sit, ut ea vox, ineffabilis, non sit diminuens veritatem compositionis, sicut nec diminuit veritatem vniuersitatis, sed sit veluti differentia, siue modus imperfectionem excludens, & perfectam compositionem ab imperfectori distinguens. Et sicut verè ac propriè dici potest Christi persona composita compositione ineffabili, sic verè ac propriè dici potest absolutè composita, sumendo prædicatum hoc, *composita*, prout est commune vtrique compositioni: sic enim abstrahit à perfectione & imperfectione; & ideo dictum de persona Christi, qua nullam habet imperfectionem, de ea quidem absolutè prædicatur, sed absque vña prorsus imperfectione; sicut sapientia, cum de Deo dicitur, nullam includit imperfectionem: dicta vero de homine includit secundum rationem sui generis imperfectionem habitus & accidentis, cum tamen, tam Deus, quam homo dicitur absolutè sapiens aut habens sapientiam: Hoc tamen interest inter nomen compositionis & sapientiam, quod compositione secundum primam & visitatam nominis significationem, qua significat naturalem compositionem, dicit imperfectionem formaliter in vtrique componentes; iuxta secundam autem, qua significat compositionem diuini suppositi cum humana natura, nullam dicit imperfectionem ex parte suppositi; secundum tertiam vero significationem vtrique communè abstrahit à perfectione & imperfectione: sed haec vltima dicti nominis acceptiones minus notæ sunt ac minus visitate; & ideo quamvis in rigore metaphysico vera sit haec propositio, persona Christi post Incarnationem est composita, & simpliciter prolatu sit admittenda, consultius tamen est prædictam addere limitationem, siue modum talis compositionis constitutiu, per quem omnis à persona componente excluditur imperfectione. Ad cuius ampliorem evidentiā.

Quarto sciendum est in definitionibus Con-

A ciliorū fidei veritates aduersus hereticorū errores statuentiū attendendū esse præcipue finem & intentionē eorū, contra quos scilicet errores intendant veritates illas determinare; illæ namque solæ veritates, ut dogmata fidei sunt accipiente, quæ pro confutandis erroribus fuerunt in Conciliis à Patribus definitæ; cetera vero, que ad eas fidei veritates explicandas ibi fuerint exarata; nisi aliunde ad fidem pertineant, nullam ex Cœciliis accipiunt fidei firmatatem, ut supra notauiimus *prima parte*, quest. 114. art. 2. *Contro. vñica in respons. ad argu.* Iam vero plura, quæ recentiores hic afferunt Cœcilia, declarat Christi personam post Incarnationem ex duabus naturis esse compositam: at si iuxta præfixam regulam fuerit eorum intentio bene perspæsa, constat eorum metem fuisse hereses illas dñnare, quæ vel duas in Christo personas afferabant, vel duas in eo naturas incōfusas in vñica subsistētia, & persona Verbi negabant, nō autem veram & propriè dictam in Christo compositionem definire; siue namque sit siue nō sit in Christi persona vera ac propriè dicta compositio ad eorum Cœciliorum intentionem & scopum minimè pertinet; quia cum vtrique parte veritas illa, quam aduersus hereticos ea Cœcilia definire voluerit, suam integrā & perfectam retinet firmatatem; vnum in Christo videlicet tūm esse personam, in qua duæ essentialiter ab inuicem distinctæ naturæ, diuina scilicet & humana, sed personaliter vnite subsistunt. C Hanc autem fuisse Cœciliorum intentionem satis aperte declarat verba Cœciliij Later. primi Conf. 4. can. 4. Vbi sententiam sic refert hereticorum: Sed non confitentur, sicut sancti Parres docuerunt, vnitatem Dei Verbi ad carnem animatam anima rationali, & intellectuali secundum compositionem id est secundum subsistentiam factam. Quibus verbis declarat Cœciliū, se nomine compositionis unitatem intelligere subsistētiam; quia nimis dum naturæ in via dūtaxat persona subsistunt: hæc enim explicationem significat illa particula, id est, quæ subsequētia declarationē indicat esse prædictum. Ex hæc intentionis Cœciliorum expressione additis ijs, quæ supra notauiimus de significatione huius nominis, compositio, sequitur primū modum probabile, sed loquacium vñi & audiētum intelligētia magis accommodatam esse Cajetani sententiam silentis, nō esse simpliciter affirmandum Christi personam esse compositam, sed addēdām esse determinationem aliquā tollēt imperfectionem; puta dicēdo, Christi personam esse compositam compositione ineffabili. Hæc enim compositio, quæ est vno Verbi ad humanitatem secundum ipsum Verbi subsistētia lōge diversæ rationis est à quacunque compositione facta virtute naturæ vel artis apud nos existēt, aut nobis nota; atque ideo nō nisi cum addita determinatione singularem eius excellentiam nobis ignotam indicādam in communibus locutionibus est nomināda; quamuis inter sapientes, quibus rei veritas est manifesta, possit Christi persona simpliciter appellari composita. Secundū sequitur, modum loquendi præscriptum à Cajetano non esse prorsus alienum à modo loquendi sanctorum Patrum & Conciliorum; cum Sanctus Dionysius in 1. cap. de duobus nominibus affirmet simplicem Iesum ex nostra humanitate ineffabiliter esse compositum: nec S. D. in hoc articulo, simpliciter ait, Christi personam esse compositam, sed quæsito respondens, ait Primū Christi personam secundum rationem hypostasis vel personæ subsistere in duabus naturis: deinde subdit: vnde licet sit ibi vñu subsistens, est tamē

N. 3 ibi

Ibi alia & alia ratio subsistendi, & sic dicitur persona composita, in quantum unum duobus sufficit, quibus ultimis verbis scilicet in quantum &c. determinatur nomen & ratio compositionis dicta de persona Christi; qui loquendi modus mirificè consonat verbis & modo loquendi Concilij Later. supra notato, & alijs plurimis Sanctorum & Conciliorum dictis, in quibus nomine compositionis omisso Christi personam affirmant ex duabus & in duabus naturis diuina sciencie & humana subsistere, sic enim loquitur Athanasius in Symbolo: *Perfectus Deus, perfectus homo ex anima rationali, & humana carne subsistens.* Cui concinit Augustinus lib. 13. de Trinit. cap. 17. dicens: *Sic Deo coniungi potuit humana natura, ut ex duabus substantijs fieret una persona, ac per hoc iā extribus, scilicet Deo, anima, & carne; quo modo etiam loquitur Agato Papa in Epistola ad legatos, qua habetur in b. Synodo, act. 4. & in Concil. Later. sub Martino primō, Confess. 5. can. 6. cuius verba sunt: Si quis secundam Santos Patres non confitetur propriè, & secundum veritatem ex duabus, & in duabus naturis substantialiter unitis, & inconsuete, & indivisi vnum, eundemque esse dominum, & Deum Iesum Christum, condemnatus sit.* Sed quia nomen & ratio compositionis verè & propriè, licet æquiuocè conuenit vniōni durarum naturalium in vna diuini Verbi persona: id est nonnquam Patres & Concilia, quæ sapientissimorum hominum sunt conuenitus, rigore metaphysicum usui communiori vocabuli præferentes Christi personam simpliciter affirmant esse compositam.

QVINTO notandum est, propositionem hanc; *Christus est persona composita* sic absolute prolatam duplicitate posse considerari; uno modo ex parte prædicati, & sic simpliciter vera est in rigore metaphysico; quia vera & propria, licet æquiuocè dicta, compositione conuenit personæ Christi in duabus naturis, diuina scilicet & humana subsistente: alio modo considerari potest eadem compositione ex parte subiecti; & quia subiectum, scilicet Christus nomen est diuina persona, non simpliciter accepta, sed prout ex duabus & in duabus naturis subsistit; id est etiam ex hac parte videtur illa propositio vt propria & vera simpliciter admittenda. Hæc autem, *Verbum aut filius Dei est persona composita*, videtur absolute neganda; quia Verbum pro diuina persona supponit absolute sumpta, prout in sola diuina natura subsistit, quia ratione simplex omnino est, sicut & ipsa Deitas.

Ex his conciliari facilè poterunt opiniones in principio huius Controversiæ notatae, & quæ aduersus singulas produci solent argumenta disoluvi.

Secunda dubitatio.

NVNC DE secunda superiori proposita difficultate, dicendum est, an scilicet hec compositione sit ex his, an verè dici posse etiam esse compositione cum his? pro cuius resolutione.

Quomodo differat compositione ex his, & compositione cum his, & quae sit ea etiam subsistente, & ex natura, & supposito.

SEXTO sciendum est duplēcē esse compositionem; alteram ex ijs & alteram cum ijs; quarū differentias ostendimus. p. q. 50. a. 2. Contr. 3. §. Iam verè. Vbi constituimus octo differentias inter compositionem ex materia & forma, quæ est compositione ex ijs, & compositionem ex natura & supposito, quæ est compositione cum ijs. Præcipua differentia est; quod ex duobus illius compositionis extremis, quæ dicitur ex ijs, resultat vnu tertium, quod est vnum per se; sed ex extremis illius compositionis, quæ dicitur cum ijs, non fit vnu tertium, quod sit per se vnu propriè loquendo, ut ibi declarauimus. Nā, quod ait Aluar. disput.

A 12. in resp. ad 1. argum. videlicet non esse necessarium ad huiusmodi compositionem, vt resultet compositum sub vna forma totali comprehendente omnia extrema componentia, sed satis esse, vt compositum resultans comprehendat realiter ipsa componētia vnitā in eodem esse, & differat realiter à quolibet componentium seorsum sumpto, falsum omnino est de compositione ex ijs nobis naturaliter nota, quamvis fortasse verum sit de compositione analogicè sumpta, quatenus etiam extenditur ad compositionem personæ Christi supernaturalem; compositio verò naturæ, & subsistentiæ est compositione cum ijs; quoniam exempli gratia subsistentia Petri componit cum eius natura singulari, & è contra; nec tamen ex eis resultat vnum tertium, quod sit vnum per se ab utroque extremo componente distinctum propriè loquendo; quia subsistentia aliquid est naturæ, cum sit eius terminus & ultimum eius complementum, nec ad eam comparatur vt actus ad potentiam, nec ad suppositum vt eius pars; vnum autem per se non constituitur ex duobus, nisi utrumque rationem habeat partis, & vnum sit actus alterum verò potentia, aut aliquid tertium sit actus utriusque. Neque tam ex natura & supposito fit vnum per accidens, sed subsistentia naturæ iungitur per se vt ultimus terminus & cōplementū ultimum entitatis, & vnitatis eius per se, vt diximus in alleg. Contr. natura

C verò per subsistentiam terminata & completa suppositum est, quod instar totius includit duam dicta constituentia, scilicet naturam & subsistentiam. Ex quo patet impro priam & in rigore falsam esse locutionē illam communem dicentium, Petrum, verbi gratia, esse compositum ex natura & supposito; quia suppositum, vt diximus, includit utrumque componentium, & quādam habet totius similitudinem respectu naturæ & subsistentiæ, & id est non potest simul cum natura, quam intrinsecè claudit, ad alicuius alterius constitutionem conuenire, aut cum ea componere; cum itaque scriptum inuenies in substantijs creatis esse compositionem ex natura & supposito, sic accipias, ac si dictum esset in substantijs creatis esse compositionem ex natura & subsistentia, siue in substantijs creatis naturam componere cum subsistentia, & è conuerso; & in hoc sensu intelligenda sunt verba D. Th. 1. p. q. 50. a. 2. ad. 3. & 2. contragent. c. 54. Vbi docet Angelum esse compositum ex quo est & quod est, & ex esse & essentia, eo quod in eo natura distinguitur realiter à supposito, & esse ab essentia: intendit enim assertere S. D. duo esse extrema in Angelo realiter distincta, & ad compositionem sufficientia: siue ea compositio sit ex ijs, siue cum ijs.

SEPTIMO attendendum est, in Christo Domino quatuor considerari, scilicet naturam diuinam, & i. p. q. 50. a. 2. Contr. 3. §. naturam humanam, personalitatem diuinam & ipsū suppositum siue personam subsistentem in vtraque & ex vtraque natura: quod suppositum siue persona in duplice natura subsistens, significatur hoc vno simplici nomine *Christus*, vel etiā *ut*. voce complexa, cum dicitur *Verbum incarnatum*, aut in duplice natura subsistens, &c. Et quia Verbum diuintum est ab aeterno in sua propria & sibi naturali Deitatis natura subsistens; in tempore verò ad eadēm subsistentiam naturam assumptam humanam, & factum est etiam humanum suppositum in humana natura subsistens; id est triplex ad compositionem pertinēs habitudo in mysterio sacrosancto Incarnationis consideratur. Prima est personæ Verbi ad humanitatem. Secunda

est diuinitatis ad humanitatem. Tertia est personalitas seu subsistens Verbi ad humanitatem: ex quibus secunda pertinet ad compositionem ex ijs. Tertia vero ad compositionem cum ijs. Prima vero habitudo ad utranchque videtur compositionem pertinere: & secundam quidem habitudinem certum est ad veram & propriam compositionem pertinere, quam in Christo reperiri sapientia Concilia & Patres affirmant dicentes, Christum ex duabus naturis esse compositionem. Qua loquendi forma naturas huius esse compositionis extrema significant. Ex quibus unum quasi tertium scilicet Christus Deus & homo realiter ab utroque extremo distinctum constituitur. Nam, et si Christi persona secundum se sit realiter idem cum natura diuina; quatenus tamen in humana natura subsistit, quomodo Christi nomine significatur, humanitatem includit, ratione cuius à diuinitate distinguitur. Primam autem habitudinem, scilicet personam Verbi ad humanitatem, veluti unius ad alterum compositionis extremum in hoc esse mysterio pricipiam & maximè necessariam, ex eo patet, quod Christi persona nunquam esset, aut dici vere posset ex diuinitate & humanitate composita, nisi una eademque persona, quæ est ab aeterno in diuina natura subsistens, & eam intimè claudens (qua ratione Deus & persona diuina est) subsisteret etiam in tempore in assumpta humanitate, & consequenter etiam esset homo & humana persona. Hanc habitudinem affirmat Caiet. ad compositionem cum ijs pertinere, quatenus (inquit) persona Verbi coniungitur cum hoc, quod est esse hunc hominem; non quod assumperit hominem, sed quia facta est hic homo assumendo hanc humanitatem. Consistit enim haec compositione diuini Verbi cum humanitate secundum Asturensem in mutua communicatione utriusque naturæ, scilicet diuinæ & humanae in uno supposito, cui diuina natura ratio est subsistendi simpliciter; atque adeo ut sit persona diuina, humanitas autem est illi ratio subsistendi in tali natura scilicet humana, & consequenter ut sit humana persona. Sed cum in persona Verbi duo claudantur intrinsecè, scilicet Deitas & subsistens personalis, si Verbum consideretur ratione Deitatis coniunctæ humanitati in unitate personæ, compositionem facit ex ijs, ut ante diximus; resultat enim unum tertium scilicet Christus intrinsecè claudens diuinitatem & humanitatem, & ab utraque illa natura distinctus, modo superius explicato. ita ut, (si secundum nostrum modum concipiendi ab his sensibilibus nobis notioribus acceptum loqui licet) duas naturas sint quasi partes & veluti materia compositionis: personalitas autem Verbi sit in statu formæ; esse vero unum utriusque naturæ, & in ea subsistere sit eius quasi causalitas: Denique esse substantiale, nimis deum esse hominem, & hominem esse deum, & eandem Verbi personalam esse personam diuinam & humanam sit veluti forma totius ex unione illa naturalium in una subsistens resultans, & compositum ipsum constituens, scilicet Christum, quo nomine persona Verbi significatur quatenus in utraque natura subsistens simul est Deus & homo. Sed quoniam, ut diximus, haec compositione vere est ineffabilis omni carens imperfectione, praesertim ex parte naturæ diuina & persona Verbi, id predicta de ratione materiæ & formæ, partis & totius, ut tanto mysterio minime congrua & à veritate abducentia sunt omissa, & quoad solum nostrum imperfectum concipiendi modum

A ex naturalibus nobis prius & maximè cognitis deriuatum, admittenda; concepi namque possent etiam alio modo duæ naturæ, veluti formæ, personam Christi denominantes, & in diuersis quasi speciebus constituerentes; ex diuina siquidem natura dicitur Deus, sicut & verè est, ex humana vero natura est & dicitur homo; est igitur haec compositione, tanquam ineffabilis admittenda; cuius tamen veritatem pro captu nostro paulo post explicabimus. Quod si Verbum consideretur ratione subsistentiae tantum, sic humana natura coniunctum facit compositionem cum ijs:

B PRO CVIVS rei intelligentia considerandum est, personalitatem, seu subsistentiam rationem habere termini præcisè respectu naturæ substancialis, quæ ea subsistit; ex termino autem & eo cuius est terminus, non resultat unum tertium, vt modus in supra diximus. Cum itaque Verbi diuini personalitas singulari illam à Verbo assumptam, scilicet terminet humanitatem, vt create personalitatis vices supplet excellenter; consequens fit, vt queri admodum inter humanam Christi naturam, & eius propriam personalitatem, si eam habuerit, nulla esset compositione ex ijs, sed tantum cum ijs; sic inter eandem naturam & Verbi personalitatem illam terminantem præcisè sumptam nulla sit compositione ex ijs, sed tantum cum ijs: quamvis inter ipsam Verbi personalam ratione inclusæ diuinæ naturæ, & ipsam assumptam humanitatem sit etiam compositione ex ijs; sed hoc accedit personalitati Verbi; quatenus identificatur diuina natura, & est eius terminus naturalis; ex ipsa tamen diuina natura radicaliter eam habet infinitatem; ex qua vim habet alienam naturam sive naturas, etiam infinitas alias, si fieri aut esse possent, terminandi. Denique si Verbum consideretur, quatenus utrumque simul includit, scilicet Deitatem & subsistentiam, utriusque compositionis sub diuersa tamen ratione extrellum est; nam ratione Deitatis ad compositionem pertinet ex ijs: est enim Christi persona ex diuina & humana natura vere composita: ratione vero personalitatis; quatenus apponitur humana natura, vt eius propriam supplet personalitatem ad compositionem spectat cum ijs. Ex quibus duabus compositionibus prior est ordine naturæ, sive rationis compositione cum ijs; Nam assumptæ humanitatis unio, quæ simplex & una tantum est, in hoc mysterio fit proximè & immediatè cum diuini Verbi personalitate; ex qua unione sic præcisè sumpta, prout scilicet est humanitatis cum personalitate, nullum resultat compositum, vt ante diximus; quidquid affirmet Suar. in allegata sect.

C. Sed quia Verbi persona & eius subsistentia, eadem est realiter cum diuina natura, quæ formaliter etiam & intimè clauditur in ratione persona: hinc consequenter & quasi secundariò ex diuina & humana natura sive in una subsistente copulatis resultat unum compositum, scilicet Christus iam Deus & homo, qui tantum erat Deus ab aeterno. Et quamvis Christus ut est persona Verbi, non sit realiter à Deitate distinctus; quatenus tamen est persona non solum ex Deitate sed etiam ex humanitate subsistens; ac proinde utramque simul includens, distinctionem quandam habet à diuinitate realem non ratione sive, sed ratione humanitatis inclusæ; ut patet ex significatione huius nominis Christus, quod personam Verbi ex duplice natura, illi substantialiter unita subsistente significat. Et quia Christus non est aliquid unum per accidentem,

dens, sed per se; ideo simpliciter videtur asserendum Christi personam esse compositam compositione ex ijs, & ex ea resultare vnum tertium realiter aliquo modo ab utroque extremo distinctum. Quamquam non omnino displiceat opinio seu modus dicendi Asturicensis, qui docet, compositionem hanc non in eo positam esse, quod ex duabus naturis vnum aliquod tertium formaliter constitutum resultet, quod sit veluti quoddam totum formaliter ambiens & complectens utramque naturam, vt partes sui ipsius, sed in mutua & reciproca communicatione utriusque natura in eodem supposito; quatenus scilicet utraque natura per se concurredit ad constitutionem vnius humani suppositi, secundum quod est tale suppositum; adeo ut tota compositio quae in Christi persona reperitur, sit consideranda, quatenus est humana persona, prout scilicet diuinitate habet, vt sit subsistens persona; ab humanitate vero vt sit humana: sic enim persona Christi, quatenus talis scilicet humana, intrinsecè claudit, non solum diuinam subsistentiam sed etiam naturam diuinam. Et in hoc (ait Asturicensis) consistit tota compositio, quam Patres & Concilia tribuant personam Christi, & quam hoc nomen Christus importat, quo totale suppositum humanum significatur; ac proinde necesse est vt per modum natura denotet humanitatem; ex parte vero suppositi per se includat diuinum Verbum vt absolute & simpliciter subsistens in natura diuina suam subsistentiam humanitati communicans. Et hoc videtur significare voluisse Caiet. dicens; hanc esse compositionem cum ijs, in quantum persona Verbi coniungitur &c.

Vnde recte dicitur, totale significatum huius nominis Christus esse Deum hominem seu Verbum hominem; quod etiam consonat prima eius nominis impositioni; qua significat formaliter unctum, diuino scilicet substanciali oleo; significat enim Verbum diuinum prout communicat suam subsistentiam humanitati & eam in seipso personaliter subsistentiam: in quo sita est excellens & ineffabilis unctio. Qui dicendi modus, quamvis huius admirabilis compositionis cellitudini congruere videatur; rationem tamen compositionis ex ijs supra notata non videtur admittere: in ea n. diximus, vnum aliquid tertium effici realiter ab utroque componente distinctum; quod in hac admirabili compositione fieri negat Asturicensis, nisi forte dicatur conditionem hanc ad imperfectionem utriusque componentis pertinere: Componentia namque toti comparata, rationem partium, & materie evidentur habere necessario, & in ea sola compositione requiri, quam natura vires efficiunt; eam autem, de qua loquimur, totius natura facultatem exceedere, & aquiuocè licet propriè dictam esse compositionem, nec vi intellectus humani posse comprehendendi; atque ideo ineffabilem nominari. Sed nihilominus fateri necesse est, Christi personam in duabus, & ex duabus naturis subsistentem esse quasi quoddam tertium realiter ab utroque extremo distinctum modo superiorius explicato: quia scilicet neque est humanitas tantum, neque sola diuinitas, cum includat etiam humanitatem, à qua Verbum dicitur & est humana persona, sicut habet à diuinitate ut dicatur & sit persona diuina: Quod etiam affirmit Asturicensis loco supra notato, scilicet q.7. conclus. 3. Et ex his patet solutio questionis tertio loco proposta.

Claudianus PRIMA CONCLUSIO: si de compositione la-

guam secundum frequentiorem, & nobis notior em deducatur, huius nominis significationem & usum, Christi persona probata non est propriè & simpliciter composita. Probatur hec conclusio; quoniam ex quinque conditionibus, quas compositioni nobis naturaliter notæ diximus esse necessarias, duas ultimas repugnant personas Verbi & eius naturæ diuine, quæ est suum esse; quia neque persona Verbi neque natura diuina potest esse potentia vel actus humanae naturæ; neque esse persona Christi, quod idem est realiter cum essentia diuina, causatur ab ipsa natura diuina vel à persona Christi; & multo minus ab humanitate, & iuxta sensum huius Conclusionis interpretanda sunt dicta D. Tho. supra notata ex 3. & in eodem sensu accipienda sunt quæ docent Scotus Rada, & alii huius sententiae defensores.

SECUNDA CONCLUSIO: si sermo fit de compositione, ex quo è seu analogice sumpta, sic persona Christi est vere propriè & absolute composita. Probatur Conclusio; quia compositio secundum hanc significationem longè diversæ rationis est à compositione naturaliter nobis nota, & nullum dicit imperfectionem ex parte diuinae personæ vel naturæ, vt pater ex dictis, & iuxta sensum huius conclusionis interpretanda sunt multa dicta Conciliorum & sanctorum Patrum, & recentiorum Scholasticorum assertum, personam Christi simpliciter esse compositam. Loca Patrum & Conciliorum afferunt hic expositores S. Thom. Med. Porrecta, Suar. Val. Vafq. Aluar. & Astur. m alleg. q.7.

TERTIA CONCLUSIO: Simpliciter & absque distinctione seu limitatione loquenda dici potest, "Christi personam esse verè propriè compositam. Hac" conclusionem probant autores praedicti ex Conciliis, & Patribus simpliciter afferentibus, Christi personam esse compositam, quibus etiam addunt argumenta, quæ vide, si placet. Potest autem probari primo: quoniam ita loquitur Concilia & Sancti, nam ita definitur in quinto Synodo generali, can. 4. & 7. & in sexta Synodo generali actione 4.11. & 13. Et in Concilio Lateranensi sub Martino I. can. 4.7. & 8. & 17. & 18. & in his duobus ultimis locis definitur sub anathemate, vt omnia quæ in quinque generalibus Conciliis fuerunt definita contra Nestorium & Eutichetum, in sensu vero & proprio intelligantur usque ad ultimum apicem: at in 5. & 6. Synodis generalibus allegatis definitum fuerat, in persona Christi reperi compositionem in hac verba. Si quia non confitetur unionem secundum compositionem, &c. ergo intelligenda est ea definitio de vera & propria compositione: ille enim terminus secundum compositionem superadditus unioni, cogit nos intelligere veram & propriam compositionem preter ipsam unionem; alias innatis & vacua esset repetitio. Et in Concilio Lateranensi can. 7. post explicitam subsistentiam Verbi in duabus naturis & unionem illarum, subduntur haec verba Ex quibus compositus est Christus, &c. Quæ frusta subderentur, nisi praeter unionem durarum naturarum in Christo vera esset compositionis: quo sit ut conclusio haec intellecta in sensu secundæ Conclusionis sit dogma fidei. Eodem etiam modo loquuntur Sancti, ac praesertim Dionylius, cap. 1. de diuinis nominibus, & cap. 3. de Eccles. Hierarch. Augustinus lib. 13. de Trin. cap. 17. & tract. 78. in Ioann. Gregor. hom. 3. in Euang. Iustinus, Damascenus & alii, quos referunt expositores. Secundo probatur ratione; quia compositum est illud quod vnum cum sit, constat ex diversis rebus; at Christi persona est una & constat

V. Synod. 1.3. mod. conc. Later. alleg. q.7.

D

E

stat ex diuersis naturis, diuina scilicet & humana. A has ergo. Maior est diffinitio compositi. Minor probatur: quia persona Christi non ita simplex est, sicut humanitas & diuinitas seorsum considerata, sed includit utramque; ergo constat ex utraque natura. Tertiò probatur: quia terminus unionis hypostaticè productus non est aliquid simplex; ergo compositum, & non est compositum accidentale; ergo substantiale, & non naturalis; ergo persona composita: Omnia haec sunt manifesta præter primum antecedens: quod probatur tripliciter. Primo, quia extrema simplicita huius unionis praexistebant illi; sed quod præexistit unioni non est terminus illius; ergo. Secundò, quia contra rationem unionis est terminari ad aliquid simplex, cum semper unio sit respectu distinctorum. Tertiò, quoniam in termino huius unionis conuenient diuina & humana natura; sed ubi est multitudo, non est simplicitas; ergo talis terminus non est simplex; tunc ultra: sed illa naturarum multitudo non concurrit ibi confusa, sed cum aliquo ordine; ergo constituit terminum unionis verè compositum compositio ne personæ.

Quarta Conclusio. In usu loquendi communis optimum est iuxta Caetani consilium, cum assertus Christi personalis esse compositam, addere limitationem tollentem imperfectionem à persona Christi, & eius natura diuina: dicendo Christi personalis esse compositionem ineffabilem, vel aliquid huiusmodi. Huic conclusioni consentiunt Medina, Asturicensis, Aluarez & Suarez: & probatur ex dictis, quia nomen compositionis secundum magis communem & viu receptam significacionem, duas supra notatas imperfections includit, quæ personæ Verbi & eius naturæ diuinæ repugnant.

Quinta Conclusio: Christus verè & propriè est persona composita ex duabus naturis, diuina scilicet & humana, que compositio nuncupatur ex ipsis. Hæc conclusio, quo ad priorem partem patet ex Concilijs & Patribus afferentibus Christum ex duabus & in duabus naturis subsistere & ex eis esse compositum, quorum dicta referunt hic recentiores & Asturicensis loc. not. Vbi etiam aduertit de hac sola compositione Patres & Concilia meminisse; quia per hanc duos Eutichetis & Nestorij contrarios errores simul condemnabant: quoad aliam verò partem patet ex dictis. Et probatur primo ex Concilijs & Patribus afferentibus personam Christi esse propriè compositam ex duabus naturis, aut etiam ex humanitate & persona Verbi. Secundò probatur, nam ille est terminus compositus ex ipsis, qui resultat compositus ex extremis componentibus; sed talis est terminus compositionis personæ Christi ergo. Maior est diffinitio compositionis ex ipsis. Minor autem probatur; quia terminus huius compositionis non est persona Verbi vt diuina tantum, sed ut subsistens in duabus naturis, & ut composita ex illis. Tertiò probatur, quia compositio ex ipsis hanc sibi vindicat peculiarē conditionem, vt integrum compositum resultans sit distinctum ab extremis componentibus, & quodam tertium respectu illorum; at in hac compositione integrum compositum est persona Christi, vt subsistens in duabus naturis, quæ ut sic distinguuntur ab humanitate & diuinitate, & à persona Verbi præcisè sumpta; ergo.

Sexta Conclusio: Persona Christi est verè, propriè composita ex personalitate Verbi & humanitate, & hoc est compositio cum ipsis. Hæc conclusio, quo ad priorem partem probatur. Primo, quia

personalitas Verbi & humanitas sunt duo realiter distincta, & per se adunata in uno supposito, sicut personalitas Petri & eius humanitas; ergo persona Christi in qua sic adunantur illa duo, est verè composita, non minus quam persona Petri. Secundò probatur: Nam quando aliqua duo sunt formaliter & conuertibiliter idem, compositio non potest in re fieri ex uno, quin fiat ex altero; sed persona Verbi & eius personalitas sunt idem formaliter & conuertibiliter à parte rei, & distinguuntur solum ex modo nostro concipiendi & significandi; ergo si compositio fit ex persona Verbi, non potest non fieri ex eius personalitate. Maior declaratur supponendo ex D. Th. p. q. 41. a. 1. ad 2. quod aliquando inter illa, quæ sunt idem omnino formaliter & conuertibiliter, solus modus diuersus significandi obstat, ne eundem actum, quem vni tribuimus, de altero predicemus. Quia ratione licet Pater diuinus & paternitas sint idem secundum se formaliter; at ceterum tamē generandi, quem attribuimus Patri, non prædicamus de paternitate propter diuersum modum significandi, scilicet abstractè & concretè; quoniam actus notionalis sicut & ceteri actus sunt proprij suppositionum & non formarum; at compositio non repugnat personalitati Verbi significante in abstracto; quia compонere est etiam actus formarum: ergo sicut tribuit persona, potest tribui personalitati, non obstante diuerso modo significandi. Tertiò probatur: actio vnitiva qua Deus vniuit humanitatem Verbo, sicut secundum suam speciem compositua; ergo terminus immediate resultans ex illa est compositus. Tunc ultra; sed terminus immediate resultans ex ea est illud unum, in quo humanitas & personalitas vniuntur; ergo est compositus ex humanitate & personalitate. Antecedens probatur: quoniam actio illa vniuit humanitatem Verbo; vniire autem unum cum altero verè est componere; ergo sicut ex sua natura compositua prima verò consequentia patet; quoniam omnis actio specificatur à suo immediato termino, igitur actio compositua postulat, vt eius terminus sit compositum aliquod, à quo specificetur: Minor autem subsumpta probatur; quia humanitas ex vi illius actionis prius secundum rationem fuit vnta & traxa ad personalitatem, quam ad naturam & personam Verbi; nam persona Verbi non fuit vnta ratione absoluti, sed tantum ratione relativa quod est personalitas. Tertiò probatur conclusio: quod componit cum alijs est extreum, ex quo sit talis compositio, sed personalitas Verbi compōhit cum humanitate personam Christi; ergo est extreum talis compositionis. Maior est etiudens; ideo namque materia est extreum compositionis naturæ; quia componit cū forma. Minor verò probatur: quia personalitas Verbi terminat dependentiam humanitatis Christi, sicut terminaret personalitas creatæ; sed hæc terminaret componendo cum humanitate, sicut de facto terminat in alijs hominibus; ergo. Eadem partem probat Aluar, quatuor argumentis. Altera verò pars patet ex dictis.

Septima Conclusio: Christi persona est, verè & propriè composita ex Verbo & humanitate, sive ex supposito diuino & natura humana; in qua compositione duo secundum rationem distinctæ compositiones includantur, scilicet compositio ex ipsis & compositio cum ipsis. Hæc Conclusio quoad utramque partem patet ex dictis. Et probatur quo ad primam partem: Primo ex quinta Synodo generali collat. 8. Can. 3. sic definiente: Si quis non confiteretur unitatem Verbi ad carnem animatam anima.

tionali, & intellectuali secundum compositionem, an a thema sit, & infra. Sancta Ecclesia vnitio eius Verbi ad carnem secundum compositionem confitetur. Et confirmatur; nam Leo Papa in epistola ad Iulianum ait, Christum constare ex tribus substantijs, scilicet Verbo, anima & carne; sed illa particula ex nota est compositionis; ergo. Secundo probatur: Forma accidentalis facit veram compositionem cum subiecto substantiali, quia sustentatur ea ratione; quia sustentatur ab illo & tribuit illi esse accidentalē, sed etiam humanitas sustentatur a persona Verbi, & tribuit illi esse suppositum humanum; ergo facit compositionem cum persona Verbi. Tertiō probatur; quia illud est immediatum huius compositionis extreūm ex parte Dei, cui vnitur humanitas immediate; sed humanitas non vnitur immediate Deitati abstracte, neque concretē sumptā (non enim hic Deus immediate fuit incarnatus) sed vnitur immediate Verbo; Deitati autem vnitur mediata & ratione Verbi, quatenus est forma substantialis ipsius Verbi; ergo Verbum est immediatum extreūm huius compositionis; igitur haec cōpositio fit ex humanitate & persona Verbi. Confirmatur: Nam propter quod vnumquidque tale & illud magis; sed diuinitas est extreūm huius compositionis ratione personae Verbi immediata componentis; ergo multo magis persona Verbi compositionem hanc ingreditur, vt eius extreūm. Ultimō probatur: quia cōpositio, in qua resultat persona composita postulat, vt vnum extreūm sit persona: at in hac compositione resultat persona composita; ergo. Maior patet: quoniam ex extreūmis, quorum neutrum est persona, nequit resultare persona composita; ergo: Vnde ex materia & forma vt sic non resultat persona; sed natura composita; quoniam vtrūque extreūm habet rationem naturae & neutrum est persona; ergo.

VLTIMA CONCLVSTIO: Hac propostio: Verbum seu filius Dei est persona composita, non est absoluē concedenda, sed cum addito videlicet; filius Dei, quatenus homo vel vt subsistit in humana natura, est persona composita. Conclusionem hanc ex regulis Logicalibus de appellationibus probant Med. Asturic. & Aluar. quibus consentit etiam Suarez sect. & in fin. & potest breuiter probari; quia participium illud *composita*, applicat suum significatum formale instar adiectui supra formale subiecti, quod est Verbum seu filius Dei, & reddit hunc sensum: Verbum seu filius Dei, vt subsistens in natura diuina est compositus: hic autem sensus est falsus; ergo. Et confirmatur; quia Conc. Calcedon. art. 16. & c. firmiter de Sum. Trinit. & Sancti affirmant quidem Christum esse personam compositam; non tamen concedunt, Verbum aut Filium Dei esse personam compositam.

CONTRA primam Concl. produci possent ar- gumenta recentiorum, quibus probant personam Christi esse propriè simpliciter & verè compositam: Sed ex ipsa conclusionis limitatio- ne facile diluuntur: probant enim Christi personam propriè & simpliciter esse compositam compositione quadam altioris ordinis & æquocē dicta respectu compositionis nobis nota- ratione naturali, quā vnu frequentiori si- gnificamus hoc nomine *compositio*, de qua si- gnificatione loquitur nostra prima conclu- sio.

CONTRA secundam Concl. produci possent ar- gumenta Cai. & aliorum, quā referunt & sol- uunt Med. Suar. Vafq. Val. Aluar. & Asturic. sed

A facile ex ipsa limitatione Conclusionis & iactis supra fundamentis poterunt confutari. Contra eandem Conclusionem possent etiam produci argumenta Radæ in 3. Controu. a. 3. quæ parum aut nihil differunt à prædictis, & ex ipsa concl. limi- tatione diluuntur.

CONTRA tertiam concl. directè militant ea argumenta, quæ diximus produci posse contra secundam, quibus satisfaciunt recentiores prædicti; & facilius etiam per supra notata diluen- tur. Contra eandem cōclusionem produci potest *boc argum.* Nulla possunt assignari huius compositionis extrema; ergo non est asserenda. Ante- dens probatur; quoniam hæc extrema his tan- B tūm modis possunt assignari; nimis ut vel alterum extreūm sit Verbi personalitas vt ratio subsistendi in natura diuina: alterum autem sit eadem personalitas, vt ratio subsistendi in hu- manitate, vel vt humanitas sit vnum extreūm, alterum vero sit diuinitas vel persona Verbi vel eius personalitas; at nullo dictorum modorum recte assignantur extrema in hac compositione; ergo. Minor pro prima parte probatur *primò*; quia duplex illa ratio subsistendi non est distin- cta realiter, sed sola relatione rationis, quæ Verbi personalitas, prout est ratio humanitatis subsistēdi, addit supra seipsum absolute sumptam. **Secundò** quia Concilia & Sancti Patres hæc nun- quam esse dixerunt huius compositionis extre- ma. Secundò probatur eadem Minor; quod atti- net ad diuinitatem; quia nullum compositum est idem cum altero componentium, cum ad- dat aliquid præter illud; qua ratione dicimus totum esse maius sua parte; at Christus est idem cum diuinitate: nam sicut *Ioann. 15.* dicit: *Ego sum via, veritas & vita*, ita dicere potuisse; *Ego sum diuinitas*; ergo. Et eodem argumēto probatur Verbi personam aut personalitatem non posse esse extreūm huius compositionis. Et præterea quia personalitas medium est in quo vniuntur diuersæ quæ sunt in Christo nature: medium autem in quo vniuntur partes compo- nentes, distinguuntur à componentibus. **Respon- sol.** fasum esse antecedens; ad eius probationem concessa minore pro prima parte, negatur quo ad alias. **Ad primam** probationem dico cōpositum dupliciter sumi posse: vno modo formaliter in ratione cōpositi & ita concessa maiori ne- gatur Minor: quia Christus vt compositus ex diuinitate & humanitate, non est diuinitas; alio modo materialiter: & in hoc sensu falsa est maior: quoniam album quod compoñitur ex corpore & albedine, materialiter est corpus; & similiter Christus licet formaliter sumptus sit compoñitus ex humanitate & diuinitate, & ex persona Verbi; materialiter tamen consideratus est ipsa diuinitas & persona Verbi. **Ad secundam** prob- dico, personalitatem etiam sit medium, in quo vniuntur diuinitas & humanitas, posse tamen esse extreūm, ex quo persona Christi componitur; sicut etiam potentia medium est quo operatio substantiae inest, & simul est extreūm ex quo componitur operans vt sic; & quantitas est medium quo albedo vnitur corpori, & simul est extreūm ex quo componitur album.

CONTRA quartam Conclusiō prōducī possent ea argumenta, quibus probari solet tercia Conclusionis; quibus triplici responſione satisfiet. **Prī- mō** dicendo Patres & Concilia vnam esse in Christo personam contra Nestorium, & duas in eodem esse naturas contra Eutichetem decerne- re voluisse, & hæc duo significasse dicendo, v- nam Christi personam esse compositam ex dua- bu

bus naturis. Secundò dilui poterunt eadem argumenta dicendo, particulam illam ineffabilis, non esse conditionem diminuentem, sed determinantem modum compositionis nobis occultum, & longè altioris ordinis ab alijs modis compositionis nobis naturaliter notis. Tertiò poterunt confutari dicendo, Conclusionem nostram esse veram de frequentiori & notiori significacione huius nominis *compositio*; Patres autem & Concilia, & alia argumenta probare de rigore Metaphysico dici posse simpliciter, Christi personam esse compositam.

CONTRA quiniam Concl. produci possent ea argumenta, quæ militant contra tertiam conclusionem: quibus etiam confutandis ea deseruent, quæ supra notauimus de composito ex vno naturarum in vna Verbi persona resultante.

CONTRA sextam Concl. sunt argumenta Asturicensis, quæ resert & soluit Alvarez in allegat. disp. 12.

CONTRA septimam conclus. procedunt multa ex ijs argumentis, quæ militant contra tertiam conclus. quibus satisfaciunt recentiores prædicti. *Et cetera.*

CONTRA ultimam concl. est argumen. Nam per communicationem idiomatum ea, quæ dicitur de Christo, dicuntur de filio Dei, sed de Christo conceditur quod est persona composita; ergo idipsum concedi potest de filio Dei. *Respon. cum Caiet. & D. Th. regulam esse generalem in attributis Christi seruandam, ut si sint communia naturæ & personæ, & oppositum conueniat personæ, non prædicentur absolute de persona, sicut incipere esse & esse creaturam non dicitur absolute de Christo, & multò minus de Verbo vel de Filio; esse autem compositum repugnat personæ diuina secundum fæsumptæ; quia est omnino simplex, & ideo non debet absolute prædicari de Verbo aut de Filio Dei, sed cum addito puta in quantum homo, &c.*

DISPUTANT hic recentiores, an sit admittenda vi vera & propria hac proposito; Christus est diuinitas, & humanitas sine Christus est diuinitas. Vide, si libet ea, quæ pro eius resolutione scribunt Med. in solutione secundi argumenti, Valentia punto 4. & Vasquez disp. 17. cap. 5. Mea sententia est eam propositionem non esse concedendam, nisi cum aliquo addito ad evitandum errorem: videtur enim falsa sic absolute prolatæ; quia Christus non solum includit diuinitatem & humanitatem, sed etiam subsistentiam seu personalitatem, que in dicta propositione, Christus est humanitas & diuinitas, videtur excludi propter sensum formalem, quem faciunt illa prædicta absolute significata. Et quamvis sexta Synodus generalis Constantinopolitana art. 6. concedat, personam Christi nihil aliud esse quam ipsas naturas: ex antecedentibus tamen & consequentibus constat, ibi sermonem esse de naturis simul sumptis cum ipsa personalitate: sic enim vera est illa propositio, sumendo scilicet diuinitatem & humanitatem non absolute seu præcisè & in abstracto, sed simul cum personalitate & in concreto, ita ut in illa propositione Christus in subiecto positus accipiatur quatenus est compositus ex diuinitate & humanitate; ex parte vero prædicti diuinitatis & humanitas complexius fumantur & cum inclusione personalitatis. Concilium autem Constantiense eandem propositionem damnavit ut hereticam, sumendo Christum ex parte subiecti pure materialiter pro persona Verbi

A vt sic; aut sumendo diuinitatem & humanitatem ex parte prædicti diuinitæ, & cum exclusione personalitatis; in quo sensu assertebat illam Iohannes Hus. Sententia vero docens partes simul sumptas posse prædicari de composite cum hac tantum limitatione potest admitti, videlicet nisi fiat sensus adeo formalis, ut ex vi illius excludatur aliquid non excludendum à tali composite, ut contingit in propositione iam dicta.

ARTICVLVS V.

Vtrum sit facta aliqua vno anima, & corporis in B Christo.

AD quintum sic proceditur. Videtur, quod in Inf. q. 16. a. Christo non fuerit vno anima, & corporis. Ex 1.c. Et 3.4. vno. n. anima, & corporis in nobis causatur persona, 6. q. 3. ap. 1. vel hypostasis hominis. Si ergo anima & corpus fuerunt Et 4. contr. in Christo unita, sequitur, quod fuerit ex vno eorum 37. Et 4.1. aliquia hypostasis constituta. Non autem hypostasis Verbi Dei, que est aeterna. Ergo in Christo erit aliqua persona, vel hypostasis preter hypostasim Verbi: quod est cap. contra prædictam.

Præterea, Ex vno anima, & corpori constituitur natura humana speciei. Damascenus autem dicit in 3. lib. quod in Domino Iesu Christo non est communem speciem accipere. Ergo in eo non est facta anima, & corporis vno.

Præterea anima non coniungitur corpori, nisi ut vivificet ipsum. Sed corpus Christi poterat vivificari ab ipso Verbo Dei, quod est fons, & principium vita. Ergo in Christo non fuit vno anima, & corporis.

Sed contra est, quod corpus non dicitur animatum, nisi ex vno anima. Sed corpus Christi dicitur animatum: secundum illud, quod Ecclesia cantat, Animatum corpus sumens, de Virgine nasci dignatus est. Ergo in Christo fuit vno anima, & corporis.

Respondeo dicendum, quod Christus dicitur homo vniuersè cum alijs hominibus, ut potè eiusdem speciei existens: secundum illud Apostoli Phil. 2. In similitudinem hominum factus. Pertinet autem ad rationem speciei humanae, quod anima corpori vniatur: non enim forma constitutus speciem, nisi per hoc, quod sit actus materia. Et hoc est, ad quod generatio terminatur, per quam natura speciem intendit. Vnde necesse est dicere, quod in Christo fuerit anima corpori unita, & contrarium est hereticum: ut potè derogans veritati humanae Christi.

Ad primum ergo dicendum, quod ex hac ratione moti videntur illi, qui negauerunt vnonem anima, & corporis in Christo: ne per hoc scilicet cogarentur personam nouam, vel hypostasis in Christo inducere: quia videbant, quod in puris hominibus ex vno anima ad corpus constituitur persona. Sed hoc idem in puris hominibus accidit: quia anima, & corpus sic eis coniunguntur, ut per se existant: Sed in Christo vniuntur ad unicum, ut adiuncta alteri principaliori, quod substitit in natura ex eis composta: & propter hoc ex vno anima, & corporis in Christo non constituitur noua hypostasis, seu persona, sed aduentum ipsum coniunctum persona, seu hypostasi præexistenti. Nec propter hoc sequitur, quod sit minoris efficacia vno anima, & corporis in Christo, quam in nobis: quia ipsa coniunctio ad nobilium non adiunxit virtutem, aut dignitatem, sed auget: sicut anima sensitiva in animalibus constituit speciem: quia consideratur, ut ultima forma, non autem in hominibus; quamvis in nobis sit vir-

tuosior, & mobilior. & hoc propter adiunctionem viterioris, & nobilioris perfectionis, scilicet anima rationalis, ut etiam supra dictum est.

Videtur a- Ad secundum dicendum, quod verbum Damasci, possumus intelligi dupliciter. Vno modo, ut referatur ad humam naturam: que quidem non habet rationem communis speciei, secundum, quod est in uno solo individuo: sed secundum, quod est abstracta ab omnibus individualibus, prout in nuda contemplatione consideratur: vel secundum, quod est in omniis individualibus. Filius autem Dei non assumpit humanam nativam, prout est in sola consideratione intellectus, quia sic non assumpisset ipsam rem humana naturam: nisi forte diceretur, quod humana natura est quadam idea separata, sicut Platonici posuerunt hominem sine materia: sed tunc filius Dei non assumpisset carnem: contra illud, quod dicitur Luc. vlt. Spiritus carnum, & ossa non habet, sicut me videtis habere. Similiter etiam non potest dici, quod filius Dei assumpserit humanam metram, prout est in omnibus individualibus eiusdem speciei: quia sic omnes homines assumpserint. Relinquitur ergo, ut Damascenus postea dicit in eodem libro, quod assumpserit naturam humanam in atomo, id est, in individuo: non quidem in alio individuo, quod sit superpositum, vel hypothesis illius naturae, quam in persona filii Dei. Alio modo potest intelligi dictum Damasceni, ut non referatur ad naturam humanam, quae ex unione anime, & corporis non resultet una communis natura, quae est humana: sed est referendum ad unionem duarum naturarum, divinae scilicet & humanae, ex quibus non componitur aliquid tertium, quod sit quadam natura communis: quia sic illud esset naturum praedicari de pluribus: & hoc ibi intendit. Vnde subdit: Neg, enim generatus est, neque unquam generabitur alius Christus ex Deitate, & humanitate, in Deitate, & humanitate Deus perfectus, idem & homo perfectus.

Ad tertium dicendum, quod duplex est principium vita corporis. Vnum quidem effectuum: & hoc modo Verbum Dei est principium omnis vita. Alio modo est aliquid principium vitaformaliter: cum enim vivere viuentibus sit esse (ut dicit Philosophus 2. de anima) scilicet uniusquaque formaliter est per formam suam: ita corpus vivit per animam, & hoc modo non ponitur corpus vivere per Verbum, quod non potest esse corporis forma.

Ratio quesiti & ordinis.

RATIO quesiti est ea, quam primum continet argumentum, in cuius solutione S. D. ait, quosdam hac ratione conuictos negasse unionem animae & corporis in Christo; quorum opinionem in fine corporis hereticam esse pronuntiat: ratio igitur haec cum heresi consecuta presenti quæstio prebuit occasionem. De ordine vero præter ea, quæ supra nota in *introductione questionum*, vide etiam difficultatem quam hic proponit & solvit Suarez in suo *Commentario*, cui consonat Vasquez in sua brevi notat. ad hunc art.

Forma Textus.

VNICA conclusione cum uno ex eius probatione deducto corollario respondetur quæstio.

CONCLUSIO est: Necesse est dicere, quod in Christo fuerit anima corpori unita. Probatur: Pertinet ad rationem speciei humanæ, quod anima corpori unitatur: at Christus dicitur homo uniuocè cum alijs hominibus, tanquam eiusdem speciei existens; ergo necesse est dicere, &c. Major probatur: quia forma non constituit speciem, nisi per hoc quod sit actus materie; ergo,

A Probatur assumptum; quia generatio, per quam natura speciem intendit, ad hoc terminatur ut secunda sit actus materie. Minor vero probatur auctoritate Apostoli, ad Philip. 2. dicens: In similitudinem hominum factus.

COROLLARIVM est: contrarium dicta conclusionis est hereticum. Probatur: quia derogat veritati humanitatis Christi.

Expositio Textus.

HEVIS articuli Commentarius breuiter est Ex interpretum scriptis indicandus: Notandum est igitur primò Conclusionem S. D. esse firmam fidei veritatem, ut ex sacris Conciliis, Pontificis decretis, Sanctorum dictis & diuinarum Scripturarum oraculis probant Medina & Porrecta super hoc articulo. Eadem pluribus argumentis probat S. D. in 4. cont. gent. c. 37. Ex quibus euidenter sequitur opinionem Platonis afferentis, animam rationalem vniri corpori, non ut formam informantem, sed ut motorem esse contra fideli veritatem.

Secundò patet, sententiam conclusioni D. Thomæ oppositam esse manifestam heresim, non primò ab Alexandro tertio definitam, ut ait Sotus in 3. dist. 6. q. 3. sed ab antiquissimis Conciliis condemnatam, scilicet ab Ephesino primo can. 13. à Calcedonensi art. 5. & à sexta Synodo Generali, art. 11. & in Concilio Constant. art. 11. Et in epist. Sophronij. Quod etiam ratione probatur: quia Conclusio praesentis articuli est veritas reuelata eidem testimonij, quibus diuina Scriptura docet Christum esse verum hominem, actus humanos exercuisse, fuisse mortuum & resurrexisse: in his enim huius articuli conclusio clauditur manifestè; igitur haec conclusio non solum ex Pontificis, & conciliariorum definitione, sed etiam ex diuinæ Scripturæ revelatione firmam semper habuit fidei certitudinem; ac proinde non recte Magister in 3. dist. 6. oppositam sententiam refert inter opiniones probabiles, cum fuerit semper heresis manifesta.

Tertiò Lege si placet tria argumenta, quæ contra concl. afferit & solvit Aluar.

Quarto Videnda est explicatio Caiet, circa probationem maioris.

Quintò Circa minorem afferentem Christum dici hominem uniuocè cum alijs hominibus legenda est dubitatio Med. cum eius solutione.

Sexto Circa dictum Apostoli assumptum ad prob. minoris notanda est explicatio Caiet.

Septimo Videnda sunt quæ circa responsiones argumentorum scribunt Cai. & Medina, quæ ad huius litteræ intelligentiam sunt maximè necessaria; specialiter autem pro intelligentia responsionis ad tertium legenda est tercia dubitatio Medina querentis, utrum diuinitas in Christo potuerit esse loco animæ, intellectus & mentis; ubi respondens ad quintum suum argumentum ait: Si Deus separaret ab anima Christi intellectum & voluntatem creatam; tunc animam producturam esse intellectionem sine intellectu; quod dictum optimis argumentis impugnat Alvarez.

ARTICVLVS VI.

*V*nus natura humana fuerit unita Verbo Dei accidentaliter.

AD sextum sic proceditur. Videtur, quod humana 1. qu. 17. 4. natura fuerit unita Verbo Dei accidentaliter. c. 2. n. 4. Dicit

^{6. qn 3. a. 2.} Dicit enim Apost. Philip. 2. de filio Dei, quod habitu in-
convenientis est, ut homo. Sed habitus accidentaliter ad-
^{6. 37. 41. 49. Et vno} uenit ei, cuius est: siue accipiatur habitus, prout est v-
num de decem pradicamentis, siue prout est species
^{a. 1. c. 13.} qualitatibus. Ergo humana natura accidentaliter uita
^{Eiopoli. 2. c. 215. Et} est filio Dei.

^{Phil. 2. col. 5} Praterea, Omne quod aduenit alicui post esse comple-
tum, aduenit ei accidentaliter: hoc enim dicimus
accidentis, quod potest, & adesse, & abesse alicui pre-
ter subjecti corruptionem. Sed natura humana natura
aduenit ex tempore filio Dei, habenti esse perfectum ab
eterno. Ergo aduenit accidentaliter.

^{Art. 1.} Praterea, Quicquid non pertinet ad naturam, seu
essentiam alicuius rei, est accidentis eius: quia omne
quod est, aut est substantia, aut accidentis. Sed humana
natura non pertinet ad essentiam, vel naturam diuinam
filii Dei: quia non est facta a viro in natura, ut su-
pra dictum est. Ergo oportet, quod natura humana ac-
cidentaliter filio Dei aduenierit.

^{Cop. 15.} Praterea, Instrumentum accidentaliter aduenit.
Sed humana natura in Christo fuit diuinata instrumentum.
Dicit enim Damascen. in 3. libro, quod caro
Christi instrumentum diuinata existit. Ergo videtur,
quod humana natura fuerit filio Dei uita accidenta-
liter.

Sed contra est, quod illud, quod accidentaliter pra-
dicatur, non pradicat quid, sed quantum, vel quale, vel
aliquo alio modo se habens. Si ergo humana natura
accidentaliter adueniret, cum dicitur, Christus est ho-
mo, non pradicaretur quid, sed quale, aut quantum, aut
aliquo alio modo se habens. Quod est contra decreta-
lem Alexandi Papae dicens, Cum Christus sit perfectus
Deus, & perfectus homo, qua remittere audent quidam
dicere, quod Christus secundum quod est homo,
non est quid.

Respondeo dicendum, quod ad huius questionis eu-
identiam sciendum est, quod circa mysterium unionis
duarum naturarum in Christo, duplex heres insurre-
xit. Una quidem confundentium naturas, sicut Euti-
chetus & Dioscori, qui posuerunt, quod ex duabus natu-
ris est constituta una natura, ita quod confunduntur
Christum esse ex duabus naturis, quasi ante unionem
distinctis: non autem in duabus naturis, quasi post u-
niōnēm naturarum distinctione cessante.

Alia vero fuit heres Nestorij & Theodori Mosue-
steni, separantium personas: posuerunt enim aliam esse
personam filii Dei, & filii hominis. Quas dicebant fibi
intimare esse uitas. Primum quidem secundum inhabita-
tionem: in quantum scilicet verbum Dei habitans in
illo homine sicut in templo. Secundum per uitatem affec-
tus, in quantum scilicet voluntas illius hominis est sem-
per conformis voluntati Verbi Dei. Tertium secundum o-
perationem: prout scilicet dicebant hominem illum esse
Verbi Dei instrumentum. Quartu[m] secundum digni-
tatem honoris: prout omnis honor, qui exhibetur filio Dei,
coexhibetur filio hominis propter coniunctionem ad filium
Dei. Quintu[m] secundum equiuocationem: id est co-
inunctionem nominum: prout scilicet dicimus illum
hominem esse Deum, & filium Dei. Manifestum est au-
tem istos omnes modos accidentalēm uionem impor-
tare. Quidam autem posteriores magistri, putantes se
bas heres declinare, in eas per ignorantiam incide-
runt. Quidam enim eorum unam concesserunt Christi
personam, sed posuerunt duas hypostases, sive duo
supposita, dicentes hominem quemdam compositum ex
corpore, & anima a principio sua conceptionis esse as-
sumptum a Dei Verbo. Et h[oc] est prima opinio, quam
Magister ponit in 6. distinct. tertij libri sententiarum.
Alij vero volentes seruare uitatem persona, posue-
runt Christi animam non esse corpori uitam: sed h[oc]
duo separata ab inuicem, esse uita Verbo accidenta-
liter: ut sic non cresceret numerus personarum. Et h[oc]
est tercia opinio, quam Magister ibidem ponit. Vra que
Naz. in D. Tho. 3. p. arte m

A autem harum opinionum incidit in heresim Nestorij.
Prima quidem: quia idem est ponere duas hypostases,
vel duo supposita in Christo, quod ponere duas
personas, ut supra dictum est. Et si fiat uis in nomine
persona, considerandum est, quid etiam Nestorius ve-
batur uite persona propter uitatem dignitatis &
honoris. Vnde etiam sexta Synodus diffinit anathema
eum, qui dicit unam personam secundum dignita-
tem, & honorem, & adorationem, sicut Theodorus,
Nestorius insinuantes conscriperunt. Alia vero op-
pinio incidit in errorem Nestorij, quantum ad hoc, D. 706.
quod posuit uionem accidentalem: non enim differt
dicere, quod Verbum Dei uionum est homini Christo
secundum inhabitacionem, sicut in templo suo (sic)
ut dicebat Nestorius) & dicere, quod uionum fuit
Verbum Dei homini secundum inductionem, sicut Habeatur in
vestimenta: sicut dicit tertia opinio; que etiam Syn. 2. Con-
cilii dicit aliquid, quam Nestorius, scilicet quid a-
nimam & corpus non sunt uita. Fides autem Catho-
lica medium inter predicas positiones tenens, non
dicit uionem factam Dei, & hominis secundum essen-
tiam, vel naturam, neque etiam secundum accidentis:
sed medio modo secundum subsistentiam, seu hyposta-
sim.

Vnde in sexta Synodo dicitur, Cum multis modis
uitas intelligatur, qui inquit atem Apollinarij, & Eu-
Habeatur in
ticketis sequuntur, interemptionem eorum, qui con-
ueruent tollentes, id est, interientes utrang[us] natu-
ram, uionem secundum confusionem dicunt: Theodo-
ri antem & Nestorij sequaces, divisione gaudentes,
affectualem uitatem introducent: sancta uerba Dei
Ecclesia, virtusque perfidia impietatem reiiciens, v-
nonem Verbi Dei ad carnem secundum compositionem
confitetur: quod est secundum subsistentiam. Sic
ergo patet, quod secunda trium opinionum, quas
Magister ponit, que asserta uiam hypostasim Dei, &
hominis, non est dicenda opinio, sed sententia Ca-
tholicae fidei: similiter etiam prima opinio que ponit
duas hypostases, & tertia, que ponit uionem accidentalem, non sunt dicenda opiniones, sed heres in Con-
cilij ab Ecclesia damnata. D. 250.

Ad primum ergo dicendum, quod sicut Damasc. di-
cit in 3. libr. non necesse est omnifariam, & indefecti-
uē assimilari exempla: quod enim est in omnibus si-
mili, idem utique erit, & non exemplum, & maximē
in diuisu: impossibile enim est simile exemplum inue-
nire in omnibus & in Theologia, id est in Deitate per-
sonarum, & in dispensatione, id est in mysterio Incar-
nationis. Humana ergo natura in Christo assimilatur
habitui, id est vestimento, non quidem quantum ad ac-
cidentalem uionem: sed quantum ad hoc, quod Ver-
bum uidetur per humanam naturam, sicut homo per
vestimentum. Et etiam quantum ad hoc, quod vesti-
mentum mutatur: quia scilicet formatur secundum fig-
uram eius, qui induit ipsum, qui a sua forma non mu-
tatur propter vestimentum. Et similiter humana natu-
ra assumpta a Verbo Dei est meliorata, ipsum autem
Verbum Dei non est mutatum: ut August. exponit in li-
bro 83. quest.

Ad secundum dicendum, quod illud, quod aduenit
post esse completum, accidentaliter aduenit, noster ha-
bitur in communionem illius esse completi: sicut in resur-
rectione corpus adueniet anima preexistenti: non tan-
tum accidentaliter, quia ad idem esse assumetur, ut
scilicet corpus habeat esse vitale per animam. Non
est autem sic de albedine: quia aliud est esse albi,
& aliud est esse hominis, cui aduenit albedo. Verbum
autem Dei ab eterno esse completum habuit secundum 9. 73. 10. 4.
hypostasim, sive personam: ex tempore autem aduenit
ei natura humana non quasi sumpta ad unum esse,
prout est natura, sicut corpus assumitur ad esse anima,
sed ad unum esse, prout est hypostasis vel persona. Et
ide

A Ideo humana natura non vnitur accidentaliter filio Dei.

Ad tertium dicendum, quod accidens dividitur contra substantiam. Substantia autem (ut patet s. Metaph.) duplíciter dicitur. Uno modo pro essentia, sive natura: alio modo pro supposito, sive hypostasi. Vnde sufficit ad hoc, quod non sit unio accidentis, quod sit facta unio secundum hypostasim, licet non sit facta unio secundum naturam.

Ad quartum dicendum, quod non omne, quod assument, ut instrumentum, pertinet ad hypostasim instrumenti, sicut patet de securi, & gladio, nihil tamen probabet illud, quod assument ad unitatem hypostasis, se habere, ut instrumentum: sicut corpus hominis, vel membra eius. Nestorius ergo posuit, quod natura humana est assumpta à Verbo solum per modum instrumenti, non autem ad unitatem hypostasis. Et ideo non concedebat, quod homo ille vere esset filius Dei, sed instrumentum eius. Vnde Cyrillus dicit in epistola ad Monachos Aegypti: Hunc Emmanuel, id est Christum, non tanquam instrumenti officio assumptum dicit scriptura, sed tanquam Deum vere humanatum, id est hominem factum. Damascenus autem posuit natum humanam in Christo esse, sicut instrumentum ad unitatem hypostasis pertinens.

Sensus & ordo quesiti.

SENSVM quesiti & ordinem huius articuli ad præcedentem explicat optimè Caiet, & post eum Med. Suar. & Val.

Forma Textus.

RESENT PRIMO S. D. errores circa præsentem materiam. SECUNDÒ respondet quesito unica conclusio. TERTIÒ ex eius probatione deducit unum corollarium.

Errors in textu relati secundum veritatem sunt duo tantum; secundum apparentiam autem sunt quatuor. Primus fuit Eutichetis & Dioscori confudentium naturas. Secundus fuit Nestorij & Theodori Monosuesteni separantium personas, ad quem reducuntur duo alii Magistrorum errores ab eo sola verborum apparentia seu modo loquendi differentes. Primus est astérētum unam in Christo personam, sed ponēt in eo duas hypostases sive supposita. Secundus est negantum Christi animam esse corpori unitam, & dicentum haec duo separata ab inuicem esse unita Verbo accidentaliter, ut sic non cresceret numerus personarum. Quos omnes errores & posteriorum reductionem ad Nestorij errorem; declarat perspicuè S. D. in textu.

CONCLUSIO est: Fides Catholica medium inter prædictas positiones tenens non dicit, unitem Dei & hominis factam sive secundum essentiam vel naturam, neque etiam secundum accidens, sed medio modo secundum substantiam seu hypostasim. Probatur primò in arguento sed contra: Si humana natura accidentaliter adueniret, cum dicitur Christus est homo, non prædicaretur quid sed quantum vel quale vel aliquo alio modo se habens: sed hoc est falsum & erroneum; ergo. Probatur assumptioni consequentia; quia illud quod accidentaliter prædicatur non prædicat quid, sed quantum vel quale vel aliquo alio modo se habens. ergo si humana natura &c. falsitas autem & error consequentis probatur; quoniam hoc est contra decretalem Alexandri tertij Papæ dicentis: Cum Christus sit perfectus Deus & perfectus homo, quare meritate audent quidam dicere, quod Christus secundum quod homo non est quid? Secundo Probatur conclusio authoritate sanctæ Synodi dicentis:

Cum multis modis unitas intelligatur, &c. ut in tex- tu.

COROLLARIUM est: Secunda trium opinio- num, quas Magister ponit in tertio sent. dist. b. que afferit unam hypostasim Dei & hominis non est dicenda opiniō, sed sententia Catholicæ fidei: prima vero opinio quae ponit duas hypostases, & tercia quae ponit unitem accidentalem, non sunt dicenda opiniones, sed heres in Concilijs ab Ecclesia damnatae.

Expositio Textus.

HAERESIS in textu relatas latè refert & confutat S. D. in 4. contra gent. à cap. 38. usque ad 39. Et post eum Bellarminus tom. 1. libr. 3. de Christo à cap. 2. usque ad 8. Suarez disp. 7. sect. 2. & 3. & Valentia super hac quest. punto i. & 2. Porrecta latè refert Concilia, & longo discursu probat verba, quæ S. D. allegat ex sexta Synodo, verè ex quinta, non autem ex sexta ut facile credi posset, fuisse desumpta. Et sensum etiam conclusionis explicat eruditè.

DE VERITATE conclusionis disputat Med. in suo Comm. Suar. disp. 8. sect. 1. Vasq. disp. 17. & Alvar. super hoc a.

Circa primam probat, conclus. in argumen. sed contra ex decretali Alexandri tertij, quia recentiores in eius intelligentia sine causa vacillant & verba profundunt: Sciendum est definitionem Alexandri Tertij in illa Decretali, cum Christus fuisse desumptam ex Epistola dicti Pontificis ad Episcopum Remensem, qua refertur in Concilio Later. sub eodem Pontifice celebrato, p. 49. c. 20. in qua epistola narrat quosdam Doctores Parisi. & Remensi. afferuisse Christum secundum quod homo, non esse aliquid, & mandat Episcopo Rem. ut conuocatis Doctoribus Parisiensiibus & Remensiibus & aliarum ciuitatum interdicat sub anathemate ne quis audeat dicere Christum secundum quod est homo non esse aliquid; cuius rationem affert in Decretali dicens: Quia sicut Christus est verus Deus, ita verus homo ex anima rationali & humana carne subsistens: Hunc autem esse illum errorem, quem refert tertio loco Magister in tertio sent. dist. 6. docet Franciscus Penna ex glossa Ioannis Andreæ in secunda parte Diction. pag. 180. Vbi refert expositionem dicti Authoris super cap. cum Christus, de hereticis dicentis, quodam afferuisse Christum assumptionem humanam formam vt habitum, & contineri potius sub prædicamento habere quam substantiam; sed male (inquit) dicebant: quod hic reprobatur: nec obstat illa autoritas Apost. ad Philip. 2. In similitudinem hominum factus, & habitu inuentus, ut homo; quia & humana essentia, & forma habet habitum hominis; quare habitus non negat essentiam, nisi ponatur negativa: ut si diceretur habitu solum, vel tantum, quod negativum sapit. Hæc ibi. Ex quibus Suarezij, patet primò Suarezium & Vasquezium immixtò prædicto Penna tribuisse, quod dixerit definitionem dictæ Decretalis cum Christus esse solum contra Manicheos, qui negando veram in Christo humanitatem, consequenter dicabant, Christum vt hominem non esse aliquid, sed potius nihil: quia secundum eos non fuit verus homo, sed apparèt tantum in phantasia. Secundò patet, Vasq. contra sensum illius Decretalis afferere eam in prima parte loqui aduersus errorem Manichæorum, tunc deniù resurgentem; secunda vero parte ubi definit, Christum esse verum hominem sicut est verus Deus, damnare errorem dicentium, Verbum induisse humanitatem veluti vestem; & eam in unitatem hypostasis non assumptissime: Nam cum ex tenore dictæ episto-

Vasquezij
dicitur.
scitur.

com. V. 4.
la cl-

Ia clare constet, eam scriptam fuisse aduersus A quosdam Doctores Parisienses & Remenses, nec sit verisimile tales Doctores in tam crassam hæresim Manicheorum incidisse, magis credendum est, eos tertiam apud Magistrum opinionem hic à D. Thoma relatam habuisse, & eam ab Alexandro III. in ea Decretali damnari. Vnde & S.D. illius decretalis sensum magis quam verba respiciens, loco illius vocis *aliquid posuit quid*, insinuans ea voce significari aliud quid, sumendo quid propriè & strictè, prout distinguitur contra quantum, quale, ad aliquid & alia prædicamenta. Si autem Verbum induisset humilitatem solum ad modum habitus, non assumento eam ad unitatem personalem, non esset aliquid in quantum homo; quia non esset quid, sed esset habituatus ut ita loqueretur. Quod autem adducit Vasq. ex Vgone de S. Victore, confirmat id quod diximus de mente D. Th. nimurum decretalem illam damnare tertiam opinionem ex Magistro in textu relata. Hunc enim errorrem affirmat Hugo per eam Decretalem condemnari; quod etiam affirmanit Scotus & Caiet. Rationes autem quibus nititur Vasquez valde fruile sunt, & earum solutio patet ex dictis, & facile possent etiam in ipsum retorqueri; quia verus homo, de quo loquitur illa decretalis, non solum distinguitur a phantastico & apparenti, sed etiam ab eo qui naturam habet humianam secundum se totam, vel tantum secundum partes accidentaliter unitam.

DISPUTAT Suar. in suo Commen. de vi rationis, quam sibi format ex littera, & eius efficacitatem defendit.

Vasq. in allegata disputat cap. 3. productis multis SS. Patrum dictis, probat unionem duarum naturarum in una Verbi persona recte vocari naturalem & essentialēm sive secundum essentiam. His adde Concilium Alexandr. in epistola ad Nestorium, que est in apud Cyrilum, Anathematizatio tertio, & Synodus quintam Constantinopolitanam, & Concilium Ephesinum, in quo damnatur, qui non confitetur duas naturas coniunctas in Christo eo conuenientem, qui per unitatem factus est naturalis, & sextam Synodus generali, act. 11 in epist. Sophronij approbat a eodem Conclio. Sed quoniam eiusmodi voces & modi loquendi hæresim Eutichianam sonare satis appetere videntur, eorum sensum explicat cum Suar. disput. 8. sect. i. in fin. & Asturicen. q. 7. pag. 864. dicens unionem hanc à Patribus quandoque dici naturalem; quia duæ naturæ verè & secundum rem in via Christi persona sunt unitæ: quam explicationem ascribit Cyrillo & Io. Maxentio, quo etiam sensu affirmit eandem unionem dicetam fuisse a quibusdam Patribus essentialēm teste Damasceno lib. 3. de Fide cap. 3. & Niceta libr. 3. Thesauri Orthodoxie fidei, cap. 3. & 38, quia scilicet duæ naturæ non sola opinione vel apparentia, sed verè & secundum rem unitæ fuerunt; & ipsa uero non phantastica & imaginaria, sed uera & realis extitit, vt bene explicat Suarez loco notato. Qui tamen loquendi modus, ut scilicet Asturicensis aduertit, cum ueneratione potius quam imitatione est suscipiens. Sed obseruandum est Concilia & Patres prædicto modo loquentes aliqui d' addere, quo declarant unionem hanc dici naturalem, prout distinguitur ab uerione ficta & secundum solam apparentiam aut secundum affectum &c. Vnde Cyrilus loco notato ait, coniunctionem illam non fieri secundum authoritatem vel dignitatem aut affectum, sed potius secundum naturalem unionem, id est,

veram & realem, ut explicat ibi Cyrillus. Cum autem physicum idem sit quod naturale, colligat hiunc obiter lector motionem illam, qua se tenet ex parte potentiae, & in ipsa recipitur, & qua est motio per modum causæ uero & propriæ agentis, qua nimirum Deus uero & efficaciter facit, ut voluntas cooperetur & consentiat, in hoc sensu dici physicam sive naturalem id est veram & realem, prout ab ea motione distinguuntur quae se tenet solum ex parte obiecti, & est per modum suadentis, consiliantis & allientis; & dicitur motio moralis ut alibi notauiimus.

Deniq. Caiet. explicat optimè Collarium.

Responsiones ad argum. declarat hic optimè Caiet. & post eum Medina & Suarez: Vide etiam apud Caetan. in opusculis, tom. 3. tractat. i. Orationem secundam coram Alexandro sexto de visione Verbi cum natura humana, ubi latè discurrit circa materiam responsionis ad secundum argumentum D. Thomæ, praesertim vero circa exempla, quibus explicari solet uero Verbi hypostatica cum humana natura. Quæ omnia & quædam alia, ut deficientia reiectit Bellal. tom. 1. lib. 3. de Incarnatione, cap. 8. specialiter autem exemplum de anima & corpore, quod approbat hic S. D. Caiet. & alij expositores, quo virtutur Iustinus in lib. de recta fidei confessione. Athan. in Symbolo, & Augustin. in epist. 3. ad Volusianum: deficit enim (inquit) hoc exemplum. Primum: quia anima & corpus sunt naturæ imperfæctæ. Secundum: quia faciunt unam naturam. Tertiū: quia neutrum trahit alterum ad suam subsistentiam, sed utrumque pendet à tertia subsistente, quæ est totius compositi; in hoc autem mysterio Verbum in se perfecte subsistens trahit ad se humanam naturam. **Sed respond.** cum D. Thom. hic ad primum ex Damasco non esse netesse ut omnifariam & indefectiù assimilentur exempla: nam quod est in omnibus simile idem utique erit & non exemplum, & maximè in diuinis, &c. quamvis autem exemplum de anima & corpore in duobus primis verè deficiat: in tertio tamen valde simile: Certum est enim animam intellectuam ut pote immortalem & à materia minimè dependentem suam propriam habere subsistentiam, quam corpori ac proinde etiam toti composite communicat: non enim dux, sed una tantum est in homine subsistentia, quæ primum conuenit animæ ut quo in actu, & ut quod non in actu sed medio modo inter potentiam & actu: Secundum verò conuenit composite, ut quod in actu & completere: Animæ vero à corpore separata conuenit illi eadem subsistentia, ut quod in actu, sed incompletere, quam in resurrectione corpori & toti composite communicabit, cui tamen alio modo conueniet scilicet completere: trahetur itaque corpus tuum ad propriam animæ subsistentiam; quamvis illa composite complete congruat. Exemplum autem ad hoc solum proponitur, ut intelligamus humanitatem alicui ad esse personale siue ad subsistentiam; licet different verbum & anima; quod Verbum complete subsistit ab æterno; anima vero à corpore separata semipersona est & incompletere subsistit.

Crebat eandem respons. ad secundum aduerte, quod esse dicitur analogice de esse quod est essentia, & de esse quod est subsistere siue subsistentia, & de esse quod est existere siue existentia: esse primo modo dicitur esse prout est naturæ; esse secundo modo dicitur esse prout est hypostasis vel persona; esse tertio modo est

do est esse naturæ vt quo sive ut principijs formalijs, persona verò vt quod per ipsum exiftit; rursus ex eo quod aliquid trahitur ad esse primo modo sumptum; sequitur etiam, vt trahatur ad esse secundo & tertio modo sumptum: quoniam in substantijs ea quorum una est essentia, una etiam est hypostasis, vt patet in materia & forma; & consequenter etiam una est existentia: tum quia hæc est effectus essentiæ; tum etiam quia unius supposito una tantum conuenit existentia substantia. Poteſt tamen aliquid assumi sive trahi ad esse secundo modo, id est ad esse prout est hypostasis absque hoc quod trahatur ad esse primo modo, id est prout est naturæ, vt patet in mysterio Incarnationis; ad esse verò tertio modo sumptum, id est ad esse existentia nihil trahi potest secundum D. Th. & eius discipulos, nisi prius trahatur ad esse secundo modo sumptum, scilicet prout est hypostasis sive prout idem est quod subsistere aut subsistitia, vt suo loco probabitur. Cum igitur ait S. D. naturam humanam ex tempore advenire Verbo, non quasi assumptam ad unum esse prout est naturæ, loquitur de esse quod est essentia; cùm autem subdit: sed ad unum esse prout est hypostasis vel persona, loquitur de esse secundo modo id est de subsistencia, & consequenter etiam de existentia: quod etiam non obscurè colligitur ex verbis præmissis: dixerat enim corpus in resurrectione esse assumendum ad idem esse: vt scilicet habeat esse vitale per animam, non autem sic esse de albedine; quia aliud est esse albi & aliud esse hominis, cui aduenit albedo. Et ex his patet, quantum valeant quæ circa responsionem ad secundum scribit Suar. contra quosdam discipulos D. Th.

Circa eandem responsū aduerte propositiōnē illam: *Illud quod aduenit alicui post esse compleatum, accidentiter alter aduenit, nisi trahatur in communione illius esse completi;* intelligendam esse de eo, quod trahitur ad esse alterius, tribuendo ei aliquid esse substantiale: Nam si Deus vniret sibi personaliter accidentia, illa traherentur ad esse Dei, & tamen vnirentur accidentaliter; quia ex eorum vnione non resultaret compositum substantiale, nec Deo tribuerent aliquod esse substantiale.

ARTICVLVS VII.

Vtrum vnio naturæ diuinæ, & humanæ sit aliquid creatum.

In art. 8 t. **A**⁹ d⁹ septimum sic proceditur. Videtur, quod vnio Ets d 2 q. naturæ diuinæ, & humanæ, non sit aliquid creatum. Nil enim creatum in Deo potest esse: quia quicq. d 5 q 1. quid est in Deo, Deus est. Sed vnio est in Deo: quia ipse d 1 q 1. d 9. Deus est humana naturæ unius. Ergo videtur, quod vnu. 6. d 4. cou. mo non sit aliquid creatum.

Præterea, Finis est potissimum in unoquoque. Sed finis vnuonis est diuina hypostasis, sive persona, ad quæ terminata est vnio. Ergo videtur, quod bivis modi vnio maximè debet iudicari secundum conditionem diuinæ hypostasis, quæ non est aliquid creatum.

Præterea, Propter quod vnuonquodque, & illud magis, vt dicit Philof. Sed homo dicitur esse creator propter vnuonem. Ergo multò magis ipsa vnio non est aliquid creatum, sed creator.

g 13 a 7. **Sed contra.** Omne quod incipit esse ex tempore, est creatum. Sed vnio illa ab eterno non fuit, sed incipit esse ex tempore. Ergo vnio est aliquid creatum.

D. 1029. Respondeo dicendum, quod vnio, de qua loquimur,

A est relatio quadam, quæ consideratur inter diuinam naturam, & humanam, secundum quod conuenit in una persona filij Dei. Sicut autem in prima parte dictum est, omnis relatio, quæ consideratur inter Deum, & creaturam, realiter quidem est in creatura (per cuius mutationem talis relatio innascitur) non autem est realiter in Deo, sed secundum rationem tantum: quia non innascitur secundum mutationem Dei. Sic D. 1190. ergo dicendum est, quod hæc vnio, de qua loquimur, non est in Deo realiter, sed secundum rationem tantum: in humana autem natura, quæ creatura quædam est, realiter est: & idem oportet dicere, quod sit quiddam creatum.

B Ad primum ergo dicendum, quod hæc vnio non est in Deo realiter, sed secundum rationem tantum, dicitur enim Deus unius creatura, ex hoc, quod creatura est unius Deo absque eius mutatione.

Ad secundum dicendum, quod ratio relationis, sicut & motus dependet ex fine, vel termino, sed esse eius dependet a subiecto. Et quia vnio talis non habet esse reale, nisi in natura creaturali (vt dictum est) consequens est, quod habeat esse creatum.

Ad tertium dicendum, quod homo dicitur, & est Deus propter vnuonem, in quantum terminatur ad hypostasim diuinam. Non tamen sequitur, quod ipsa vnio sit creator, vel Deus: quia quod aliquid dicatur creatum, hoc magis respicit esse ipsius, quam rationem.

Sensus quæstionis.

TITVLVS articuli declaratur in textu; vbi multis eius significationes afferuntur exppositores: Quærer autem hic S. D. de vnuione, prout est relatio. Primum quia nomen hoc vnio secundum communiorem usum significat formaliter relationem. Secundum, quia de vnuione, prout significat substancialē coniunctionem, iam disputauerat in *a. præc.*

Forma Textus.

CONCLVSIOn est: *Vnio de qua loquimur est aliquid creatum.* Probatur: omnis relatio quæ consideratur inter Deum & creaturam, est aliquid creatum; at vnio de qua loquimur est relatio, quæ consideratur inter Deum & creaturam, realiter quidem est in creatura, non autem est realiter in Deo; ergo est quid creatum. Consequens patet; alsumptum autem probatur: quia talis relatio nascitur in creatura per eius mutationem; in Deo vero non oritur secundum eius mutationem; ergo. Minor vero principali argumenti probatur: quia vnio de qua loquimur est relatio quædam, quæ consideratur inter diuinam naturam & humanam, secundum quod conuenit in una persona filij Dei.

Expositio Textus.

QVID sit vnio quæ idem est, quod gratia vnuonis, declarat Caïet. inf. q. 7. a. vlt. circa res p. ad 3.

Controversias, quas partim in *artic. præcedente*, partim in *hoc*, & partim in *art. seq.* tractant exppositores, ad articulum sequentem remittimus: vbi commodiuerter poterunt expediri. Haec verò sunt quinque. Prima: *an actio vnuendi naturam humanam supposito diuino, aliquem habeat terminum substantiale, & quid sit hic terminus?* Secunda: *an per actionem vnuendi fiat aliquid in humanitate?* Tertia: *an terminus vnuonis seu Incarnationis vel assumptionis sit aliquid creatum?* Quarta: *quid sit fundatum vnuonis quæ est relatio?* Quarum solutiōnē necessaria omnino est doctrina sequentis articuli. *Li. V-*

li. Ultima est quis sit assumptionis terminus à A quo?

Responsones ad argumenta declarant optimè Caïtan. Med. & Suar. ad quos lectorem remittimus.

Quid sit Incarnatio, quam S. D. in responsione ad tertium distinguit ab vnione & assumptione, declarat Suar. diff. 8.

ARTICVLVS VIII.

Vtrum vnio Verbi Incarnati sit idem quod assumptio.

^{s.d q.5, a.1.} ¹³ **A**d octauum sic proceditur. Videtur quod idem sit vnio, quod assumptio. Relations enim sicut, & motus specificant secundum terminum. Sed idem est terminus assumptionis, & vnionis, scilicet diuina hypostasis. Ergo videtur, quod non differant vnio, & assumptio.

Præterea, In mysterio Incarnationis idem videtur esse vniens, & assumens, vnitum, & assumptionem. Sed vnio, & assumptio videntur sequi actionem, & passionem vniensis, & vnitum, vel assumentis, & assumpti. Ergo videtur idem esse vnio quod assumptio.

^{Cap. II.} Præterea, Damasc. dicit in 3. lib. Aliud est vnio, aliud incarnatione: nam vnio solam demonstrat copulationem: ad quem autem facta est non alius: humanatio autem, & Incarnatio determinant, ad quem sit facta copulatio. Sed similiter assumptio non determinat, ad quem facta sit copulatio. Ergo videtur vnio idem esse, quod assumptio.

Sed contra est, quod diuina natura dicitur vnitum, non autem assumpta.

^{art. præc.} Respondeo dicendum, quod sicut dictum est, vnio importat relationem quandam diuinae naturæ, & humanae secundum quod conueniunt in una persona. Omnis autem relatio, quæ incipit esse ex tempore, ex aliqua mutatione causatur. Mutatione autem consistit in actione & passione.

Sic ergo dicendum est, quod prima, & principalis differentia inter assumptionem, & vniōem est, quod vnio importat ipsam relationem: assumptio autem actionem, secundum quam dicitur aliquis assumens: vel passionem, secundum quam dicitur aliquid assumptum.

Ex hac autem differentia accipitur secundo altia differentia: nam assumptio dicitur sicut in fieri, vnio autem sicut in facto esse: & idem vniens dicitur esse vnitum, assumens autem non dicitur esse assumptum. Natura enim humana significatur, vt in termino assumptionis ad hypostasim diuinam, per hoc quod dicitur homo. Vnde vere dicimus, quod filius Dei, qui est vniens sibi humanam naturam, est homo. Sed humana natura in se considerata, id est in abstracto, significatur ut assumpta: non autem dicimus, quod filius Dei sit humana natura.

Ex eadem etiam sequitur tertia differentia, quod relatio præcipue aquiparantia non magis se habet ad unum extremum, quam ad aliud, actio autem, & passio diversimode se habet ad agens, & patiens, & ad diuersos terminos. Et ideo assumptio determinat à quo, & ad quem: dicitur enim assumptio quasi ab alio ad se sumptio. Vnio autem nihil horum determinat: vnde indifferenter dicitur, quod humana natura est vnitum diuinum, & è conuerso. Non autem dicitur diuina natura assumpta ab humana, sed è conuerso: quia humana natura adiuncta est ad personalitatem diuinam, vt scilicet persona diuina in humana natura subsistat.

Ad primum ergo dicendum, quod vnio, & assumptio non eodem modo se habent ad terminum, sed diuersimode: sicut dictum est.

Ad secundum dicendum, quod vniens & assumens non omnino sunt idem: nam omnis persona assumens est vniens, non autem è conuerso. Nam persona Patris vniuit naturam humanam Filio, non autem sibi: & idem dicitur vniens, non assumens, quasi ad se sumens. Persona autem Filii, quæ sibi humanam naturam vniuit, est vniens, & assumens. Et similiter non est idem vnitum assumptionem: nam diuina natura dicitur vnitum, & non assumpta.

Ad tertium dicendum, quod assumptio determinat, cui facta est copulatio ex parte assumens, in quantum assumptio dicitur quasi ad se sumptio: sed incarnatione, & humanatio ex parte assumpti, quod est caro, vel natura humana. Et ideo assumptio differt ratione, & ab vnione, & ab incarnatione, seu humanatione.

Sensus questio.

SCOPVM presentis questio declarat accurate Suar. in Comm. terminos autem eius explicat Caiet. quorum etiam significatio fiet ex dicendis apertior.

Forma Textus.

CONCLVSIo est: Vnio differt ab assumptione, tripliciter. Probatur afferendo & explicando, primam differentiam; & ex ea duas alias artificiosè deducendo. Differt igitur vnio ab assumptione, primitus, quia vnio importat relationem quandam diuinæ naturæ, & humanae secundum quod conueniunt in una persona; assumptio autem importat actionem, secundum quam aliquis dicitur assumens; vel passionem secundum quam dicitur aliquid assumptum. Prima pars pater ex articulo precedente; Secunda vero probatur; quia omnis relatio, quæ incipit esse ex tempore, ex aliqua mutatione causatur, quæ mutatio consistit in actione & passione; ergo prima differentia inter vniōem & assumptionem est quod vnio importat ipsam relationem; assumptio autem, &c. Consequentia relinquitur ut euident, & merito; quia, cum duo sint in hoc mysterio, scilicet relatio vnionis, & eius causa, scilicet actio personæ assumentis, & passio naturæ assumptæ & vnio significat relationem vnionis; consequens est, ut assumptio significat actionem, quæ persona dicitur assumens, vel passionem, quæ natura humana dicitur assumpta. Secunda differentia ex prima sequens est, quod assumptio dicitur sicut in fieri; vnio autem sicut in facto esse: Probatur à posteriori; quia vniens dicitur esse vnitum; assumens autem non dicitur esse assumptum, id est, vnitum prædicatur de vniante, dicendo hoc est illud: assumptum autem non ita prædicatur de assumente; ergo. Probatur antecedens simul & consequentia; quoniam ideo dicimus, quod filius Dei, qui est vniens sibi humanam naturam, est homo; quia per hoc quod dicitur homo significatur humana natura vt in termino assumptionis; ac proinde in facto esse; non autem dicimus, quod filius Dei sit humana natura, quia natura humana in se considerata, id est in abstracto significatur ut assumpta, id est, vt quæ assumuntur; ac per hoc, vt in fieri. Vnde si probari potest idem antecedens & consequentia: Differunt in mysterio Incarnationis homo, & humana natura; quod homo significat naturam humanam, vt in termino assumptionis; ac proinde in facto esse; natura vero humana significat naturam humanam, vt quæ assumuntur, ac per hoc vt in fieri; dicimus autem, quod vniens, scilicet filius Dei, est homo;

non vero dicimus, quod idem assumens, sit natura humana: ergo. **Tertia differentia** sequens ex prima est; quod assumptio determinat terminum a quo, & ad quem; vno autem nihil horum determinat: Probatur primò, quod sequatur ex prima; quia relatio, præcipue aequalitatibus, non magis se habet ad unum extremum, quam ad aliud; actio autem & passio diversimode se habet ad agens & patiens, & ad diversos terminos. Secundo manifestatur eadem differentia ex nominis ethimologia; quia assumptio dicitur, quasi ab alio ad se sumptio. Tertiò manifestatur a signo; quia indifferenter dicitur quod humana natura est unita diuinæ, & est conuersus; non autem dicitur diuina natura assumpta ab humana, sed est conuersus; quia humana natura adiuncta est ad personalitatem diuinam, ut scilicet persona diuina in humana natura subsistat.

Expositio Textus.

TEXTVM huius articuli declarabunt quatuor dubitationes, & tres controvrsiae cum Caietano, & alijs expositoriis examinanda.

I. Dubitat.
De prima differentia vniōne & assumptionis.
PRIMA differentia inter vniōnem & assumptionem (ait S.D.) est, quod vno importat relationem, assumptio autem actionem vel passionem, secundum quam dicitur aliquid assumptum: circa quam dubium excitat Caietanus; quia non solum assumptio, sed etiam vno significat actionem; quod etiam innuit S.D. in textu dicens: vniens dicitur esse vnitum, & filius est vniens sibi naturam humanam, & in responsione ad secundum: persona (inquit) patris vniuit naturam humanam filio. Deinde vniere naturam humanam filio commune est Patri & Filio & Spiritui sancto; ergo est agere. Postremò vniens est agens; igitur vniere est agere. **Cui dubitatio breueri,** ac dilucidè secundum mentem Caet. respondendo, **primitto primò**, dictio nunc hanc, **vno**, duplicitate sumi posse: uno modo, prout nomen est, quod declinatur, haec vno, vniōnis, alio modo, vt est Verbum, quod declinatur, vno, vni, vniui, vnitum, & ita significat actionem vniendi in actu exercito, & rursus vt nomen duplicitate sumi potest: uno modo, prout significat præcisè relationem, quæ est inter extrema unita; alio modo prout significat actionem vniendi, quam etiam importat hoc nomen vnitio. **Secundò primitto in mysterio Incarnationis** (quantum attinet ad propositum) duo tantum inueniri: alterum est actio & passio, secundum quam mutatione fit ab assumente in assumpta natura: alterum est relatio vniōnis consequens dictam mutationem. **Tertiò primitto comparationem & distinctionem duorum**, quorum unum includit alterum, & addit, attendendam esse penes id, quod unum addit super alterum: ex quo addito suam habet propriam rationem formalem & differentiam, per quam ab eo distinguitur.

Quibus prmissis; dico primò actionem illam & mutationem in humana natura, quam nomen assumptionis importat, eandem etiam per vocem illam, **vno**, quatenus verbum est, & prout nomen est, secundò modo sumptum significari; quamvis diverso modo: Nam assumptio actionem & passionem formaliter explicat, quæ in Incarnatione reperitur: assumptio enim actiū sumpta actio est, quæ metaphysicè sumpta idem est, quod substantia Dei: physicè vero accepta mutatione est, prout à Deo mouente est: at passiuā sumpta mutatione est humana natura ad Verbi

A personalitatem eleuatæ. Vno vero tamen ut verbum, quam ut nomen, est idem significans quod vnitio, actionem illam eandem significat quasi materialiter; relationem autem formaliter, quia significat actionem ut terminatur ad relationem: vniere enim est vniōnem facere: & vno, prout idem est, quod vnitio, est actio vniōnis facta; his itaque vocibus duo significantur: alterum quasi materialiter, scilicet actio, quæ nomine assumptionis formaliter significatur, & alterum formaliter, scilicet relatio inter unita, quæ nullo modo significat assumptionem. **Secundò dico,** differētiam inter assumptionem hic significari penes triusq; vocis formale significatum; quod esse diversum perspicue patet ex dictis: & per hoc solvuntur obiecta. Et ex his patet Suarezium *propositum*. In secunda solutione difficultatem non solvere, sed effugere, & extra chorū saltare, cùm à prima ad tertiam transeat differentiam; atque ideo proposita à Caietano non diluat argumen-

Dicitur *diffinitio* inter assumptionem. **Dicitur** & vniōnem, est, quod assumptio dicitur ut in fieri, vno autem ut in facto esse; **circa quam dubitando sic arguit** Caietanus: Hæc differentia non potest intelligi, quo ad rem significatam, neque quod modum significandi; ergo. Probatur assumptum *quo ad primam partem*; quia natura humana de qua verificatur, quod est vniata, non prædicatur de quocumque vniētate: Probatur hoc assumptum: quia nec Deus nec Filius est natura humana; ergo. *Quoad secundam* vero partem probatur, quia tam vniere quam assumere significat per modum Verbi; omnem autem Verbum significat per modum fluxus & fieri. *Cuius difficultatis* solutio pender ex solutione precedens: diximus autem postquam esse in eo differentiam inter assumptionem & vniōnem: quod assumptio significat actionem formaliter: vno vero relationem: actionis vero propria ratio consistit in fieri: nam physicè sumpta (prout hic de ea loquimur) mutatio est, vt effluens ab agente eadem realiter cum passione, quæ mutatio est ut in passo recepta: relationis autem esse non est, nisi completo actionis termino: ex quo ut causa & fundamento resultat relatio, quasi secundarius & ultimus terminus: igitur assumptio ex sua ratione formalis est ut in fieri & ut in via; vno vero ex propria sua ratione formalis est ut in facto esse & ut in termino: quamvis vniere, & vniiri ex suo quasi materiali significato, quo actionem importat vniōnis effectuum, rationem habeat fieri & via tendentis ad terminum; Sed hoc non obstat; quia comparantur hic assumptio & vno, quoad eorum formalia, & propria significata. Et quia primus & præcipuus terminus actionis, quæ nomine assumptionis, & verbo vniere significatur, est esse substantiale in compositione consistens: quod exprimitur dicendo, Deus vel filius Dei est homo; ita ut homo naturam importet humanam, ut iam vnitam hypothesem diuinam, ac proinde ut in termino actionis assumptiæ & vniōniæ; id est ad probandum vniōnem, ut relatio est, dici & esse, ut in termino: assertur pro signo, quod eius fundamentum, qui terminus est principialis actionis assumptiæ, prædicatur de assumptione, si dictum fundamentum formaliter, ut terminus significetur: Ex hoc enim sequitur euidenter, relationem ad dictum terminum principalem consequentem, tanquam terminum secundarium dici in facto esse. Cùm enim dico, Filius Dei est homo, quamvis prædicatum illud

PRIMA CONTROVERSTIA.

An assumptio sit actio tantum vnitua humanitatis ad Verbum, vel sit etiam animae creativa, & humanitatis productua?

A homo dicat primò terminum substantialem: secundariò tamen dat intelligere relationem inter suppositum filij Dei & humānam naturam, prout dicta relatio est in facto esse. Cum enim dico: Filius Dei est homo, sensus est, filius Dei habet substantiam & consequenter etiam relationem vnitam cum humana natura: adeo, ut prior vnius significetur expressè, posterior autem vt ex priori consequens insinuetur; & ita vnitum secundum utramque vnitatem de vniuersitate predicitur. Quod non obscurè colligitur ex D. Th. in a. p̄ced. ad 3. addita expositione Cai. ait enim ibi S. D. *Quod homo dicitur creator, & est Deus proper vnitam, in quantum terminatur ad hypothesim diuinam.* Eadem autem ratione dici potest, quod Deus est homo propter vnitam, in quantum terminatur ad hypothesim diuinam, scilicet terminantem relationem realem vnitatis ad ipsum: terminat autem, quatenus est vna personaliter cum humana natura, ut ibidem explicat Cai. Igitur vnitum, quatenus utraque vnitio vnitum est, (quod significatur hoc nomine, homo, ut est prædicatum tum in dicta propositione) de vniuersitate predicitur; assumptum autem de assumente non dicitur, quoniam assumptum opportet, ut assumptioni præexistat ordine naturæ; nulla vero persona diuina, aut natura est id, quod præexistit assumptioni: hoc enim est natura abstractè significata, que nec de persona, nec de natura diuina prædicatur.

Ad argum. Igitur in forma respond. falsum esse antecedens, quo ad priorem partem: ad eius probationem negatur assumptum: ad cuius probationem negatur consequentia; quia nomine naturæ humana non significatur natura, ut in termino assumptionis, & ut in facto esse, quam tamen ita, scilicet ut in facto esse, & ut in termino assumptionis, significat hoc nomen, homo; & ideo rectè dicitur filius Dei est homo; nō autem dici potest filius Dei est natura humana. Vbi adverte cum Cai. dictum illud, *vniuers est vnitum* intelligendum esse non vniuersaliter sed permisissè; quia scilicet permittitur aliquot vniuersi vnitum; si tamen significetur vnitum, ut in facto esse & vt in termino. Et ex his patet Suar. non planè asselutum fuisse doctrinam D. Th. neque expositionem subtilissimam Caiet.

Præmissio expositio rei cuius.

Tertia dubitatio circa distinctionem & vniuersitatem diff.

D MOVENT Cai. dubitationem circa dictum D. Th. in probatione tertiae differentiatione inter assumptionem & vnitatem: ait enim S. D. vnitam esse relationem æquiparantem; quod videtur falsum, primò quia relatio vnitatis habet esse reale tantum in humana natura; in Verbo vero relationis est. Secundò quia S. D. in 3. dist. 5. q. 1. a. 1. ad 2. ait; vnitio in rebus quidē creatis esse relationem æquiparantem sed nō in creatore & creatura; quia non eodem modo se habent in vnitate, sicut etiam (inquit) similitudo ordinatur in Deo ad creaturam secundum æquiparantiam; quamvis in alijs sit relatio æquiparantia. *Cai. dubitationem* satisfacit optimè Cai. Cuius doctrinam sequitur Suar. in Com. & copiosè ac eruditè declarat.

Quarta dubitatio.

QVARTAM dubitationem mouet Cai. circa respons. ad 3. vbi S. D. ait, assumptionem differunt ratione ab vnitate, & ab incarnatione seu humanatione. Quærit ergo Cai. num ratione sola differat assumptione & vnitate? Et respondebat differre

realiter. Quam doctrinam sequitur Suar.
qui totam etiam explicat responsionem D. Thom.

Q VIDAM ex recentioribus affirmant assumptio-
nem, siue Incarnationem esse quandam actionem altioris ordinis identificantem sibi creationem animæ Christi, & productionem huma-
lementia
Dicitur.
B manitatis: adeo ut quemadmodum (inquit) forma superioris ordinis vnitè præhabet ea, que in inferioribus sunt dispersa: sic assumptio, cum sit vna numero actio, simili sit animæ creativa & humana naturæ productua, & eiusdem ad Verbi personalitatem vnitua; ita tamè ut ipsa quatenus vnitua supponat se ipsam prout est humanae generativæ & animæ creativæ; sicut anima nostra ut rationalis supponit se ipsam sensitivam & vegetativam; & intellectio ut cognitio supponit se ipsam, ut dictio est. Sed Cai. hic & infra q. 6. a. 1. & ante eum Capr. in 3. dist. 6. q. ad 5. cōtra 1. concl. Alesius in sua tercia parte summa, q. 8. membro 2. Scotus in 3. dist. 1. q. 1. Gabriel, & Ocham ibidem, & Dur. dist. 5. q. 2. docent, assumptionem humanitatis eius productionem, & animæ creationem esse actiones, non solum ratio-
ne sed etiam re ipsa distinctas. Quam sententiam sequitur & explicat Aluar. infra q. 6. a. 1. dist. 30. post 2. Concl. & eam tuerintur alii recentiores Thomistæ. Quidam Iunior Thomista vir doctissimus affirmat creationem animæ Christi ad solam eius essentiam terminari; quoniam (inquit) im-
peditur & manet incompleta & accipit complementum ab alia actione simultanea, scilicet ab assumptione, qua trahitur ad esse personæ Verbi.

A D HVIVS Contr. definitionem notand. est Resolutio.
primo, predictas actiones duplum posse uno modo metaphysicè quatenus scilicet sunt Dei perfectiones, prout est agens in actu secundo: quo modo, cum sint idem, quod ipsa Dei substantia que vna est, nulla potest esse dubitatio, num sint plures vel vna tantum actio secundum rem: constat enim Deum in rebus omnia operari vna simplicissima actione, quæ eius substantia est: Alio modo possunt sumi physicè, prout scilicet aliquid ponunt in re producta, ut explicauit in 1. p. q. 25. a. 1. & q. 45. a. 3. sic autem sunt veluti passiones se tenentes ex parte terminorum.

E Secundo obseruand. est, in hac difficultate alia maioris ponderis implicari, videlicet an humanitas prius fuerit producta seu genita, quam assumpta; & similiter vtrum anima prius creata fuerit, quam assumpta: Nam si creatio ab assumptione distinguitur, cum sit vera actio, proprium etiam habet terminum ea productum priorem assumptionem, & eius termino: proprium vero & formalis terminus creationis est esse creatum; igitur anima & eadem ratione etiam humanitas prius habuit esse & subsistere creatum, quam fuerit ad Verbi personalitatem assumpta. Consequens autem hoc absurdum est tam simpliciter quam in doctrina D. Th. ergo.

Tertio notand. est, actiones specie & ratione formali distinguuntur ex proprijs eorum terminis, ad quos per se primo ordinantur, ut ait S. D. in 1. p. q. 77. a. 3. & 1. dist. 17. q. 1. a. 4. & in 2. dist. 7. q. 2. a. 1. & alibi sepe: formalis igitur & specifica

distinguatio, si qua reperitur inter anima Christi creationem, humanitatis generationem & eius assumptionem, ex earum obiectis seu terminis est accipienda: terminus autem creationis anima est anima ipsa, vt habens esse de nouo in rerum natura: generatio vero humanitatis ad ipsam humanitatem, vt existentem in his carnis & ossibus terminatur: assumptionis autem illius terminus formalis est persona Verbi, quatenus humanitatis suam communicat subsistentiam; totalis vero terminus est esse substantiale in compositione consistens, scilicet Deum esse hominem, sive Christus vt persona composita: constat autem hos terminos, non solum formaliter, sed etiam realiter esse distinctos; igitur actiones etiam ad eos ordinatae formaliter & specificè distincte distinguntur. Quod his etiam argumentis probatur. Primo; quia creatio est actio Dei vt agentis naturalis, generatio etiam humanitatis ex parte Virginis matris est naturalis: illa quidem ex nullo subiecto, haec autem ex materia presupposita: assumptio vero seu incarnationis formaliter est actio supernaturalis; igitur formaliter & specificè distincta. Secundo; quoniam alias creatio anima & generatio humanitatis nostrae essent actiones specie distincte à creatione anima Christi & productione humanitatis ipsis: consequens est erroneus; ergo. Consequentia probatur: quia creatio anima & productio humanitatis nostrae specie distinguntur ab assumptione seu Incarnatione; ergo etiam distinguntur specie à creatione anima Christi & productione humanitatis illius. Probatur illatio; quia secundum oppositam sententiam, quam impugnamus, hæc duæ actiones sunt idem formaliter cum assumptione: falsitas autem consequens, quo ad creationem patet ex D. Th. infra q. b. a. 3. Vbi docet, animam Christi sive creatam creatione eiusdem rationis cum creatione animarum nostrarum: Quo ad productionem autem humanitatis patet; quia tam in nobis quam in Christo resultat per generationem terminus formalis eiusdem rationis, scilicet humanitas vt producta; ergo.

Quare sciendum est actiones omnes transentes physicè sumptas idem esse realiter cum suis terminis totalibus & adequatis: vt probatur in tertio phys. igitur tres etiam actiones predictæ eadem erunt realiter cum suis terminis, scilicet creatio cum anima, generatio humanitatis cum ipsa humanitate, & actio assumptio cum esse substantiali compósito, quod ex Incarnatione resultat. Cum itaque tres dicti termini sint ab inuicem distincti realiter, eodem etiam modo distinguuntur actiones ad eos ordinatae. Sed probatur validioribus argumentis, tres dictas actiones distinguuntur realiter. Primo; quoniam ea quæ possunt ab inuicem separari, sunt distincte realiter; at actiones istæ possunt ab inuicem separari; ergo. Maior patet. Minor probatur: quia creatio anima potuit esse sine productione humanitatis, & utrumque horum, potuit inueniri sine assumptione, sicut de facto inueniuntur in nobis; similiter assumptio humanitatis ad Verbi subsistentiam potuit inueniri separata, & non simultanea cum anima creatione & productione humanitatis: Quia potuit Verbum assumere animam multo tempore ante creatam, & humanitatem antea productam. Confirmatur; quia creatio anima & productio humanitatis sunt actiones naturales, quo ad substantiam; assumptio vero, quo ad substantiam est supernaturalis; sed actiones, quarum altera est supernaturalis, distinguuntur realiter; ergo. Secundo probatur

Ostenditur
assumptionem
ab anima
creatione &
humanitatis
prod.
& om., non
solus, non
sola, for-
matus sed
etiam realiter
esse distin-
ctam.

A idem; quia creatio nostrarum animarum & unio eorum ad corpora sunt actiones distinctæ realiter, ergo etiam creatio anima Christi, & unio eius ad Verbum distinguuntur realiter. Consequentia pater; quia magis distant creatio anima Christi, & unio eius ad Verbum, quam creatio animarum nostrarum, & unio eorum ad corpora. Ultimò probatur; quia B: Virgo concurret ad productionem humanitatis vt causa principalis, & tamen non concurrit ad creationem anima, neque ad unionem eius cum Verbo; ergo. Maior patet; quia concursus matris est concursus cause principalis: Minor vero, quo ad primam partem probatur; quia nulla creatura potest concurrere ad creationem etiam instrumentali, vt probat S. D. m. i. p. q. 45. a. 5. quo ad secundam vero probatur; quia unio humanitatis cum Verbo est actio supra totum ordinem naturæ, & gratiae; ergo nulla creatura potest ad eam efficiendam concurrere.

Quintùm notandum est, tam creationem anima Christi, quam assumptionem eius dupliciter posse considerari: uno modo in fieri: alio modo in facto esse: prout scilicet intelligitur perfectè terminata. Et creatio quidem anima in fieri causa quoddammodo est assumptionis in genere cause materialis; quoniam, vt hic ait S. D. assumptio est alicuius ad se sumptio: igitur res assumenda, saltem in fieri, prior est assumptione in genere causæ materialis; assumptio vero vt actu terminata prior est in eodem genere cause anima creatione: quoniam assumptio terminatur ad Verbi subsistentiam, quæ prior est existentia in genere cause materialis; cum sit constitutiva suppositi; quod est existentia receptivæ: & ideo prius anima & humanitati communicatur, quam existentia. Cum igitur anima creatio terminetur ad existentiam, erit vt sic terminata posterior in natura, id est causalitate materiali ipsa assumptione, vt actio completa & terminata. Neque absurdum est, eandem rem aut actionem secundum diuersas rationes esse altera priorem & posteriorem in eodem genere causa, prædictam materialis & finalis, vt supra a. 3. declarauimus. Creatio igitur anima Christi in fieri præsupponitur assumptioni, tamen in fieri quam in facto esse considerata: è contra vero assumptione vt in facto esse sive in termino, præintelligitur ac præsupponitur creationi in facto esse: sicut etiam intellectio & dictio, quæ sunt actiones intellectus sola ratione distinctæ, sive inuicem diuersa ratione præcedunt, & sequuntur, vt explicauimus in i. p. q. 27. a. 1. nam intellectio vt in fieri prior est distinctione, quæ est productio Verbi, sive haec sumatur in fieri sive in facto esse; sed dictio in facto esse, id est prout iam est completa Verbo producito, tanquam termino, prior est intellectio vt in termino; quoniam omnis intellectio fit in Verbo dictione producito, tamquam in termino & in obiecto ad intra.

Ex quibus sequitur primò, propositione hanc simpliciter esse falsam, videlicet: *Animam Christi prius fuit creatam, quam assumpta*; quia dictiones illæ creatae, & assumpta significant actiones, vt completas & terminatas. Secundo sequitur hæc esse veram: *animam Christi prius fuit assumpta, quam creata*; Nam, vt diximus, assumptio vt in termino præintelligitur creationi vt terminata. Tertiò sequitur, hæc esse veram: *animam Christi prius creatus, quam assumptus*. Probatur; quia per haec verba, creaturæ & assumptus, significantur actiones vt in fieri. Iam autem diximus, creationem, vt in fieri priorē esse assumptionem, vt est in fieri. Ut enim vera

vera sit hæc propositio, non est necesse, vt anima prius quam assumatur, habeat existentiam, nisi præuenta fuisset ab existentia Verbi per assumptionem animæ communicata: sic enim factum est vt inchoato & nondum terminato creationis actu superueniens assumptio communicaerit animæ Verbi subsistentiam & existentiam, ad quam non vt productam, sed vt animæ communicatam posset animæ creatio terminari. Postrem pater solutio rationis dubitandi.

PRIMA CONCL. *Actiones predictæ scilicet assumptionis humanitatis ad unitatem Verbi personalem, productio humanitatis, & creatio animæ non rationibus tantum formalibus, sed etiam realiter ab iniucem distinguuntur.* Hæc conclusio, quo ad utramque partem patet ex dictis in tertio, & 4. notabilis, &c.

SECONDA CONCL. *Absolutè loquendo: anima Christi prius fuit assumpta, quam creata.* Hæc patet ex ultimo notabili.

TERTIA CONCL. *Animæ Christi prius creabatur, quam assumeretur.* Hæc patet ex eodem notabili.

Argumēta. *Contra primam Concl.* produci possunt & soluto: hæc argumenta. *Primum:* SS. Patres expressè dōnes. ob. 1. cent ipsam assumptionem esse actionem animæ creativam & humanitatis generatiuum seu productivam; ergo tres dictæ actiones sunt una actio realiter, aut etiam formaliter eminenter. Antecedens probatur; quoniam August. lib. de fide ad Petrum c. 17. ita loquitur: *Dicimus, ipsum Verbum sue carnis acceptione conceptum; ipsamque carnem Verbi Incarnatione conceptam.* Et eadem forma loquendi vtūntur Greg. lib. 9. Epist. epist. 61. Leo Papa Epist. 11. ad Iulianum. Et Fulg. lib. de Incar. & gratia cap. 3. ergo. *Respond.* falsum esse antec. ad cuius probationem respondetur primò locutionem illam SS. Patrum intelligendam esse per actionum concomitantiam: quoniam tres illæ actiones in eodem simul instanti temporis extiterunt, vt probat Sa. D. infra q. 33. a. 3. Secundò respond. creationem animæ & productionem humanitatis Christi assumptionis nomine à Patribus appellari; non quia sint assumptio formaliter; sed quia complentur per assumptionem.

Secundum argum. quo etiam vtitur Fulgentius loco notato est: quia sequeretur, B. Virginem nō concepisse, neque genuisse Deum: ut consequens est hereticum; ergo. *Sequela probatur;* quia si conceptio & generatio sunt actiones ab assumptione distinctæ & illi præuiæ, consequens esset vt conceptio & generatio ad solam humanitatem complete terminetur prius natura quam humanitas assumatur à Verbo & illi personaliter unitatur; ergo non terminaretur ad Deum; ac proinde B. Virgo neque concepisset neque genuisset Deum. *Confirmatur;* quoniam, exempli gratia, si ignis alia actione produceret calorem, & alia viniret illum subiecto, non produceret calidum ea actione, qua producit calorem; ergo si alia actio fuit humanitatis productiva scilicet generatio, & alia illius ad Verbum vnitua scilicet assumptionem, B. Virgo quæ solum formauit humanitatem, non genuisset Christum: probatur haec consequentia; quia B. Virgo non habuit actionem vnituanam, sed tantum generatiuum humanitatis, quæ secundum nostram conclusionem fuit ab assumptione distincta. *Respond.* nullam esse consequiam: Nam vt Beata Virgo sit verè mater & genitrix Dei, satis est vt humanitas Christi in eodem instanti fuerit ad vnitatem Verbi personalem assumpta, in quo fuit eiusdem humanitatis conceptio terminata. Cu-

A ius ratio est; quia concipi & generari proprium est suppositi subsistentis in natura; suppositum autem pro illo instanti in humanitate subsistentis erat ipse Deus. Vnde etiam Iudei, vt ait Bernardus in sermone de passione, fuerunt Deicida & verè ac propriè Deum occiderunt: quia licet eorum actio fuerit per se primò ad dissoluendam vnitatem partium humanitatis Dei terminata, tamen quia humanitas illa in instanti in quo patiebatur à Deis, erat ipsius Dei tanquam suppositi; & passiones sunt suppositorum: id est passio verè & propriè terminabatur ad ipsum Deum, ad quem minimè terminaretur, si humanitas in illo instanti fuisset à supposito Verbi dimissa. Similiter itaque Beata Virgo verè ac B proprie dicitur Deum concepisse & genuisse: quoniam in eodem instanti in quo terminabatur conceptio & generatio ad humanitatem Christi, vt ad terminum formalem, erat humanitas à Deo personata; & cum actiones sint suppositorum consequens sit, vt ad ipsum etiam Deum terminaretur. Quod fieri minimè potuisse, si humanitas in illo instanti nondum à Verbo fuisset assumpta. *Ad confirm.* dico, antecedens duplicitate intelligi posse: *Vno modo,* vt ignis producat calorem actione quæ ex natura sua sit vnitua illius ad subiectum in eodem instanti: & ita falsum est antecedens: *alio modo,* vt productio caloris non sit ex natura sua vnitua illius ad subiectum: & tunc admissio antecedente negatur consequentia: nam vt ignis dicitur producere calidum, sufficit vt producat calorem actione de se vnitua illius ad subiectum, licet virtute divina impeditur, ne viniret illum subiecto; dummodo talis calor per aliam actionem viniret alicui subiecto in eo instanti, quo producitur ab igne; & similiter in proposito; quia generatio qua B. Virgo formauit humanitatem Christi, ex natura sua erat vnitua humanitatis ad proprium & connaturale suppositum, quæ tamen virtute ab hac vnitate fuit præuenta & impedita, & in eodem instanti fuit vnta supposito diuino; id est hoc sufficit ut B. Virgo dico dicatur Deum genuisse & esse Mater Dei.

C *Tertium argum.* est: Eadem actione producitur humanitas nostra & terminatur propria subsistentia; ergo etiam eadem actione producita fuit humanitas Christi & vnta persona Verbi: igitur assumptionem est eadem actio cum generatio humanitatis. *Resp.* nullam esse consequiam: quia nostræ humanitatis generatio non est impedita neque incompleta, ita vt per aliam actionem simultaneam sit complenda: generatio verò humanitatis Christi fuit impedita à naturali sua efficacia, circa propriam personalitatem & incomplete mansit in se, & vt in via ad personalitatem illi comunicandam, quæ illi de facto cōmunicauit assumptione simultanea.

E *Quartum argum.* est: Creatio animæ Christi ob. 4. est actio, per quam accepit esse; sed accepit esse per assumptionem; ergo Minor probatur duplicitate; primò: quia anima Christi non habuit nisi esse diuinum. Ut probat S. D. infra q. 17. sed hoc esse accepit per assumptionem; ergo Secundò quia eadæ actione tribuit humanitati Christi personalitas, per quam efficitur existentia capax, & ipsa essentia, sicut nostra humanitas per eandem actionem suscipit existentiam & personalitatem, per quæ efficitur capax existentiae: sed humanitas Christi per assumptionem accepit personalitatem; ergo. *Resp.* creationem esse actionem, per quæ res creata accipit esse productum per ipsam creationem,

tionem, quando est completa & non impedita, & terminus illius producitur suo naturali modo: si autem creatio impediatur & maneat incompleta, accipiens complementum ab alia actione simultanea, qua res producita trahitur ad alienam subsistentiam; ac proinde etiam ad esse alienum: tunc creatio neque producit esse neque ad illud per se & immediate terminatur; sed alia superioris ordinis actione media, qua scilicet natura assumitur ad alienum suppositum & ad alienum esse; per hanc enim actionem fit, vt creatio humanitatis terminetur ad esse, quod in eodem instanti temporis per assumptionem communicatur humanitati: Non enim placet eorum solito, qui dicunt creationem animae Christi ad solam essentiam fuisse terminatam; vt enim ostendimus in 1. p. q. 3. a. 4. rerum essentiae, tam in universalibus, quam in particulari sunt aeternae, & a nullius agentis actione dependent: igitur praeceps sumptus nullius poslunt actionem agentis terminare.

Obiectio. 3. Utimum argum. est: Anima Christi per actionem, qua fuit a Deo creata, diuinam habuit subsistentiam, sed hanc habuit per assumptionem; ergo. Maior probatur, quia S. Th. 1. p. q. 45. a. 4. docet creationem terminari ad rem subsistentem; ergo si anima Christi diuinam habuit subsistentiam, illam habuit ex vi creationis. **Confitatur:**

quoniam humanitas Christi ex eiusdem actionis vi fuit producta, ex cuius vi fuit productus totus Christus: sed totus Christus fuit productus per uniuersum; ergo. Minor patet; quia terminus totalis & qui assumptionis siue actionis uniuersus per ea productus, fuit persona Christi ut ex duabus naturis composta. **Responsum:** falsam esse maiorem: ad cuius probationem dico, quilibet creationem etiam anima Christi terminari ad rem subsistentem propria vel aliena subsistencia illi communicata: ad rem quidem subsistentem propria subsistencia terminatur ex vi eiusdem creationis, si non fuerit impedita creatio; Quod si fuerit impedita, tunc ad rem subsistentem aliena subsistencia ex vi actionis altioris ordinis simultanea terminatur. Cum igitur creatio animae Christi fuerit impedita, vt ante diximus, licet fuerit ad animam subsistentem terminata: non fuit tamen producta, vel communicativa talis subsistencia, sed solam animam produxit entitatem, & ad increatam subsistentiam & existentiam, vt formalem terminum media assumptione communicatum fuit terminata. **Ad confirmationem** dico, falsam esse maiorem: quoniam actione generativa humanitatis fuit a productione sui ultimi termini prepedita; & ideo neque terminum totalem, qui Christus est, produxit, sed solam humanitatem, quae per simultaneam actionem ad Verbi diuini subsistentiam fuit elevata.

Obiectio. 2. CONTRA secundam conclusionem est hoc argumentum. Assumptio est quasi ab alio ad se sumpto, vt ait S. D. in textu, & assumere est aliquid ad se sumere, vt ait idem S. D. infra q. 3. a. 1. ergo necesse est assumptioni praetelligi animam rationalem habentem esse per creationem. Et confitatur; quia necesse est esse ordinem aliquem prioris & posterioris saltem secundum rationem inter animae creationem & eius assumptionem: at non videtur recte dici, eam fuisse prius assumptionam quam creatam; ergo prius fuit creata quam assumpta: proprius autem & formalis terminus creationis est esse creatum; ergo anima Christi in illo priori rationis, in quo intelligitur a Deo creata, debet intelligi vt habens esse ac proinde

A etiam subsistere creatum. **Responsum:** nullam esse consequiam, vt iacet sed tantum sequitur, animam rationalem ante assumptionem concipiendam esse, vt in creari & fieri. **Ad confirmationem** patet ex ultimo notabili varius ordo prioris & posterioris inter creationem animae Christi & eius assumptionem.

SECUNDA CONTROVERSIA.

An actione assumendi & vniendi naturam humanam supposito diuino aliquem habeat terminum substantialem, & quid sit hic terminus?

Prima sententia est Scoti in 3. dist. 1. q. 1. a. 3. **sententia voluntaria.** quam duabus conclusionibus explicat Rada in sua tertia parte, **Controversia tercia, a. 4.** Prima quae est apud eum quinta Concl. est: Id quod in humanitate primo & immediate fit per actionem vniuersitatem, est vno humanitatis cum Verbo, que in humanitate est relatio realis actualis dependens ad Verbum, tanquam ad suppositum ipsam sustentans ac suppositans. **Secunda eiusdem conclusio:** Terminus ultimus actionis vniendi est Christus; a quo denominatur uno substantialis.

Secunda sententia est Val. puncto 5. proprie finem dicentis unionem sumi posse tribus modis. **Pri-**mo pro relatione dependentiæ naturæ humanæ à Verbo. **Secondo** pro unitate personæ, in qua utraque natura vnitur. **Tertio** pro ipsa coniunctione substantiali secundum dependentiam humanitatis à Verbo, vt à termino personali: & his omnibus modis esse terminum assumptionis: sed tamen dubbus posterioribus modis esse terminum immediatum: primo verò modo medium; quia relatio consequitur ex unitate personæ Christi & coniunctione duarum in eo naturarum.

Tertia sententia est quorundam recentiorum afferentium, terminum assumptionis totalem esse personam Verbi vt compositam; siue Christum vt sic; terminum autem formalem esse humanitatem vt personam personalitatem Verbi.

Quarta sententia est Cai. qui duo dicit: **Pri-**num est: assumptione secundum rem habet pro termino suo (scilicet adequato) propriissimum loquendo ens absolutum, super quod fundatur relatio unionis; & hoc ens absolutum non est persona filii Dei sola, non hæc natura humana sola, sed filium Dei esse hominem. **Secundum est:** Loquendo de termino assumptionis, vt importatur in vocabulo assumēdi, natura humana est vt terminus à quo, & persona diuina vt terminus ad quem, vt ait S. D. in textu, quam sententiam non obscurè significat Capr. in 3. dist. 15. q. 1. Vbi docet, terminum formalem assumptionis esse personam Verbi, vt unitam humanitati. Eadem sententiam sequuntur alij Thomistæ & expositores D. Th. Med. in hoc, & in precedentibus Aſtrur. q. 7. pag. 863. Suar. disp. 7. & 8. Vasq. disp. 19. & Aluar. disp. 13. Quamvis corum aliqui à Cal. & alijs in quibusdam non magni momenti dissident. Ex quibus Med. super arti preced. relativis tribus opinionibus de fundamento relationis, quæ est uno, ait probabiliorem esse sententiam Cai. dicentis in eodem a. quod unitas personalis filii Dei in utraque natura est causa & fundatum dictæ relationis. Vasq. in allegata disp. cap. 2. ait, terminum formalem assumptionis esse ipsam humanitatem, seque neminem haecenus legisse neque audisse, qui diceret terminum

minum formalem esse personalitatem ipsam aut personam Verbi, & opinionem hanc falso tribuit Cai.

Suar. diff. 8. sect. 3. §. In hoc nihil potest. ait, actionem hanc assumptiuam & vnitiuam &c. secundum varias eius considerationes varios etiam habere terminos formales: nam si consideretur (inquit) vt incarnationis vel humanatio, terminus eius formalis est humanitas vt vnitia, si vt assumptionis terminus formalis illius est subsistentia diuina, vt communicata humanitati: si vero vt unitio, terminus eius formalis est quidam modus substantialis resultans in humanitate ex vniione ad Verbum; & in diff. 7. sect. 1. docet, terminum adaequatum Incarnationis esse Deum hominem seu Verbum, vt subsistens in humanitate, seu hunc hominem Christum, vt est unum constans ex persona diuina, & humana natura.

Resolutio.
Explicatur
six signifi
cationes hu
m in re
nio; in ma
teria incar
nationis.

Notandum est primò, vocem hanc *vno* sex habere significaciones, quas Doct. S. & eius expositiōes tangunt, partim in hoc & partim in præcedenti & alijs subsequentibus articulis: Primò namque significat actionem agentis metaphysicam in ipso, ut eius perfectionem ultimam existentem: per quam duo extrema in uno aliquo adunantur, quæ propriè nūcupatur unitio; & hoc modo sumendo vniōem in hoc sacrofante mysterio Incarnationis idem est, quod actio Dei increata, quæ est ipsa essentia Dei, & est idem quod Dei voluntas efficax siue magis aetius imperij, quo Deus Pater & Filius & Spiritus S. humanam naturam filio personaliter copulauit. Secundo significat actionem physicam, quæ mutatio est; quatenus ab agente procedit in utrumque extreum, vel in eorum alterum alteri copulandum; & hoc modo sumendo vniōem in re proposita non est idem, quod essentia Dei, vel eius voluntas, aut imperium; sed effluxus quidam est siue modus effluxus in humanitate receptus, qui est ipsum facere Deum esse hominem & hominem esse Deum. Tertiò significat passionem, quæ est mutatio quatenus in humanitate, veluti in subiecto recipitur: & vt idem effluxus est realiter cum vniōne, prout actio physica est, sola ratione formalib[us] eo differens; quia scilicet dicit ordinem ad subiectum, puta humanitatem in qua recipitur, non autem ad agens, a quo promanat. Sed considerandum est effluxum hunc, siue modū effluxus in humanitate receptum non esse propriè loquedo medium inter humanitatem & Verbum, sed esse ipsum applicationem humanitatis ad Verbi personalitatem, vt ea terminetur & ea subsistat. Hæc autem applicatio nihil ponit in humanitate, præter Verbi personalitatem terminantem, & ipsum humanitatem vt terminatam. Quemadmodum etiam in resurrectione per illam actionem diuinam, qua anima corpori coniungetur: nihil per illam actionem vnitiam præcisè sumptā, quatenus scilicet vnitia est, fiet in corpore præter hoc, quod est ponere animam, vt informant in corpore, quod est applicare potentiam actui proprio, & è contra; quo fit vt actio vnitia sit ipsa vno, vt in fieri. Et sicut vno Verbi cum humanitate non est aliquid prius natura existens in humanitate quam Verbum, nec se habet vt prævia dispositio ad personam Christi compositionem constituendam, ita nec actio illa physicè sumpta; vel etiam ad modum passionis considerata est in humanitate prius natura, quam terminatur Verbi personalitate: sed propriè loquendo est ipsum terminari Verbi personalitate; qua-

A tenus hoc terminari fit à Dei potentia humanitatem applicante diuinę Verbi personalitati; ad quam terminationem seu vniōem hoc modo sumptam sequitur esse substantiale in compositione consistens, sicut ad vniōem formæ cum materia sequitur natura composita. Quid autem fit actio physica, & actio metaphys. & quomodo differant & quomodo Deo conueniant, latè diximus in 1. p. q. 25. a. 1. & q. 45. a. 3. Quartò nomē hoc *vno* significat duorū coniunctionem & vnitatem, & in re proposita significat coniunctionem humanae naturæ in persona diuina, quæ coniunctio consistit in vnitate, quæ est inter natum humanum & personam filij Dei, vt ait Cai. in a. præced. addēs vniōem hoc modo sumptā esse in genere substantiae & non esse creaturam, sed creatorē: Verum de hoc agemus in speciali Contro. Quintò significat hoc nomen *vno* vnitatem entis absoluti, quod in compositione consistit, & ex coniunctione vnius extremi cum altero resultat, sicut ex coniunctione animæ rationalis & corporis resultat homo, vt ex coniunctione albedinis cum subiecto resultat albū in proposito vero ex coniunctione humanitatis cum persona filij resultat hoc compositum substance, quod est filium Dei esse hominem. Dif fert autem hic vniōis modus à præcedenti. Primo quia præcedens dicit vnitatem & esse diuinæ: & ideo non est creatura, sed creator. Secundus autem dicit esse absolute nouiter factum per actum Incarnationis & assumptionis humanae naturæ continens creatorem & creaturam. Secundò quia præcedens modus scilicet quartus est prior hoc vltimò secundūm ordinem naturæ: ideo namque filius Dei est homo, quia ad vnitatem sua personæ naturam assumpit humanam. Tertiò differunt quia quartus modus dicit in recto esse personale siue vnitatem diuinæ personæ: connotat autem in obliquo naturam humanam ad illius esse personalis vnitatem assump tam: at quintus modus directè significat totum esse substantiale in compositione consistens, prout ex utroque constat extremo, scilicet ex persona Verbi & humana natura. Postremo nomen vniōis significat relationem consequentem actionem & passionem vnitiam, & ad eius terminum vt suam propriam causam, & fundatum, sicut in Socrate vno animæ & corporis prout est relatio, sequitur ex actione Platonis generantis, & ex generari ipsius Socratis, & ex termino generationis formalis, qui est anima vt informans corpus, & ex termino totali & ad quato qui est hic homo genitus: Sic igitur in re proposita, vno prout est relatio inter personam Verbi & humanam naturam, vel etiam inter naturam diuinam & naturam humanam, consequitur ex actione Incarnationis, & ex actione & passione, qua assumitur humana natura ad vnitatem Verbi personalem, & ex esse & vnitate personali Verbi vt termino formalis, & ex esse substantiali in compositione consistente, veluti ex totali & adaequato termino producendo, quod esse substantiale est Deus homo vel Deum esse hominem. Ex his autem vniōis significacionibus breuisimè tractatis tota ferè pendet proposita Controversiæ resolutio. Sed operæ præsumt quædam ex dictis vberius explicare: ac primo de termino assumptionis seu incarnationis formalis differendum est. Ad cuius evidētiā.

E Secundo scindum est duplē esse actionis terminum, alterum totalem & adaequatum, alterum autem formale; terminus totalis & ad ex-differētias

Quatuor

termini to. quatus est ipsum totum compositum quod actione producitur; terminus autem formalis est malis, & formae vel actualitas aut aliquid proportionale duur in actione. sicut in actione Bos generatiua terminus eius totalis est hic bos confitans duplex esse. ut compositum substantiale ex anima & corpori. terminus autem formalis est anima, quia ex alterum ea dependet esse, ut species ipsius compositi: vnde formaliter. de etiam Arist. in 2. Phys. tex. 74. & seq. formaliter dicit esse finem generationis; quia scilicet propter eam est & per ipsam terminatur generatio. Dixi autem, vel aliquid proportionale forme, quoniam esse est terminus formalis per se primò terminans creationem, & tamen non est vere forma, sed actualitas ultima: Postremo addidi vel actualitas quia terminus formalis actionis diuisiua ligni in duas partes non est forma, nec actualitas vere & propriè dicta, sed suppositalitas duplex iuxta duas ligni partes ab inuicem separatas.

Tertiò observanda est differentia inter terminum totalem & terminum formalem; quod terminus totalis semper est aliquid actione productum: terminum autem formalem non oportet esse aliquid productum, sed potest actu præexistere, & per eam attingi quo ad eius unionem cum altero: Exempli gratia, si nix & albedo separata præexistenter, & alicuius agentis actione iungentur, tale agens faceret hoc compositum, quod est nix alba, & huius actionis terminus formalis esset albedo, non ea actione facta sed tantum unita subiecto: sicut etiam illius actionis, qua Christus Lazarum quadruplano vitam restituit, terminus formalis fuit anima, non ea actione producta sed corpori reunita, & homo generans hominem non producit animam, sed eius tantum unionem attingit, non ex parte anime, sed ex parte corporis seu materiæ ut sciret Cai aduertit in p. q. 118. a. 2. circa ref. ad 3. Vnde distinguunt recentiores duplex genus actionum dicentes, quasdam esse sui termini productivas; siue terminus ille sit unum per se, ut cum Bos actione generandi bouem producit, siue sit unum tantum per accidens; sicut cum ignis calefactione facit aquam calidam. Quasdam autem non esse alicuius termini productivas, sed duorum dumtaxat extremonium unitiuas, quales sunt actiones omnes sensuum exteriorum, que ut alibi diximus, nullum producunt terminum, sed obiecti specie suscepita, vniunt illud in actu secundo cum potentij. Sicut etiam visio beatifica nullius est termini productiva, sed unitiuam tantum clementiam diuinam cum intellectu videntis in actu secundo, ut latè probauimus in 1. p. q. 12. a. 2. Contr. 2. idem etiam multis actionibus salte supernaturalibus conuenire patet ex dictis.

Actione igitur assumendi, quatenus præcisè unitua est humanitatis cum persona Verbi, nihil noui producit in humanitate, nec nullum habet terminum productum, sed humanitatem prævia generatione productam coniungit persona Verbi ab eterno genite: sed eadem actione secundum integrum & completam sui rationem & efficacitatem considerata terminum habet totalem, & substantiale ea productum: hic vero est persona Verbi ut composita, vel ut subsistens in humanitate, vel Deus homo aut Verbum diuinum, ut persona humana, vel Christus ut sic. Ad cuius evidentiā supponendum est: sicut in generatione duplex est terminus, alter totalis qui: ut Equus aut Leo: alter formalis quo, ut forma Equi aut Leonis; ita in assumptione humanitatis ad personalitatem Verbi dupli-

A cem esse terminum; alterum totalem qui, & alterum formalē quo. Terminum autem totalem esse Verbi personam ut composita vel Christum, &c. Probatur ex symbolo dicente. Et incarnatus est de Spiritu Sancto, & homo factus est; igitur Incarnatione ad hoc per se primò terminatur, ut filius Dei sit factus homo. Et confirmatur; quia unio hac facta est in persona Verbi; ergo terminus illius est persona verbi composita: probatur sequela: Nam idem hec vno non sit in natura: quoniam ex illa non resultat una natura; ergo si facta est in persona, resultat una persona, & non persona Verbi secundum se; quia præexistebat unioni; ergo ut composita, vel ut subsistens in humanitate, &c. Secundò terminus B qui per se intentus in quibus unione substanciali est totum compositum ut sic, & non partes illius; Exempli gratia, terminus qui unionis materia & formæ est totum compositum, ut Equus aut Leo; igitur in hac unione substanciali terminus qui siue totalis est Christus vel persona Verbi ut composita &c. Et confirmatur; quoniam ex vi unionis huius Verbum factum est caro & subsistens in humanitate; ergo hic est huius unionis terminus totalis. Antecedens patet: nam 10. 1. dicitur Verbum caro factum est: hoc autem non est factum per aliquam aliam actionem, sed per solam unionem seu assumptionem completem sumptum; ergo. Consequens vero probatur; quia terminus totalis qui alicuius actionis, est totum integrum quod producitur per illam. Ultimò probatur; quia alias Christus non esset per se primò intentus per hanc unionem. Consequens est contra August. l. 13. de Trinit. c. 17. & alios patres, qui loquentes de termino primario huius unionis, affirmant ex illa resultare unum Christum; ergo. Sequela probatur: nam per quam libertatem actionem per se primò inteditur terminus totalis qui illius.

Iam vero terminum assumptionis, seu incarnationis formalem non esse aliquid ipsius assumptionis seu incarnationis actione productum, ex eo perspicue constat, quod tam humanitas quam Verbum, quorum alterum necesse est esse terminum incarnationis formalem, eiusdem incarnationis actu pre-supponuntur: Verbum enim non solum tempore, sed etiam æternitate præcessit: humanitas autem prius natura intelligitur genita quam assumpta: nam ut hic ait Cai. ad secundum dubium, oportet assumptum ordine naturæ præexistere assumptioni. Actio igitur assumptionis respectu sui termini formalis ad earum genus actionum pertinet, quas unitiuas nequaquam autem productivas appellant.

Sed Controversia est inter Doctores, an Verbo assumptionis magis humanitatis sit ratio termini formalis in actione, & non formaliter. Etsi Incarnationis tribuenda Capr. enim, Cai. A. sturic. & alii supra nominati, filij personam affirmant esse terminum incarnationis formalem. Vndeq. autem sequens Durand. hoc humanæ naturæ munus esse contendit. At S.D. supra a. 6. a. 2. satis aperte significat Verbi personam seu subsistentiam, ut connotat in oblio humano, tam cui se ipsam communicat, esse terminum assumptionis formalem dicens, humanam naturam ex tempore aduenire Verbo non quasi assumptionem ad unum esse prout est naturæ, sed ad unum esse prout est persona, sicut corpus in resurrectione aduenit animæ præexistenti, & assumitur ad idem esse prout est naturæ, scilicet ad esse vitale. Igitur quemadmodum anima in resurrectione communicas esse vitale corpori terminus est formalis actionis Dei super-

naturalis corpus animæ reunientis; ita Verbum Incarnationis mysterio communicans esse personale humanitati formalis terminus est afflumptionis, non autem humanitas secundum D. Th. alioquin similitudo non solum esset nulla, sed etiam opposita & contrarium intenta veritatis ostenderet. Et in hoc articulo docet S. Doct. nomine assumptionis determinari terminum à quo & ad quem: hunc autem esse personam afflumentis significat subdicens: dicitur enim assumptionis, quasi ab alio ad se sumptio. Et probatur etiam his argumentis. Primo: quoniam ut hic ait S. Doct. & in art. 6. assumptionis duo respicit extrema, quorum unum ad aliud trahitur; humanitas enim unum extremum est quod ad alterum trahitur, ad hypostasim scilicet Verbi ut eius personalitate subficit; igitur Verbi personalitas terminus est formalis assumptionis. Et confirmatur: quia quod primò & principaliter intenditur in Incarnationis mysterio, est ut persona Verbi fiat etiam humanae naturæ persona: igitur assumptionis & Incarnationis ad Verbi suppositum humanae copulandum naturæ, & ad illud ut terminum & complementum eius nobilissimum cleuandâ naturam ordinatur. Præterea Verbi personalitas similitudinem quandam habet proportionalem actus & formæ respectu humanitatis, quæ ad illam instar quasi materialis potentialis ac perfectibilis (seclusis imperfectionibus ex parte Verbi) comparatur; actus autem & forma in ratione cuiuscunque cōpositi ex componentiū unitis entitatibus resultantis terminus est formalis, ut ante diximus.

Sed obseruandum est, in Verbi personalitate terminante humanae naturam & eius assumptionem & unionem duo considerari, scilicet rationem formalem terminandi & conditionem: primum est ipsa Verbi personalitas: secundum autem est eius communicatio quæ sit humanae naturæ: & quia illud præcipuum est in significacione termini formalis: hoc autem secundariū; ideo simpliciter & absolute loquendo dicitur Verbi personalitas terminus assumptionis formalis; ipsu autem explicando diximus, terminum formale assumptionis esse personalitatem, connotando naturam humanam cui communicatur, seu quæ ad eius subsistentiam & unitatem afflumitur. Sed quoniam Verbum habet ex humanitate formaliter, ut sit humana persona: ideo quodammodo siue secundum quid termini formalis rationem habet humanitas in Incarnatione; non tamen simpliciter & absolute ob rationes superius assignatas. Ut autem earum vis appareat euidentius, & opposita facilius argumenta diluantur. Notandum est, unionem humanae naturæ cum diuina persona dupliciter posse considerari: Vno modo quatenus est unio substantialis, per quam diuina persona constituitur in ratione humani suppositi; & hoc modo humanitas forma quodammodo est & terminus unionis formalis; persona vero rationem habet subiecti factionis, absque ulla tamen sui mutatione, ut docet infra Cai. q. 6. a. 7. & quia Christus, qui huius substantialis unionis terminus est totalis, formaliter includit & importat humanitatem per modum naturæ; atque adeo per modum formæ: Verbum autem per modum suppositi: ideo considerata ratione unionis substantialis humanae naturæ cum persona Verbi: quia per humanam naturam Verbo coniunctam Christus constituitur, ideo Verbū sit homo, formalior est ut sic humana natura, quam Verbum; ac proinde terminus est unionis

A formalis: Alio modo considerari potest hæc unio, quatenus est assumptio & eleuatio humanitatis ad esse Verbi diuini personale, cuius accessu humanitas dignitate in adipiscitur infinitam; & hoc modo persona Verbi terminus est unionis formalis. Et quoniam hæc unio propriè formaliter ac simpliciter est assumptio, per quam humanitas eleuatur ad esse Verbi personale, ut ad terminum & complementum, quo suppletur creata personalitas excellenter, & additur assumptæ naturæ dignitas infinita: ideo propriè & absolute loquendo dicendum est, terminum huius unionis formalem esse diuini Verbi personam. Et quoniam hoc nomen Christus importet formaliter humanitatem per modum naturæ; ac proinde per modum formæ: simpliciter tamen & absolute Verbum diuinum est huius nominis principialis & formalius significatum. Nā Christus formaliter quidem importat humanam naturam, sed tamen ut assumptam & eleuatam ad esse personale Verbi; quod etiam ex ipsa nominis significacione colligitur: Christus enim unum significat: igitur nomen Christi significat humanitatem formaliter, non præcisè sed ut videntem oleo subsistentię personalis Verbi diuini.

C Formalis itaque terminus assumptionis propriè & absolute loquendo fuit ipsa Verbi subsistentia humanae naturæ communicata: ut enim scitè notat Asturicensis in allegata q. 7. pag. 868. licet Verbum, ut humanum suppositum præcisè consideratum, tam in ipsa unione ut unio est, quam in significacione huius vocis, Christus, se habeat quasi materialiter: si tamen consideretur Verbum prout ad eum esse personale perfectissimum & formalissimum assumpta est humanitas, ipsa humanitas rationem habet eius, quod est in hac unione materiale; & ideo bene supra diximus, humanitatem non habere rationem termini formalis in hac unione, nisi secundum quid quatenus scilicet constituit Verbum secundum rationem humani suppositi; sed absolute loquendo, terminus huius unionis formalis est persona Verbi; cum ad eam humanitas in actu assumptionis, unionis & compositionis se habeat ut materialis.

D Ex dictis sequitur primò, terminum assumptionis, totalem & adaequatum non esse relationem. Corollarium hoc probat S. D. m. 3. disp. 2. q. 2. a. 2. q. 3. sic discurrens: Naturæ relationis est, ut in alijs generibus causam habeat: quia minimum habet de naturæ entis, ut Comment. ait in 12. Metaph. Vnde,

E aliquot distinctiæ totalem & adaequatum non esse relationem. Hic confona corollaria deducuntur. Eiusdem scilicet constituit Verbum secundum rationem humani suppositi; sed absolute loquendo, terminus huius unionis formalis est persona Verbi, ad formam, consequitur hoc relatio, secundum quam materia sub formâ esse dicitur: ita etiam ex hoc, quod motus assumptionis humanae naturæ terminatur ad personam, cōsequitur hæc relatio, quæ dicitur via: unde via est medium, non sicut assumptionis causans, sed potius sicut eam consequens, &c. Quod idem probant hic optimè Cai. Med. & Suar. disp. 7. sed. i pro quo etiam faciunt omnia argumenta, quibus sequens dictum probant expeditores.

Secundò sequitur, terminus assumptionis totalis & adaequatus esse ens absolute in compositione cōsistens, quod est filius Dei esse hominem. Probat hoc dictum Cai. optimis argumentis & post eum Med. & Suar. loco notato, & sect. 4. dict. & disputationis, & Astur. in allegata q. 7. pag. 863.

Tertiis sequitur, termi nū m huius assumptionis totalem esse hunc hominem, Christum idest Verbum quatenus est humana persona. Dictum hoc non differt à secundo, sed illud explicat: ens enim illud absolutum in compositione constens, de quo in secundo dicto, idem est quod hic homo Christus: & ideo eisdem argumentis probatur hoc dictum quibus & secundum: specialiter autem hoc probant Med. super hoc articulo in secunda sua conclusione. Stas, in allegata diff. 7. sect. 1. & 3. prop̄ finem. Verbum igitur ut est humana persona, terminus est huius assumptionis adæquatus seu totalis: Quod enim in utero Virginis de spiritu Sancto conceptū est, & ex ea natum, quod factum est homo, illud est huius admirabilis assumptionis terminus adæquatus & totalis: at hæc Dei filio verè conueniunt; quatenus homo est siue quatenus est humana persona; ut patet ex Symbolo fidei dicente: *Et Incarnatus est de spiritu sancto ex Maria Virgine, & homo factus est;* ergo Dei filius seu Verbum ut homo est, siue quatenus est humana persona, est assumptionis terminus adæquatus.

Vltimè sequitur, terminum assumptionis formalem propriè & absolute loquendo esse Verbi personalitatem.

Cœlaciones. PRIMA CONCL. Quāvis assumptioni secundū deducit, & varia considerationes varie posse assignari terminus probatur. oportet tamen illi vnum tantum secundū rem proprium ac per se primò terminum assignare. Hæc conclusio Cai. a. sequenti insine Con Probat, quoniam hæc actio quoconque nomine significetur est eadem specie: ergo quoconque nomine significetur, habet secundū rem terminum formalem eiusdem rationis. Probatur conseq. quoniam à termino formalī sumitur species actionis. Secundò hæc actio, quovis nomine significata habet eundem terminū formalem, ex cuius vnitate sumitur vnitatis termini totalis: sicut vnitatis compositi sumitur ex vnitate formæ.

SECUNDA CONCL. Terminus formalis assumptionis non est humanitas simpliciter & absolute loquendo, sed tantum secundū quid. Hæc patet ex dictis.

TERTIA CONCL. Terminus assumptionis formalis non est aliquis modus substantialis in humanitate produc̄tus. Prob. primò quoniam, vt ostendens inferius, nullus talis modus in humanitate produc̄tur. Secundò quia de ratione termini formalis alicuius productionis est, vt per illam productionem communicetur produc̄to; & vt produc̄tum accipiat esse per illum; vt ait Capre. in 1. diff. 5. q. 1. ad 1. contra 1. concl. Et hoc productū, quod est Christus siue Deus homo, non accipit esse ab illo modo, sed à personalitate Verbi, que eadē est realiter cū essentia & cū diuino; ergo. Et probatur etiam prima propositio ratione: Terminus formalis est id quod in composito produc̄to rationem habet aut modum formæ, velatus respectu alterius partis, aut quasi parti eiusdem compositi constitutiæ: in composito autem quod est Christus, duo tantum assignantur quasi partes eius constitutiæ: Altera est persona Verbi; in qua etiam includitur diuinitas: Altera vero est humanitas: constat autem humanitatem nec esse formam nec modū habere formæ simpliciter loquendo respectu personæ Verbi, ex alia verò parte Verbi personalitas habens esse diuinum humanitati communicatur, & confert illi diuinum esse: ita vt humanitas existat existentia Verbi & sit homo Deus & Deus homo; ergo.

A QUARTA CONCL. Terminus assumptionis formalis non est humanitas, vt personata personalitate Verbi.

QUINTA CONCL. Terminus formalis assumptionis propriè & absolute loquendo est persona Verbi, vt connotans respectum ad humanam naturam, cui, siam communicat subsistens. Hæc etiam patet ex dictis.

SEXTA CONCL. Relatio non est terminus formalis neque totalis & adæquatus assumptionis. Hæc est D. Th. loco notato.

SEPTIMA CONCL. Terminus assumptionis totalis & adæquatus est ens absolutum in compositione constens, quod est filium Dei esse hominem. Hanc latet probat Cai. & alij supra nominati.

ULTIMA CONCL. Terminus assumptionis totalis est hic homo Christus, id est Verbum quatenus est humana persona. Hæc sequitur ex præcedenti & patet ex dictis.

CONTRA secundam, & quintam conclusio- Argum. & hem argum. Vsq. Per actionem assumptionis, solut. licet fiat vna persona composita ex duabus naturis; tamen persona prout subsistens in natura diuina, dicitur hac actione fieri homo per humanitatem assumptam: homo autem non dicitur fieri Deus; ergo terminus formalis assumptionis non est persona diuina sed humanitas. Antecedens patet. Consequentia probatur: quia diuina persona constituta deitate, & relatione in hac actione comparatur vt subiectum, quod per susceptionem alterius naturæ fieri debet homo; ratio verò formalis hominis est natura humana, quam suscipere debet persona diuina; ergo illa potius dici debet terminus formalis, qui per Incarnationem & assumptionem fit, quam diuina natura vel persona. Resp. hoc argumento probari naturam humanam esse terminū assumptionis formalem secundā quid, non autem simpliciter. Ad argumentum igitur dico nullam esse conseq. loquendo de termino simpliciter. Ad eius probationem negatur consequentia: nā sequitur tantum; humanitatem esse terminū formale secundū quid, vt patet ex ijs, que latè diximus ostendentes personam esse terminū assumptionis formalem propriè & absolute loquendo.

Contra easdem concl. sunt duo argum. quæ ob aliis proponit & soluit Asturic. quorum tamen solutio patet ex dictis. Primum argum. est: Christus formalius humanitatem importat quām Verbum; ergo humanitas fuit terminus formalis assumptionis & hypostatica uniois. Antecedens probatur: Quia Christus importat Verbum vt suppositum, & humanitatē vt naturam in ipso suppositatam: at natura comparata ad suppositum rationem habet formæ; ergo. Resp. falsum esse sol. antecedēs. Ad probationem dico, nomine Christi importari formaliter naturam humanam, sed vt assumptam & eleuatam ad esse personale Verbi: & ideo simpliciter & absolute loquendo nomine Christi principalius & formalius significatur Verbum, quām humanitas, vt supra diximus.

Secundum argum. est: Per hanc vniōem per se primò intenditur vt Verbum quod suppositum erat diuinum esset per Incarnationem suppositum humanum, sed ab humanitate tanquam à forma habet diuinum Verbum vt sit suppositum humanum loquendo formaliter de supposito humano, vt est humanum; ergo humanitas formalior fuit huius vniōis terminus. Resp. formalitatem, quam habet humanitas, quatenus Verbum constituit in ratione super-

suppositi humani esse potentialitatem, & materialitatem respectu eius perfectionis, quam ipsa humanitas accipit ex vnione ad Verbum; ac proinde Verbum, quatenus suppositum est humanitatis eleutatuum & perfectiū formalius significatur hac voce Christus, quam humanitas.

*Ob 1. cont. 4.
conf.* **C O N T R A q u a r t a m , & q u i n t a m c o n c l .** arguunt recentiores prædicti **P r i m ò :** quia teste Arist. 2. Phys. tex. 14. & lib. 1. de partibus animal. c. 1. in fine, natura est terminus generationis, non quidem totalis sed formalis; ergo etiam terminus formalis huius vniōnis, per quem generatus est Christus, non est persona sed natura. **C o n f i r m a t u r** primò; quia terminus formalis habet se vt principium formale & non materiale: persona autem Verbi habet se vt subiectum sustentans humanitatem; ergo. **S e c u n d ò c o n f i r m a t u r :** quia terminus huius actionis vt est humanatio, est humanitas; ergo illa etiam est terminus formalis assumptionis vel Incarnationis, quæ sunt eadem actio specie. **R e s p .** primò Arist. locis allegatis nomine naturæ formam intelligere, vt perspicue declarat ibi philosophus. Secundò dico nullam esse consequentiā: quoniam in assumptione humanitatis à Verbo, non generatur sed supponitur humanitas actu producta: fit autem compositum hoc, quod est Christus, per hoc quod Verbi personalitas additur vt terminus & vt cōplementum humanitati. **A d p r i m a m c o n f i r m .** dico, personam Verbi secundū quandam rationem se habere, vt subiectum sustentans humanitatem, & secundū hanc considerationem, humanitatem esse terminum formale Incarnationis. Sed quoniam humanitas non est terminus huius actionis, nisi vt assumpta & eleuata ad Verbi personalitatem, à qua summa recipit perfectionem: idēo simpliciter & absolute loquendo, terminus formalis huius actionis est diuina Verbi personalitas. **A d s e c u n d a m c o n f i r m .** patet ex dictis: probat enim humanitatem esse terminum huius actionis secundū quid.

Obl. 2. **S e c u n d ò** Incarnatio est actio specie distincta ab assumptione naturæ Angelicæ vel equinæ; ergo habet terminus formale specie distinctū à terminis illarum; ergo terminus formalis illarū non est persona Verbi. Antecedens patet; nam termini totales illarum sunt distinctæ speciei, scilicet hic homo, hic Angelus & hic equus: nō est autem actio eiusdem speciei, quæ habet terminum totalem distinctæ speciei. Prima etiam consequentia patet; quia terminus formalis est, qui tribuit speciem totali termino; igitur vbi terminus totalis fuerit distincta speciei etiam terminus formalis erit speciei diversæ. **S e c u n d a** verò consequentia probatur: quia persona Verbi semper est eiusdem rationis, siue terminet naturam humanam siue Angelicam aut equinam &c. & ideo si esset terminus formalis prædictarum actionum, omnes ille haberent terminum formale eiusdem rationis & essent eiusdem speciei. **R e s p .** Incarnationem dicere vniōnem hypostaticam diuinæ personæ cum humana natura: Incarnatio igitur potest dupliciter considerari. **P r i m ò** ex parte vnitatis hypostaticæ in ipsa Verbi personalitate. **S e c u n d ò** ex parte naturæ ad talem vnitatem assumptæ. Si primò modo consideretur Incarnatio; prout scilicet est vnitio duarum naturarum in una Verbi personalitate; quod est considerare ipsam, vt est vno hypostaticæ in persona Verbi vt sic, non est diversæ rationis ab alijs vniōnibus, quæ fieri possunt cū

Alijs naturis, puta Angelica equina &c. quia omnes sunt vniōnes hypostaticæ secundum eandem Verbi personalitatem: naturarum enim assumptionarum diuersitas secundū hanc considerationem hic interuenit tantum materialiter & quasi per accidens: si vero secundo modo consideretur Incarnatio, scilicet ex parte naturæ assumptæ, certum est eam specie differre ab vniōne Verbi cum natura Angelica & equina &c. & quoniam unitas personalis est id quod præcipuum & formalissimum est in Incarnatione: ideo simpliciter & propriè loquendo dicendum est, prædictas actiones non esse species differentes. Ad argumentum igitur negatur antecedens propriè & absolute loquendo, quamvis sit verum secundū quid scilicet considerata Incarnatione ex parte naturæ. Ad probationem dico terminos illarum assumptionum esse species distinctos considerando assumptiones illas ex parte naturarum assumptionarum, non autem si considerantur, quatenus vnitatem habent hypostaticam in propria Verbi personalitate, quæ est earum considerationis simpliciter.

C O N T R A s e x t a m & s e p t i m a m c o n c l u s i o n e m sunt argumenta, quæ referunt & soluunt Cai. & Med. super hoc a.

Alia argumēta, quæ contra prædictas conclusiones afferri possent ad sequentem attinent Cōtrouersiam.

TERTIA CONTROVERSIA.

An per actionem assumendi & vniendi fiat aliquid in humanitate, quod sit accidens absolute aut respectivum, aut modus absolutus vel respectivus ab ea distinctus.

Q U I N Q U E solent in hac Contro. Doctorū *Sententiae* recenseri. **P r i m a** est Gab. 1. dīst. *Doctorum* 30. q. 4. a. 2. & in 3. dīst. 1. q. 1. a. 1. Vbi docet per assumptionem & vniōnem fieri qualitatem quandam absolutam supernaturalem in humanitate, vt peream vniatur diuinæ personæ: hanc verò qualitatem dicit esse gratiam vniōnis.

S e c u n d a sententia est Scoti in 3. dīst. 1. q. 1. §. sed circa dictum articulū, quam explicat & tuteatur Rada in sua 3. p. Contro. 3. a. 4. & consilit in tribus dictis: **P r i m u m** est, per actionem vniendi fit aliquid in humanitate, quod tamen non est qualitas supernaturalis, neque entitas aliqua absoluta, quæ sit veluti proximum vniōnis fundamentum. **S e c u n d u m** id, quod in humanitate primò & immediate ac proximè fit per actionem vniōtiū, est vno humanitatis cum Verbo, quæ in humanitate est relatio realis actualis dependentia ad Verbum, tanquam ad suppositū ipsum sustentias ac suppositas. **T e r t i u m** est: Vno humanitatis cum Verbo, licet sit accidens, non tamen est accidentalis sed substancialis: quia humanitas vnitur Verbo secundum substanciali, id est hypostaticum verum esse illi substanciali tribuendo scilicet esse homini; quia ex vi vniōnis Verbum verè est homo & substancialis & quid, non quale aut ad aliquid.

Tertia sententia est Suar. dīsp. 8. secl. 2. qui dicit quatuor. **P r i m u m** est: Per actionem vniōtiū aliquid factum est in humanitate ab illa distincione ex natura rei, quod desineret esse in illa si à Verbo separaretur: **S e c u n d u m** est: Id quod fit in humanitate, est modus substancialis ipsius humanitatis, quo intelligitur existere in Verbo,

P 2 qui

qui modus incompossibilis est humanæ substan-
tia, non ultimo terminans naturam in se sed
constituens illam in Verbo, ut in ipso termine-
tur. **Tertium** est: Hic modus dicit intrinsecam &
essentialem seu transcendentalem habitudinem
ad Verbum. **Quartum** est: Hic modus substancialis coniunctionis humanitatis cum Verbo est
fundamentum proximum propriæ & prædica-
mentalis relationis vniuersitatis: quam sententiam
quo ad secundum dictum sequuntur alij quidam
recentiores Thomistæ viri doctissimi.

Quarta sententia est Vasq. *disputatione octaua,*
& *capitulo decimo tertio.* Vbi dicit quinque **Primum:**
In humanitate unita Verbo præter materiam &
animam, & eorum unitatem inter se est etiam
modus quidam substancialis non absolutus, sed
relatus ad Verbum, ratione cuius ipsa dicitur
esse in Verbo, ei unita & ab illo sustentari &
substancialiter terminari. **Secundum:** hic modus substancialis, ita suaptè natura est relatus & intrinsecam habitudinem habet ad Verbum Diuinum,
ut relatio ab ipso modo non distinguitur. **Ter-
tium:** Hic modus non est aliquid præsumum præ-
parans naturam ut suffineatur à Verbo, sed est
actus ipse suppositi diuinis terminantis & suspen-
tantis naturam; qui licet in genere causæ effici-
entis sit à tota Trinitate: tamen ut actus terminan-
di & sustentandi naturam propriè solù Ver-
bum respicit, & ipsi tribuitur ad modum causæ
formalis aut materialis: licet reuera nullum ge-
nus causæ ipsi conueniat, & commode potest
appellari modus inexistentiæ: quia natura hu-
mana quæ per se existente poterat, in alio existit
tanquam in supposito, licet non tanquam in sub-
iecto, & est modus dependentiæ naturæ huma-
næ à Verbo, non tanquam à causa propriæ, sed
tanquam à supposito terminante & sustentante.
Quartum est: Hoc ipso quod Verbum diuinum
hoc modo terminat naturam, natura ipsa unitur
Verbo; & idem communiter hic modus dicitur
vno sumpta pro actu uniti; non tantum pro
actu uniti qui sit actio & dicitur vno in he-
ri: qua ratione refertur ad totam Trinitatem;
sed etiam pro actu uniti in facto est qui est
terminatio, qua ratione tribuitur soli Verbo
tanquam actus proprius illius ut suppositi ter-
minantis. **Vltimum:** etiammodi modus ille verè est
accidens de prædicamento accidentis, posset re-
stare defendi unitam naturam humana cum Ver-
bo, esse substancialem & essentialem: hoc est du-
arum naturarum in una persona re ipsa & non sola
habitudo.

Quinta & ultima sententia est Cai. in hoc art. &
infra a. 10. circa resp. ad 1. D. Th. Vbi docet, coniunc-
tionem humanæ naturæ cum persona filii Dei
nihil aliud esse, quam utriusque indiuisionem in
esse personali filii Dei: Et in hoc mysterio nul-
lum ens reale interuenisse præter extrema &
mutationem ac relationem inde resultante; quibus
verbis planè significat, per assumptionem &
unitam nihil fieri in humanitate, sed solù fieri
hoc compositum; quod est Deum esse hominem;
quam sententiam prius tenerat. Arimini-
ensis in primo dist. 28. q. 2. in resp. ad 17. & 18. ar-
gum. & Bacconius in 3. dist. 1. q. 1. a. primo. Eandem
sequitur Aluar. dist. 13. & Val. pando quinto, &
est exprefse D. Thom. ut ex dicendis patet
bit &c.

Resolutio. **V**T **V**ERITAS, quam inquirimus in
statu cor proposita Controversia perspicue nobis eluceat
certa primum, & ab omnibus confessa discernenda sunt à dubijs, quæ ad presentis Contro-
versie materiam pertinent. Sunt autem quin-

A que in hoc sacrosancto Incarnationis Mysterio, de quibus nulla potest esse dubitatio. **Pri-
mum** est Verbum. **Secundum** est humana natura. **Tertium** actio phys. & passio, quæ mutatio que-
dam est humanæ naturæ, siue per quam muta-
tur humana natura & unitur Verbo. **Quartum**
est terminus totalis & adæquatus, scilicet hic
homo siue Deum esse hominem. **Quintum** est
relatio unitatis inter humanitatem & Verbum,
quæ secundum D. Th. ad tertium ordinem siue
modum attinet relativum: hæc enim omnia
fatentur omnes in Incarnationis Mysterio reper-
tiri; quamvis de relationis natura non conve-
niant. **Quæstio** vero est an his addendū sit etiam
sextum, quod vel sit fundamentum prædictæ re-
lationis, sitque modus quidam substancialis ab-
solutus in humanitate receptus, & quasi terminus
formalis actionis unitiæ, ut vult Suarez,
vel sit relatio substancialis loco dictæ relationis
tertiij modi constituenda, ut affirmat Vasquez.
Pro cuius difficultatis resolutione presupposi-
ti distinctione illa de dupli actione scilicet v-
nitia & productiua, de qua satis in precedenti
Contro.

Considerandum est primè, nullam in humanita-
te Christi ponere realitatem supernaturali
mutatione causatam, qua proxime fiat capax di-
uisione af-
finiti, &
vniuersitatis
in huma-
nitate que
beat rationem medij disponetis, vel formaliter
coiungentis humanam naturam cum personali-
tate diuina: nam si medium non est, igitur im-
mediate se ipsis coniunguntur extrema, ac pro-
inde realitas omnis uniti iā facta superuenies,
nihil prorsus ad eā causandā confert: at verò de-
fensores quatuor opinionum, quas in principio
retulimus, realites illas, siue sint absolutæ siue
relativa, dicunt esse maximè necessarias, ut extre-
ma scilicet Verbum & humanitas coiungantur;
igitur hoc ipso sentiunt eas ad unitam exreme-
rum requiri tanquam media.

Secondo sciendum est ex D. Thom. in 3. dist. 2. **Medium**
quæst. 2. a. 1. Duplex esse medium scilicet con-
gruentiæ & necessitatis. **Medium** (inquit) congru-
entia est, quod facit ad decentem coniunctionem ex-
tremorum, quæ tamen nibilominus sine illo esse posset;
scut pulchritudo facit ad concedentem coniunctionem
matrimonij, quæ tamen animissimum matrimonium non
soluitur: Medium autem necessitatis est, sine quo con-
iunctio extremorum esse non potest; scut lumen
coniungitur aeri mediante diaphaneitate. Hoc tamen
contingit dupliciter; quia, vel est causa coniunctionis, vel est coniunctionem consequens: Coniunctionis causa est medium, sicut aqua, & aer
in visu; quia per aerem redditur species visibilis in
ipsi visu: Consequens autem coniunctionem est,
quod ex coniuctorum dispositione causatur; scut aer,
vel aqua est medium in tactu: propter hoc o-
portet, extremitates corporum se tangentium hu-
midas esse: & ita oportet humiditatem aliquam
intermediam esse: medium autem, quod est causa
coniunctionis, est duplex; quia, vel coniungit ef-
fectivè, sicut homo reconciliatus inimicos dicitur me-
dium inter eos, vel coniungit formaliter, sicut amor
coniungit amicos, ut medium, quoddam inter eos. Sed
utrumque horum adhuc dupliciter contingit; quia me-
dium necessitatis, vel causa coniunctionis est in actu, ut
patet in vinculo, quo aliqua colligantur, vel est causa
coniungibilitatis; sicut sicut in ligno causa coniungibilitatem ad ignem. Hec ibi: quam doctrinā
S. Doct. in art. 2. eiusdem questionis ad presen-
tem materiam applicans ait: In unitate humana na-
tura ad diuinam, nihil potest cadere medium forma-
lum

liter vniōem causans, cni per prius humana natura coniungatur, quam diuina persona: sicut inter materiam, & formam nihil cadit medium in esse, quod per prius sit in materia, quam forma substantialis: alias esse accidentale prius esset substantiali, quod est impossibile; ita etiam inter naturam, & suppositum, non potest aliquid dicto modo medium cadere, cum viraq; coniunctio sit ad esse substantiale. Sed sicut aduentum forme in materia procedunt ordine fieri dispensentia formaliter, & materialiter, quibus materia redditur idonea ad susceptionem formæ: ita etiam in humana natura inueniuntur quadam super addita, quibus redditur decens, vt assumatur à diuina persona, vt scientie, & virtutes, & huiusmodi. Vnde ista possunt quadammodo dici medium congruētia. Hæc S. D. & ibidem in resp. ad secund. ait: Fruſio operationem quandam dicit. Vnde per finitionem anima unitur Deo, sicut operans operationis obiecto: hoc autem ad rationem perfecte operationis pertinet, vt à potentia mediante habitu elicatur: Et ideo oportet, quod vno fruſionis mediante habitu gratuito fiat: vno autem in persona est ad unum esse personale: habitus autem non potest esse principium personæ subsistētis, sed est ad esse consequens; & ideo gratia non est medium in vniōne personali, sicut vniōem formaliter causans. Et in respont. ad tert. Quamvis (inquit) assumi in unitatem diuina personæ sit supra facultatem humanae nature: non tamen exigetur aliquid formaliter humanam naturam eleuans ad talē assumptionem; tūm quia quoque addito, talis natura à persona diuina in infinitum distaret; tūm quia, cum assimi per se natura conueniat: omnia autem accidentia præter rationem naturæ sunt; & ideo non patet humana natura, secundum id, quod assumptibilis est, eleuari per aliquod accidens additum ad hoc, vt assumptibilior fiat, sed ad hoc, quod assumatur, exigetur benignitas diuina humanam naturam ad tantam benignitatem gratia eleuans. Hæc S. D. quæ de verbo ad verbum referre placuit, vt videant recentiores, quantum noua eorum inuenta diſtent à modo loquendi; & fortassis etiam à mente & à veritate doctrinæ D. Th. qua sola bēnē percepta & mature perspensa confutari ac dilucile poterunt eorum doctriñam rationes & fundamēta, quibus suam aduersus antiquos Thomistas nituntur opinionem stabilire. Sic enim ex hac D. Th. doctrinæ possimus argumētari. Primo; Inter materiam & formam nihil cadit medium in esse, quod prius sit in materia quam forma substantialis; ergo nec inter naturam & suppositum potest aliquid dicto modo medium cadere. Antec. prob. quia alijs esse accidentale esset prius substantiali quod est impossibile: Cōseq. verò prob. quia utraque coniunctio est ad esse substantiale.

Confutatur Sed dicent Suar. & Vasq. argumentum hoc miscellare contra sententiam Gab. & Scoti; non autem contra suam opinionem afferentem, medium illud esse modum substantiali ab humilitate, non realiter sed solum ex natura rei distinctum, sicut modus formæ, quo vnitur materia, ab ea distinguitur ex natura rei. Sed hic dicendi modus facile confutatur ex eodem fundamento; quoniam inter materiam & formam nullus modus est medius, nisi causalitas materiæ & formæ: at inter naturam & suppositum nulla est causalitas; ergo. Prima propositio nonnullam est apud Metaphysicos & conceditur media causa ac explicatur a Suar. disput. Metaphys. 13. sed. 9. Vbi agit de causalitate materiae, & diff. 15. sed. 6. Vbi agit de causalitate formæ. Ait autem Suar. causalitatem materiae in ipsam formam (quan-

A do materia talis est vt à materia caufetur & pendeat) non esse aliud à propria vniōne talis formæ cum materia, quatenus ipsam vno materialiter caufatur à materia, & mediante illa forma ipsa pendeat etiam à materia. Vno vero (inquit) animæ rationalis cum materia singularis est, & diversæ rationis esentialis ab omni vniōne materialis formæ, quam substantiali inhaſionem appellare possumus: hec autem vno caufatur (inquit) materialiter à materia; & tamen ipsa anima non caufatur. Causalitatem autem forme docet esse actualē vniōne formæ ad materiam, & vnam & eandem esse vniōnem, qua caufatur à forma & à materia & ab effidente, ab vnoquoque in suo genere, neque repugnare vt eadem vno quatenus est à forma sit quasi via seu ratio, qua mediante forma caufat totum compositum; & quatenus est à materia sit ratio qua mediante forma materialis in suo esse à materia pendeat. Vasq. autem disputatione decimana capit secundo, quamvis in forma accidentaliter præter modum inhaſionis nullam aliam causalitatem aut effectum formalem agnoscat; in forma tamen substantiali præter modum inhaſionis constituit actum informationis in forma, & actum receptionis in materia: Quos actus affirmat esse idem realiter inter se, & cum ipso effectu substantiali derivato ab ipsa forma. Ait præterea modum animæ rationalis, quo fit apta materie, vt dicatur unita, cum de se unita non sit, ab homine generante produci. Quamvis enim (inquit) non habeat virtutem producendi spiritualem aliquam substantialiam, benè tamen habet modificandi illam, vt coniungatur materia tamquam forma, & fiat substantialis corporeæ: cùm totum hoc ad constitutionem substantialis corporeæ ordinetur. In quibus tamen dīctis (vt obiter dicam quod sentio) duo sunt, que à Metaphysica veritate videntur extranea. Primum est: vnam & eandem esse vniōnem, & actum materia & formæ. Secundum est modum & vniōnem animæ intellectiæ, vt eius modus est, à generante produci: primum enim proprias & oppositas ac sese inuicem in diuerso genere præcedentes causalitates materiae & formæ confundit; cùm tamen non minus quam ipsæ causalitæ debeat esse distinctæ; cùm præsertim vno protul est naturæ modus, sit idem cum ea secundum rem; & vno vt modus est formæ, non sit alia res ab ea distincta: vt videntur etiam authores prædicti confiteri. Secundum autem adhuc magis apertam habet absurditatem: tūm quia modus ille idem est realiter cum anima rationali; tūm quia spiritualis omnino est; tūm quia propria est animæ causalitas, prout se ipsa corpus informat; & de qua re videndus est Cai. in 1. p. q. 118. a. 2. circa resp. ad 3. D. Th. Sed prædictos authores arbitror nominis ambiguitate fuisse deceptos: Vno namque multiplex vno multonom est; nonnunquam enim vnius tantum triplex nomē extremiti; quatenus coniungitur alteri, modus est. dum significat: puta modum seu vniōnem materiae vt recipit fortham, vel modum & vniōnem formæ vt actuat materiam: quandoque vero vnam quasi totam ex his duabus vniōnibus consurgentem vniōnem significat: vnius enim vniōnis rationem habent & proximam computantur; tūm quia necessariò conexæ sunt; cum vna nequeat esse sine altera; & vna quodammodo pendeat ex altera, & ordine instantis naturæ à quo licet non in quo,

Confutatur
duo dīcta
Vasquezij
de vniōne.

sese inuicem præcedant & consequantur; tūm quia ad unum ordinantur compositum constitendum, quod ex utriusque partis unione resultat. Hanc itaque solam posteriorem unionis significationem considerantes, ut unam simpliciter authores illi unam esse tantum unionem affirmarunt, quam soli formæ dicunt conuenire, & in materia simul cum ipsa forma recipi; Quod esse falsum perspicue patet ex dictis. Sed de his alibi fortasse Deo dante differemus uberiori. His adde causalitatem formæ non esse verè & realiter aliud medium inter ipsam formam & eius materiam: vt ait Caetanus in r. p. quest. 76. art. 1. circa resp. ad 6. D. Thom. quia causalitas formæ est veluti operatio per modum actus secundi ipius causa formalis nihil super eam addens, nisi ipsam formam esse actum subiecti, quod (inquit Caetanus) non est ipsa forma, nec ipsum subiectum, nec aliquid ens medium; quia esset processus in infinitum, sed est subiectum & formam in esse tali individuali esse, seu subiectum esse simpliciter vel secundum quid tali forma. Vide ibi latam & subtilem huius materiae explicationem.

Secunda vero propositio affirms inter naturam & suppositum nullam esse causalitatem patet ex ijs, quæ latè diximus in prima parte questione 50. articul. 2. Contro. 3. & breuiter ostenditur; quia subsistentia qua suppositum constituitur, purus terminus est; at vero terminus ut sic, nullam dicit causalitatem: natura vero ad subsistentiam comparatur, vt res incompleta ad suum illi debitum complementum; ac proinde eodem actu quo Socrates à Platone generatur, eius etiam producitur subsistentia: adeò ut nunquam intelligatur completa generatio Sortis, nisi postquam fuerit per subsistentiam, vt eius intrinsecum complementum terminata: complementum autem ut sic, à re non causalatur, cuius est complementum, sed ab eo qui rem completam in esse producit. Sed ait Vsq. unionem Verbi diuini cum humana natura esse modum, qui est actus ipse suppositi terminantis & sustentantis naturam, & potest (inquit) appellari modus in existentia; quia natura humana, que per se existere poterat, in illo existit tanquam in supposito, & est modus dependentia naturæ humanae à Verbo, tanquam à supposito terminante. Sed hac frustula sunt nec ostendunt modum aliquem nouum realem inesse humanitati, quo Verbo copuletur ut in eo subsistat: Verbum enim humanae subsistentiae vices agens excellenter humanitati se ipso coniungitur immediate tamquam terminus; igitur in humanitate, que potentiam habet obedientiale ad subsistentiam diuinae personalitatis: nihil de novo fit nisi hoc, quod est actu subsistere subsistentia Verbi: hoc autem nihil creatum addit humanitati, quod sit veluti medium, aut unio formalis illius cum Verbo; sed diuinā tantum personā seipsum, quo ad subsistentiam humanitati communicantem: actu namq; terminare, sive naturalis siue supernaturalis sit terminus, aut terminatio, nihil praeter ipsum terminum ponit in terminato: Si nāque terminus præsertim substantia, sit naturalis qualis est omnis creata subsistētia, nullam habet respectu terminatæ naturæ causalitatem; neque ab ea dependet, ut à causa, nec ullam præxigat in ea dispositionem, ut antè diximus. Si vero terminus fuerit supernaturalis, ut in proposito Verbi

*Causalitas
formæ quod
fit*

*Vasquezij
Aluvio.*

Refutatio.

A personalitas respectu humanitatis in Christo; cū puri termini munus exerceat, nullam habet respectu naturæ humanae causalitatem: & cū sit creator, multò minus ab ea dependet, quæ creatura est: Actus igitur diuine personæ terminantis humanitatem valde equivoce actus est, nec ad modum actus agentis aut formæ informantis est concipiendus: in his enim actus causalitas quedam est, & modus quidam agentis vel formæ derivatus in materiam agentis vel formæ subiecta, & nouam aliquam realitatem in ea constituens: at actus personæ diuinae terminantis humanitatem; cuī nullam in eam exerceat causalitatem, nihil omnino noui, nisi personam ipsam, vt terminum in ea constituit: alioquin diuina personalitas, iā non puri termini præstaret officium, sed causalitate sua virtute aliquid influens: Et cum potentia humanitatis respectu diuina subsistentia non sit naturalis sed obedientialis, & fit ad eam non ut ad operationem, sed ut ad terminum, & vt ad subsistentiam formaliter nullam exigit, aut patitur præviā in humanitate dispositionem, sed immediatè respicit subsistentiā; vt ante notauimus ex D. Th. ac proinde reducitur hoc ipso potentia illa obedientialis ad actu, quod diuina persona fit terminis humanitatis; ita ut humanitas ea subsistat. Et quemadmodum formæ causalitas, quæ est eius unio cū materia, nihil addit supra formam, sed dicit ipsam formam esse actum subiecti, quod non est aliquid mediū inter ipsam formam & materiam, sed est ipsam formam & subiectum esse individuali in tali esse, seu subiectū habere esse simpliciter vel secundū quid per talē formā, & similiiter causalitas materiae non est aliquid medium inter ipsam materiam & formam, sed est materia esse subiectum formam, & ipsam cum forma esse individuali in tali esse, seu materia respicere formam cum tali esse: sic unio hypostatica seu terminatio aut suppositatio naturæ humanae ex parte diuinae personæ nihil addit supra personam ipsam, sed dicit quasi actu secundum ipsius diuinae personalitatis, qui supra personalitatem nihil addit, nisi ipsam personam esse actu terminū humanæ nature: quod non est ipsa persona nec humanitas, sed est personam & humanitatem in esse personali individuali esse, seu personam diuinam terminare, & subsistentiam communicare humanitati: ex parte vero humanitatis nihil aliud est, quam humanitatem terminari, & subsistere diuina personalitate, & habere esse personale individuali cum ipsa diuina persona, seu potentiam humanitatis obedientiale ad subsistentiam diuinae personæ compleri. Hoc autem non est humanitatem habere aliquid mediū inter ipsam & diuini Verbi personam, vt patet ex dictis de unione, & causalitate materiae & formæ, quæ causalitas longè magis apparentem habet rationem mediū, quam terminatio illa passiva humanitatis per subsistentiam diuinae personæ &c.

Deinde contra Suarezium & Vasquezium assertentes modum illum, quem humanae Christi naturæ dicunt esse necessarium vt in Verbo subsistat, esse modum substantiale habentem intrinsecam & essentialiem habitudinem ad Verbū, quam hi vocant relationem transcendentalē, esseque tantum ex natura rei ab humanitate distinctiū: hic argumentor: Omnis relatio rei transscendens est ipsa rei natura, vt in aliud essentialiter ordinata; ita vt absque tali ordine, nec per primā intellectus operationē possit intelligi; ergo omnis relatio trascendens est ei, cui conuenit,

*Probauit
contra Suare
& Vasq.
modum inter
venire mo
dū subiect
tiale in hu
mana Chri
sti natura,
vt est erat
subsistat*

naturalis: at nulla est humanitatis respectu Verbi seu diuinæ personalitatis relatio naturalis; ergo nulla talis relatio, vel modus inuenitur in humana Christi natura respectu Verbi: Anteced. probatur; quia relatio transcendens illis rebus tantum propriè conuenit, quæ cùm non sint in prædicamento relationis, necessariò diffiniuntur per additamentum extrinseci. Huius autem modi diffiniendi ratio à priori nulla potest assignari, nisi quia res illæ sunt essentialiter in aliud ordinata; quod enim ad aliquid habet ordinem essentialiæ, nec concipi sine illo potest nec diffiniiri, è conuerso: vt patet de materia respectu formæ, & de forma respectu materiae, de potentia respectu actus & obiecti; de motu respectu termini & alijs similibus, vt Caïetan aduertit in *i.p. qu. 27. a. 4. & qu. 77. a. 3.* Imaginandum est enim (inquit Caïet.) materiam, formam, potentias, & habitus & alia huiusmodi esse entites quasdam medias inter absolutas omnino & respectiue totaliter; ita vt non per aliquid superadditum, sed per suas essentias ordinem habeant essentialiter ad alias; ita vt absque eis intelligi, etiam in prima intellectus operatione non possint; non quid extrinseca illa differentia earum sint, sed quia earum differentiae sumuntur ab ordine ad illa, non quidem prædicamentali sed transcendentie: simpliciter tamen hæc entia dicenda sunt absolute: quoniam absolute propriè & simpliciter dictum distinguitur contra relativum prædicamentale. Consequentia verò probatur; quia nihil est rei magis naturale, quam quid est intimum & essentialie. Subsumpta verò propositio probatur: quoniam implicat perfectionem esse rei supernaturalem, & rem ad illum naturaliter ordinari: quia naturalis ordo, & inclinatio rei non est, nisi ad id, quod est ei naturaliter commensuratum & debitum; ac proinde quod est eiūdem ordinis.

Ratio. Secundò aduersus eandem opinionem sic argumentor. Talis modus esset supernaturalis & idem realiter cum ipsa substantia, vt patet ex dictis: at implicat dari substantiam supernaturalem, vt ostendimus in *i.p. qu. 12. ar. 5. in 3. Controv.* ergo. Sed responderet quidam junior Thomista, implicari quidem dari substantiam completam supernaturalem; quia substantia completa non potest specificari ab extrinseco: omne autem supernaturalе specificatur ab aliquo extrinseco scilicet à Deo vt excedente totum ordinem vniuersi, & eadem (inquit) ratione implicat dari partes substantiae, scilicet materiam & formam supernaturales; quoniam illæ mutuò se specificant; quia mutuò se respiciunt, & non specificantur à Deo vt excedente totum ordinem vniuersi: modus autem hic substantialis, quia specificatur à Verbo, cui vniatur humanitas, vt excedit totum ordinem vniuersi licet sit substantialis potest esse supernaturalis. Sed hec responso non diluit argumentum: primò: quia modus hic supernaturalis; cùm sit relatio transcendens, idem erit realiter quod ipsa tota humanitas vt à Verbo terminabilis; atque ita tota humanitas erit supernaturalis. Secundò: quoniam si modus hic idem est realiter cum humanitate, & est illi intrinsecus; ergo est illi naturalis & connaturalis: aut saltem poterit à Deo produci natura seu essentia, cui talis modus sit connaturalis: hoc autem est impossibile, vt in allegato Controv. probauimus; ergo. Sequela quo ad primam partem probatur; quia omne quod est intrinsecum & essentialie rei, est illi naturale: iam autem diximus modum hunc cùm sit relatio transcendens

A secundum aduersarios, esse etiam secundum eos intrinsecum & essentialiem: quoad secundam verò partem probatur: quia cōgenitus effet ipsi natura humana, nec unquam fuisset sine tali modo: quo ad ultimam autem partem patet; quia non implicat creari à Deo naturam, cui modus suæ natura intrinsecus & essentialis alicui natura creata sit illico naturalis. Secundò deficit ea responsio; quia impossibile est aliquid supernaturale esse idem realiter & essentialiter cum re naturali; igitur impossibile est, modum illum supernaturalem identificari realiter humanitati: antecedens probatur: quia magis distat modus supernaturalis à re naturali, quam modus spiritualis à re materiali: sed implicat esse aut fieri modum spirituale; qui sit idem realiter cum re materiali: ergo. Respondebat praedictus Thomasista non esse impossibile aliquid supernaturale identificari cum re naturali; & aliquid omnino immateriale cum re materiali: quoniam (inquit) resurrectio corporum supernaturalis est, & tam idem est realiter cùm re naturali, scilicet ipsis hominibus resurgentibus: sicut omnis motus vel mutatio identificatur cum suo termino: & potentia obedientialis aliquid habet formaliter supernaturalitatem; cùm respiciat Deum vt authorem omnium supernaturalium superantem totum ordinem vniuersi: & tamen non distinguitur à re naturali cuius est potentia; & tamen modus existendi in Sacramento, quem habet corpus Christi, est supernaturalis, & tamen si modus non distinguitur à re, cuius est modus, identificatur cum corpore naturali & materiali. Sed hec responso non satisfacit; nam actus & effectus potest esse supernaturalis dupliciter: uno modo secundum se, vt gratia, gloria &c. & haec dicitur propriè & simpliciter supernaturalis: alio modo quo ad talem modum fiendi: vt visus cęco datus: nam etsi visus secundum se sit homini naturalis, quod, tamen illi post cæcitatem, & in instanti conferatur, supernaturale est: & hoc dici potest supernaturale secundum quid sive quoad modum: Sic igitur in proposito hominum resurrectio non est naturalis primo modo: quia terminatur ad vniuersum animæ & corporis, quæ simpliciter loquendo est ex vi trajecta parte naturalis non minus, quam visus in homine, sed est supernaturalis secundo modo: quia supposita separatione per mortem animæ à corpore, non est facultas in tota natura, per quam iterum vniuantur. Vide, que in hac materia scripsimus in *i.p. q. 1. a. 1. controv. 2.* Modus autem illus, que prædicti ponunt in humanitate respectu verbi supernaturalis effet primo modo; quia nihil ad ordinem naturæ pertinet potest facere humanitatem vniuersalē Verbo, aut ex unione humanitatis cum Verbo resultare: potest autem obedientialis non est propriè loquendo supernaturalis, sed est ipsam re naturalis cum negatione repugnantia; vt fiat in ea, quid quid facere voluerit E Deus: adeò vt tota supernaturalitas sit in agenti & eius operatione: ipsa verò potentia secundum totum id, quod in ea reale est, sit naturalis: per extrinsecam autem denominationem dici possit quodammodo supernaturalis: quia scilicet consideratur in ordine ad agens supernaturale, ad quod tamen ab extrinseco non ordinatur; sicut nec actum, seu perfectionem ab eo factibilem recipiendam ordinatur; sed merè negatiū se habet; quia scilicet non repugnat. Modus autem existendi corporis Christi in Sacramento est quidem supernaturalis primo modo, sed non est idem realiter cum ipso: sicut nec omnis modus idem est realiter cum re, cuius est modus.

*Corollaria
ex precedē-
ti doctrina
deducta.
Primum.*

*Ex his sequitur primū, nullam relationem trans-
scendentem esse distinctam ex natura rei ab eo,
quod tali relatione refertur. Probatur id sequit;
quia relatio omnis transcendentis ad eius, cuius
est relatio quidditatē pertinet, ut ostendimus.
Quod autem ad rei quidditatē seu essentiam
pertinet, non distinguitur ab ea ex natura rei, sed
ad eius naturā rationem formalem pertinet:
Cūm igitur ille modus, quem in humanitate cō-
stituunt sit secundum eius authores relatio tran-
scendentis: Consequens est illum ab humanitate
ex natura rei non esse distinctum.*

Secundum.

*Secundū sequitur, non solum illum modum, si
conueniret humanitati, habere intrinsecum &
essentiale ordinem ad Verbum, sed etiam hu-
manitatem ipsam. Probatur illatio: quia tunc hu-
manitas non distingueretur realiter aut ex natu-
ra rei ab illo modo seu relatione transcedentali,
sed eam intime clauderet; sicut in ratione
materiæ quidditatua clauditur intimè ordo ad
formam, & in ratione formæ ordo ad materiam.
Itaque ridiculum est & contra veram Metaphys.
quod aiunt predicti recentiores, nimur dictū
modum non autem humanam Christi naturam
habere essentiale habitudinem & relationem
transcedentialem ad Verbum.*

Tertium.

*Tertiū sequitur, non posse dictorum recentio-
rum opinionem, & multò minus opinionem
Scoti cum sententia D. Tho. conciliari, cuius op-
positum gratis & nimis facilē pronuntiat Suar.*

*Quād patet ex dictis, quasdam rationes Alau-
rezij, disput. 13. aduersus hanc opinionem esse pa-
rum efficaces. Prima namque qua probat primam
suam conclusionem, assumit nullum intercedere
modum substantiale inter animam & corpus,
quo formaliter vniuntur. Quod esse falsum ostē-
dimus; quia duplex intercedit causalitas, quam
predicti modum appellant: altera ex parte ani-
mæ: & altera ex parte corporis. Secunda vero ra-
tio pro eadem conclusione, licet verum assumat;
male tamen infert intentum, eo quod non est ea-
dem ratio de vnitate in albedine, qua conuenit
duobus albis, & de vnitate duarum in una perso-
na; quia illa vnitatis specifica tantum est: hac au-
tem est numeralis: & præterea in hac vnitate,
vnum extrellum, scilicet humanitas eleuator su-
pernaturaliter ad esse personale diuinum, quod
est alteri extremo, scilicet natura diuina & Ver-
bo naturale. Tertia vero falsum assumit, videlicet,
si modus ille vnitus est Verbo hypostaticè,
oportere illum vniiri per alium modum substi-
tiale, & hunc per alium, & sic in infinitum: nam
dici facile posset, modum illum non propriè v-
niri Verbo vt quod, sed esse id quo vnitur hu-
manitas Verbo: humanitati vero modum illum
per se ipsum vniiri: cū n. eius ratio formalis consi-
stat in modificatione humanitatis: hoc ipso dicitur
illi vniiri, quod eam modifcat. Dicent igitur
predicti recentiores id, quod propriè vnitur
esse humanitatem cum illo modo; quatenus i-
dem est realiter cum illa; id autem quo vnitur
humanitas, esse modum illum; quatenus forma-
liter & ex natura rei ab ipsa distinguitur. Alio ve-
ro eiusdem authoris rationes, quibus primam &
quartam suam probat conclusionem longè soli-
diiores sunt.*

*Cōclusiones,
deducte, &
probata.*

*PRIMA CONCL. Per actum assumptionis & v-
nitationis nulla facta est qualitas in humanitate Christi,
per quam vniretur Verbo personaliter. Hæc patet ex
dictis. Eandem probat Suarez diff. 8. sect. 2. oppo-
sitam sententiam confutando, ea præsertim ra-
tione quod pertineat ad errorem Nestorij. Sed
Vaq. diffut. 18. cap. 2. ntitur illam opinionem ab*

A hoc errore vindicare, & eam alijs confutat argu-
mentis. Sed de hoc suo loco disferemus. Eandem
conclusionem probat Valentia, punct. 5.

*SECUNDA CONCL. Per dictam actionem non
fit in humanitate relatio vnionis, qua sit accidens, vt
per eam humanitas vniatur Verbo. Probatur hæc
Conclusio primò; quia, si relatio vnionis inter
humanitatem & Verbum est ea, qua formaliter
hæc duo extrema vniuntur adiuicem, vt affir-
mat Rada dicens, per actuum vnitatem fieri
primo in humanitate vniom formalem ad
Verbum, tanquam ad suppositum, in quo subfi-
lit, quam vniom docet esse relationem de ge-
nere accidentis, sequitur vniom humanitatis
ad Verbum esse factam secundum relationem.*

Quod expresse negat quinta Synodus, Collat. 8. t.

*4. Si vero relatio hæc vnionis non sit, qua forma-
liter quasi vinculo quodam humanitatis Verbo
copuletur; igitur prius ordine nature est esse
substantiale in compositione consitens, & subfi-
stere humanitatis in Verbo, id est personalitate
Verbi, quam sit illa relatio in humanitate. Pro-
batur illatio primò: quia relatio posterior est
suo fundamento: ostendimus autem dictum esse
substantiale, & vnitatem personalem in duabus
naturis esse fundamentum prædictæ relationis.*

*Secundò quoniam in quolibet individuo substi-
tialia omnia præcedunt omnia accidentalia eius-
dem individui: Quia esse simpliciter est prius
esse secundum quid. Tertiò quia si dicta relatio
non concurredit vt vinculum humanitatis cū Ver-
bo, vt ostendimus: nulla ratio est, cur in humani-
tate ponatur, antequam subfistat in Verbo; sed
satis erit humanitatem diuina subfistitia termini-
nari, & ad vnitatem Verbi personalem eleuari,*

*vt constitutiat substantiale compositum, quod
est Christus: vno vero prout relatio est, conse-
quetur extrema substantiali vnitate copulata, vt
vbique docet S. D. & eius discipuli. Hanc conclu-
sionem probat Valentia, punct. 5. Secundò proba-
tur conclusio; quoniam ad hoc, vt anima in homi-
nis generatione, aut in resurrectione vniatur
corpori, nulla necessaria est relatio; ergo nec etiā
necessaria est, vt humana natura diuino supposi-
to coniungatur. Conseq. patet ex Athanasio di-
cente; *Sicut anima rationalis, & caro vnu est ho-
mo; ita Deus & homo vnu est Christus.* Antecedens
vero probatur; quia sufficit causalitas materialis
ex parte corporis, & formalis ex parte animæ: ha-
namque ad vnam integrum substantiale, & ab-
solutam vniom pertinent, ad quam primò
sequitur substantiale compositum, quod est ho-
mo; deinde relatio inter extrema. Tertiò si a-
ctione vniendi fit in humanitate vno formalis,
qua sit relatio prædicamentalis, & qua sit ter-
minus immediatus huius actionis; sequitur, v-
nitatem humanitatis cum Verbo non esse sub-
stantiale, sed accidentale, quod est hæresis
Nestorianæ.*

*Reff. Rada, in vnitib[us] non fieri denomi-
nationem à termino immediato, sed ab ijs, qua
vniuntur; qua si accidentaliter vniuntur, vno a-
ctiue & passiue sumpta accidentalis est: si vero v-
niantur substantialiter, vno ipsa siue actiue si-
ue passiue accepta est substantialis; humanitas
autem vniatur Verbo secundum subiectum, id est
hypostatum, qua est substantialis, verum esse sub-
stantialis ipsi Verbo tribuendo, scilicet esse ho-
minis; quia ex vi vnionis Verbum vere est homo
& substantialis & quid, non quale aut quantum
aut ad aliquid: Cūm igitur ultimus vnitatis ter-
minus & primariό intentus, scilicet Christus, sit
substantialis, hæc actio non est dicenda accidenta-
lis*

sol. Iis sed substantialis. *Sed hæc responso* non diluit arg. & implicat contradictionem. Nam si formalis vno, qua cōiunguntur extrema, merum accidens est; igitur non vniuentur extrema, nisi ratione illius accidentis; ergo etiā extrema sint substantialia, non erit eorum vno substantialis, sed accidentalis: igitur contradictione est afferere formalem extremorum vniōem esse accidens, & ipsa extrema substantialiter vniūt. Prima consequentia probatur; quia vno formalis est ratio vniendi extrema. Secunda vero probatur; quia causalitas formalis non extenditur ultra suum genus; non enim albedo dat esse quātum aut substantialia, & similiter de alijs; ergo nec relatio vniōis, quæ accidens est de prædicamento relationis, facit vniōem substantialē, sed accidentale tamē. Et confirmatur; quia sic facile posset hæresis Nestorij cum sententia Catholica conciliari, dicendo Deum esse hominem, & hominē esse Deum per gratiam & concordiam voluntatum, &c. quæ sunt accidentia: sed tamen extremorum vniōem esse substantialē: quia substantialia vniūt substantialia. Et idem dici posset de vesti in ordine ad vestitum. Ultima vero consequentia probatur: quia substantialia vno ex sui ratione fit per extrema sibi inuicem inmediate, id est non medio accidente copulata; vt patet in materia & forma, quæ non media qualitate aut relatione, sed ipsis immediate per suas causalitates vniūntur ad vnum substantialē compositionem constituentem: relatio vero vniōe substantiali iam facta consurgit. Et confirmatur argumentum, quia si extrema substantialiter vniūntur, & non propter vniōem, quæ est accidens; igitur est in eis alia ratio, qua substantialiter vniūntur: hæc vero nihil aliud est, quam vnitatis diuinæ substantiæ personalis humanæ naturæ communicata: ex hoc enim, quod humanæ naturæ communicatur substantia Verbi, vt scilicet persona Verbi subsistat in humana natura, fit vno substantialis: & Deus est homo, & homo Deus: Hæc vero communicatio, nec vllam præsupponit relationem; nec est ipsa relatio vniōis, & est vno substantialis, & dicit vnum ens in alio, scilicet personam in natura; & è contra; ad quod consequitur alia vno, quæ est relatio.

TERTIA CONCL. *Per actionem vniendi & as-*
sumendi nullus sit modus substantialis absolutus, aut
relatinus, qui sit vno præiuine, aut formalis vno illius
cum persona Verbi, sed per se ipsam formaliter imme-
diate persona Verbi vniūt humanitas, & è contra.
Hæc est sententia D. Thom. & Caietan. vt patet
ex locis supra notatis, & probata manet ex dictis.

Arguenda,
& soluenda:
infra. 10. vbi querit, an vno diuarum naturarum E
in Christo sit facta per gratiam.

CONTRA secundam concl. militant duo ar-
gumen. Scoti, quæ refert & soluit Caiet. hic dub. s. &
multa argumen, que afferit & soluit Med. in quest.
de termino assumptionis: dicunt enim Scotistiæ,
terminum assumptionis & vniōis immediatum esse relationem. Contra eandem concl. arg.
Rada Primò: per actionem vniendi fit aliquid in
humanitate, & non fit entitas absoluta; ergo enti-
tas relativa siue relatio. Resp. falsum esse anteced.
quo ad priorem partem, vt ostendimus.

Ob. 1. com.
2. cīl.
sol.
Ob. 2.
Secundò. Illud propriè est terminus assumptionis, quod acquiritur per actionem; sed per actionem assumptionis; quantum est de natura talis actionis nihil acquiritur, nisi vno naturæ

A assumpta cum persona assumente, vt iam natura humana in se non subsistat, sed in persona assumente; ergo vno humanitatis cum Verbo est terminus assumptionis. *Respond.* vniōem in *sol.* proposito tripliciter sumi: primò vt dicit esse Verbi personale indivisum humanæ naturæ cōmunicatum: secundò vt dicit vnum esse substantialē in compositione consistens: tertius vt dicit relationem inter extrema vnitatis, scilicet inter humanitatem & Verbum. Ad argumentum igitur dico primò, falsam esse minorem in sensu Rade; quia per assumptionem acquiritur primò humana natura, vt terminus formalis assumptionis, esse personale Verbi, quo subsistit humana natura: Deinde acquiritur, id est producitur, vt terminus totalis esse substantialē in compositione consistens, quod est Deum esse hominem; quibus duobus tribuitur nomen vniōis. Postremò ex eis, veluti fundamentis sequitur vno, quæ est relatio, realis quidem ex parte humanitatis, rationis autem ex parte Verbi & humanitatis. Secundo dico in minori implicari contradictionem; quoniam hoc ipso, quod per assumptionem acquiritur vno, quæ natura humana subsistat in persona assumente, non acquiritur primò & immediate relatio, sed esse substantialē ad quod sequitur relatio.

C CONTRA tertiam Concl. sunt argumenta Sua. & Vasq. que refert & soluit Aluarez in allegata disput. 13. quæ ferè omnia ex iactis supra fundamentis facilè diluentur; aduentando specialiter contra Vasquezium naturam humanaam, vt priorem sua personalitate postulare suæ naturæ à propria personalitate terminari; & idem non esse ex se indifferente, vt vniatur Verbo & non vniatur: ita vt ex sui natura & ab intrinseco vendicet sibi talem differentiam; nam quod ex sui natura determinatum est ad vnum, non est indifferens ad duo incompossibilia: constat autem personalitatem diuinam esse incompossibilem personalitati propriæ in humanitate: Cūm igitur humanitas ex sui natura determinatur ad propriam personalitatem, non erit indifferens ex se ad personari & non personari personalitate diuina. Et quia diuina virtute potest à terminatione propriæ personalitatis impediri, & diuina personalitate terminari: idem in ordine ad potentiam Dei supernaturalem est indifferens ad personari, & non personari diuina personalitate, ad quam idem habet potentiam obedienciale, quæ, vt reducatur ad actum, nullam exigit in ipsa humanitate mutationem, præter actualem terminationem, per quam fit diuinæ personalitatem subsistens: hoc enim ipso quam maximè mutatur humanitas, quod ad diuinæ personæ substantiam eleuator: si namque nouæ qualitatis aut modi substantialis acquisitione mutaretur humanitas, multò magis ac verius mutari dicetur acquisitione diuinæ personalitatis, quæ perfectionem ac dignitatem ei confert infinitam.

Contra eandem concl. argumentantur alij pri-
mò: subsistere Verbi, vt communicatum humanitati non est ipsum subsistere secundum se: hoc e-
nim præsupponitur ad vniōem; sed est aliquid
creatum in humanitate; sicut essentiam diuinam communicari intellectui Beati per mo-
dum speciei, non est ipsa essentia diuina secun-
dum se, vt est increata; sed est aliquid de nouo
causatum in intellectu Beati; ergo etiā esse per-
sonale Verbi, vt communicatur humanitati, fit
terminus huius vniōis, vt vult Caiet. terminus
illius erit aliquid creatum. Respond. in termino
vniōis formalis duo considerari: alterum est
ratiō.

ratio formalis terminandi; & hoc est ipsum esse personale Verbi relatum & increatum: alterum est modus sive conditio, sine qua terminus unionis formalis esse non potest, & haec est communicatio seu applicatio eius ut termini, ad humanitatem. Et quia principale quod in termino consideratur est ratio formalis terminandi, ideo simpliciter & absolute loquendo de termino formalis unionis hypothetice, dicimus esse aliquid increatum: Igitur ad argumentum negatur illatio: nam licet subsistere Verbi, ut communicatum humanitati dicat aliquid creatum ratione communicationis, quae est conditio termini: non est tamen aliquid creatum quoad ipsam formalis terminandi rationem, quae praecipua est in ipso termino.

Ob. 2.

Sol.

Secundum haec unitio licet formaliter sit immans; tamen virtualiter & terminatuè est actio transiens; sed terminus cuiuscumque actionis divinae virtualiter transiens est productus & creatus; ergo Minor probatur: Quoniam vt probat S.D. in 1. p. q. 27. a. 5. duo tantum sunt termini improducti per actionem & creationem, scilicet Filius & Spiritus sanctus: quia procedunt ad intra per actiones purè immanentes intellectus & voluntatis: ergo omnis alia actio Dei habet terminum productum per actionem & creationem. *Reph.* falsam esse minorem. Nam, vt supra diximus, actiones unitiæ ut sic, non habent terminum productum, & præstern loquendo de termino formalis. Ad probationem negatur consequentia; nam ex illo antecedente sequitur tantum omnem terminum quacumque alia actione productum, esse creatum & factum, non autem omnem terminum alterius actionis ab immante diversæ esse aliquid creatum & factum; quoniam actionis unitiæ terminus formalis potest esse aliquid increatum, ut antè diximus.

QVARTA CONTROVERSIA.

An terminus unionis seu Incarnationis, vel assumptionis sit aliquid creatum vel increatum?

Sententie
Doctorum

Vas Q. *disp. 18. c. 5.* dicit tria: *primum* est unionem usurpatam pro unitate, quae est terminus actionis unitiæ, esse quid factum & creatum. *Secundum* est, falsum esse quod ait Caietanus; nimirum unitatem duarum naturarum in Christo esse quid increatum. *Tertium* est; quo cum modo velim explicare unitatem & conuentum duarum naturarum in Christo, totum illud compositum, quod in tempore incipit esse & re vera producitur, esse quid creatum; non quia quodlibet componens & ad constitutionem illius concurrens creatum sit; sed quia compositio aut ipsum compositum ex duabus sit factum, productum & creatum.

Caiet. in *a. precedenti* docet unionem pro relatione esse ens reale creatum; ut ibidem ait S. D. unionem autem pro coniunctione seu unitate naturæ humanæ in persona diuinam esse aliquid creatum, sed creatorum. Quod vt verum defendant Med. & alij recentiores discipuli D. Tho.

Suar. *disp. 7. scil. 5.* dicit tria. *Primum* terminum huius unionis ex ea resultantem seu per eam productum esse quid factum in tempore per veram & realem actionem, & in hoc sensu esse quid creatum. *Secundum* est: si loquamus cum Caiet, non de termino adæquatè resultante ex unione, sed de unione duarum naturarum in subsistentia Verbi appellando subsistentiam unitatem, quia

A in ea vniuntur duo extrema, haec sine dubio in creatuæ est. *Tertium* est unitatem hanc non esse terminum productum per unionem, sed esse terminum terminantem humanitatem, & impropre dici unitatem eorum, quæ in ipsa vniuntur.

Astur. *in sua q. 7. de grat. Christi, pag. 869.* tria dicit *primum*: Si de termino totali sermo fiat nec creatum quid est nec increatum, si rem ipsam attendamus; quoniam includit Verbum & humanitatem, quorum alterum creator est & alterum creature. *Secundum* si ad prædicationem attendamus; cum Christus sit Deus & ipsa Deitas, vere de illo dicitur quod est creator: in huiusmodi enim prædicationibus Christus accipitur quasi materialiter pro supposito, quod sine dubio in creatuæ est. *Tertium*: si de termino formaliori & principaliori sermo fiat, absolute fateri oportet, quod huius unionis terminus increatum quid est. Quem dicendi modum sequitur Aluar. *disput. 13. concl. 2. & 3.*

HIVIS *Controv. definitio magna ex parte p-* Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le, & quo-
doque for- malis, &
componens terminum
diversa re- sione festi-
cat.

definitio magna ex parte p- Relatio, *ad hunc art. controv.* Nomina
vnionis, seu communio-
nis, & uni- tatu quan-
doque tota- le,

divisionem in eadem personalitate. Tribus enim modis considerari potest diuini verbi personalitas seu subsistencia. *Primum* absolutè & sic est unitas Verbi personalis absolutè sumpta. *Secundum* cum respectu ad naturam humanam; prout scilicet terminat eius assumptionem & unitiōnem; & sic est unitas, non tamen personæ Verbi, sed etiam humanæ naturæ; & hoc modo terminus est formalis assumptionis & unitiōnis, & non includit in se significato naturam humanam, sed eam connotat ut extrinsecam. *Tertius* modo considerari potest, ut humanæ naturæ communicata & faciens, cum ea compositionem; atque adeo ut persona composita: & hoc modo naturam etiam humanam extrinsecè claudit, & est terminus totalis assumptionis, ut ante diximus. Considerandum est enim diuini Verbi subsistētiā prius modo nostro intelligēdi exercere rationem termini formalis assumptionis, quām habeat rationem subsistētiā composite: idēo namque subsistētia Verbi incarnati composita est; quia terminus sicut assumptionis & unitiōnis. Ex quo patet Suarez. & Vasq. non omnes modos seu rationes subsistētiā Verbi & unitatis eius considerasse, cum secundum omiserint, cuius cōsideratio facile soluit proposita controvērsiā nodum.

Dub. nro-
dis aliqd
dīi creatū

Tertius notandum est, duplīciter aliqd dici creatum: *Vno modo*, quia secundum se totum & omnes sui partes, vel secundum omnia ad eius cōstitutionem concurrentia est ex nihilo productum, sicut omnia ad naturalem huius unitiōni integratē pertinent: *Alio modo*, quia totum ipsum per actionem aliquid agentis saltem primi, factum est; licet non omnes eius partes, aut omnia ad eius cōstitutionē cōcurrentia sint producta, sicut hoc totum, quod est anima beata vel angelus beatus, est aliqd creatū: licet non omnia ad eius cōstitutionē cōcurrentia sint producta, nam ad cōstituendam animam beatam, vel angelum beatum necessaria est diuina essentia, quae ut forma intelligibilis vniatur intellectui animæ vel angelī: hec autem non est producta; sed est creatrix omnium. Ex his p̄missis deduco sequentes conclusiones.

Conclusio.
Probata.

PRIMA CONCL. *Terminus assumptionis vel unitiōnis formalis est aliqd increatum.* Probatur pri-
mo. *Terminus formalis assumptionis est persona vel subsistētia Verbi*, ut habens seu connotans respectum rationis ad humanitatem assumptam, id est quæ actū assumitur; sed persona seu subsistētia Verbi est aliqd increatum; ergo. *Secundum* terminus assumptionis formalis est unitas, id est coniunctio naturæ humanæ in persona diuina consistens in unitate, quæ est inter naturam humanam & personam Filii Dei: sed, hæc unitas est esse substantiale diuinum, quod est subsistētia Verbi, in qua non distinguuntur sed indiuisiblē sunt ambæ naturæ; ergo est aliqd increatum. *Prima propositio* est euīdens etiam apud Caetanum & alios. *Secunda* vero probatur; quia unum & unitas non addit super ens naturam aliquam, & unum quodque per illud idem est unum, per quod est ens: at humana Christi natura per esse substantiale, quod est esse personale Verbi, coniungit diuina natura & ipsi verbo, quod est aliqd increatum, & in eo subsistit; ergo illud esse unum, siue unitas esse in quo diuina & humana natura Christi sunt indiuisiblē, est aliqd increatum. *Maior* patet inductiū in omni unitate, tam accidentiali, quam substantiali. *Minor* est de fide. *Sed ait Suarez.* secundum sententiam Caetani dicentis,

A Christi humanitatem existere per solum existētiā increatum, includi in ratione entis entitatē essentiæ & existentiæ, & unum utramque entitatem includere, & hoc satiō esse, ut si altera earum entitatē sit creata, unitas ex eis resultans creata sit. *Sed ait Suarez.* in iamuisens enim multiplex est, & analogiē dicitur de essentiā & existentiā & personalitate, sicut etiam de substātia & accidente, & de materia & forma, & de toto & partibus, & consequenter etiam unum de his omnibus analogiē prædicatur. Cūm igitur esse personale, quod est ipsa subsistētia Verbi, sit personalis terminus assumptionis & unitiōnis, si unum & unitas nihil addit super ens quo cunque modo sumptum, sequitur ut unitas illius esse, quod est terminus formalis assumptionis, in quo indiuisiblē sunt ambæ naturæ, sit unitas diuina personalitatis, quæ non est unitas resultans sed ab ēterno præexistens, & in tempore humanitatis communicata. Et quemadmodū ens quamvis analogiē, non tamē impropriē dicitur de predictis omnibus modis; atque idēo etiam de subsistētia; quatenus terminat assumptionem humanitatis; ita & unitas de predictis omnibus unitatibus analogiē, & tamē propriē prædicatur; ac proinde etiam de unitate subsistētia Verbi, prout terminat assumptionē humanitatis. *Secundum* probatur concil. Unitas personalis Verbi ex hoc, quod humanitati communicatur in tempore, non amittit esse increatum, quod illi conuenit secundum se; ita ut de increata fiat creata; ergo eadem unitas prout est terminus assumptionis & unitiōnis est aliqd increatum. Antecedens probatur à simili in anima rationali; cuius esse & unitas nullam recipit variationem ex hoc, quod terminat actum generationis & corpori corruptibili communicatur; & si præexistisset ab ēterno immutata etiam corpori iungeretur.

SECUNDA CONCL. *Terminus assumptionis vel unitiōnis totalis non potest in eo sensu dici creatum*, ut secundum se totum, & omnia ad eius cōstitutionem concurrentia sit ex nihilo factus; quod antiquiores ex primere dicebant, terminum assumptionis totalem non esse creatum siue productum secundum se totum, sicut categoriæ. Probatur hæc conclusio; quia ad terminum assumptionis totalem constitutendum concurrit etiam persona Verbi, quæ non est creata, sed creatrix.

TERTIA CONCL. *Idem terminus totalis assumptionis recte dici potest creatus*, id est productus in altero sensu; quia scilicet diuina virtute factum est, ut Verbum increatum, & humanitas creata simul unitur, & unum substantiale compositum, quod est Christus constituerent, quod est apud antiquiores, dicere terminum hunc totalem secundum se totum, sicut categoriæ siue productum. Probatur hæc conclusio; quia compositum hoc, quod est Christus Deus & homo, coepit in tempore. Quod significat Iohannes i. cap. cūm ait: *Verbum caro factum est*: Et idem in Symbolo constitutur Ecclesia dicens: *Qui conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria Virgine, & homo factus est*. Et Actorum 2. Certissime sciat ergo omnis dominus Israhel; quia & Dominum eum, & Christum fecit Deus hunc Iesum, quem vos crucifixis. & Hierem. 31. *Creatuit Dominus nouum super terram*; *Femina circumdabit virum*.

QUARTA CONCL. *Propriè & absolutè loquendo dici non potest terminum assumptionis totalem, esse creatum aut increatum*. In hac conclusione conuenient Asturicensis & Alvarez. Probatur; quia creatum propriè & absolutè illud tantum

tum est, quod secundum se totum, & omnia ad eius constitutionem concurrentia productum est ex nihilo: at non omnia ad terminum Incarnationis totalem constitendum cōcurrentia sunt ex nihilo producta ergo. Maior patet ex communi Theologorum consensu & vñ: Minor verò probatur: quia verbum, quod est p̄cipuum in constitutione termini totalis assumptionis est quid increatum: Ex quo sequitur, quod sumendo creatum strictè & propriè, & increatum prout opponitur, creato hoc modo sumpto, non potest vere dici omne ens esse creatum vel increatum; quia compositum hoc substātiale, quod est Christus, non est quid creatum neque increatum in eo sensu, & similiter hoc totum, quod est anima beata, ut ostendimus.

VLTIMA CONCL. Si questio non sit de re, sed de modo loquendi, sive de propositionis veritate & proprietate, dicendum est, Christum sive Christi personam non esse creatum sed increatum. Probatur: quia subiectum harum propositionum non supponit pro natura humana, neque pro composito ex humanitate & persona Verbi: sed tantum pro persona Verbi, quae est increata. Sed de hoc inf. q. 16. dicimus vñerius.

Artum. 2. **Solut.** In a. 1. art. dub. seu q. 1. Contra eandem concl. argumentatur Vafq. Primo: Licet vinculum unitatis, in quo dicitur facta vñio, sit increatum, cum sit Personalitas Verbi; tamen vñitas ipsa non est Verbi personalitas, sed sicut vñus Christus constat duabus naturis; ita etiam vñitas est duarum naturalium conuentus; ergo. **Reph.** Falsum esse antecedens, nam, ut supra diximus, vñitas analogicè dicitur, & sicut est personale, seu personalitas Verbi est personalitas duarum naturalium; ita est earundē vñitas; quia vñitas nihil addit super ens.

Secundo, cum querimus. Vtrum vñio duarum naturalium in Christo sit quid creatum an non? non querimus an de Christo posito ex parte subiecti verè enuncietur ratio creati? sic enim non supponit pro composito ex duabus naturis; sed tantum pro persona Verbi: sed querimus, vtrum illud compositum quod vñum dicitur secundum se, & non tantum per communicationem idiomatum sit quid creatum an increatum? sicut quocunque modo velimus explicare hanc vñitatem & conuentum duarum naturalium in Christo, dicendum est, totum hoc compositum, quod in tempore incipit esse & re vera producitur, esse quid creatum &c.

Reph. Falsum esse antecedens, quo ad secundam illam partem: videlicet Sed querimus &c. Cum enim quæsumus illud virum vñio duarum naturalium in Christo sit quid creatum analogam habeat significationem, quo ad illam vocem vñio distinguendum est ut quæsito bene satisfiat. Potest enim queri de vñione id est vñitate quæ terminus est formalis, & de vñitate quæ terminus est totalis, & de vñitate quæ est relatio ex p̄dictis vñitabilis ut fundamentis resultans. Et hoc tertio quidem modo est aliquid creatum, vt ait S. D. in art. preceden. primo vero modo est aliquid increatum, ut ostendimus. Secundi vero modo, si propriè sumatur creatum, non est aliquid creatum aut increatum, sed aliquid habet creatum, & aliquid increatum: sumendo vero creatum pro producto, vñitas secundo modo sumpta est aliquid creatum quoad eius esse totale, licet non quoad omnia ad eius constitutionem concurrentia.

A *Contra alias conclus. non sunt argumenta, quæ sint aliqui momenti.*

QVINTA CONTROVERSIA.

Quod sit fundamentum vñionis, quæ est relatio inter humanitatem & Verbum, vel diuinitatem?

Sicut tuis in 3. diff. 1. q. 1. a. 3. cuius sententiam sententie sequitur & tuetur Radai in sua 3. part. Controv. 3. art. 4. Docet nullam entitatem absolutam caufari in humanaitate per actionem vñiendi, quæ sit proximum fundamentum vñionis, quæ relatio est.

B Vasq. diff. 18. c. 4. ex eo, quod dixerat in cap. 3. nimirum modum aliquem substantialem relationum esse constitendum in humana natura, quo Verbo formaliter vñiretur, deducit huic modo substantiali frustra nouum aliquod fundamentum ab eo distinctum assignari: nullam autem aliam relationem præter illam substantialem videtur agnoscere Vasq. in humana natura respectu Verbi.

Sua. diff. 8. fct. 2. §. dicendum, ait proximum fundamentum dictæ relationis esse modum absolutum substantialis coniunctionis humanae ad Verbum.

C Caiet. in a. 7. docet, vñionis, quæ relatio est inter humanam & diuinam naturam, causam & fundamentum esse unitatem personalem vñiisque naturæ: in hoc autem articulo in solutione quinti dubij, ait relationem vñionis fundari super hoc ente substantiali absoluto; quod est Deum esse hominem. Priorem modum dicendi Caietani sequitur Medina in quest. sua 2. ad hunc art. Valentia punto 5. & Alvarez diff. 13. duo tamen addit Medina. Primum est, duas alias opiniones esse probabiles: una est affirmans fundamentum dictæ relationis esse humanitatem, non absolute sed ut est assumpta & coniuncta Verbo diuino & suscipit esse diuinum; quam sententiam sequitur & acriter defendit contra Caietanum & alios quidem iunior Thomista vir doctissimus: Altera est Victoriae dicentis, primò naturam diuinam & humanam esse vñitas in Christo; quia habent vñum esse: Et id est unitatem hanc non esse relativam sed absolutam. Secundum humanitatem dici vñitatem Verbo Dei, quia sicut assumpta ad esse Verbi Dei, & allumptionem hanc passiuam esse fundamentum relationis creatæ, quæ vocatur vñio. Secundum quod addit Medina est, duplex esse fundamentum relationis: alterum est ratio fundandi: alterum est fundamentum principale: exempli gratia, in paternitate ratio fundandi est generativa activa: fundamentum vero principale est potentia generativa: & in re proposita similiter (inquit) ratio fundandi relationem vñionis est assumptio passiva humanitatis ad Verbum diuinum: sed fundamentum principale est vñitas personalis Verbi diuini. Tertium est relationem hanc vñionis non distingui à fundamento.

E Ex ijs quæ diximus in duabus proximis Controv. colligitur huius etiam controversiae definitio. Fundatio. Et quia Thomistarum opinions ex Medina tum relationes, que articulo videtur varia docuisse: cum tamen iudicio meo in nullo dissident opiones p̄dictæ, duarum & idem vñobique senserit Caietanus: id est confessum eorum pro viribus enitemur ostende- & quo di- & a Caietan-

Ad cu-

*non esse di-
versa, & a-
liorum op-
tiones faci-
le posse con-
ciliari.*

Ad cuius evidentiam Recolendum est id, A quod diximus in precedenti controversia, in secundo rotabili, videlicet substantiam diuini Verbi personalem tripliciter sumi posse. Primo abso- lute. Secundò cum respectu ad naturam huma- nam, vt scilicet terminat eius assumptionem & unitiōnem. Tertiò prout est humanæ naturæ communicata, & facit cum ea compositionem; ac proinde ut est persona composita. Primo modo est unitas Verbi secundum se: secundo modo est unitas Verbi & duarum in eo naturarum, non tamen includēs humanam naturam; sed eam connotans ratione ordinis, quem habet ad ipsam ut terminus ad terminatum. Tertiò modo cum rationem habeat termini totalis, naturam etiam includit humanam, ut pertinenter ad rationem intrinsecam personæ compositæ, quæ Christus est. Cū igitur ait Caetanus in a. p. c. vnitatem vtriusque naturæ esse fundamentum relationis, quæ est unitio, sumit unitatem prout idem est, quod substantia filii Dei tertio modo sumpta: & ita significat substantiam compositam sive esse substantiale in compositione consi- stens, quod est Deus esse hominem: hoc autem esse substantiale docet Caetanus in hoc a. propriū esse fundamentum dictæ relationis; & quia relatio hæc ex parte tantum humanitatis est realis, & illi per realem advenit mutationem, qua de non unita fit unita Verbo Dei; id est sententia illa, quæ dicit fundamentum dictæ relationis esse humanitatem, non absolute sumptam, sed ut est assumpta & coniuncta Verbo, eadem est cum sententia Caetani, in hoc ab ea solum differens, quod unitatem hanc personalem & consequenter etiam fundamentum relationis exprimit ex parte humanæ naturæ, cui tantum inest relatio realis. Victoria vero dicens passiuam assumptionem esse dictæ relationis fundamentum, manifeste loquitur de fundamento sumpto pro ratione fundandi, qua transit; non autem de fundamento cum ipsa relatione permanente. Et secundum hęc intelligenda sunt, quæ de hac q. scribit Medina de mente Caetani; alioquin reicienda sunt ut falsa.

*Conclusiones,
deductio, &
probata.*

PRIMA CONCL. Vnioni, prout est relatio, nece-
ssario debet assignari proprium aliquod fundamentum. Probatur primò; quia S. D. hic ad secundum ait, ei-
us esse à subiecto dependere &c. & in articulo se-
quenti ait, omnem relationem quæ incipit esse ex
tempore, ex aliqua mutatione causari, quæ muta-
tio est actio & passio: constat autem ex
quinto Metaphysic. relationis causam idem es-
se, quod eius fundamentum. Eandem doctrinam
clarius explicatam habet S. D. in 3. dist. 2. q. 2.
a. 2. q. 2. Et dist. 5. q. 1. a. 1. Vbi ait relationē vnitio
fundari super actionem & passionem, quæ est unitio;
quod idem affirmat in tertio ad Anibaldum
eadem dist. 5. quest. unica. Secundò probatur con-
clusio ex Aristot. 5. Metaphys. in cap. de ad aliiquid:
Vbi propria singulis relativiorum modis assi-
gnat fundamenta. Et confirmatur: quoniam
hæc relatio supponit actionem & passionem rea-
lem, quæ humanitas unitur verbis; igitur negan-
dum non est hanc esse dictæ relationis funda-
mentum. Secundò confirmatur; quia relatio
creationis in creatura proprium habet funda-
mentum, ut ostendimus in 1. p. qu. 45. art. 3. con-
trou. 2.

SECUNDA CONCL. Fundamentum dictæ rela-
tionis non est aliquis modus substantialis factus in hu-
manitate. Probatur: quoniam in humanitate
nullus est talis modus, ut ostendimus supra; ergo &c.

Naz. in D. Tho. 3. partem

TERTIA CONCL. Fundamentum proximum,,
vnionis, prout est relatio inter humanam naturam &,,
Verbum aut diuinam naturam, quod manet cum ipsa,,
relatione, est unitas personalis viriusque naturæ, sive,,
esse absolutum in compositione consistens, quod est,,
Deum esse hominem. Huius Conclusionis sensus
patet ex dictis. Et probatur: quia fundamentum
huius relationis non est modus aliquis substancialis absolutus aut relatiuus existens in humanitate: hunc enim modum esse fictitum ostendimus in 2. Controv. ad hunc artic. neque est persona Verbi secundum se; alioquin ab æterno fuisset unita; neque ut connotat humanam naturam, ut extrinsecum terminum; quia sic relatio realis de genere accidentis efficit in persona Verbi tanquam in subiecto, quod est absurdum. Pro-
batur illatio; quia relatio est in suo fundamento tanquam in immediato receptivo, ergo si fundamentum huius relationis est persona Verbi, id erit quatenus persona Verbi una est in duabus naturis subsistens; ac proinde quatenus est persona composita includens utramque naturam. Quod nos asserimus cum Caeta-
no.

QUARTA CONCL. Fundamentum eiusdem,,
relationis, ut ratio fundandi est assumptio, sive unitio,,
passiuam humanitatis cum Verbo. Hec doctrina pro-
batur; quia omnis relatio realis de novo adueniens causatur ex aliqua reali mutatione vnius extremi; at relatio vnitio inter humanam natu-
ram & Verbum seu diuinam Verbi naturam est
relatio realis tertij modi apud Aristotelem s. Metaph. tex. 15. ergo nascitur & causatur ex aliqua mutatione reali vnius ex dictis extremis; sed non ex mutatione Verbi aut eius naturæ diuinæ ergo ex mutatione humanæ naturæ, quæ hoc i-
plo mutatur, quod assumitur & unitur persona Verbi; ita ut eius personalitate subsistat: igitur assumptio & unitio passiuam est fundamentum
ut ratio seu causa fundandi dictam relatio-
nem.

CONTRA tertiam conclusionem produci Argum.,
possunt argumenta, quibus recentiores probare solut.
nituntur per assumptionem & unitiōnem cau-
ri in humana natura modum aliquem substantia-
lem absolutum vel relativum, quorum solu-
tiones indicaimus in secunda Controv. Contra obi. cont. 3.
eandem conclus. sunt argumenta, quæ producit
& soluit Medina in art. precedentem: ex quibus pri-
mum tantum afferemus; quia non placet eius solu-
tio. Sic igitur arguit: Vnio materia & formæ
quæ relatio est, non fundatur in altera parte tan-
tum, sed in vtrahac ut est alteri coniuncta; ergo
vnio humanitatis ad verbum non fundatur in
unitate personali Verbi tantum, sed etiam in na-
tura humana ut est coniuncta Verbo. Cui argumen-
to respondet, dici posse substantiam substantia-
lem esse fundamentum relationis, quæ est vnio
inter materiam & formam. hoc autem non vide-
tur posse sustiniri in bona Metaphys. Quoniam
id non est fundamentum relationis manens cum
ipsa relatione; quo remoto nihilominus manet ip-
sa relatio; sed remota substantia substantia
totius compositi, quæ subsistunt etiam eius par-
tes, scilicet materia & forma, adhuc manet illa
relatio; ergo. Major est per se nota. Minor pro-
batur; quoniam in humanitate Christi, mate-
ria & forma sunt cum mutua relatione, cum ta-
men ibi non sit propria & naturalis substan-
tia, nec vlla relatio, quæ est inter animam &
corpus, fundetur in substantia Verbi, ut patet:
Deinde in substantia composita ex materia &
forma prius natura est vnio substantialis mate-

Q

riæ

ria & formæ, quæm totius compositi subsistentia; A ergo in unione substantiali, non aut in subsistente fundatur unio, prout est relatio. Et confirmatur; quia secundum probabilem opinionem potest quodlibet compositum substantialle diuinæ potentia conseruari sine illa subsistente, sed in eo casu remanet relatio unionis inter materiam & formam; implicat enim esse coniuncta substantialiter materiam & formam ad compositi constitutionem, & non referri partes illas essentiales ut unitas. Secundò confirmatur; quia licet nulla virtute possit esse compositum absque subsistente, potest tamen à partibus essentialibus unitis per intellectum abstracti subsistente: certum est autem partes substantialiter unitas præcisa subsistente sufficientem habere causam, ut referantur ad inuitem relatione reali, quæ dicitur uno; igitur huius relationis fundamentum nulla ratione potest esse subsistente; fundamentum igitur relationis materia ad formam ut ratio fundandi, est eius causalitas in fieri, quæ idem est quod eius uno in fieri; fundamentum autem eiusdem relationis manens cum ipsa relatione est materia causalitas in factu esse, quæ idem est quod uno in factu esse: & similiter dicendum est de fundamento relationis formæ ad materiam; nec similis omnino ratio est de relatione unionis inter utramque Christi naturam, aut inter naturam humanam & personam Verbi; quoniam hæc non est utrinque realis; & ideo qua parte vel ratione realis est, nullum habet in simplici persona Verbi vel eius natura fundamentum, & per hoc satisfit illi primo argumento Medinae, falsa est enim illius consequentia. Reliquorum autem argumentorum solutiones, apud eundem expositorem in sensu Cai, superius explicato sunt intelligendæ.

Suar. 1. obi. *Contra eandem concl. argum. Suar. Primò: Sub-*
Sont. 3. conc. *sistentia Verbi est terminus relationis unionis,*
sol. *quæ est inter utramque naturam; ergo non est eius fundamentum. Resp. cum Caiet. in a. præcedenti, falsu esse antecedens, quod tamen non probat Suarez.* Secundò dico hoc argumento probari subsistente Verbi præcisè sumptam non esse fundamentum dictæ relationis, quod etiam nos docemus.

Obiectio 2. *Secundò relatio non est res omnino distincta à suo fundamento, & per illud afficit subiectum suum; at hæc relatio inheret humanitati; ergo fundamento eius est aliquid creatum in humanitate & non subsistente Verbi.* *Resp. primò, nullam esse consequentiam. Primò quia per assumptionem nihil reale creatum additur humanitati, quo formaliter unitatur Verbo. Secundò quia relatio hæc, qua parte realis est, recipitur in humanitate medio illo esse substantialis, quod est Deum esse hominem; quod huius relationis est fundamento; non est autem medium recipiendi relationem aliquam realem in persona vel natura diuina; quoniam hæc non recipit mutationem, nec ordinatur ad creaturam; & ideo relatio ex parte Verbi & naturæ diuinæ ad humanitatem, ut unitam est rationis tantum iuxta regulam Aristotel. in 5. Metaphysic. in cap. de ad aliquid, quam explicauimus cum D. Thom. in 1. p. qu. 13. art. 7. Deinde negatur antecedens: quia relatio omnis distinguitur realiter à fundamento, ut probat Caiet. de mente D. Thom. 1. p. q. 28. a. 2.*

Obiectio 3. *Tertiò posita in rerum natura humanitate subsistente diuina habet eandem unitatem, quam modo; & tamen si aliud non addatur relatio non resultabit; ergo.* *Resp. primò, posse*
sol.

A ta in terum natura humanitate à Verbo separata non posse resultare relationem unionis; at posita humanitate & per Verbi subsistentiam terminata absque hoc, quod aliquid creatum addatur humanitati, relatio unionis emergit. Secundò dico fundatum diuinæ relationis non esse unitatem diuinæ subsistente secundum se, sed quatenus una est subsistente utriusque naturæ: atque adeo ut est subsistente composita. *Sed repl.*

Suar. *Quia quod illa subsistente sit una utriusque naturæ, nihil reale addit in ipsa subsistente, sed in humanitate addit in modum existendi in illa; sed fundatum debet esse aliquid in re ipsa additum; ergo hoc ex parte humanitatis B debet assignari, & non ex parte subsistente Verbi.* *Resp. falsum esse antecedens in bono sensu; quamvis enim ex assumptione humanitatis nulla perfectio fuerit addita diuina persona; ipsa tamen diuina persona, quæ simplex erat, facta fuit ineffabiliter composita ex duabus naturis, & ex ipsa diuina persona & humanitate; & ita persona diuina addita fuit humanitas, non ut perficiens diuinam personam secundum se, sed ut cum ea componens & faciens formaliter Deum esse hominem: & hoc, ut diximus, est relationis iam dictæ fundatum.* *Sed replicat*

Suarez. primò: *Quamquam enim (inquit) posito illo totali termino refutetur relatio, tamen confusè valde totum illud, scilicet Deum esse hominem assignatur pro fundamento: ergo Deum esse hominem non est fundatum.* *Antecedens probatur; quia in illo includitur subiectum, fundatum & terminus relationis, quæ tamen distincta esse distincteque assignari debent; ergo.* *Secundò subiectum illius relationis est sola humanitas; fundatum autem habet esse in eodem subiecto; quia secundum realem entitatem sunt unum relatio & fundatum.*

Resp. falsum esse antecedens; ad cuius sol. probationem negatur consequentia; quia totum illud compositum, prout à suis componentibus distinguitur, est fundatum dictæ relationis. *Ad secundum respondetur, fundatum debere esse in eodem, in quo est relatio; non tamen necesse est, ut in eo sit tanquam in subiecto; sed satis est, si subiectum, relatio & fundatum relationis unitatem habeant subsistente, vel sit ipsi subiecto substantialiter copulatum; sicut in proposito Deum esse hominem eandem habet unitatem personalem cum humanitate, & est illi substantialiter coniunctum, eo modo quo totum substantialis suis partibus aut constitutiis substantialiter copulatur.*

SEXTA CONTROVERSIA.

Quis sit assumptionis terminus à quo?

SEX SVNT Doctorum opiniones de termino assumptionis à quo. *Prima est Ioan. Radæ defform. in sua 3.p. controv. 3. dubit. 2.* Vbi mentem explicans Scoti ait, terminum Incarnationis à quo esse negationem unionis, quam supra dixerat esse relationem prædicamentalem.

Secunda sententia in altero ferè extremo positiva est Caietani *super hoc a. propè fin. com. dicentis ex mente D. Th. naturam humanam esse terminum assumptionis à quo.*

Tertia sententia, quam refert & sequitur Med. est quorundam Theologorum dicentium, personalitatem propriam, quæ debita est humanitati secundum conditionem humanæ naturæ, & quæ vera inesse si non præueniretur à personalitate.

litate diuina, esse terminum assumptionis à quo. A
Eandem sequuntur quidam iuniores Thomi-
ste. Hanc opinionem affirmat Medina parum ef-
fe differentem à sententia Cai. cuius (inquit) sensus est, quod humanitas ex sua natura tendens ad
propriam personalitatem tracta est ad personali-
tatem diuinam: & in hoc sensu dicit Cai. eam esse
terminum à quo.

*Quarta sententia est Suarezij disputat. 8. sect. 2. §.
secundo ex dictis. Vbi primò negat humanitatem
esse terminum assumptionis à quo: Deinde
tres alios assignat terminos, vnum positivum
& duos negatiuos: positivus terminus est sub-
sistenta creatura propria quam humanitas habe-
re debere nisi vniuersetur. Quia tamen (inquit Su-
arez) non tam propriè assignatur; quia non di-
citur propriè quis tendere vel mutari ab uno
termino positivo in aliud, nisi quia re ipsa prius
est sub termino à quo positivo; prior vero ter-
minus negatiuus est carentia subsistentiæ Ver-
bi seu vniuersi hypostaticæ seu huiusmodi in-
existendi in ipso Verbo, & hic (inquit) est terminus
proximus & magis formalis; posterior ter-
minus negatiuus qualis totalis est hoc totum, scilicet
Verbum non est hominem, nec oportet ut
terminus negatiuus in re ipsa & duratione præ-
cedat; sed ordine naturæ; quia scilicet est nisi
per actionem hanc contrarius terminus fie-
ret.*

*Quinta sententia est ea, quam tertio loco refert
Vasq. dis. 19. c. 3. quæ dicit actionem Incarnationis posse tribus modis considerari. Primò; qua-
tenus per illam humanitas vniuerit Verbo; & hac
ratione terminum à quo esse negationem vnu-
nionis in natura humana; quia ex non vniita fit v-
nita. Secundò considerari posse actionem hanc;
quatenus per illam subsistenta diuina commu-
nicatur humanitati, & hoc modo terminum à
quo esse negationem subsistentiæ diuina in na-
tura humana; siquidem ex non subsistente fit
subsistens in persona diuina. Tertiò potest ea-
dem actio considerari, quatenus per eam huma-
nitas quodammodo communicatur Verbo &
Deus fit homo, & hac ratione terminum à quo
esse Deum non est hominem, siquidem ex non
homine fit homo.*

*Vltima sententia est Vasq. in allegato c. Vbi tria
dicit. Primum est non posse varios illos terminos
à quo, quos quinta opinio defendit, in hac actio-
ne designari. Secundum est terminum à quo huius
actionis propriè loquendo esse non hominem.
Tertium est actionem hanc significari posse varijs
nominibus denotantibus varios respectus per
modum diuersarum actionum; sive illis assignari
varios terminos à quo; non quia verè sint
termini à quo actionis, sed quia cum eadem ac-
tio instar variarum actionum significetur, mi-
rum non est, si varios etiam terminos à quo po-
stulare videatur. Cum igitur hæc actio significa-
tur, vt Incarnatio & humanatio (quibus nominibus
ait veram illius exprimi rationem) habet vt
terminum ad quem humanitatem, vt terminum
verò à quo non est hominis in Verbo diuino.
Cum verò hæc actio denotatur nomine assump-
tionis, postulare videtur vt terminum à quo
propriam personalitatem humanitatis; non
quam antea habuit; sed quam haberet; vt termi-
num autem ad quem personam diuinam ad
quam assumitur. Denique cum hæc actio signifi-
catur nomine vnuonis, terminus à quo videtur
esse negatio vnuonis & vnitatis in facto esse; quia
tam persona diuina quam humanitas ex non vni-
ta fit vniita: terminus verò ad quem est vniitas in*

facto esse vnius personæ in duabus & ex duabus
naturis.

*Huius Controversiæ resolutio ex quibus-
dam communibus Philosophiæ principijs est e-
ruenda.*

*Notandum est igitur primò duplē esse mo-
tus & mutationis terminum à quo alterum posi-
tivum, & alterum negatiuum; cuius rationem af-
signat S.D. in 2. dist. 37. q. 4. a. 3. in c. Et quolib. 9. a. 9. negatiuum.*

*dicens, quandoque terminum motus esse mediatum
principio motus, vel secundum medium quantitatatis di-
mensio, sicut in motu locali corporum, & in motu au-
gmenti & diminutionis, vel secundum medium quan-
titatis virtualis, cuius diuisio attendit secundum in-*

*B tensionem & remissionem alicuius formæ, sicut in
alteratione qualitatum sensibilium: & in hoc motu
terminus à quo est aliquid positivum, & motu
hunc tempus per seipsum mensuratur. Quandoque
vero (inquit) terminus ad quem non est mediatus ter-
mino à quo; & tunc necesse est alterum terminorum
esse priuatum; sicut patet in illuminatione, in
qua terminus à quo est priuatio lucis: Et in genera-
tione Boni, cuius terminus à quo est non esse Boni,
seu priuatio forma Boni, è contra vero in corru-
ptione terminus à quo est forma & esse; terminus
autem ad quem est priuatio & non esse; Et his et-
iam mutationibus annexum est tempus; quia
materia non simul est sub forma & priuatione; nec
aer est simul sub luce & tenebris; non tamen ita,
vt transitus de uno extremo ad aliud fiat in tempo-
re; sed alterum extremon scilicet primum
quod in mutatione abiectur, est motu & alteratio-
ni communis; sicut in generatione & corruptio-
ne vel motu locali Solis; in illuminatione enim & in
termino illius motus est etiam terminus mutationis,
& pro tanto (inquit S. D.) mutatio illa dici-
tur esse subito vel in instanti; quia in ultimo instanti
temporis, quod mensurabat motum precedentem,
acquiritur illa forma vel priuatio, cuius nihil prius
inerat, & in illo instanti dicitur generatum esse non
autem propriè generari; quia omne quod gene-
ratur generabatur, & generabitur, vt in sexto Phy-
sic. probatur: Vnde omnes tales mutationes instan-
taneæ sunt termini cuiusdam motus. Hæc ibi S.D.
ferè ad Verbum. Vbi aduerte, D. Th. mutationi
cuius terminus ad quem est immediatus, non tri-
buere duos terminos positivos, sed alterum po-
sitivum, & alterum priuatum; quia termini
motus aut mutationis principia sunt rei, quæ
motu vel mutatione productur: secundum Ar-
ist. autem in 1. Physic. non sunt, nisi duo principia
contraria, scilicet forma & priuatio. Tertium au-
tem scilicet materia, subiectum est utriusq; suc-
cessu; igitur etiam in motu, cuius terminus ad
quem est mediatus, & post vnum contrarium in-
ducitur aliud, vnum contrarium non est princi-
pium generationis, nisi ratione priuationis alte-
rius contrarij, quam habet annexam; sicut cùm
aqua frigida fit calida, tunc frigiditas principiū
non est generationis calidi; nisi ratione priua-
tionis caliditatis, quæ priuatio frigiditati conne-
ctitur, vt eius effectus: Itaque sola priuatio prín-
cipium est necessarium ex parte termini à quo;
forma vero ex parte eiusdem termini necessaria
non est, sed merè per accidens se habet in ratione
principij, & termini à quo.*

*Secundo sciendum est, in omni mutatione pro-
priè dicta necesse esse, vt sit aliquid idem com-
mune utriusque mutationis termino, vt ait S. D.
de pot. quæst. 3. art. 2. cuius rationem affert: quia
si termini mutationis oppositi in nullo codem
conuenirent, non posset vocari transitus ex uno
in alterum; quia nomine transitus & mutationis
defi-*

*Dupliciter
est aliquid
naturae prius,
positum &
negatum.*

Tertiū obseruandum est, duplicitate aliquid esse prius natura, scilicet positum & negatum: Illud est prius natura positum, quod in eodem alterum precedit ordine naturę, sicut in homine prius est esse animal rationale quam esse risibile, licet in eodem instanti temporis vtrumque simul incipiatur: Illud vero dicitur prius ordine naturae negatum, quod licet actu prius non insit, tamen secundum ordinem naturae prius inesset, nisi ab agete aliquid illi incoeposibile causante praeveniretur & impeditur; sicut si mundus fuisset ab eterno productus, diceretur esse factus ex nihilo, tunc enim ipsum nihil prius esset natura mundo B productus; non tamen prius natura positum sed negatum; quia non esse seu esse nihil non conuenit mundo in primo vel in secundo modo dividendi per se, sed in tertio; quia scilicet mundus remoto omni extrinseco producente non habet esse; sicut etiam aer & cœlestia corpora, si fuissent ab eterno illuminata, dicerentur ex non lucidis facta lucida, & prius natura lucis priuacionem habuissent quam lucem, non quod actu fuerint quandoque non lucida; sed quia sibi derelicta essent non lucida. Vide si placet, que diximus in i.p.q.46.a.2. *Controv. vniuersitatis*, §. *Quarto ad memoriam*, & que scribit Ferrar. in 3.q.ad 8. *Physic.* & Rada in alleg. *Controv.* & in 2.z. *partis*. Ex his tribus principijs sic breuiter explicatis sequuntur septem conclusiones:

Conclusiones **PRIMA CONCL.** *Affumptionis terminus ad unitatem Verbi personalem non est propriè & strictè mutatio.* Probatur haec conclusio; quoniam ubi propriè id est verè mutatio est, vel ipsa tempore mensuratur, vel terminus eius à quo est motus vel mutationi coniunctus; sed neutrum horum invenitur in assumptione humanitatis ad unitatem Verbi personalem; ergo. Maior probatur; quia in omni mutatione terminus motus ad quē, vel est mediatus vel est immediatus termino a quo. Si primum ipsa mutatio tempore mensuratur. Si secundum terminus à quo motus vel alterationem habet annexam, quæ tempore mensuratur. Minor patet; quia in eodem instanti temporis, in quo producta fuit humanitas, in eo fuit assumpta. Conclusionem hanc alijs medijs ex doctrina Scotti probat Rada in alleg. *Controv.* 3. Quamuis autem hec assumptione non sit mutatione propriè dicta, largè tamen & impropriè nuncupatur mutatione; quoniam ex sui natura non habet ut diuini Verbi subsistens terminetur, & vtrunque terminum habet, scilicet ad quem, ut patet ex *i. Controv.* & à quo, ut sequentibus conclusiōibus ostendetur.

SECONDA CONCL. *Terminus à quo assumptionis non est negatio vniuersitatis, prout vno est relatio predicationis, & camentalis.* Haec est contra Scotum & Radam. Et probatur; quia terminus à quo negatiuus opponitur priuatiuē termino ad quem; sed terminus assumptionis ad quem non est relatio, ut ostendimus; ergo terminus à quo non est negatio vniuersitatis.

TERTIA CONCL. *Affumptionis terminus à quo non est personalitas propria & naturalis humanitatis, quam habuisset nisi fuisset à Verbi personalitate praeterea.* Probatur haec conclusio; quia personalitas propria, cum dicat aliquid positivum non potest esse nisi terminus positivus; at quod actu non est, non potest esse actu terminus; ergo personalitas humanitatis propria quæ nunquam fuit; sed fuisset si prauenta non esset, non potest nisi valde impropriè dici terminus à quo in

assumptione. Secundò terminus à quo non tantum debet esse incompossibilis, sed etiam contrarius termino ad quem; at propria personalitas quæ esset in natura humana, non est contraria personalitatì diuinæ; ergo non est terminus à quo in assumptione. Maior est Aristot. in prime *Physic.* Minor probatur; quia propria personalitas quæ inesse debuerat humanæ naturæ, est participatio quedam diuinæ personalitatì; ergo non est illi contraria. Et confirmatur; quia si aqua nullam haberet actu sensibilem qualitatem, & induceretur in eam caliditas, principium generationis aquæ calidæ vt terminus à quo non esset frigiditas, quæ naturaliter inesset aquæ sue naturæ dimissæ, sed esset priuatio caliditatis, quam atra haberet aqua.

QUARTA CONCL. *Humanitas Christi præcisè*, *fumptra non est terminus à quo in hac assumptione.* Probatur; quia terminus à quo est contrarius termino ad quem, & cum eo non manet, & multò minus est eius subiectum. Hæc autem non conuenient humanitati; sed eorum opposita, ut patet; ergo: dici tamen potest terminus à quo materialiter, quatenus ab ea tanquam ab uno extremo inchoat assumptione, quæ terminatur ad aliud extreum, quod est Verbum. Et in hoc sensu intelligendum est Caet. & S. Th.

QUINTA CONCL. *Propriè & absolute loquendo terminus huius assumptionis non est homo.* Hæc est, contra Vafq. Dixi propriè & absolute, quoniam ut in *i. Controv.* declarauimus, humanitas dici potest secundum quid terminus formalis assumptionis, & consequenter homo erit secundum quid terminus adæquatus; ac proinde non homo erit secundum quid terminus à quo, sed quia simpliciter loquendo, terminus assumptionis formalis est subsistens Verbi; totalis autem est Deum esse hominem, ut ibidem ostendimus; ideo alias statim explicandus est assumptionis terminus à quo.

SEXTA CONCL. *Terminus à quo huius assumptionis, ut assumptio est, non est hec negatio, quæ est;* *Deum seu Verbum non esse hominem.* Probatur; quia terminus à quo assumptionis formaliter sumptus est in eo extremo, à quo inchoat assumptione & quod dicitur assumti: at dicta negatio non est in eo extremo à quo inchoat assumptione, & quod dicitur assumti: hoc enim est humanitas in qua simpliciter loquendo non est hec negatio; quia idem est subiectum negationis & opposita affirmationis: constat autem humanitatem absolute loquendo non esse subiectum, sive id cui inest & conuenit totum hoc compositum, quod est Deus homo, vel Deum esse hominem: id enim cui inest & conuenit hoc esse substantiale in compositione consistens, est aliquid completem subsistens: hoc autem non est humanitas sed persona Verbi, ut ostendimus: Dixi autem simpliciter loquendo in humanitate non esse distam negationem; quia quodammodo & quasi secundum quid inest humanitati prius natura, quam assumptur à Verbo, sicut etiam post assumptionem inest ei quodammodo hoc, quod est Deum seu Verbum esse hominem; quia scilicet humanitati substantialiter inest persone Verbi ex qua cum ipsa humanitate resultat compositum hoc, quod est Deum esse hominem. Sicut in materia hominis generandi est priuatio, non tantum anima rationalis, sed etiam totius compoſiti, quod est homo, & post generationem in eadem materia est non tantum anima rationalis ut eius forma, sed etiam totum compositum aliquo modo, scilicet ut in primo fundamento

generationis totius compositi. Nam licet anima rationalis non educatur de potentia materiæ, eius tamen vno prout est materiæ causalitas, in potentia materiæ continetur. Propriè verò & ab solutè loquendo persona Verbi subiectum est dicta negationis ab æterno: post assumptionem autem humanitatis oppositam habuit affirmationem: quia totum hoc esse substantiale in compositione consistens, quod est Deum esse hominem, vnitum est Verbo Dei, & potest etiam ab eo separari, si ab eius subsistentia separatur humanitas, quod explicat & probat optimè Caetanus in hoc a. in foliat. 5. dubij respondens ad argumenta Scoti. Et quia diuina persona, cui convenit ab æterno dicta negatio, non est ea, que assumitur aut à qua inchoat assumptionem, sed est terminus assumptionis formalis, ad quem sequitur terminus totalis iam dictus, scilicet Deum esse hominem, non rectè dicitur terminus assumptionis à quo, sed propriè & formaliter loquendo dici debet terminus Incarnationis seu humanationis à quo. Nam vt explicauimus in prima Controversia, terminus formalis Incarnationis & humanationis est humanitas in filio Dei, per quam filius Dei fit homo, qui prius non erat; igitur terminus negatiuus oppositus est carentia humanitas in filio Dei, ad quam sequitur alia negatio, scilicet filium Dei non esse hominem alteri affirmationi opposita, scilicet Deum esse hominem.

SEPTIMA CONCL. Terminus assumptionis à quo correspondens termino eiusdem assumptionis formalis est negatio seu carentia personalitatis filii Dei in humana natura, que negatio dici potest, priuatio annexa potentia obedientiali ad actum separatum, quam habet humanitas qualibet ad diuinam personalitatem. Probatur hæc conclusio. Terminus mutationis debent esse contrarij ad modum priuationis & habitus. Cum ergo diuina subsistentia sit huius assumptionis terminus ad quem ad modum habitus & formæ consequens necessariò est, vt eiusdem assumptionis terminus à quo sit priuatio diuinae subsistentie.

CONTRA secundam conclusum. sunt argumenta supra notata in 2. Controv. contra 2. eius conclusio nem.

CONTRA tertiam conclusionem sunt duo argumenta, quæ refert & insoluta dimittit Medin. Primum argumentum est: Assumptio est ab alio ad se sumptio, in qua diffinitione illa dictio ab designat terminum à quo, sicut illa dictio ad designat terminum ad quem: sed natura humana à sua personalitate, que debebat illi inesse, tracta est ad personalitatem diuinam, & ab illa præuenit; ergo illa personalitas est terminus à quo huius admirabilis traditionis. *Reff.* falsam esse min. quia nihil à sumpta vel trahente sumitur, & trahitur ab uno in alterum, nisi utrumque sit actu personalitas autem propria humanitatis Christi nuncquam fuit in actu.

Secundam: Terminus à quo & terminus ad quem in omni mutatione sunt oppositi, & in assumptione sunt oppositi contrarii & positivi; sed illa personalitas propria, que debebat inesse, est opposita personalitati diuina; ergo illa est terminus à quo huius admirabilis assumptionis. *Reff.* primo, falsam esse maiorem quo ad eam partem, quæ ait, terminos assumptionis esse oppositos positivi: Secundò dico, falsam esse minorem: propria namque personalitas humanitatis de ratione est participatio diuina personalitatis; ac proinde non est opposita. Tertiò dico non sufficiere extremorum oppositionem, vt vnu habeat

rationem termini à quo, & aliud termini ad quem, nisi actu sint existentes; mutatio enim in actu exercito requirit extrema, quæ actu extremonum exercent: hunc autem exercere nequeunt, si non existant. *Sed hanc responsonem sic replicat* arguit Med. Si Deus produceret pisces super aridam, possent aliquo modo dici assumpti ex aquis ad superficiem terræ, non quod aliquando fuerint sub aquis: sed qm hic est locus naturæ suæ debitus. Et eadem forma locutionis dicunt plures Theologi Beatis. Virginem suis redemptam, & liberatam à peccato originali; non quidem quod habuerit peccatum originale, sed quod fuit præuenta, ne haberet illud; ergo. *Reff.* nullam sol.

B esse consequiam; quia prima locutio manifestè est impropria: secunda verò, quamvis admitti possit vt propria; nihil tamen infert; quia redemptio fieri potest actu non solum à peccato contracto, sed etiam à naturaliter & debitè contrahendo; sicut in bello redimi pecunia possunt non solum actu captiui; sed etiam qui proximè sunt ab hostibus nullo resistente capiendi. Nam in materia beneficij malum remouentis, reputantur æqualia mala id quod actu præsens est & quod omnino futurum est, nisi fuerit impedimentum: & idem beneficia redemptoris illud remouentis & impedientis sunt æqualia, & æquè propriè videntur esse redemptions; quia etiam debitum contrahédi peccatum originale nonnulla captiuitas est. Immò quibusdam maius videtur beneficium & redemptio culpam impediendo præuenire, quam post incursum ab ea libera-

CONTRA quartam conclusum. præter dictum *Ob. 1. cont. 4.*

Caiet. sunt etiam verba S. Th. quibus tertiam explicat differentiam inter assumptionem & vniuersitatem: ait enim assumptionem determinare terminum à quo & ad quem, & non dici naturam diuinam assumptionem ab humana, sed è conuerso; quia humana natura adiuncta est ad personalitatem diuinam; vt scilicet persona diuina in humana natura subsistat. Vbi clare significat S. D. humanam naturam esse terminum assumptionis à quo: diuinam autem naturam ratione personalitatis esse terminum ad quem. *Reff.* D. Thom.

D & cum eo Caiet. loqui de termino à quo materialiter sumpto, quatenus scilicet assumptionem inchoat ab humanitate trahens ipsam ad diuinum Verbi subsistentiam. *Secundò responderet*, D. Th. loqui de natura humana: quatenus non solum humana, sed etiam diuina Verbi caret personalitate: in cuius personalitatis negatione consistit formaliter ratio termini à quo.

CONTRA quintam conclusum. argumen. *Vasq.* *Ob. 1. cont. 5.* quia per hanc actionem fit Deus homo, non tam homo fit Deus; ergo Deus comparatur vt subiectum, cui aduenit forma; ergo terminus à quo huius actionis est non homo, hoc est negatio hominis in supposito diuino. Antecedens patet. Prima conseq. probatur; quia Deus est suppositum, cui aduenit natura. Secunda verò consequentia probatur; quia terminus à quo è regione opponitur termino ad quem huius actionis; at terminus huius actionis est homo, aut humanitas in Verbo, cui opponitur non esse hominis aut humanitatis in Verbo; ergo. *Reff.* nullam sol.

est consequiam primam præcisè sumptam; quia Deus sive persona Verbi prius ad humanitatem diuinam personalitate carentem comparatur, vt terminus eius formalis, quam vt subiectum sive suppositum sustentans illam, & hoc ipso fit Deus & Verbum homo, quod sua personalitate terminat humanam naturam. Nam hoc ipso

ipso, quod illam terminat, fit illius suppositum, ita ut dicatur habens humanam naturam, & in illa subsistens, ac proinde homo. Verum tamen est, humanam naturam esse terminum formalem secundum quid huius actionis; non tamen ut est assumptio, sed ut est Incarnatio & humanatio, ut diximus in 1. contr. ad hunc a.

ib. 2.

Secundò S. Tho. ait, naturam humanam significari, ut in termino assumptionis; sed hoc non potest intelligi de termino à quo. Probatur secunda propofitio, quia cùm ait S. Th. assumptionem determinare terminum à quo & ad quem; quia assumptio est ab alio ad se sumptio per illud ab alio significauit terminum à quo; at assumptio non dicitur ab humanitate ad diuinam personam, sed potius dicitur assumptio ipsius humanitatis; ergò S. D. aperte sentire videtur terminum à quo non esse ipsam humanitatem. **R**espond. falsam esse secundam propositionem, vt ostendunt expressè verba illa, qua statim addit D. Tho. videlicet ad hypoth. sive diuinam per hoc, quod dicitur homo: Constat autem Verbum quod humanam assumpit & sibi vniuit naturam, non esse aut dici hominem, nisi in ultimo termino assumptionis. Et quoniam ex ipsa littera D. Thom. & ex communī expositorum intelligentia, & ex ijs que supra diximus in 2. dubit. ad hunc a. perspicue constat falsam & textui contrariam esse Vasq. interpretationem superuacaneum esset hic verba profundere.

Obi. cont. 6.
concl.

3.

CONTRA sextam conclusionem sic construi posset argumentum. Terminus assumptionis ad quem est Deum esse hominem, ut ait Caiet. in fine Commentarij presentis articuli; ergò terminus à quo eiusdem assumptionis est Deum non esse hominem: probatur illatio; quia terminus à quo debet esse oppositus termino ad quem, ut ante diximus. **R**esp. hoc argumento probari, terminum à quo illius actionis, que est assumptio secundum rem esse hoc quod dico, Deum non esse hominem, sicut etiam eiusdem actionis secundum rem terminus ad quem est Deum esse hominem; non tamen hi sunt assumptionis termini, quatenus assumptio est formaliter, ut etiam Caetanus aduerterit, & ita intelligenda sunt, quæ diximus de termino assumptionis ad quem in 1. contr.

Obi. 1. cont.
p. concl.

4.

CONTRA septimam conclusiū. argumen. Vasq. Primi: assumptio diffinitur à D. Tho. quia sit ab alio ad se sumptio; at illud ab alio non videtur negationem sed statum positivum oppositum denotare; qui aliud non est, quā propria personalitas; ergò. **R**esp. dictiōne seu particulam illam ab alio denotare positivum cum negatione, scilicet naturam ipsam humanam cum negatione personalitatis diuinæ: sic enim habet rationem termini à quo materialis simul & formalis: atque ita dicitur Verbum sumere humanam naturam ab alio ad se, id est ab uno extremo assumptionis & vniōnis ad se, tanquā ad aliud extremū eiusdem assumptionis & vniōnis; quia scilicet humanitas carent diuina personalitate separata est à diuina persona, & ita est unum extreum actionis assumptionis & vniōnis concipiendi simul id, quod est materiale scilicet naturam, & id quod est formale scilicet negationem; si vero seorsum vtrunque concipiatur, tunc magis congrē dicitur humana natura esse in uno extremo scilicet in termino, siue sub termino à quo, quod est negatio diuinæ personalitatis, & ab eo sumi & trahi ad aliud extreum, quod est diuina personalitas. Cū igitur ait S. Thom. Verbum sumere humanitatem ab alio ad se, dicitio illa

A ab alio significat aliū terminum formalem assumptionis, qui est negatio diuinæ personalitatis.

Secondò: Quia sicut non præcessit humanitas tempore sub propria persona; sic etiam non præcessit tempore sub negatione personæ diuina;

obiecit.

& sicut humanitati per se consideratæ conuenit negatio personalitatis diuinæ, sic etiam conuenit propria personalitas; ergò sicut sufficit ut dicamus per particulam ex naturam humanam ex negatione persona diuinæ assumi ad statum illius, sufficeret ut dicamus ex propria personalitate, quam haberet assumi ad diuinam: & sicut absolute non licet dicere à propria persona assumi ad diuinam; ita etiam neque absolute

B dicendum est ex negatione persona diuinæ assumi ad diuinam personam, ne uno & altero modo videamur significare aliquo tempore præcessisse humanitatem non vnitam. **R**esp. primo nullam sit esse consequentiam; quia propria personalitas nūquam fuit actū in humana natura; negatio vero diuinæ personalitatis cōuenit actū humanitati prius natura, id est instanti naturæ à quo, licet non in quo, antequam diuina personalitate terminetur: humanitas enim quasi materia est, & diuina personalitas quasi forma & generatio humanitatis actio quædam prævia assumptioni, quæ est actio Dei omnino supernaturalis; sicut ligñorum & lapidum constitutio & præparatio prævia est ædificationi domus. Vbi vero diuersæ sunt actiones, quarum una est alteri prævia, necesse est inter eas esse ordinem saltem naturæ, & ad minus secundum instans à quo, & consequenter etiam necesse est eundem ordinem esse inter effectus seu terminos earum actionum; igitur inter generationem humanitatis Christi & actionem assumendi, ac proinde etiam inter humanitatem & assumptionem, ut in termino erit ordo naturæ, saltem secundum instans naturæ à quo; ita ut humanitas cum privatione diuinæ personalitatis sit prior natura positivæ, quā eiusdem naturæ terminatio, quæ sit diuina personalitate in termino assumptionis. Et ex his eluet, longè diuersam esse rationem creationis, quæ sit ex nihilo, & assumptionis humanitatis à filio Dei, quæ assumptionis sit ex negatione diuinæ personalitatis in humana natura, ut termino à quo; nam creationi nulla præsupponitur actio nec nullus effectus: in assumptione vero humana naturæ præsupponitur actio naturæ generatiæ & eius effectus, qui est humana natura: & ideo in creatione terminus à quo non potest esse prior natura positivæ termino ad quem, sed negatiū tantum: in assumptione vero actio generatiæ humanitatis prior est natura positivæ actionis assumptionis, & humanitas cum negatione personalitatis diuinæ prior est assumptione, ut in termino.

E

ARTICVLVS IX.

Vtrum vno duarum naturarum in Christo sit materia vniōnis.

AD nonum sic proceditur. Videlicet quod vno duarum naturarum in Christo non sit maxima v- 3. d. 5. q. 1. r. vniōnis. Vnū enim deficit in ratione vniōnis ab eo, quod est vnum: eo quod vniōnis dicitur per participationem, vnum autem per essentiam. Sed in rebus creatis aliiquid dicitur simpliciter esse vnum: sicut principiū patet de vniitate ipsa, quæ est principiū numeri. Ergo huiusmodi vno, de qua loquimur, non importat maximam vniōtem.

Præ-

Præterea, Quantidæa, quæ vniuntur, magis distant, A tantid minor est vno. Sed ea, quæ secundum hanc vniōnem vniuntur, maximè distant, scilicet natura diuinæ, & humana: distant enim in infinitum. Ergo huiusmodi est minima vno.

Præterea, Per vniōnem fit aliquid vnum. Sed ex vniōne anime, & corporis in nobis fit aliquid vnum in persona, & natura, ex vniōne autem diuina, & humana natura fit aliquid vnum solum in persona. Ergo maior est vno anime ad corpus, quæ diuina natura ad humam. Et sic vno, de qua loquitur, non importat maximam unitatem.

Sed contra est, quod August. dicit primo de Trinit. quod homo potius est in filio Dei, quam Filius in Patre. Filius autem in Patre per unitatem essentie, homo vero est in Filio per vniōnem Incarnationis. Ergo maior est vno incarnationis, quam unitas diuina essentia, que tamen est maxima vniōnum. Et sic per consequens vno Incarnationis importat maximam unitatem.

Respondeo dicendum, quod vno importat coniunctionem aliquorum in aliquo vno. Potest ergo vno Incarnationis dupliciter accipi. Vno modo, ex parte eorum, quæ coniunguntur. Alio modo, ex parte eius, in quo coniunguntur. Et ex hac parte huiusmodi vno habet præminentiam inter alias vniōnes: nā unitas personæ diuina, in qua vniuntur duæ naturæ, est maxima. Non autē habet præminentiam ex parte eorū, quæ coniunguntur.

Ad primum ergo dicendum, quod unitas diuina personæ est maior, quam unitas numeri, quæ scilicet est principium numeri. Nā unitas diuina personæ est unitas increata, per se subsistens, nō recepta in aliquo per participationem. Est etiam in se completa, habens in se quicquid pertinet ad rationem unitatis: & ideo nō competit fibrationi partis, sicut unitati numerali, quæ est pars numeri, & quæ participatur in rebus numeratis. Et ideo quantum ad hoc, vno incarnationis preeminet unitati numerali, ratione scilicet unitatis diuina personæ, non autem ratione naturæ humana, quæ non est ipsa unitas diuina personæ, sed est ei unita.

Ad secundū dicendū, quod ratio illa procedit ex parte coniunctoriū: non autē ex parte personæ, in qua est facta vno.

Ad tertium dicendū, quod unitas diuina personæ est maior unitas, quæ unitas, & personæ, & naturæ in nobis. Et ideo vno Incarnationis est maior, quæ vno anime, & corporis in nobis.

Quia verò illud, quod in contrarium obiicitur, falsum supponit, scilicet quod maior sit vno Incarnationis, quam unitas personarum diuinarum in essentia: dicendum est ad autoritatem August. quod humana natura non est magis in filio Dei, quam filius Dei in Patre, sed multò minus. Sed ipse homo quantum ad aliquid est in filio magis, quam filius in Patre: in quantum scilicet idem supponitur in hoc, quod dico homo, prout sumitur pro Christo, & in hoc, quod dico, filius Dei: non autem est idem suppositum Paris, & Filii.

Sensus quæstionis.

TRES sunt in titulo termini declarandi. Primus est vno; quo non significatur relatio, neque modus aliquis humanae naturæ; (hunc enim fictitium esse probauimus in secunda Contr.) sed vniōnis nomen hic sumitur pro coniunctione diuarum naturarum in una subsistentia personali, ut ait S. D. in textu & probat optimè Cai. & postea Med. & Suar. in Com. quicquid dicit Vasq. nulli innixus solido fundamento.

Secundus terminus est naturarum; quo limitatur quæsitum ad vniōnem naturarum, & excluditur quæstio de vniōne naturæ humanae & personæ diuinae. Tertius terminus est vniōnum, qui de creatis tantum vniōnibus videtur intelligentius, sicut etiam prima Conclusio, quæ de vniōne maxima simpliciter loquitur: sic autem est vera comparatione vniōnis trium personarum: de quarum vniōne, quasi per accidens hic disseritur, occasione arguēti sed contra. Præterea nomine vniōnum intelliguntur etiam simplices unitates; vt patet ex primo argumento, & eius responsione quicquid dicant Suar. & Vasq.

Forma Textus.

PRAEMISSA distinctione respondetur quæ situ duabus Conclusionibus.

DISTINCTIONE est: Vno modo ex parte eorum quæ coniunguntur: Alio modo ex parte eius in quo coniunguntur. Probatur hæc distinctione; quia vno importat coniunctionem aliquorum in aliquo vno; ergo potest dupliciter considerari &c.

PRIMA CONCL. Vno diuarum naturarum in Christo ex parte eius, in quo coniunguntur, habent præminentiam inter alias vniōnes. Probatur; quia unitas personæ diuina, in qua vniuntur duæ naturæ, est maxima; ergo.

SECUNDA CONCL. Hæc vno non habet præminentiam ex parte eorum, quæ coniunguntur: Hæc conclusio nō probatur in corpore, sed eius probatio desumitur ex argumento sed contra & eius reponctione.

Expositio Textus.

MULTA sunt in textu non satis perspicua, quorum sensum & intelligentiam aperiunt proxima controuersia. Hic tamen tria notanda sunt. Primum est: Secundam Concl. in corpore non probari, sed eius probationem & explanationem ex responsionibus ad primum, secundum & tertium argumentum facile colligi, vt annotauit Porrecta. Secundum est: non esse verū, quod hic ait Suarez in Commentario, vniōne scilicet esse quasi viam quandam tendentem ad unitatem seu modum, ex qua aliqua unitas resultat: quia vno vt ait S. D. in textu, importat coniunctionem aliquorum in aliquo vno: hanc verò significat vno non in fieri, sed in facto esse; vt ait S. D. in a. precedenti, non est ergo via ad unitatem; sed est ipsam unitas personæ coniungentis naturas, vel unitas naturarum, quatenus unitate sunt in persona: Videtur autem Suar. hic nomine vniōnis intelligere modum illū supra confutatum, quem in humanitate confingit. Tertiū est: Suar. immittere rei cære respōsionem ad primum argumentum, vt insufficientem; quoniam eam ad præmissam in corpore distinctionem nō retulit, vt debuerat: sermo enim est de unitate personæ, vt coniungentis naturas: hæc enim sic sumptuosa maior est unitate numerali: est enim unitas increata per se subsistens, non recepta in aliquo, &c. nec habet rationem partis, nec in aliquo recipitur per participationem, sicut unitas numeralis. Quid autem dicendum sit de composite resultato ex tali vniōne, dicemus in sequenti Contr. ceterorum autem argumentorum responsiones satis bene declarat dictus exp̄sitor.

CONTROVERSIA. VNICA.

De veritate prima Conclusionis. An scilicet vnio duarum naturarum in Christo sit omnium vniōnum maxima?

DVPLEX est propositae Contro. difficultas: *Sensu quatuor et sensu sententiae Doctorum.* potest enim vniō duarum in Christo naturarum ceteris vniōibus duplice comparari: *Vno modo secundum rationem vniōnis; alio modo secundum rationem doni;* ita ut vniōnis excellētia quatenus donū est, cum ceterorum gratia donorū dignitatibus conferatur. Et quamvis questionē hanc in vitroq; sensu verset Suar. *diff. 9.* Vasq. *diff. 20.* & Rada *Contr. 3. a. 5.* Nos tamē hic de priori tantum eius sensu differemus; de quo solo questionē mouet, & secundum illum formaliter eam definit Angelicus Doctor. De secunda namque parte satis, superque disserunt expositores nominati.

Sūt autem de priori Cōtrouersiā parte quinque Doctorum opiniones. *Prima* est Dur. quam refert Capr. in tertio *diff. 5.* & *Cai. hic,* & alijs expositoris dicentes, vniōnem esse maximam, non in ratione vniōnis; sed in ratione dignitatis.

Secunda sententia est Paludani in *3. diff. 5. qu. 3. art. 3.* quem refert Vasq. dicentem vniōnem hanc esse vniōnum omnium simpliciter maximam, non solum ratione eius, in quo facta est vniō, sed etiam ratione extremitatis. Quam sententiam Vasq. immēritō tribuit Cai. & alijs recentioribus discipulis D. Th. Sed hic expositor studio cōtradicendi fingit sibi nōnunquam aduersarios quos feriat.

Tertia sententia est Suar. in *allegata disput. 9. sect. 1.* qui dicit tria. *Primum;* hic fieri comparisonem inter proprias vniōnes seu compositiones ex rebus realiter distinctis. *Secondum* est: hāc vniōnem esse maximam in ratione vniōnis; quia compositum illud quod resultat ex hac vniōne, est magis vnum quā omne aliud compositum ex rebus realiter distinctis. *Tertium* est: vniōne duarum naturarum in persona verbī esse maximam omnium inter omnes vniōnes duarum in rerum in aliquo tertio.

Quarta sententia est Vasq. qui tria dicit. *Primum;* se non posse non mirari Cai. & alijs recentiores Thomistas in exponenda sententia D. Th. tamē facile fuisse allucinatos. *Secondum* est: in hoc articulo & Controverisia comparari vniōnem hanc cum illis tantum vniōtibus, quā per vniōnem multorum fiunt; non autē cum vnitate rerū simplicium. *Tertium* est: D. Th. per id in quo fit vniō, nō intelligere totam personā Christi, prout est cōposita; sed personalitatem verbī, quā est communis nexus & vinculum duarum naturarum. Et in hoc sensu vniōnem duarū naturarum in Christo esse omnium vniōnum maximam.

Ultima sententia est S. Th. quā duabus comprehenditur cōclusionibus in textu positis, quārum sensum explicat subtiliter ac eruditē Cai. quam expositionem sequitur omnes alij recentiores interpres S. Th. Nec Vasq. altam assert intelligentiam, tamē si rudioribus suam offerat interpretationem velut singularem. Ex antiquioribus autē sententiā hanc sequuntur sunt D. Bona. in *3. diff. 5. a. vlt. q. vlt.* Aenitīs *3. p. q. 7. membro 2. a. 3.* Scotus in *4. diff. 49. q. 2. littera E.* Nec oppositum assertit in *2. sent. diff. 2. q. 1.* vt et-

A iam aduerterit Vasq. in *allegata diff. 20. cap. 1.* Mētem Scotti sex conclusionibus explicat Rada in *supra notata Controvergia*, ex quibus quinta veritatem exprimit primā Conclusionis D. Thom. quāquā hic author in modo procedendi sententiā D. Th. proponat, vt sui Scotti doctrinā cōtrariam, quod esse falso conclusiones indicant ab ipso Rada propositæ; eas enim omnes admittunt discipuli. D. Th.

DVAE sunt huius Cōtrou parts præcipue: *Resolutio. Prior* est de sensu & veritate Conclusionum S. Th. Posterior est de dicto Suar. afferentis compositum illud, quod resultat ex vniōne duarum naturarū in vna verbī persona, esse magis vnum, nō D. Th. quā omne aliud compositum ex rebus realiter distinctis, & vnitatem suppositi, quā resultat ex compositione naturæ cum subsistētia, ex suo genere maiorem esse, quam vniitas quā resultat ex materia & forma.

ET PRIOREM quidem difficultatem sufficiēter explicat ac diluit Cai. dicens, cōiunctionem omnem aliquorum in aliquo vno, ac proinde cōiunctionem vniōnem duarum naturarum in vna Christi persona hic à D. Th. distingui, eo quod significet cōiunctionem duorum extremitum in aliquo vno, & idē duplice accipi posse: *Vno modo* ex parte extremitum, non omnino abolutē sumptorum; sed quatenus inter se iunguntur aliquo modo, siue ut actus & potentia, siue

*C*vt agens & instrumentum, siue quavis alia ratione: *Alio modo* ex parte eius in quo, veluti in tertio quasi amborum nexus & vinculo cōiunguntur. Exempli gratia: cōiunctione siue vniō animæ & corporis, in homine duplice sumi potest: *Vno modo* ex parte animæ & corporis: nō quatenus vtrumque sumitur absolute & secundum se, sed prout inter se cōiunguntur, vt actus substantialis & potētia: alio modo ex parte eius in quo vniūtūr, quatenus vniūtūr in vna Socratis humanitate vel persona. Cum itaque distinguat S. D. vniōnem Incarnationis dices, eam duplice accipi posse; vno modo ex parte eorum quā cōiunguntur: alio modo ex parte eius in quo iunguntur: non accipit S. D. ea quā vniūtūr secundum se; sed prout vniūtūr inter se; neque id in quo vniūtūr accipit absolute; sed quatenus illa duo extrema cōiungit veluti eorum nexus. Vniūtūr autē inter se diuinitas & humanitas in Christo, rāquā causa & instrumentū causa, vt ait Cai. quā vniō nō est maxima; quia ut sic substantialis nō est: Dixi vero vt sic: Quoniam quatenus duae Christi naturæ in tertio, scilicet in persona verbī cōiunguntur, vniōnem habent substantialē; & sic humanitas quā comparata diuinitati præcisē rationem habet instrumentū simpliciter dicti, ex vniōne cum diuinitate in vna persona iam non habet instrumentū rationē, sed est instrumentū cōiunctum in vno, scilicet esse substantiali personali.

EAd cuius ampliorem evidentiam considerandum est primo in instrumento cōiuncto duo esse alterum quod sit instrumentū, & alterum quod sit cōiunctum: ad constitendum instrumentū vt sic, duo concurrunt, vnum vt ratio, alterum vt conditio: ratio instrumenti constitutiva est influxus virtualis causa principialis in ipsum si sermo sit de eo quod est actualiter instrumentū; vel est proxima dispositio aut deputatio ad recipiendum agentis influxum, si sermo sit de eo quod quasi habitualiter vel quasi in actu primo est instrumentū: conditio vero sine qua instrumentū actu non esset aut actu esse non posset, est cōiunctio eius cum causa prin-

principali, vt patet in instrumentis artis, quæ nunquam artificis operantis influxum actu recipi-
perent, atque adeò non essent actu instrumenta,
nisi per contractum artificis iungerentur; quæ
tamen coniunctio non est ratio formalis instru-
menti constitutiva, vt per se notum est sed mera
conditio. Quod autem instrumentum sit & dici
valeat propriè ac vere coniunctum, id habet ex
vnitate personali cum ipso agente principali, tā-
quām ex ratione constituendi. Nam exempli
gratia brachium habet, vt sit & propriè dicatur
instrumentum animæ coniunctum ex vnitate
personalis, quam habet cum anima: quia scilicet
in eadem numero persona substantialiter copu-
lantur brachium & anima. Sic igitur humanitas
Christi est instrumentum coniunctum diuinitatis;
sed quod sit actu instrumentum habet ex a-
ctuali influxu diuinitatis, veluti ex ratione for-
malis constituendi, quod verò sit instrumentum
quasi habitualiter vel quasi in actu primo, id ha-
bet ex deputatione diuina voluntatis, qua statuit
vti humanitate vt instrumento ad operationes
mirificas & supernaturales; Vnitas verò per-
sonalis ad humanitatem vt instrumentum con-
stituendam necessaria solùm est, vt mera condi-
tio; non enim deputasset Deus illam humanita-
tem vt esset instrumentum diuinitatis, nec in
eam influeret ad efficiendum per eam tot ope-
rations & effectus supernaturales, nisi persona-
liter esset diuinitati coniuncta; quamus id effi-
cere potuisse etiam coniuncta non esset in
vnitate personæ. Quod demum sit instrumentum
coniunctum, habet vt ex ratione constituendi
ex hoc, quod diuinitati coniungitur in vnitate
personæ: ratio enim coniuncti addita instrumen-
to dicit rationem substantialiter & personaliter
vniti. Cum itaq; docet Cai. duas in Christo natu-
ras vnitri inter se sicut causam, & instrumentum
causa loquitur de instrumento simpliciter siue
præcisè; non autem de instrumento coniuncto
vt sic: hoc enim modo non vniuitur humanitas di-
uinitati, nisi quatenus cum ea conuenit in vn-
itate personali; qui modus non pertinet ad con-
federationem seu acceptancem vnionis ex parte
naturarum inter se præcisè, sed ad acceptancem
vnionis ex parte termini coniungentis; sic enim
non inter se tantum sed etiam in tertio coniun-
guntur, scilicet in persona.

Secundò notandum est, in hac vniione humani-
tatem posse diuinitati tripliciter comparari: **Vno**
modo quatenus sunt duæ naturæ siue forma
habentes rationem quo; & ita considerantur in ra-
tione entis. Et hoc modo maximè distant, nec
inter eas vt sic potest esse aliqua vno substantialis;
quia non possunt vnitri in vna natura neque
in persona; quia neutra considerata vt quo habet
rationem personæ; neque in existentia, quia illa
nequit communicari sine personalitate. **Secundò**
possunt comparari quatenus humanitas quedam
natura est siue forma, & Deitas natura quedam
est cui per se primò conuenit subsisténtia esen-
tialis, quam tamen non communicit humanita-
ti, & ita vniuntur ut causa principalis & instru-
mentalís, vt ante diximus. **Tertiò** possunt com-
parari quatenus humanitas propria caret subsis-
tentia; diuinitas autem subsisténtiam habet Ver-
bi personalē & eam communicat humanitati,
quæ comparatio eadem est cum illa, qua compa-
ratur humanitas cum persona Verbi, quæ cō-
stituitur ex Deitate & subsisténtia personali. Et
hoc modo comparatur; quatenus in uno termino
& quasi medio vnitate conuenit, vel potius in
ratione terminabilis & terminatis, & ita nō ma-

A ximè distat sed summè conuenit; ita vt eorum v-
nio sit maxima; quia persona Verbi est maximè
vnia; ex qua etiā vnitate fit, vt id quod ex tali vni-
one resultat, sit maximè vnu, vt statim dicemus.

Ex his sequitur primò vniōem accidētium Chri-
sti in vna Verbi persona nō esse maximam; pri-
mò quia nō vniuitur substancialiter sed accidē-
liter, & ideò nō sit ex eis & diuina persona vnum
per se, quod est magis vnum quam vnum per ac-
cidēs. **Secundò**; quia nō vniuitur personæ imme-
diatè sed mediatè humana natura, in qua recipi-
ūtur vt in subiecto, in quo propriam habet ex-
istentiā, aliam ab existentiā substanciali personæ; nec
vere subsistit personali Verbi substanciali; sed in-
existit. **Quādū** omnia manifestè sequuntur ex pri-
mò; ex hoc videlicet quod accidētia nō vniuitur
substancialiter, sed accidentaliter: & ideò solum
hoc Caiet. expressit.

Secundò sequitur Val. & Vasq. & alios recetio-
res nō attigisse metem & subtilitatem Cai. dicē-
tis, duas in Christo naturas inter se nō vniiri, nisi
sicut causam & instrumentum causam; quo sit vt ri-
diculæ sint eorum impugnationes.

POSTERIOR difficultas est de composito ex
vniōne duarum naturarū in vna Verbi persona
resultat. **A**n scilicet sit maximè vnum? puta an Christi
stus sit maximè vnu? Cui difficultati nō potest v-
na simplici respōsione satisficeri; sed distinctio-
ne vñēdū est: potest enim compositū hoc sub-
stantialē tripliciter cōsiderari: **P**rimò ex parte na-
turarū ex quibus componitur; quatenus inter se
cōiungūtur. **S**econdò ex parte personæ in qua cō-
iungūtur; quatenus scilicet in ea cōiungūtur. **T**er-
tiò absolute id est absque prædicta distinctione:
& de duobus quidem modis sumendi compo-
situm patet quid dicēdū sit ex distinctione &
cōclusionib; D. Th. superius explicatis. **D**e ter-
tiò verò modo respōdet Suar. affirmatiū; Vasq.
autem negatiū; melius tamē videtur dicēdū,
aliam esse quætionēm de composito substanciali,
an sit maximè vnum; & aliam de eius vniōne
vel vnitate. Nam si sermo sit de ipso composito
substantiali, quod ex duabus naturis in vna Ver-
bi persona cōiungētis resultat, non videtur pos-
se absque distinctione responderi; nam duæ sunt
in hoc composito substanciali compositiones:
altera ex ijs scilicet ex duabus naturis; altera cum
ijs scilicet diuini suppositi cum humanitate; siue
ex supposito & humana natura. Et ratione qui-
dem primæ compositionis non habet maximam
vnitatem; quia naturæ inter se non vniuntur,
nisi vt causa & instrumentum causæ: ratione ve-
rò secundæ rectè docet hic Cai. circa finem solu-
tions secundi dubij compositum habere maximam v-
nitatem. Sed quia secunda compositione princí-
palis est & primam quodammodo claudit, & illi
tribuit vnitatem: dicitur enim Christi persona
composita non solùm ex natura & supposito,
sed etiam ex duabus naturis: Quia loquendi for-
ma significatur vnitas diuina personæ, (qua
naturalis est Deitati) vt communicata etiam
humanitati; ita vt ea, veluti communī nexus
ac vinculo duæ vngantur naturæ: Et non si-
gnificatur eas esse tantum coniunctas inter se, vt
causa & instrumentum, quomodo non habent
maximam vnitatem. Ideò simpliciter posset ad-
mitti compositum hoc substancialē habere ma-
ximam vnitatem; quamus tūtor ac melior
sit prior dicendi modus; quia compositum vt
sic, componentium diuersitatem & distinc-
tionem includit. Si verò sermo sit de vniōne
siue vnitate dicti compositi substancialis ab-
solutè, dicendum est eam esse maximam; quia

vnitas

Vnitas huius cōpositi est vnitas personalis; quā tenus in ea sunt indiuise dux naturae, humana scilicet & diuina: hæc autem vnitas est omnium maxima, vt ait S. D. in texta, & in 3. diff. 5. q. 1. a. 1. quæstion. 2. Vbi etiam addit confederationē vniōnis secundūm se; quia est secundūm id quod vnum est alterum autem eius confederationē scilicet quantum ad ea quæ vniuntur, esse confederationē vniōnis non secundūm quod vno; & idē dicendum esse vniōnem hanc esse maximam simpliciter; quoniam non sit maxima secundūm quid; igitur absolute dicendum est vniōne sive vnitatem huius compositi maximam esse. Cetera ad hanc partem pertinentia notat Suar. diff. 9. scđ. 1. quæ lege si placet.

Cōcluſione, PRIMA CONCL. Vna duarum naturarum in deducere, & Christo maxima est omnium vniōnū & vnitatum probare, creatarum, non solum carum, quæ sunt ex rebus reāliter distinctis, sed etiam earum, quæ sunt ita simplices, vt plura non habeant intrinsecè componentia. Prior huius conclusionis pars patet ex dictis, & probant eam recentiores supra notati, presertim verò Suar. qui probationes collegit ex Cai. altera verò pars habetur ex responsione ad primum argumentum. Vbi vniōnem hanc affirmant esse maiorem vnitatem numerali Primo: quoniam vnitatis numeralis est in alio recepta per participationem; & idēc cùm alio componit, scilicet cum eo in quo recipitur, ac prōinde non est omnino simplex, vt patet ex doctrina eiusdem S. D. in t. p. q. 3. a. 8. Secundo: quia non est in se completa habens in se quidquid pertinet ad rationem vnitatis; ex quo sequitur vt sit pars numeri, & consequenter non sit omnino simplex; quia licet non esset composita, est tamen ingrediens compositionē. Vnitas autem diuinæ persona est per se subsistens & in se completa, habens quidquid pertinet ad rationem vnitatis: quod autem vnitatis numeralis habeat partes quantitativas, hoc merè per accidens est respectu eius, quatenus vnitatis est numeralis, si namque daretur minima pars quanti, quæ esset omnino indiuisibilis in alias partes, (vt placuit Scoto) illa verè ac propriè; immò quodammodo verius esset vnitatis, quām ea quæ partes habet ex ea diuisibiles.

SECUNDA CONCL. Probabiliter dici potest, (absoluē loquendo) compositum illud substantiale, quod resultat ex duabus naturis in vna Christi persona coniunctis, non esse maximè vnum. Probatur; quia compositum illud includit distinctas naturas, diuinam scilicet & humanam. Et hæc etiam scilicet humana multipliciter est composita; igitur maior esse videtur vnitatis compositi substantialis ex materia & forma, quām huius compositi ex duabus naturis.

TERTIA CONCL. Probabiliter est compositum hoc substantiale esse maximè vnum. Hæc patet ex dictis. Et Probatur etiam: quoniam eo maior est vno, quæ terminus ex ea resultans est magis vnum; at terminus resultans ex hac vniōne est magis vnum, quām alijs quicunque terminus ex alia vniōne creata resultans; ergo. Maior probatur; quia perfectione maior aut minor coniunctionis in ratione vniōnis sumitur ex maiori vel minori vnitate termini. Minor verò probatur; quia cōpositum ex alijs vniōnibus resultans, vel est accidentale vel est substantiale essentialis, vel personale, vel integræ; sed huius vniōnis terminus est magis vnum quām prædicti. Nam terminus huius vniōnis est vnum substantiale & per se, quod est magis vnum quām compositum accidentale, quod est vnum per accidens: Simili-

A ter simplicitas componentis ceteris paribus conferit ad maiorem vnitatem compositi; constat autem Verbi personam, quæ terminat humanitatem, esse longè simpliciorem, quam forma vel personalitas creata vel partes integrales totum aliquod componentes; igitur persona composita ex vniōne illa resultans est magis vna quām essentia, quæ resultat ex materia & forma; & quām suppositum creatum, quod resultat ex natura & suppositalitate creata; & quām totum integrum, quod resultat ex partibus integralibus. Non habet tamen persona Christi compositam vnitatem, quantum habet persona Verbi secundūm se, cui nulla coherent compositio. Quod ergo S. D. intendit, est ex vnitate, & simplicitate personas diuinæ, in qua vniuntur diversæ naturæ, deriuari ad eas multò maiorem vnitatem, quam sit alia quālibet vnitatis creata.

QUARTA CONCL. Vnitas huius compositi substantialis est simpliciter omnium maxima. Hæc patet, ex dictis.

CONTRA primam concl. quo ad primam eius Argum. partem sunt argumenta, quæ reserunt & solvunt scđ. Capr. Cai. Med. & alij recentiores super hoc articulo; quæ verò contra secundam partem produci possent, ex eius probatione supra posita facile soluentur.

CONTRA secundam concl. produci possent argumenta Suar. diff. 9. scđ. 1. quæ tamen non probant compositum illud substantiale esse maximè vnum simpliciter; sed tantum ratione vniōnis naturarum in vna persona compositum autem illud substantiale, quod est Deus homo, non dicit hanc tantum vniōnem, sed etiam illā quæ est duarum naturarum inter se, & eam quæ est anima & corporis, & eam quam habent corporis partes, quæ singula nō sunt vniōnes maxime & simul sumptæ. si vnum compositum constituant, vt earum considerata pluralitate cum tanta partium differentia, aut rerum componentium diuersitate compositum per eas constitutū neq; sit neq; dici possit absolute maximè vnu.

CONTRA tertiam concl. argum. Vasq. Compositio Christi est ex natura humana & substantia diuinæ; quæ duo solum supernaturales coniunguntur; ergo non est inter hæc extrema tanta aptitudo ad vniōnem, quanta inter materiam & formam, quæ suapè natura & naturali inclinatione inter se aptantur. Rep. nullam esse sol. consequentiam; quia quantitas vniōnis non attenditur ex aptitudine seu inclinatione rerum vniōnibus ad vniōnemnam alioquin diuinæ persona nōnullam vniōni potuisset humana natura; cum nullam habeat inclinationem ad diuinæ persona substantiam; sed satis est ex parte humana naturæ potentia obedientialis; ex parte vero diuinæ substantiae sufficientia perfectionis infinitæ, quæ supplere possit excellenter munus propriæ substantiae in humana natura. Quantitas igitur vniōnis consideranda est ex indiuisibilitate ac simplicitate eius, in quo vniuntur extrema, quatenus in eo vniuntur, si sermo sit de vniōne duorum in tertio; aut ex indiuisibilitate illius extremi, ad cuius vnitatem trahitur alterum, si sermo sit de vniōne vnius cum altero: sicut in proposito de vniōne naturæ humanae cuīt persona diuina: terminus enim vniōnis formalis totam suam vnitatem & indiuisibilitatem communicat ijs, quæ in eo aut cum eo vniūtur, quatenus in eo aut cum eo vniūtur; licet absolute & realiter suā retineant inter se & ab ipso termino vniōne distinctionem.

AR.

Vtrum vno duarum naturarum in Christo sit facta per gratiam.

*Inf. q. 6. a.
6. cap. veri. A* D decimum sic proceditur. Viderur, quod vno modo non est facta per gratiam. Gratia est accidens quoddam; ut in secunda parte habitum est. Sed humana natura vno ad diuinam, non est facta per accidentem, ut supra ostensum est. Ergo videtur, quod vno Incarnationis non est facta per gratiam.

Præterea: Gratia subiectum est anima. Sed sicut dicitur Coloss. 2. in Christo habitauit plenitudo dignitatis corporaliter: ergo videtur, quod illa vno non est facta per gratiam.

Præterea: Quilibet Sanctus Deo vnitur per gratiam. Si igitur vno Incarnationis fuit per gratiam, videtur, quod non aliter dicitur Christus esse Deus, quam alij Sancti homines.

Sed contra est, quod August. dicit in lib. 2. de Predest. Sætorum: Ea gratia fit ab initio fidei sua homo quicunque Christianus, qua gratia homo ille ab initio suo factus est Christus. Sed homo ille factus est Christus per vniuersum ad diuinam naturam. Ergo vno illa fuit per gratiam.

Respondeo dicendum, quod sicut in secunda parte dictum est gratia duplicitate dicitur. Vno modo voluntas Dei gratis aliquid dantis. Alio modo ipsum gratuitum donum Dei. Indiget autem humana natura gratitudo Dei voluntate ad hoc, quod eleuetur in Deum, cum hoc sit supra facultatem sua naturae. Eleuatur autem humana natura in Deum duplicitate. Vno modo per operationem, qua scilicet Sancti cognoscunt, & amant Deum. Alio modo per esse personale. Qui quidem modus est singularis Christo: in quo humana natura assumpta est ad hoc, quod sit persona Filii Dei. Manifestum est autem, quod ad perfectionem operationis requiritur, quod potentia sit perfecta per habitum, sed quod natura habeat esse in supposito suo, non fit mediante aliquo habitu.

Sic ergo dicendum est, quod si gratia accipiatur ipsa Dei voluntas gratis aliquid faciens, vel gratum seu accepturn aliquem habens vno Incarnationis facta est per gratiam: sicut, & vno Sanctorum ad Deum per cognitionem, & amorem. Si vero gratia dicitur ipsum gratuitum donum, sic ipsum quod est, humana naturam esse vniuersam personam diuinam, potest dici quadam gratia, inquantum nullis precedentibus meritis hoc est factum, non autem ita, quod sit aliqua gratia habitualis, qua mediante talis vno fiat.

Ad primum ergo dicendum, quod gratia, qua est accidentis, est quadam similitudo diuinitatis participata in homine, Per Incarnationem autem humana natura non dicitur participasse similitudinem aliquam diuinam naturam, sed dicitur esse coniuncta ipsi diuinam naturam in persona Filii. Mavis autem est ipsa res, quam similitudo eius participata.

Ad secundum dicendum, quod gratia habitualis est solum in anima. Sed gratia, id est gratuitum Dei donum, quod est vniuersa diuina persona, pertinet ad totam naturam humanaam, qua componitur ex anima, & corpore. Et per hunc modum dicitur plenitudo diuinitatis in Christo corporaliter habuisse: quia est vna diuina natura non solum anima, sed etiam corpori. Quamvis etiam posse dici, quod dicitur habitasse in Christo corporaliter, id est non umbraliter, sicut habitauit in sacramentis veteris legis, de quibus ibidem subditur, quod sunt umbra futurorum, corpus autem est Christus: prout scilicet corpus contra umbram disiuditur. Dicunt etiam quidam, quod diuinitas dicitur in Christo habitasse corporaliter, id est tribus modis: sicut

A corpore habet tres dimensiones. Vno modo, per essentiam, presentiam, & potentiam: sicut in ceteris creaturis. Alio modo per gratiam gratum facientem: sicut in Sanctis. Tertio, per vniuersem personalem: quod est proprium sibi.

Vnde patet reffessio ad tertium: quia scilicet vno Incarnationis non est facta solum per gratiam habitualem, sicut alij Sancti vniuntur Deo, sed secundum substantiam, sine personam.

Sensus questi.

IN Hoc quæsto solum nomen gratiae ambiguum est, cuius significatio triplex declaratur in textu: Sumendum igitur est in titulo nomen gratiae, prout analogicam habet indifferentiam ad gratitatem Dei voluntatem, ad gratiam habitualem, & ad esse personale gratis humanae naturæ communicatum.

Forma Textus.

PRAEMISSA distinctione responderetur quæsto tribus Conclusionibus.

Distinctio est: gratia duplicitate dicitur: Vno modo ipsa voluntas Dei gratis aliquid dantis: alio modo ipsum gratuitum donum Dei, quod duplicitate sumitur scilicet pro gratia habituali; & pro quoque dono gratis concessio, quale in proposito est esse personale quod humanae naturæ communicatur.

PRIMA CONCL. est: Si gratia accipiatur ipsa, Dei voluntas gratis aliquid faciens vel gratum seu acceptum aliquem habens, vno Incarnationis facta est, per gratiam sicut & vno Sanctorum ad Deum per cognitionem, & amorem probatur: Quoniam indiget humana natura gratuita Dei voluntate ad hoc, ut eleuetur in Deum, siue per esse personale siue per operationem; ergo. Probatur antecedens: quia haec est supra facultatem suæ naturæ.

SECUNDA CONCL. Si gratia accipiatur pro gratuito Dei done, quod est gratia habitualis, vno duarum naturarum in Christo, non est facta per gratiam; vno vero Sanctorum ad Deum per operationem est facta per gratiam. Probatur; quia ad perfectionem operationis requiritur, quod potentia sit perfecta per habitum; sed quod natura habeat esse in supposito, non fit mediante aliquo habitu: at vno Sanctorum fit per hoc, quod eleuetur in eis humana natura in Deum per operationem; qua scilicet Sancti cognoscunt, & amant Deum: vno vero duarum naturarum in Christo facta est per hoc, quod humana natura assumpta est ad hoc, ut sit in persona filii Dei; ergo sumendo gratiam pro eo gratuito Dei dono, quod est gratia habitualis, vno duarum naturarum in Christo non est facta per gratiam.

TERTIA CONCL. Si gratia datur ipsum gratuitum Dei donum, hoc ipsum, quod est humana natura esse vniuersam personam diuinam, potest dici quedam gratia. Probatur; quia hoc factum est nullis precedentibus meritis.

Expositio Textus.

DISTINCTIONEM D. Th. cu singulis eius membris explicat optimè Cai. Hanc autem distinctionem esse sufficientem, ut instituto deferriat, ex eo patet quod duobus modis gratia dicitur: Vno modo effectiva, & sic voluntas Dei gratis aliquid dat aut facies dicitur gratia: alio modo formaliter tunclicet per gratuito Dei dono, & hec duplex est; nam quedam est gratia formaliiter dicitur; quæ ita donum est Dei gratuitum, ut

fit dispositio vel medium formam quo habetur alterum Dei donum; sicut at. xi. am Dei gratuitum dispositio est ad gratiam gratuam facientem, & hec ad gloriam & lumen gloriae dispositio est & medium, quo diuina essentia vnitur intellectui Beatorum & sub quo videtur: Quædam vero ita gratia est formaliter dicta, id est donum Dei gratuitum, ut non sit medium neque dispositio ad aliud donum; quia habet rationem principi & ultimi doni, ad quod alia dona siue sint precedentia siue consequentia, ordinantur; sicut unio perfecta diuina essentia cum anima beata donum Dei gratuitum est, ad quod ordinantur alia dona, & in proposito unio diuinæ personæ cum humana natura Dei donum est, ad quod alia dona vniōne hanc consequentia ordinantur. Et ex his patet tam sufficientia diuisionis, quam veritas & ratio singularū conclusionum D. Th. nec maiori hæc indigent explicatione.

Prænam concl. declarant Medina, Suarez & Vafq.

Sensum & probationem secundæ concl. explicat Cai. Suar. autem disp. 10. sect. 2. disputat de veritate conclusionis. Nos Contro. hæc ad proprium eius locum remittimus scilicet ad sextum art. q. 6.

Tertiam vero cōcl. explicant Cai. Med. Suar. in Com. & Vafq. in Notationibus. Sed cauendum est à Suar. qui nomen vniōnis in tertia conclusione interpretatur de modo substantiali, quem supra constitut in humana Christi natura; sed eius vanitatem iam supra demonstrauimus.

Responsionem ad primum argum. explicant Cai. Med. & Suar. qui etiam declarat responsionem ad secundum. Responsionem autem ad tertium, explicat Vafq. & ante eum Porrecta. Querit Suar. disp. 10. sect. 1. quæ sit vel esse posse causa efficiens huius mysterij? quem lege, si placet.

ARTICVLVS XI.

Vtrum vniōne Verbi Incarnati aliqua merita praecesserint.

Ad undecimū sic proceditur. Videtur, quod unio secundum illud Psalmi. Fiat misericordia tua super nos, quemadmodum, &c. dicit gloss. Hic insinuat desiderium Prophetæ de Incarnatione, & meritum impletions. Ergo Incarnatione cadit sub merito.

Præterea: Quicunque meretur aliquid, meretur illud, sine quo illud, haberi non potest. Sed antiqui Patres merebantur vitam eternam, ad quam peruenire non poterant, nisi per Incarnationem. Dicit enim Gregorius in lib. 13. mor. Hi, qui ante Christi aduentum in hunc mundum venerunt, quantumlibet iustitia virtutem haberent, ex corporibus educti, in finum celestis patriæ statim recipi nullo modo poterant: quia nondum illi venerat, qui iustorum animas in perpetua sede collocaret. Ergo videtur, quod meruerint Incarnationem.

In offic. il-
lium ad ma-
ritum.
Cap. 20.
Praterea: De Beata Virgine cantatur, quod Dominum omnium meruit portare. Quod quidem factum est per Incarnationem. Ergo Incarnatione cadit sub merito.

Cap. 15. tom. 2.
Sed contra est, quod August. dicit in lib. de Prædest. Sanct. Quisquis in capite nostro precedentia merita singularis illius generationis muenerit, ipse in nobis precedentia merita multiplicata regenerationis inquirat.

ASed nulla merita praecesserunt regenerationem nostrā: secundum illud Tim. 3. Non ex operibus iustitia, qua fecimus nos, sed secundum am misericordiam saluos nos fecit per lauacrum regenerationis. Argu ueliam Christi generationem aliqua merita praecesserunt.

Responde dicendum, quod quantum ad ipsum Christum, manifestum est ex premiis, quod nullatenus merita potuerunt praecedere vnuōnem. Non enim ponimus, quod antefuerit purus homo, & postea per meritum bona vita obtinuerit esse filius Dei, sicut posuit Photinus: sed ponimus, quod a principio sue conceptionis ille homo vere fuerit filius Dei, ripote non habens aliam hypothesis, quam filius Dei: secundum illud Lue. 1. Quod ex te nascetur sanctum, vocabitur filius Dei. Et ideo omnis operatio illius hominis subsecuta est vnuōne. Ergo nulla eius operatio potuit esse meritum vnuōnis.

Sed neque etiam opera alterius cuiuscunq; hominis potuerunt esse meritoria huius vnuōnis ex condigno. Primo quidem: quia opera meritoria hominis proprie ordinantur ad beatitudinem, que est virtus premia, & consitit in plena Dei fruitione. Vnuōne autem Incarnationis, cum sit in esse personali, transcendit vnuōnem beatitudinis ad Deum, que est per actum fruientis. Et ideo non potest cadere sub merito.

Secundo: quia grātia non potest cadere sub merito: quia est merendi principium. Unde multo minus Incarnatione cadit sub merito, quia est principium Gratiae: secundum illud Io. 1. Grātia, & veritas per Iesum Christum facta est.

Tertio: quia Incarnatione Christi est reformatio rationis humanae natura. Et ideo non cadit sub merito aliquiu hominis singularis: quia bonum aliquiu puri hominis non potest esse causa boni totius natura.

Ex congruo tamen meruerunt sancti Patres Incarnationem, desiderando, & petendo: congruum enim erat, vt Deus exaudiret eos, qui ei obediebant, & per hoc patet responsio ad primum.

Ad secundum dicendum, quod hoc est falsum, quod sub merito cadit omne illud, sine quo præmium esse non potest: quadam enim sunt, quæ non solum requiruntur ad præmium, sed etiam præxiguntur ad meritum, sicut diuina bontas & eius gratia, & ipsa homini natura. Et similiter Incarnationis mysterium est principium merendi: quia de plenitudine Christi omnes accipimus, vt dicitur Ioan. 1.

Ad tertium dicendum, quod beatavus ergo dicitur meruisse portare Dominum omnium: non quia meruerit ipsum incarnari. Sed quia meruit ex gratia sibi datum illum purum atque sanctitatis gradum, vt congrue posset esse mater Dei.

Ratio ordinis, & sensus quesiti.

RATIONEM ordinis huius articuli & sensum quesiti declarant optimè Cai. & Suar. Esumūtur autem hic merita absolute & indifferenter ad quacunq; genera meritorum, & in ordine ad quacunq; personam, siue ea sit Christus ipse, siue alius quilibet Sanctus: Verbum autem praecesserint, non durationis sed causæ materialis prioritatem significat.

Forma Textus.

PRIMA CONCL. nulla Christi merita potuerunt precedere vnuōnem. Probatur; quia omnis operatio illius hominis, qui est Christus, subsecuta est vnuōnem; ergo nulla eius operatio potuit esse meritum vnuōnis. Consequens est evidens. Antecedens vero probatur primò ex dispe-

differentia inter catholicae fidei doctrinam, & A differentia inter catholicae fidei doctrinam, & A hæresim Photini, vt patet in textu. Secundò ex Verbis Euangeliū Luc. 1. cap.

SECUNDA CONCL. Neque etiam opera alterius cuiuscunque hominis potuerunt esse meritoria huius vniuersitatis ex condigno. Probatur tripliciter, primum, quia vnuo Incarnationis transcendit vnuione beatitudinis ad Deum; ergo non potest cadere sub merito. Antecedens probatur; quia vnuo Incarnationis est in esse personalitatis vnuo autem beatitudinis ad Deum est per actum frumentis: Consequentia vero probatur; quia operatio meritoria hominis propriè ordinatur ad beatitudinem, quae est virtutis præmium, & consistit in plena Dei fructuone; ergo, Secundò probatur eadem conclusionis; quia gratia id est non potest cadere sub merito; quia est merendi principium; ergo multo minus Incarnatio potest cadere sub merito. Antecedens relinquitur ut notum. Consequentia probatur; quia Incarnatio est principium gratiae; quod probatur ex diuina scriptura Ioh. 1. gratia & veritas per Iesum Christum facta est. Tertiò probatur concl. Quia Incarnatio Christi est reformatio totius humanæ naturæ; ergo non cadit sub merito alicuius hominis singularis. Probatur consequentia; quia bonum alicuius puri hominis non potest esse causa boni totius naturæ.

TERTIA CONCL. Sancti Patres meruerunt ex congruo Incarnationem desiderando & petendo. Probatur; quia congruum erat ut Deus exaudiere eos qui ei obediebant.

Expositio Textus.

DVos postremos primæ conclusionis terminos declarat accuratè Porrecta.

Circa discursum, quo probatur prima conclusio, nota vim probationis antecedentis apud Caietanum, optimè declarantem vim primæ sive consequentiae quam etiam ex August. & sexta Synodo declarat Val. Eadem etiā explicat Porrecta, qui etiam tres secundæ conclusionis probationes, & terminos assumptarum propositiorum diligenter exponit. Vide etiam apud eum formam responsionis ad tertium argumentum D. Thom.

PRIMA CONTROVERSIA.

An Christus aut eius humanitas meruerit aut mereri potuerit de condigno, aut de congruo vnuionem hypostaticam ipsius humanitatis cum Verbo, vel continuationem aut eius circumstantias, aut quasi extensionem eius ad eas materiae partes, quas paulatim per mutationem acquirebat, vel quasi restitutionem eius, qua in resurrectione facta est?

OCTO in inscriptione quæsita continentur. Primum est: *An Christus de facto meruerit vnuionem humanitatis cum Verbo?* Secundum est: *An eius humanitas eandem vnuionem hypostaticam cum Verbo meruerit?* de quibus inter Catholicos Doctores nulla est Controversia, sed propter alia quatuor ultima necesse fuit hæc duo, velut eorum capita proponere, & ex proprijs ea fundamentis definire, vt ex ijs ceterarum quæstionum annexarum modi facile resoluantur: est igitur tertium quæsitus: *An de potentia Dei absoluta Christus mererit potuerit vnuionem hypostaticam humanæ naturæ cum Verbi persona?* Quartu est: *An eadem vnuionem mereri potuerit humanitas?* Quintum: *An Christus meruerit,*

Naz. in D. Tho. 3. partem

A aut mereri potuerit circumstantias vnuionis, seu Incarnationem? Sextum est: *An eiusdem vnuionis continuationem Christus meruerit, aut mereri potuerit?* Septimum est de extensione, Ultimum est de reuentione: & sermo est de merito tam cōdigni quam congrui. De his igitur ac præsertim quatuor postremis quæsitus variae sunt Doctorum opiniones.

Prima sententia est Suar. qui disp. 10. scđt. 3. ad 2. *Sententia* & 4. quæstionem tria respondet. *Primum* est: anima *Dolorum.*

Christi vel humanitas nec meruit nec mereri potuit prædestinationem seu electionem suam ad hypostaticam vnuionem. *Secundum* est: Anima Christi vel humanitas non meruit suam vnuionem seu assumptionem; quod tamen non est omnino certum secundum fidem. *Tertium:* etiam de potentiis absolutis fieri non potuit ut humanitas per opera præcedentia mereretur suam Incarnationem: ad primum autem & tertium respondet in eadem disp. scđt. 4. tribus dictis: *Primum* est: Probabilis est multorum opinio dicētum implicare contradictionem Christum meruisse Incarnationem. *Secundum* est: Valde probabile est Christum potuisse mereri Incarnationem. *Tertium* de facto sine illo dubio dicendum est, Christum dominum non meruisse Incarnationem suam. Ad reliqua tria respōdet in eadem scđt. quinq; dictis. *Primum* est: quāvis fortasse non implicit contradictionem gratiā vnuionis solum prout intelligitur coexistere vni instanti gratis dari, & vt perseverans & durās esse præmium meritorū; tamē id nec videtur consentaneum naturæ eius, cū de se perpetua sit, nec modo cōmunicationis diuinæ gratiae, cuius dona sunt sine penitentia; in fine tamē sectionis ait partē affirmantem sibi videri probabilem. *Secundū* non oportet ponere meritū vnuionis, quo ad illius quasi extētionem; sed paulo inferius cōtraria adh̄eret opinioni. *Tertium:* dici potest, Christum meruisse resurrectionē suā, atque adeo vnuionem animæ ad corpus, non tamē propterea necesse est, vt meruerit aliquam vnuionem humanitatis ad Verbum; quia hæc in re ipsa non fuit dissoluta, sed mansit in anima & corpore, quæ licet inter se fuerint separata per mortem; non tamen à Verbo; quæ respōtio (inquit) vera est, si nihil addit vnuio totius humanitatis ad Verbum, præter vnuionem animæ & corporis inter se, si autē aliquid addit, illud sine dubio fuit Christo restitutū propter merita eius; quia non est maior ratio de resurrectione ipsa, quam de hac vnuione, si aliquid addit: *Ultimo* ait Christū etiam meruisse, vt hæc vnuio hypostatica non quidem multiplicaretur, sed vt eadem quasi iterum atq; iterum in rerum natura poneretur per mysterium Eucharistiae.

Secunda sententia est Vasq. disp. 21. Vbi quanto posito respōdens t. 6. ait: Per vnuionē hypostaticā talēm fuisse gratiā factā humanitati Christi, vt simul tēpore incipiēs cū ipsa humanitate non potuerit cadere sub nullū meritū: in octavo vero capitulo ad alia posteriora quæsita respondens ait, humanitatē meruisse perpetuitatē vnuionis, & resurrectionē ipsius humanitatis iterū reuniēde cū Verbo diuino secundū se totā & non solū secundū partes & oēs circumstantias, nō solū consequētes sed etiā antecedentes tempore & concomitantes Incarnationem, quæ per se requisitæ non erāt ad ipsam, fuisse tamen peculiare beneficium, sub meritu humanitatis cecidisse nō solum quatenus habuerūt rationem beneficij respectu aliorum, sed etiam respectu ipsius humanitatis.

Tertia sententia est Thomistarum qui primū & secundū quæsito cū D. Tho. & cōmuni Theologorū sententia respōdent, neque Christum neque

R.

que

que eius humanitatem meruisse vniōnem diuinā Verbi cum ipsa humanitate; ad tertium verō dicunt Christum per absolutam etiam Dei potētiam non potuisse dictam vniōnem seu Incarnationem mereri; ita Cai. & Med. super hoc articulo, Astur. q. sua 5. concl. 2. & Aluar. disp. 16. Ad quartum respondet primō: per absolutam Dei potentiam fieri potuisse vt humanitas Christi & eius anima mereretur Christi Incarnationem, quantum ad eius substantiam: ita Cai. Astur. & Aluar. locis suprā notatis. Sed hi duo posteriores in uno conueniunt & in altero differunt. Affirmant enim ambo: Si humanitas prius tempore fuisset in supposito sibi proprio & connaturali, potuisse Incarnationē mereri per opera ex gratia & charitate procedentia, accedente etiā speciali Dei promissione & ordine, per quam illa opera referentur ad Incarnationem tanquam ad præmium. Differunt autem; quia Caietanus admittit naturam humanam prius natura & tempore, quam assumetur à Verbo potuisse per Dei potentiam absolutam habere propriam existentiam & operationem ex gratia procedentē, quam mereretur vniōnem. Sed Astur. affirms in probatione sua tertie conclusionis duobus alijs modis potuisse Christi humanitatem mereri suam vniōnem cum Verbo. Primus est si supponamus veram esse sententiam, que multis Theologis visi est probabilis, videlicet Christi humanitatem, quatenus per propriam exitit existentiam prius natura, quam assumetur ad personalitatem Verbi habuisse actionem ex gratia & charitate procedentem, qua suam cum Verbo hypostaticam vniōnem mereretur. Hunc itaq; modū affirms Astur. esse possibilem. Secundus modus est, si per absolutam Dei potentiam prius natura vel tempore humanitas assumpta fuisset ad existentiam Verbi diuinam, quam ad eius substantiam: tunc enim (inquit) facile intelligeremus Christi animam seu totam eius humanitatem per operationes ex gratia habituali, & ex diuina procedentes existentia mereri hypostaticam vniōnem Verbi cum humanitate; quem dicens modum sequitur Rada in sua 3. p. Contr. 12. a. 3. dub. 1. Aluar. autem disp. 16. negat simpliciter vtrumq; dictum: ait enim supposito, quod humanitas non fuerit producta prius tempore, quam vniōretur Verbo sicut de facto contingit docet fides Catholica non potuisse humanitatem per opera præcedentia in priori natura vel subsequentiā Incarnationē mereri suam cum Verbo vniōnem hypostaticam. Ad sextum quæstū respondet Astur. concl. 4. Christum dominum neque meruisse neque mereri potuisse lue Incarnationis circumstantias, V. g. téporis loci quod ex tali matre nasceretur &c. Ad septimum respondet conclus. 5. Christum neque meruisse neque mereri potuisse, si propriè de merito fiat sermo, ipsam suā Incarnationis continuationem; sed interius addit, potuisse Christum mereri Incarnationis continuationem, sed meritus illud (inquit) esse al extrinseco ex sola Dei acceptatione & promissione; non verò vim meritoriam ex principio intrinseco, videlicet ex gratia vniōnis participaret. Ad ultimum respondet ne-gatique, pag. 472.

Quesitio 1. De singulis ferè propolite Contr. partibus distincte per capita agendum est; quia singulæ propriae opinionis prias habent difficultates. Est igitur.

rubri offen-
sione
fidei tenet
esse Christum

PRIMA QVAESTIO; Num Christus meruerit
cetera Incarnationem? idest vniōnem suā humanitatis
hypostaticam cum Verbo diuino, cui connexa
est Secunda quærens; an humanitatē eandem r-

A vniōnem sibi meruerit? Hec quæstio est contra Pho-tinum hæreticum afferentem Christū fuisse pu-manitatem Incarnatio-nē condignē nō meruisse per opera præcedentia. Deinde pro-basur etiam nullo alio modo cum meruisse.

B Et quamvis summa confensione Patres & Schola-stici doceant, Christum aut eius humanita-tē vniōnem hypostaticam ipsius humanitatis cū Verbo nō meruisse merito cōdigni aut merito cōgrui; dissentiūt tamē in assignādo gradū certi-tudinis huic catholicae veritati. Nam MED. pro-pensa sua prima conclusio afferente Christū non meruisse vniōnem hypostaticam ait, cōclu-sionem hanc sibi videri certam secundū fidē; ad cuius probationē adducit multa diuinæ scri-pturæ & D. August. testimonia; quæ VASQ; & post cum SVAR. ait non satis probare cōclu-sionem esse de fide, nec ipsi meliora producunt: af-firmat tamen Vasq. disp. 21. cap. 1. oppositam cō-clusionem esse errorem in fide, si fermo sit de meritis filius liberi arbitrij. ASTVR. autem ait oppositum quidem dictæ conclusionis esse peri-culosum & non satis tutum in fide, sed non esse exp̄ssum errorem loquendo de merito per o-pera, quæ Christus post Incarnationem fuit o-peratus; quamvis (inquit) testimonia, quibus illa conclusio probatur, vt plurimum probent efficaciter, quod non præcesserint aliqua merita in Christo, aut in eius humanitate, quibus suā mereretur Incarnationem.

ALVAR. duo dicit: Primum est si loquamur de merito condigni, certissimum est humanita-tem Christi non meruisse per bona opera etiam ordine naturæ duntaxat antecedentia vniōnem hypostaticam, & opposita sententia est periculosa in fide & valde proxima errori. Secundum est etiā de congruo non meruit humanitas Christi vniōnem cum Verbo, quæ conclusio (inquit) non est ita certa, sicut præcedens; est tamen val-de conformis sacris litteris, & opposita est im-probabilis & sacris scripturis parum conser-vata.

M I H I verò tria videntur dicēda: PRIMUM Es t: si fermo sit de merito simpliciter siue de merito condigni, concl. negante Christum suā hypostati-cam vniōnem per opera præcedentia meruisse, esse fi-dei dogma certissimum. quod argumento, iudicio meo, conuincente sic probatur: Ecclesia in pluri-bus generalibus Conciliis & presertim Niceno Conitan. primo & Ephel. quæ notat Porrecta, hæresim Photini damnavit afferentem, Christum ante parum hominem fuisse & postea per meritū bonæ vitæ obtinuisse, vt esset filius Dei. At eadem hæresis in substantia est afferere Christū aut eius humanitatem prius natura, quam vniōretur Verbo personaliter, hanc sibi vniōnem con-digne meruisse; ergo prædicta conclusio oppo-situm huic errori pronuncians est de fide. Minor probatur: Quoniam hæresis Photini in hoc præcipue posita fuit, quod creditit Christum non ex vi lue conceptionis & nativitatis supernatu-ralis fuisse filium Dei, sed ex proprijs meritiis di-unitatim siue Dei filiationem sibi comparasse; at hoc idem affereret, qui diceret Christum aut eius humanitatem priusquam Verbo personaliter vniōretur, vniōnem illam hypostaticam meruisse; ergo. Probatur hęc minor; quia nec differe-tia prioritatis téporis & instatū naturæ, nec dif-ferētia humanitatis terminatæ propria persona-litate, aut sine propria personalitate simpli-citer

citer existentis, antequam Verbo personaliter vniatur, vllā in re præsenti facit in maius, aut in minus erroris varietatem; cum non minus hic, quam hæresis prædicta neget Christum ex vi supernaturalis suæ conceptionis esse filium Dei, & assertat illum per merita propria fibi filiationem hanc acquisiuisse. Et confirmatur primum: quia humanitas existens singulariter in rerum natura secundum multorum opinionem est verè suppositum, & Aristot. in 7 Metaph. eam à supposito non distinxit, & secundum veritatem aequiparatur supposito: Quod autem actu propria personalitate terminetur aut non terminetur, hoc impertinens est & mère per accidens in re præsenti: nam siue meritum vnionis tribuatur humanitatí simpliciter existenti, siue illi tribuatur propria personalitate terminatae, idem in utraq; assertione clauditur error, videlicet Christum non ex vi sua supernaturalis conceptionis sed ex vi proprietorum meritorum esse filium Dei. Secundum confirmatur: quoniam vterque dicendi modus aequè repugnat gratiae vnionis, que omnium gratiarum est maxima: nam vt ait Apostolus Rom. 11. *Sicut gratia, iam non ex operibus, alioquin gratia non est gratia.* Tertiū confirmatur: quia gratia, idèo non cadit sub merito; quia est principium omnis boni operis, vt ait S. D. in 1.2 q. 114. a. 5. at gratia vnionis, non solum principium est omnis boni operis, sed etiam ipsius gratiae habitualis, iuxta illud Ioan. 1. *Vidimus gloriam eius, quasi vniuersitatem à Patre plenum gratia, & veritatis, & Luc.* 1. *Quod enim certè nascetur sanctum, vocabitur filius Dei.* Quod etiam explicat. S. D. in art. sequenti, & latius quest. 7. artic. 13. & ibidem exppositores. Secundo probatur primum illud dictum ex communi Theologorum consensu dicentium, Christum suam Incarnationem non meruisse. Tertiū probatur ex omnibus illis diuinæ scripturæ testimonijs, in quibus sacrosanctum Incarnationis mysterium specialissimam Dei gratiæ & bencvolentia tribuitur. Quod cum proprietate fieri minimè potuisse, si Christus hypostaticam vniōnem Verbi cum humanitate merito condigni per opera præcedentia meruisse. Loca præcipua sunt. Io. 3. *Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum vniigenitum daret.* Luc. 1. *Per viscera misericordie Dei nostri, in quibus visitauit nos oriens ex alto.* Ad Tit. 2. *Apparuit gratia Dei Saluatoris nostri.* Et cap. 3. *Apparuit humanitas, & benignitas Saluatoris nostri.* Ad Rom. 5. Mysterium Incarnationis appellatur gratia. *Sicut enim (inquit) vnius delicto multi mortui sunt, multi magis gratia Dei, & donum in gratia vnius hominis Iesu Christi in plures abundauit.* & Io. 1. *De plenitudine eius omnes accepimus.* Notandum est autem in his duobus vltimis locis Mysterium Incarnationis gratiam & donum simpliciter nuncupari: atque adeò, non solum respectu nostri, sed etiam respectu Christi & eius humanitatis. Quare prob. ex D. August. multis in locis, quæ refert Med. super hoc a. & Astur. de gratia Christi. q. 5. conclus. 1. pag. 454. que perperam interpretatur Suar. vt optimè probat Altar. diff. 15. concl. 1. Alia D. August. loca refert Vafq. diff. 21. cap. 1. Quinque prob. illud dictum optimis argumentis. Primum est: Ante vniōnem natura humana cum persona Verbi, Christus non est neque esse potest; ergo neque meruit neque mereri potuit vniōnem humanitatis cum Verbo. Antecedens probatur ex supradictis in articulo 4. vbi declarauimus Christi nomine significari compositum ex humanitate & persona Verbi. Sed quia fortasse dici posset, Christum non secundum se totum sed ratione solius humanitatis priusquam

A vniretur Verbo eandem vniōnem meruisse. Contra hoc sit secundum argumentum: Nulla natura rationalis aut intellectualis potest mereri, nisi prius existat; sed humana Christi natura non prius fuit existens, quare vniretur Verbo personaliter; ergo non potuit vniōnem hanc cum Verbo mereri. Maior probatur: quoniam in qualibet re operari præsupponit esse, nec oppositum est intelligibile. Minor vero probatur primū: quoniam existentia posterior est substantia; quia per hanc sit ipsa natura capax existentiae, vt ostendimus in 1. p. quest. 50. art. 2. Contr. 3. ergo prius humanitas subsistit, quare existat; non subsistit autem, nisi substantia Verbi, qua illi conuenit per vniōnem in esse personali; ergo non prius humanitas fuit existens, quare vniretur Verbo personaliter. Tertium Argumentum est: Gratia habitualis est principium omnis meriti ex condigno; sed gratia habitualis in humana Christi natura non antecedit sed sequitur eius vniōnem hypostaticam cum increati Verbi persona; ergo non meruit Christus aut eius humanitas ex condigno vniōnem ipsius humanitatis personalem cum Verbo, antequam hæc vniō fieret. Quartum argum. est: Principium quo humanitas Christi in illo priori natura posset mereri, datum est illi intuitu vniōnis & ex ea deriuatur; ergo non potest cadere sub merito illius, nec esse principium meriti illius: Consequentia patet: Antecedens probatur: quia gratia vel auxilia, ex quibus deberet meritum illud procedere, sunt ea, quæ data sunt Christo, non titulus adoptionis sed titulus vniōnis hypostaticæ & filiationis naturalis; ergo supponebant illam & non potuerunt esse principium merendi illam. Ultimum argum. est: Omnis operatio humanitatis Christi elicita in eo instanti, in quo est vnta Verbo, est infinita dignitatis; ergo supponit vniōnem & non meretur illam. Antecedens probatur: quia conceptio qua Beata Virgo concepit Christum in eodem instanti fuit completa per assumptionem humanitatis à Verbo, & fuit conceptio Dei; igitur omnis actio elicita in eo instanti ab humanitate est operatio Verbi; ac per consequens infinita dignitatis: Conseq. verò probatur: quia præmium subsequitur & non supponitur ad meritum. Alias probationes lege, si placet, apud exppositores, ex quibus Vafq. diff. 21. cap. 5. quasdam Suar. probationes, vt inefficaces nititur confutare; sed non vacat nunc de carum ponderare disputatione.

E SECUNDО DICO Christum aut eius humanitatem non meruisse de congruo vniōne hypostaticam ipsius humanitatis cum Verbo prius natura, quia illam habet. Probatur hoc dictum eisdem argumentis quibus præcedens: Et confirmatur: quia vniō humanitatis cum Verbo fuit maxima gratia & summum opus misericordiæ & prima radix omnis gratiae habitualis & omnium meritorum; ergo maximè gratis fuit à Deo humana Christi natura concessa; igitur nullum in humanitate Christi præcessit meritum congrui ficut nec digni. Antecedens patet ex sacris litteris supra notatis. Prima consequentia sequitur evidenter ex ipsa ratione gratiae addita illa regula topica; *Sicut simpliciter ad simpliciter, ita magis ad magis & maximè ad maximè;* Constat autem de ratione gratiae esse, vt gratis detur, id est absque merito; igitur maxima gratia nullum omnino meritum patietur.

TERTIO DICO, Christum per opera sequentia mysterium incarnationis non meruisse ipsam incarnationem seu hypostaticam vniōem humanitatis cum Verbo. Probatur hoc dictum argumentis secundo, tertio & quarto. Quibus probatum est primum dictum, & eo etiam argumento, quo probatum est secundum dictum; & amplius confirmabit ex notandis in sequenti parte Controversiae.

QVAESTIO TERTIA. An Christus per Dei potentiam absolutam mereri potuerit vniōem humanitatis personalem cum Verbo?

Quæstio 3. Pro quæstionis huius resolutione considerandum est primò, dubitationem non esse de meritis ex præmio ordine temporis aut naturæ mysterium incarnationis precedentibus; quia Christus per ipsam vniōem hypostaticam humanitatis cum Verbo constitutus; ac proinde Christus necessariò posterior est Incarnatione; atque ideo nulla potuerunt esse in Christo merita tempore & natura mysterium incarnationis præcedentia. Difficultas igitur tantum est de meritis incarnationis subsequentibus. Per hæc arbitratur Suar. potuisse Christum secundum absolutam Dei potentiam vniōem sibi intrinsecum humanitatis cum Verbo mereri, cuius oppositum hic satis aperte docet Sanctus Thom. quem omniseius sequuntur discipuli.

Secundò notandum est, idem secundum eandem rationem non posse esse causam & effectum respectu eiusdem in eodem genere causæ; cum igitur meritum in communi loquendo sit causa efficiens moralis præmij, & vno Verbi cum humanitate sit causa efficiens meritorum Christi, non solum Physica sed etiam moralis; quia valorem illis tribuit infinitum, impossibile est eandem vniōem esse primum meritorū Christi. Ex quo sequitur latum esse discrimen inter gratiam Sanctorum Patrum veteris testamenti & gratiam vniōnis comparatione meritorum Christi; quia gratiam Sancti Patres habuerunt ex meritis Christi, veluti ex causa finali præconcepta & volita, antequam esset in re; at gratiam vniōnis non potuit habere Christus ex proprijs meritis, nisi tanquam ex causis eius moraliter efficientibus. Secundò sequitur, exemplum quod assert Suar. de Rege, qui tribuit equum & arma militi in stipendium futuri laboris & militiae, & quasi præmium meritorum eodem equo & armis futurorum, non esse simile; quoniam ut ait S. D. in 1. 2. q. 114. a. 5. ad 3. & scitè nota Aluar. meritum militis seu bonus vsus armorum, & equi non est ab equo & armis, vt causis efficientibus, sed à virtute prudentia & arte militis, cuius illa, scilicet equus & arma sunt instrumenta: at vniōnis gratia principium est primum efficiens Phys. & morale omnis meriti Salvatoris nostri Iesu Christi; & ideo non potest ex eodem merito, veluti ex causa moraliter efficiente dependere.

Tertiò: recolendum est illud axioma à Theologis omnibus approbatum, & ex diuinis litteris acceptum, videlicet principium meriti non cadere sub meritum, cuius vera intelligentia est, nec actu neque potentia principium meriti cadere sub meritum. Et probatur primò, quia principium meriti proximum gratia est habitualis; quam ex operibus siue meritis non posse dependere docet Apost. Rom. 3. 4. & 11. vbi ait: Si autem gratia, iam non ex operibus, alioquin gratia iam non est gratia: & sermo est de operibus non solum præconceptibus sed etiam subsequentibus ipsam gratiam: vt optimè probat Valsq. cap. 6. & prima parte,

A dñsi. 91. c. 6. ex quo sequitur eidēter multò magis impossibile esse gratiam vniōis cadere sub meritu; quoniam hæc est maxima gratia, & prima radix est omnis gratiae habitualis tam Christi, quam eorum hominum, qui viua sunt Christi membra, &c. Secundo probatur idem principiū; quia bonitas meriti non debet ex præmio derivari, sed illi præsupponi, & qui meretur, debet eam Deo bonitatē afterre, vt eius intuitu aliquid ei tribuat. Si autem principium meriti, quod tribuit ei valorem, esset ipsum præmium, totius meriti valor esset à præmiante vt sic, & qui meretur nihil suum afferret pro præmio.

B Ex his sequitur Christum Dominum, nec per Dei potentiam absolutam mereri potuisse per opera subsequentia sue humanitatis vniōem cum Verbo personalem. Quod his etiam optimis argumentis probatur primo: Quia meritum nō se habet ad præmium, vt finis ad medium, qui potest præcedere medium, sed vt via ad terminum, vt causa efficiens ad effectum, vt dispositio ad formam: at via, causa efficiens & dispositio præcedunt terminum, effectum & introductiōnem formæ, & oppositum implicat: ergo. Maior quoad causam efficientem probatur à D. Th. de ver. qu. 29. ar. 6. quia meritum est causa præmij. Hæc enim causalis est vera: ideo miles præmiatur quia meretur: & non est causa finalis nā modo præmium est causa meriti; nec formalis, quia meritum potest esse sine præmio; nec materialis, quia licet meritum sit dispositio ad præmium; non est tamen dispositio naturalis sed moralis, quæ pertinet ad genus causæ efficientis; igitur meritum est causa efficiens præmij. Secundo probatur idem: Quoniam implicat per opera subsequentia mereri primam gratiam; ergo. Antecedens probatur; quia totus corum operum valor esset à gratia quæ est principium meriti, & ita qui meretur nihil afferret quod esset suum, sed totum esset præmiantis. Sed idem continget si Christus Dominus per opera subsequentia sue humanitatis vniōem cum Verbo meretur; ergo. Confirmatur; quia nullus per opera subsequentia potest mereri suum esse, siā creationem vel quod sit homo, quoniam hæc supponunt ad meritum: ergo neq; Christus potuit mereri suam Incarnationem, per quam factus fuit homo, quod in illo supponitur ad meritum. Tertiò probatur idem: quia nullus potest mereri quod iam habet, vt ostendimus in 1. p. q. 62. a. 4. ergo, &c. Sed ait Suar. Incarnationem vt prædestinatam, esse principium meritorum, & eandem ^{Suar. resp.} vt in re exhibitam esse præmium eorum, & ita non esse idem secundum eandem rationem principium & præmium meritorum. Sed contra est confitit, primum; quod implicat, principium meritorum Christi esse Incarnationem vt prædestinatam & præuisam & non vt existentem; quia de ratione causæ efficientis physicæ vel moralis est, vt existat antequam operetur: quia operari supponit esse; ergo Incarnatione vt præuila & vt non existens non potest esse principium meritorū Christi; quia est principium physicum eliciens illam & morale tribuens eis valorem, cuius existentia supponitur ad operationem. Confirmatur; nam gratia præuisa in Petro non tribuit ratione meritorij suo operi ergo neq; hic &c. Secundo. Nā proportionabiliter debemus procedere de Incarnatione & meritis; nā merita vt præsentia necessario supponunt Incarnationem, vt præsentē ex parte principij; quia ex se sunt infiniti valoris, quæ habere nōqueūt sine Incarnatione; & eadem ratione eadē merita, vt præuisa supponit Incarnationem.

nationem, vt preuisam; ergo merita Christi quo-
cunque modo considerata supponunt, vt principia
pium eorum Incarnationem proportionabiliter
sumptam vt suum principium. *Vtiusq; Nihil*
Potest dari propter præmium, vel meritum fu-
turum, nisi ipsum meritum exhibuit in re ha-
beat valorem distinctum & non causatum à præ-
mio, alioquin datur omnino gratis, cum me-
rens soluat id, quod prouenit à præmio, quod to-
tum habet à præmiante, sed merita Christi futu-
ra, propter quæ dicitur dari Incarnatio; quando
exhibitentur in re; totum suum valorem habent
ab Incarnatione & consequentibus illam; ergo.

QVÆSTIO QVARTA. An humanitas Chri-
sti per Dei potentiam absolutam mereri potuerit vnio-
nem suam cum Verbo personalem?

Quæstio 4. Quæstio hæc multiplex est: potest enim pri-
mo esse de merito humanitatis per opera ex eius
naturali facultate procedentia. Secundo potest
esse de merito per opera ex gratia habituali, aut
supernaturali Dei auxilio procedentia. Tertio
potest esse de merito congrui, & quartus de merito
condigni, quod est duplex; alterum de toto
rigore iustitiae: alterum vero iustitiam habens,
sed minime rigorosam. Postremus de quoconque
generi meriti sit quæstio, duplex adhuc eius est
membrum: alterum de merito vniōnem tempore
præcedēte; alterum de merito quod sit vniōne
prius natura tantum.

Perabolū- Si quæstio sit de merito humanitatis per o-
pera ex eius naturali virtute procedentia, certum
sā fieri po-
est in doctrina D. Tho. naturam humanam non
vñsc, vt
potuisse per ea mereri vniōnem suam cum Ver-
bo personalem: Quoniam, vt ait S.D. in 1.2. q.11.4.
a.5. prima gratia, ideo non potest cadere sub me-
ritum personæ illam non habentis; quia excedit
proportionem naturæ: at gratia vniōnis hypo-
statische multo magis excedit proportionem na-
ture, quam gratia habitualis, ergo non potest ca-
dere sub merito humanitatis: & sermo est de
merito tam congrui quam condigni, vt in fine
riua, & dicti articuli, notat Conf. ex Cap. m. 4. dist. 14. Si
vniōne te-
vero quæstio sit de merito humanitatis per ope-
ra, vel
natura pre-
cedentia i-
Plan vniō-
nē cū Verbo
personalem
unteretur.
Primo namq; possibile fuit singularem illam hu-
manitatem prius tempore, quam assumeretur à
Verbo, propria & naturali sua personalitate ter-
minari, & per gratiam illi diuinitus infusam vniō-
nem sibi cum Verbo hypostaticam prome-
teri, si Deus suæ voluntatis decreto & promisio-
ne operibus humanitatis sic personate vniōnem
cum Verbo personalem veluti præmium con-
stituisset dimisla propria illa personalitate con-
sequendū, & de hoc nulla præfertim inter Thomistis est Controversia. Secundus probable est
fieri potuisse, vt humanitas prius tempore quam
Verbi personalitate terminaretur, propriam ha-
beret existentiam absque illa personalitate pro-
pria vel aliena, & illi gratia & charitas diuinus
infunderetur, qua sibi vniōnem cum Verbo per-
sonalem diuino præcedente decreto mereretur:
hoc enim esse possibile Caletanus & plures ex
Thomistis videntur admittere, quod etiam ratione consonat: quia subsistentia sua personalitas,
licet secundum ordinem naturæ sit necessaria
conditio, vt operatio procedat ab agente ve-
luti à principio: non tamen est de ratione intrin-
seca principij operatiū: neque videtur esse con-

A ditio simpliciter necessaria, ita vt implicit con-
tradicione esse agens, & propriè vel alienè ca-
rere subsistentię complemento. Tertiū satis pro-
babile videtur, possibile fuisse humanam Chri-
sti naturam prius tempore assumi ad unitatem
existentia Verbi, quā eius personali subsistē-
tia terminaretur; quod fieri posse docet Astur. in
sepe allegata q.5. Concl. 3. quo posito certum est
humanitatem per gratiam à Deo collatam, aut
etiam vniōnem illam consequentem posse alte-
ram personalem, scilicet vniōnem cum Verbo
sibi promererit. Quartus fieri potuit, vt humanitas
Christi prius tempore vel natura, qua vni-
retur Verbo, vnioretur Patri vel Spiritui sancto aut
Deo, secundum eius subsistentiam essentialē
tribus personis communem, & vt opera ab ipsa
humanitate procedentia in illo priori ordina-
rentur ad merendum Incarnationem Verbi, si-
cut etiam opera eiusdem humanitatis vnitæ Ver-
bo potuerunt ordinari ad merendum de condi-
gno eiusdem humanitatis vniōnem cum perso-
na Patris vel Spiritu S. aut cum essentiali subsi-
stentia Dei: Nam actiones humanitatis vnitæ
personæ Verbi tantam habent infinitatem per-
sonalem & moralē in ratione meriti, quantam
habet Incarnatio in ratione præmij. Si autem co-
gitetur humanitas vt tribus prioribus modis
vniōni præexistens, haud dubium est, si tempo-
ris duratione præexistat, posse per actus ex gratia

C & charitate procedentes, accidente diuinæ vo-
luntatis decreto & ordinatione, non solum ex
congruo sed etiam ex condigno vniōnem cum
Verbo personalem promererit. Nec obstat quod
supra diximus, nimirum vniōnē hæc esse summā
gratiā, & esse principium omnis gratiæ & om-
nis meriti: id enim verum est secundum ordinē
præsentem diuinæ prouidentiæ supernaturalis,
secundum quem omnium hominum gratia habi-
tualis ex hypostatica vniōne veluti ex primo
fonte deriuatur: in prædictis autem casibus aliis
esset ordo; nam gratia humanitatis tunc ex gratiā
vniōnis minime dependeret in genere causæ
efficientis physicæ vel moralis, sed in genere
tantum causæ finalis; quæ dependentia meriti
de condigno in ordine ad vniōnem ex illa gratiā
dependente non repugnat.

D SED querit Asturicensis: an meritum huma-
nitatis in tertio casu, quo scilicet prius tempo-
re diuinæ coniungeretur existentia quā personalitatī,
perfectam & exactam haberet iustitiae
rationem. Cui quæstio respondet idem author ne-
gando, cuius ratio est: quia Verbi existentia
humanitati communicata parum aut nihil con-
ferret ad illius meriti valorem; atque adeo to-
tus aut ferè totus meritorius valor ad habitua-
lem gratiam humanitati collatam esset referen-
dus, ac proinde non esset meritum omnino per-
fectum & rigorosum. Deinde ad infinitum mer-
iti valorem necesse est, vt is qui meretur sit
Deus & homo, adeo vt natura humana & diu-
na persona simul constituant vnum merentem:
tunc autem non esset Deus & homo, cui merita
conueniret, sed natura tantum humana mereretur
vt quod existentia verò concurreret vt me-
ra conditio: quo sit vt nulla humanitatis sic vni-
tē merita sufficerent ad perfectè & rigorosè mer-
endum similem alterius creatæ naturæ vniō-
nem cum existentia Patris aut Spiritus san-
cti, vt ibidem etiam concludit Asturicen-
sis.

E Sed vt liberè dicam quod sentio, impossibilem ar-
bitror esse vniōnē hanc cum sola existentia Ver-
bi, sicut nec fieri potest cū existentia tribus per-
sonis.

¶ e vniō nō sēni sūmū. Prīmō: quia nō sūnt tress, sed *pōfīc.* vna tantū diuinārū pēsonārū existētia, quā nō est relatiua sed absoluā, vt ostendimus *in 1. p. q. 28. a. 2. in exp. textus ex D. Th. in 1. dīst. 63. q. 1. a. 1. ad 1.* Secundō: quia ex sua propria ratione formalē est vltimā rei actualitas: sicut autem repugnat existētia diuinā: quia purissimus actus est, esse formam alicuius in genere rerum; ita repugnat existētia diuinā: quia pura actualitas est, esse vltimā rei creatā actualitatem immediate. Et cōfirmatur: quoniam, vt ait S. D. 1. p. q. 8. a. 1. *Eſe* est illud, quod est magis intimum, & quod profundius omnibus inest, cum sit formale respectu omnīū, quae in re sunt: Ex quo principio probat idem S. D. in primo, cont. gent. c. 26. quod Deus nō est esse formale omnium: sequetur enim (inquit) illum non esse super omnia, sed intra omnia; immo aliquid omniū. Tertio probatur idem, videlicet impossibile esse prædictam vniōnem Dei, vel diuinā pēsonā cum humana natura secundūm solam existētiam, & immediate: Quoniam, vt ostendimus *in 1. p. q. 3. a. 4. Contro. 1.* existētia est illa, qua formaliter esistens est ens realē simpliciter in rerum natura: igitur existētia est aliquid rei valde intimum; cum sit ratio formalis constitutiva rei in esse reali simpliciter dicto: hoc autem veluti magna imperfectio diuinitati repugnat; igitur impossibile est Dei, aut diuinā pēsonā existētia cuicunque natura creatā immediate copulari, vt eius esse formale, quo sit existens in rerum natura.

Denique non placet, quod ait idem Author, nimirum meritum humanitatis sic vnitā nō fore de condigno: Nam quando meritum procedit ab operante dignitatis simpliciter infinita seipsum ei à quo meretur subiecte; non solū est meritum condigni, sed etiam est de toto rigore iustitiae: at humanitas sic vnta dignitatem habet simpliciter infinitam ab existētia diuina sibi communicatam; ergo mereretur infinitē & de toto rigore iustitiae.

Nunc de merito ordine tātūm naturā hypostaticā vniōnem præcedente dicendum est. Num scilicet per absolutam Dei potentiam inesse poterit humanitati Christi. Dico itaque primō: Si Christi humanitas propriam habuisset existētiam, aut prius natura assumptā suislet ad existētiā, quam ad subsistentiam Verbi, potuisse per gratiam à Deo acceptam vniōnem sibi mereri cum eodem Verbo personale. Probatur; quia natura cum sola existētia per Dei gratiam potest operari opera meritoria, vt ante diximus: at prioritas instanti naturā sufficit ad verā & propriam meriti rationem in ordine ad aliquid tanquam præmīum, quod natura posterius est; ergo. Minor probatur; quoniam in uno temporis instanti plura possunt eidem advenire, quae sint ad inuicem ordinata secundūm diuersā instantiā naturā, vt patet in igne de nouo genito, cui in eodem instanti aduenient ordinatē, quantitas, siccitas, leuitas, lux & calor: constat autem operationes intellectus & voluntatis in uno temporis instanti posse produci, & S. Th. quodlib. 8. a. 9. & in 2. dīst. 5. q. 7. a. 2. & in Sent. ad Anib. eadem distinctione, q. & a. docet non esse necessariū meritum præcedere præmīum tempore, sed natura tantū, quod etiam nos cum Cai. aduersus recentiores defendimus in p. p. q. 63. a. 6. Contr. vniō. §. Iam vērō superest.

Secundō dico: Si Christi humanitas non habuit existētiam prius natura quā assumeretur à Verbo, impossibile fuit eam sibi vniōnem cum

A Verbo personale prius natura mereri, quā vniōre. Probatur; quoniam ad operandū necessaria simpliciter est existētia ipsius operantis; alioquin essentiā rerum agere multa potuissent ab ēterno, quod fatuum & ridiculū est cogitare.

QVAESTIO QVINTA. An Christus meruerit, aut mereri potuerit vniōnis hypostaticā continuationem, & perpetuitatem.

Questiōnisi huius resolutio quoad vtrāmq; partem ex præcedentium fundamētis & definiōtione colligitur, præsētūm vērō ex communi supra posito Theologorum axiōmātē līc argūndo: Principium alīcuius meriti non potest esse præmīum eiusdem meriti: sed grātia vniōnis & eius continuatio est per se principium primum & radicale omnium meritorū Christi; ergo continuatio non potest esse eorum præmīum. Maior pater ex prædictis. Minor quo ad eius primā partē est D. Th. locis *supra notatis*: quo ad secundām vērō, scilicet grātia continuationē probatur: quia continuatio principij merendi non ponit in numerū cum substantia ipsius principij, sed tanquam vnum cum ipso computatur, sicut etiam conseruatio rerum non ponit in numerū cum earum creatione: nam vt ait S. D. m. 1. p. q. 104. a. 1. ad 4. conseruatio rerum non est per aliquam nouam actionem sed per continuationē actionis, quae dat esse, sicut etiam conseruatio suminis in aere est per continuationē influxum à Sole; Quemadmodum igitur vna & eadem actio secundū rē est creatio & conseruatio rei create, ita productio substancialis principij meritorū scilicet vniōnis hypostaticā, & eius continuatio vna & eadem actio realiter est; ac proindē sicut conseruatio creaturā passiū sumpta idem est realiter, quod ipsa creatura cum ordine ad Deum conseruantem, ita vniōnis continuatio idem est realiter cum ipsa vniōne passiū sumpta, prout ordinem habet ad Deum vniōnem. Sicut igitur vno humanitatis cum Verbo principium est omnium meritorū Christi, sic & eius continuatio; ergo non minus huic, quā illi repugnat esse præmīum cuiuscunq; meriti. Secundō prob. vtraque pars; quia omne Christi meritorū post vniōnem pendet ab ipsa vniōne conseruata; ergo non potest ipsam vniōnis conseruationem mereri: antecedens est per se notum: nam remota conseruatione vniōnis, sicut non esset Christus, ita non esset aut esce posset Christi meritorū. Conseq. patet ex supradictis; quia idem respectu eiusdem secundūm eandem rationem non potest esse causa & effectus in eodem genere causa: hoc autem esset, si Christus sive vniōnis conseruationem mereretur; quia vniōnis conseruatio, non minus quā vno, causa est omnis meriti, non solū physica sed etiam moralis & meritorū causa est moralis efficiens præmīj. Tertiō: Nullus potest sibi mereri grātia continuationē; ergo neque Christus mereri potuit sive hypostaticā vniōnis cum Verbo continuationē. Antecedens probatur; quia mereri grātia continuationē est mereri perseverantiam: at nullus potest perseverantiam mereri, vt probat S. D. m. 1. 2. quāst. 114. art. 9. Conseq. vērō prob. quoniam idem non potest homo iustus continuationē grātia sibi mereri; quia continuatio grātia est ipsa prima grātia, quae primum & radicale merendi principium est, cui repugnat, vt sit ipsius meriti terminus & præmīum: at vno personalis humanitatis cū Verbo nō minus, sed multo magis primum principiū & prima radix

*Quæſtio 5.
Christi me-
ritocou
meritocou
præmeri
potuisse di
vne vniōnis
meritorū
non op-
petitūm.*

D E

prob. vtraque pars; quia omne Christi meritorū post vniōnem pendet ab ipsa vniōne conseruata; ergo non potest ipsam vniōnis conseruationem mereri: antecedens est per se notum: nam remota conseruatione vniōnis, sicut non esset Christus, ita non esset aut esce posset Christi meritorū. Conseq. patet ex supradictis; quia idem respectu eiusdem secundūm eandem rationem non potest esse causa & effectus in eodem genere causa: hoc autem esset, si Christus sive vniōnis conseruationem mereretur; quia vniōnis conseruatio, non minus quā vno, causa est omnis meriti, non solū physica sed etiam moralis efficiens præmīj. Tertiō: Nullus potest sibi mereri grātia continuationē; ergo neque Christus mereri potuit sive hypostaticā vniōnis cum Verbo continuationē. Antecedens probatur; quia mereri grātia continuationē est mereri perseverantiam: at nullus potest perseverantiam mereri, vt probat S. D. m. 1. 2. quāst. 114. art. 9. Conseq. vērō prob. quoniam idem non potest homo iustus continuationē grātia sibi mereri; quia continuatio grātia est ipsa prima grātia, quae primum & radicale merendi principium est, cui repugnat, vt sit ipsius meriti terminus & præmīum: at vno personalis humanitatis cū Verbo nō minus, sed multo magis primum principiū & prima radix

dix

dix est omnium meritorum in Christo, quā prima gratia in homine iusto, igitur Christus nullo modo potuit dicitur vniōis mereri continuationem. Et confirmatur à simili: quia potentia naturalis, puta intellectus & voluntas, quamvis se ipsam possit per suas operationes naturales perficere, adeò ut perfectio sit terminus operationum; non tamen potest sui continuationem in esse seu conseruationem causare: sed hoc munus est primæ causæ, quæ potentiam in esse produxit; ergo similiter primum merendi principiū & radicalis merendi facultas potest quidem propriam sibi mereri perfectionem, puta augmentum gratiæ, sicut etiam Christus plures sua Incarnationis meruit perfectiones, scilicet immortalitatem, gloriam corporis, & sui nominis exaltationem; at continuationem vniōis sive substancialis mereri non potuit ob dictam causam; quia scilicet vniōis cōtinuatio idem est realiter cum ipsa vniōne, nec cum ea, aut cum eius prima productione ponit in numerum.

Quartū prob. idem: quoniam vniō personalis tribuit operibus Christi totum valorem meritorum, quem possunt habere; sed non tribuit illis, vt actū sint meritoria cōtinuationis Incarnationis; ergo id non potest tribuere. Maior est certa; quia tribuit illis valorem infinitum, quo nullus potest esse maior in eodem subiecto. Minorem fatetur Suar. nobis in hac quæst. contrariū: Is enim diff. 4. sett. 4. §. Dices ait Christum Dominum nunquam ordinasse suum meritum ad p̄m̄um infinitum: at continuatio Incarnationis, non est minus infinita, quām ipsa Incarnatio; ergo. Sed probatur illa minor: quoniam alijs gratia vniōis collata Christi humanitati sine meritis solum fuisset pro primo instanti: quod esse falsum ex eo patet, quod illa gratia de se est continua, sicut qualibet gratia Dei est irreuocabilis, vbi non apponitur impedimentum: ibi autem nullum poterat apponi; quia Christus est impeccabilis. Confirmatur; quia alias totum meritum Christi fuisset exhaustum per tale p̄mium, & nihil amplius de condigno meruisset. Probatur hoc; quia continuatio Incarnationis est tantum bonum, quantum est ipsa Incarnatio; & non minus quām ipsum meritum Christi: est enim eius dignitas infinita; ergo si illa redditur in premium meritorum Christi, nihil amplius ex iustitia debetur illis. Ultimū probatur idem: & p̄mitto p̄m̄, quod licet Christus, vt homo fuerit temporis mutationi subiectus, vt ait Aug. lib. 2. de peccatorum meritis & remiss. c. 25. qua ratione S. Lucas recentet eius aetatem per temporum differentias. Si tamen loquamur de vniōne Verbi ad eius humanitatem eo modo, quo facta est, illa non tempore, sed aeternitate vel aeterno mensuratur, vt ostendimus in 1. p. qu. 10. ar. 6. vbi diximus existentiam animæ Christi, qua diuina est & increata, dupliciter posse considerari: vno modo secundūm se, & ita mensurari aeternitate & esse ipsam aeternitatem incretam: alio modo vt est esse humanæ nature & animæ Christi supplens excellenter eius esse naturale: & secundūm hanc rationem diximus esse ipsum aetum. Nam, vt ibi latè probauimus, existentia Christi secundūm hanc rationem tota conuenit & cui diffinitio: quatenus autem hoc esse sic vnitur humanitati, vt eam eleuet ad ordinem diuinum, aeternitas est humanitati communicata. Quod non obscurè significat S. Thom. infra qu. 50. a. 2. dicens, vniōem hanc ex sui natura esse permanentiorem gratia; quam tamen ex Theologis multi docent in suo perfecto statu aeternam esse: quod esse verum in-

A dicat eius operatio connaturalis, scilicet beata vniō, quæ mensuratur aeternitate. Et idem S. D. in 3 diff. 21. qu. 1. art. 1. & in 3. ad Ambaldum ait vniōinem vel adhesionem humanitatis ad Verbum esse immutabilem, sicut adhesione beatorum ad Verbum: sed immutabilitas est ratio aeternitatis, & adhesione beatorum ad Deum est aeterna; ergo etiam hæc vniō. Quod explicat eruditè Cajet. infra qu. 50. art. 2. dicens: *Quoniam ex propria ratione permanentius est esse, quām operari, & esse substantiale, quām accidentale, & esse substantiale diuinum hypostaticè, quām esse accidentale diuinum adoptiuè, tamē permanentius diuinum gratiae donum est vniō personalis carnis ad Verbum Dei, quām gratia adoptionis filiorum Dei.* Dixi, vniōem illam esse immutabilem eo modo, quo facta est: quoniam, vt patebit infra qu. 6. art. 5. facta sicut, vt esset una in actu, & dux in potentia, & vt existente humanitate vniō Verbi cum ipsa secundūm se perfueraret, ea vero non existente maneret cum eius partibus vniō Verbi, cum anima scilicet & corpore separatis, vt in triduo mortis Christi Domini, quod huius vniōis immutabilitatem non tollit aut minuit, cum hoc non ex ipso vniōis natura proueniat, sed ex defectu subiecti: sicut etiam esse animæ rationalis de se est immutabile & quaternum; quia licet aliquando corpori communicetur & aliquando subtrahatur: hoc tamen non evenit ex ipso esse defectu, sed ex defectu corporis, quod est ab intrinsecō corruptibile. secundo p̄mitto ex 1. p. qu. 10. ar. 4. & 5. & qu. 14. ar. 13. aeterna & quaterna habere simul totum suum esse, & in se nullam admittere formalem vniōem vel successionem; sed tantum secundūm extrinsecam coexistentiam temporis.

Quibus p̄missis sic probatur intentum: In aeternis vel quaternis nulla est formalis continuatio; sed Christus non potuit mereri primum instans sua Incarnationis, vt ante diximus; ergo neque eius continuationem vel conseruationem. Prima propositio probatur: Quoniam in aeternis & quaternis solum reperitur unum instans formaliter indivisiibile, licet coexistenter ad tempus quandam habeat continuationem & quasi successionem ac diuisibilitatem; ergo in illis secundūm se non possunt assignari partes formaliter diuisae aut diuisibiles; sed eorum tota duratio unum est instans formaliter indivisiibile. Ex his sequitur, nec per Dei ordinationem & acceptationem opera Christi Domini potuisse mereri continuationem vniōis humanæ naturæ cum Verbo personale; quoniam huius vniōni repugnat ex intrinseca sui ratione esse terminum ac premium meritorum; eo quod ex sui quidditate principium est primum omnium meritorum secundūm duplē modum efficientis, scilicet physicum & moralem. Quare non video, quomodo ab extrinseco per Dei scilicet ordinationem & acceptationem possibile fuerit, opera Christi vniōis illius continuationem promerer. Nam ad ea, quæ contradictionem implecant, Dei potentia non extenditur; constat autem ex ijs, quæ diximus, implicare contradictionem primum principium gratiae esse terminum & premium meriti ex eodem principio procedentis. Quamvis autem negandum non sit, hominem iustum mereri de congruo sua gratia conseruationem; non tamen operibus Christi meritum congrui tribendum est in ordine ad continuationem vniōis hypostaticæ; quia meritum illud congrui, quo iustus homo sua gratia continuationem meretur, non tam ex ipsa gratia, quām ex operatis voluntate dependet; at vis tota meritorum Chri-

sti ex ipsa vnionis gratia, vcluti prima radice necessariò deriuabatur. Iam autem diximus, merita Christi, quæ ex illa vniione procedebant, virtutem ex illa habere minimè potuisse ad ipsius vnionis continuationem promerendam; sicut neque gratia habitualis actionibus hominis iusti vim potest conferre meritoriam, qua continuationem eius siue perseverantiam mercantur.

QVÆSTIO SEXTA. An Christus meruerit, aut mereri potuerit circumstantias Incarnationis?

Quæstio 6.
Christum Dominum circumstantias omnes præcedentes concomitantes & consequentes meruisse, quatenus sunt humanum beneficia, solas vero causas quatenus sunt humanae p[ro]p[ri]e beneficiaria meruisse.

PRIMO, Christum earum omnium effectum meruisse, scilicet hominum, & Angelorum beneficium; meruit n. Christus ut Incarnationis sua circumstantiae in salutem subsequentium hominum, & in gloriam Virginis & Angelorum redundaret. Ex hoc enim, quod per angelum fuit hoc admirabile mysterium Virgini nunciatum, & per Angelos pastorum manifestatum, magnum Angeli gaudium accidentale receperunt.

SECUNDUM certum est: Christum circumstantias omnes Incarnationem consequentes utique modo considerat as meruisse.

Quæstio vero est de præcedentibus & concomitantibus circumstantiis: num eas Christus sibi meruerit aut mereri potuerit? Vsq. enim ad utramque partem affirmatiuè respondet. Sed oppositam sententiam habet Asturicensis in alleg. s[ecundu]m qu. 5. concil. 4. Cuius præcipuum fundamentum confutat Vsq. cuius tamen opinio mihi non probatur: nec ea quibus ipse vtitur argumenta coniunctum. Ad evidentiam igitur proposito difficultatis recolendum est illud sapere repetitum axioma commune, videlicet: *Principium meriti non potest esse terminus sive merces illius meriti, cuius est principium:* cuius rationem superius esse diximus; quia sequetur idem respectu eiusdem & secundum eandem rationem posse esse causam & effectum in eodem genere & modo causæ; igitur nullum, quod verè & actu principium est meriti aut se tenet ex parte principij meriti, quatenus actu principium est meriti, potest sub idem meritum cadere; ita ut sit eius terminus & merces: constat autem circumstantias præcedentes & concomitantes mysterium Incarnationis se tenere ex parte ipsius Incarnationis & vnionis hypothisticae, quatenus principium est omnis meriti; igitur nullius Christi meriti possunt esse merces. *Nec obstat,* q[uod] mysterium Incarnationis potuisset alias, si Deo placuisset, habere circumstantias locorum, personarum, temporum &c. atque adeo circumstantias, quas actualiter habuit, videantur illi conuenire per accidens; *hoc inquam non obstat;* quoniam hoc ipso quod actu circumstantiae sunt primi principij merendi, se tenent ex parte eius, & ad ipsum primum meriti principium pertinent, prout actu constituitur in rerum natura; atque adeo, quatenus principium est, veluti conditio sine fine quibus aut non esset principium hoc i-

A dem numero, aut non hæc eadem numero merita causaret. Quod argumentum, ni fallor, id quod intendimus evidenter ostendit. Et opposita Vsq. fundamenta subuertit. Deinde probatur idem; Quoniam homo, cùm iustificatur aut postquam iustificatus est, sicut non meretur neque mereri potest sibi primam gratiam; ita nec circumstantias temporis, loci, personarum, modi &c. pendent enim istæ non minus quam prima gratia ex diuina liberalitate & misericordia; ergo multò minus Christus quando per gratiam vnionis humanitatis cum persona verbi fuit substantialiter constitutus, meruit aut mereri potuit vnionis circumstantias. Probatur consequentia: quia sicut gratia vnionis humanitatis cum Verbo magis habet rationem gratia & principij meritorij, quam gratia habitualis, ita circumstantiae se tenentes ex parte gratiae vnionis magis habet rationem gratiæ doni, & magis accedunt ad rationem principij meritorij, quam circumstantiae gratiae habitualis; ergo magis eis repugnat ante vel post esse terminum meriti, quam circumstantiae gratiae habitualis.

QVÆSTIO SEPTIMA ET OCTAVA. An **Quæstio 7.** Christus meruerit aut mereri potuerit quasi extensio-
nen vnionis hypothistica ad eas materie partes, quas paulatim per mutationem acquirebat, vel quasi re-
stitutionem eiusdem vnionis factam in resurrectione?

Duo sunt quæsta, quæ singula duas habent **Reponde-**
partes. Ad primum respondeatur, quo ad v-
tramque partem affirmatiuè. Nam & si proba-
biliter dici possit extensionem illam vnionis ad
partes materie fuisse Christo debitam ex vi pri-
mæ vnionis, & ex ea absque alio merito conse-
cutam fuisse; eo quod vno personalis, qua
filius Dei factus est homo integer & perse-
stus, requirebat ut omnes humanæ naturæ
partes vna & eadem Verbi personalitate sub-
sistenter; longè tamen probabilius dici potest,
extensionem illam ex ciu[m] meritis fuisse Christo
debitam, cum maioris sit dignitatis & excellen-
tiae perfectionem aliquam ex meritis sibi com-
parare (quando id congrue fieri potest) quam il-
lam absque meritis ex sola liberalitate donantis
D accipere; neque absurdum est candem extensi-
onem Christo fuisse debitam dupli titulo, scilicet
quasi naturalis sequela ex prima vniione &
titulo meritorum: quibus etiam modis Christo
debita fuit gloria corporis. Hæc enim meritis &
gloriæ animæ, ut ad eam naturaliter consequens,
debebatur.

Ad secundum vero dico Christum Dominum resurrectionem suam, quæ quasi restitutio fuit vnionis, sibi meruisse: huic enim non repugnat esse terminum ac primum meritorum, sed maxi-
mè conuenit excellentiæ Christi. Dux autem Christi resurrectionem fuisse quasi restitu-
tionem vnionis humanæ naturæ cum Verbo; quia
E verè & simpliciter nunquam fuit vno illa hy-
pothistica resoluta: nam partibus humanitatis,
scilicet animæ & corpori semper fuit vnta per-
sona Verbi; sed quia per animæ separationem à
corpo humanitas esse desij: consequenter etiam vno personalis cum ea cessauit, quæ rursum
post triduum humanitate per vniōnem animæ &
corporis reparata, quasi naturali concomitantia
fuit restituta.

PRIMA CONCL. Dicere Christum aut eius hu-
manitatem vniōnem hypothistica ipsius humanitatis deducere,
cum Verbo per opera mysterium Incarnationis præ-
dicta condigne meruisse est error in fide. Hæc patet,,
ex dictis.

SEGUN-

SECUNDA CONCL. Christus aut eius humanitas non meruit de congruo vniōne ipsius humanitatis hypostaticam cum Verbo diuino prius natura, quā illam haberet. Hęc patet ex dictis.

TERTIA CONCL. Christus per opera sequentia mysterium incarnationis non meruit ipsam Incarnationem. Hęc patet ex dictis.

QUARTA CONCL. Christus per Dei potentiam absolutam mereri nō potuit vniōnem humanitatis cum Verbo personali. Hęc patet ex dictis.

QVINTA CONCL. Per absolutam potentiam fieri potuit, vt humanitas temporis duratio p̄eexistet incarnationi, & per opera ex diuina gratia habitudi procedentia, vniōnem sibi cum Verbo personali mereretur. Huius conclusionis sensus, & veritas patet ex dictis.

SEXTA CONCL. Si Christi humanitas prius natura propriam habuisset existentiam cum propria, vel sine propria personalitate, aut prius natura assumpta fuisset ad existentiam, quā ad subsistentiam Verbi, potuisset in priori instanti naturae per gratiam à Deo acceptam vniōnem sibi mereri cum ipso diuino Verbo personali. Hęc patet ex dictis.

SEPTIMA CONCL. Christus nec meruit nec per Dei potentiam absolutam mereri potuit vniōnis hypostaticae continuationem & perpetuitatem.

OCTAVA CONCL. Christus nec meruit nec mereri potuit incarnationis circumstantias.

VLTIMA CONCL. Christus meruit extensionem seu quasi extensio vniōnis hypostatica ad eas materia partes, quas paulatim per nutritionem acquirebat, & restitutionem seu quasi restitutionem vniōnis factam in resurrectione cum humanitate secundum se totam. Hęc conclusio quo ad primam est valde probabilis, vt supra diximus: Quoad secundam verò partem sic probatur: Christus meruit suam resurrectionem; ergo meruit etiam restitutionem seu quasi restitutionem vniōnis factam in resurrectione. Antecedens colligitur ex sacris litteris ad Philipp. 2. Vbi de Christo loquens Apostolus, ait: Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis, propter quod & Deus exaltauit illum & donauit illi nomen &c. Vbi sanctus Doctor exponens illa verba: propter quod & Deus exaltauit illum, ait: scilicet vt de morte resungeret. Item de immortalitate ad immortalitatem, &c. Et infra quest. 53. art. 1. ait: necessarium fuisse Christum resurgere, ad commendationem diuinae iustitiae, ad quam pertinet exaltare illos, qui se propter Deum humiliant secundum illud Luc. 1. Deposit potentes de sede, & exaltant humiles. Et quia Christus propter charitatem & obedientiam Dei se humiliauit usque ad mortem crucis, oportebat vt exaltaretur à Deo usque ad gloriosam resurrectionem. Eandem expositionem verbis Apostoli supra notatis tribuunt Glossa, Beda & Augustinus, Dionys. Carthus, Caietanus & alij communiter. Eandem veritatem docet Hieronymus exponens illud Psal. 44. Dilexisti iustitiam, & odisti iniquitatem, propterea vnxit te Deus Deus tuus oleo latitia p̄at oneribus tuis. ait enim vñctionem illam fuisse oleum resurrectionis, ascensionis & dominationis &c. quo Christus delibutus fuit in præmium bonarum actionum. Quod etiam significat Christus Luc. 24. cum duobus discipulis eunibus in Emmaus, ait: Nonne sic oportuit pati Christū, & resurgere à mortuis, & ita mirare in gloriam suā? Consequens verò probatur; quia nomen resurrectionis Christi complectitur, non solum humanae Christi nature reparationem, sed etiam vniōnis eius hypostaticæ cum verbo restitutioinem: alioquin resurreccio Christi quatenus est

A Deus & homo non esset; est enim Deus homo nō per solam vniōnem corporis & animæ scorsum cum Verbo, sed per vniōnē totius humanitatis, tam secundum partes quā secundum se totam cū ipsa persona Verbi. Cum itaque per resurrectionem reparata fuerit humana Christi natura, & virtus Verbi cum ea personalis, si Christus meruit sue humanitatis reparationem: eadem ratione videtur vniōnis hypostaticæ cum ea restitutioinem mereri posuisse aut etiam actu meruisse.

CONTRA primam & secundā concl. arg. Vasq. *Argumēta.*
diss. 21. ca. 1. Si contra fidem est meritum tam con- *ad solutio-*
dignum quā congruum Christo concedere ad *nes.*
vniōnem, idem etiam cēndum esset de merito *cont. 1. &*
congrui iustorum hominum ad eandem vniōnem *2. conc. ob. 1.*
promerendam: At hoc non admittunt Thom. ergo nec illud ab eis est afferendum. Sequela maioris probatur; quia nulla potest esse maior ratio, vt negent hoc meritū Christo, & concedant illud hominibus iustis; ergo. Probatur assumptū, quia vno hypostatica tam hominibus quā Christo fuit gratia, quæ sine meritis datur; ergo. *Et confir-*

matur: quoniam ex testimonij quæ Medina producit, solum constat hominibus esse gratiam; ac proinde illorum meritum excluditur. *Secundū tā ob. 2.*

meritum congruum, quā condignum cuius intuitu aliiquid datur, in eo, quod datur, tollit verā rationē gratiæ & doni respectu accipientis, si meritū sit ex proprijs viribus; si autem sit meritū ex alia priori gratia, non tollit omnī ratio- nem gratiæ & doni; sed efficit, vt id, quod datur sit secunda gratia, quæ dicitur gratia pro gratiā; ergo licet Christo concederemus meritum congrui, ex alia tamen priori gratia ipsa vno etiam gratia foret, non quidem prima sed gratia pro gratia. Tertiō: quia concederet meritum ali- *objec. 3.*

quod humanitati Christi, quo obtinueret suam vniōnem cum Verbo, non cogebatur sentire cum Photino; ergo. Probatur assumptū: quoniam hic hæreticus ita dixit: humanitatem illam suis meritis promeruisse Deitatem, vt ipsa non meruerit hypostaticam vniōnem cum Deo, sed solam vniōnem per gratiam adoptionis.

D *Repf.* ad primum fallam esse maioris conse-
Ad cuius probationē negatur assumptū: quoniam in Christo vno hypostatica fuisset efficiens meriti causa tam physica quā moralis, & meritū fuisset præmij causa moralis efficiens; Quod esse impossibile constat ex Philosophia; at non fuit vno hypostatica vlo modo efficiens causam meriti sanctorum Patrum, sed finalis tantum; & ideo potuit vno illa sub meritū cōgrui SS. Patrum cadere, & ab eo quodam modo, vt à causa moraliter efficiente dependere.

Ad confirmationem dico duo ex testimonij supra notatis glossam Vasq. non admittere, cū absolu-*Ad conf.*

tè loquantur, vt supra dictum est. *Ad secundum* *sol. ob. 2.*

negatur assumptū, quoad secundam partem, quæ sola ad rem præsentem pertinet: non autem est vera de merito congrui, de quo loquimur respectu vniōnis seu incarnationis, à qua veluti à prima gratia & vt à causa finali deriuata est Sanctorum Patrum gratia cum omni eorum merito. *Ad tertium* negatur antecedens. Ad cu-*sol. ob. 3.*

ius probationem negatur consequentia; quia li-

cet is, qui meritū illud concederet humanita-

ti Christi, non cogebatur sentire cum Photino

in vera Christi Deitate negata: cum eo tamen

conueniret in afferendo Christi merito respectu

Deitatis: & tanto maior esset eius error, quanto

veræ Deitatis acquisitione similitudinis eius ac-

quisitionem excedit. Nam quis nō videat maio-

rem esse absurditatem afferere humanitatem

hanc

hanc posse suis meritis veram sibi Deitatem comparare, quam posse sibi verae Deitatis similitudinem suis actibus promereri? constat autem utrumque illius haeretici dictum, ut haeresim ab Ecclesia fuisse condemnatum.

Contra easdem concil. sunt argum. quæ referunt & solvunt Medin. super hoc art. Asturic. in allegata q. 5. & Aluarez disp. 15. & Rada in allegata Contra.

CONTRA tertiam conclusionem sunt arg. quæ referunt & solvunt Medina super hoc ar. Suarez disp. 10. sect. 4. Asturicensis in allegata q. 5. Vazquez disp. 21. cap. 7. Rada vbi supra. Aluarez disp. 15.

CONTRA quartam conclusionem sunt arg. Suan. in d. sect. 4. quæ refert & solvit Aluar. disp. 16.

Contra 6. concil. Vazq. Obi. 2.

CONTRA sextam conclusi. argum. Vazq. cap. 6. primi: quia aut opera quæ simul tempore cum vnione incepunt, erant meritoria vnionis, quatenus digna reddebantur ex ipsa vnione, aut quatenus prius natura considerantur, ut profecta ex solo auxilio gratia operantis & cooperantis, & effecta digna ex gratia habituali; at neutrum dici potest; ergo. Probatur primum duci non posse, quia vno hac ratione est causa dignitatis operum; ac proinde principium meriti: principium autem meriti non cadit sub meritum, cuius est principium. Secundum autem esse non posse probatur: quia gratia habitualis & quodlibet auxiliu gratiae debet considerari vt posterius quid ipsa vnione hypostatica; ergo neque per talia opera humanitas vnionem mereri potuit. Antecedens probatur primi quo ad gratiam habitualem: quia si gratia habitualis data fuisset Christo non ratione vnionis hypostatica & Deificationis naturæ humanae, sed ex sola voluntate Dei absque dubio daretur ex solo affectu adoptionis; ac proinde Christū hominem filium adoptiuū constitueret: at hoc est absurdum; ergo fatendum est gratiam habitualem necessariò datam fuisse humanitati intuitu gratiae vnionis; ac proinde neque natura priorem fuisse ipsa vnione. Maior probatur; quia gratia habitualis secundum se constituit Filium Dei, non naturalem sed adoptuum. Minor probatur: quia adoptio cum vnione hypostatica omnino pugnat, & humanitas unita Verbo adoptari non potuit. Deinde probat antecedens principalis argumenti, quoad alteram eius partem, scilicet nullum auxilium gratiae dari potuisse humanitati nisi intuitu vnionis: Quia nullum opus potuit esse in Christo, quod non est infinitè dignum & meritorium: sed ad hanc infinitam dignitatem, necesse est vt opus ntitatur vnione ipsa tanquam principio; vt ita sit opus humanitatis Deificationis; ergo &c. Prima propositio probatur; quia nullum opus potuit esse in Christo, & non est infinitè dignum & meritorium. Secunda vero probatur: quia si intelligeretur opus aliquod procedere vnionem, tanquam dispositio ex parte efficientis, illud non est opus naturae Deificationis; ac proinde neque infinitè dignum. Quemadmodum si opus aliquod ex se non sanctificans animam procederet ex parte efficientis infusionem gratiae habitualis, illud non est meritorium vitæ æternæ; quia non est ab homine iusto. Responde secundum verum esse, nimis data hypothesi quod humanitas prius natura propriam haberet existentiam, quam vniuersit Verbo, opera illa quæ simul tempore cum vnione incepissent, fore meritoria vnionis, quatenus prius natura considerantur vt profecta ex solo auxilio gratiae operantis & cooperantis, & effe-

A Etia digna ex gratia habituali. Ad argum. aduersus hanc partem, negatur antecedens quo ad utramque partem loquendo de potentia Dei absoluta. Ad probationem minoris partis negatur minor. Ad eius probationem dico adoptionem simultaneam non autem præuiam vnioni hypostaticè repugnare: hac enim esset veluti dispositio, que adueniente vnione cessaret. Ad probationem vero secunda partis negatur consequentia: quia licet nullum opus fuerit aut esse potuerit in Christo, quod non esset ex se infinitè meritorium; tamen secundum Dei potentiam absolutam operationes omnes humanitatis, quas prius natura quam vniuersit Verbo producere potuisset, finitè tantum essent meritoria.

Contra eandem conclusi. argum. quidam recentiores viri doctissimi. Primus: quia ordo naturæ ad ubi.

existentiam substantiali mediante subsistencia & personalitate est adeo intrinsecus & quasi essentialis, vt non videatur posse à Deo mutari; ergo fieri non potest vt humanitas propriam habeat existentiam sine personalitate. Antecedens probatur; quoniam actus secundus & accidentialis supponunt actum primum substantiali, qui est intrinsecus ordo inter existentiam substantiali, quæ est ultimus actus eius, & subsistentiæ vel personalitatæ, quæ est actus ratione cuius natura est capax existentiæ. Confirmatur: quia operationis meritoria non potest esse sine existentia; quia est actus secundus ex natura rei supponens primum, sed etiæ subsistencia est actus prior ex natura rei suppositus ad existentiam & per consequens ad operationem; ergo. Responde falsum esse antec. Ad cuius probationem dico non esse eam connexionem & ordinis necessitatem inter subsistentiæ & existentiam, quæ est inter formam & operationem, seu inter actum primum & secundum; quia propriè loquendo existentia non est actus secundus sed ultima actualitas, quam secundum ordinem rerum naturalem præcedit subsistencia: quem tamen ordinem potest Deus immutare impediendo naturam à proprio complemento, quod est subsistencia, & illi immediate existentiam substantiali tribuendo, secundum quam res est ens reale extra causas suas substantialiter existens, sed non actu subsistens, prout subsistere dicit naturæ terminum; quamuis ester subsistens, prout subsistere dicit modum substantiae proprium distinctivum eius ab accidente cui conuenit inhaerere. Et per hoc satisfit etiam confirmationem.

Secondo: Per Dei omnipotentiam res non existentes non potest effectuè operari; ergo per eandem omnipotentiam, quod non existit vt quod, non poterit operari vt quod, & per consequens, licet humanitas posset recipere existentiam sine personalitate; non poterit tamen operari vt quod; nec mereri vt quod; quia hoc est proprium suppositi existentis vt quod, & humanitas sine personalitate non est suppositum existens vt quod. Confirmatur: quoniam, vt iniuniat Caetan. in q. 4. art. 2. § simpliciter autem, &c. Suppositalitas est ratio formalis exiftendi vt quod, & recipiendi alias denominaciones exempli gratia, quod aliquis sit filius, pater, operans &c. ergo sine illa Deus non potest facere, vt humanitas sit existens & operans vt quod. Probatur consequentia: quoniam effectum formale, etiam secundum non potest Deus dare nisi mediante forma, sicut effectus secundus quantitatis est facere subiectum capax albedinis vel loci commensuratiæ; & tamen Deus non potest ista tribuere sine quantitate. Responde nullam esse consequen-

quentiam absolutè loquendo: quoniam operari A vt quod, potest intelligi dupliciter: *Vno modo*, prout operans vt quod dicit agens habens debitum naturæ terminum & complementum, quod est complementum subsistentiae: *Alio modo*, quatenus operans vt quid, distinguitur præcisè contra agens, vt quo: Si primo modo fumatur operas vt quid, admissa consequentia dico in eo casu humanitatem fuisse operaturam vt quid secundo modo: Qui modus operandi sufficit, vt ei tanquam agenti principali tribui possit actio meritoria.

ad conf. Ad confirm. dico suppositalitatem esse rationem propriam & adæquatam existendi vt quod primo modo, non autem secundo modo; quia talis modus potest etiam per Dei potentiam causari per existentiam immediate naturam actuantem.

obj. 3. *conf.* Tertiò: Ideò Theologi docent in Deo dari subsistentiam absolutam praintellectam personis; quia Deus præintellexus operatur vt quod, Verbi gratia creat; & operatio est actus subsistentis: at li daretur operatio sine subsistentia, hæc ratio nulla esset; ergo. Confirmatur: nam vt concedit Vasquez, contra quem etiam procedunt hæc argumenta, idem est terminus & principium operationis; sed humanitas quantumvis existens nequit generari, produci, predestinari, adorari aut esse filia, vt habet D. Th. *infra q. 24. a. 1. ad 2.* & *qu. 25. a. 5.* ergo neque operari vt quod; quia subiectum filiationis est subiectum quod & principium operationis. Respon. maiorem apud Theologos esse veram loquendo de Deo operante vt quod, non vt præcisè distinguitur contra operans vt quo; sed prout dicit operans habens debitum naturæ terminum & complementum; hoc enim est subsistentia: quod certum est diuinæ naturæ desse non posse, à qua nulla potest abesse perfectio: non est autem eadem ratio de natura creata. Unde argumentum concessa maiori de tali operante negatur minor; licet possit in rebus creatis per Dei potentiam esse aliud operans vt quod distinctum præcisè contra operans vt quo, non tamen in Deo. Ad confirmationem negatur antecedens de potentia Dei absolute loquendo: dictum autem D. Th. intelligentum est de potentia Dei ordinaria.

obj. 1. *conf. 7. concl. argum. Suar. sett. 4.* Primò: quia licet vno & eius perpetua conservatio physicè non distinguantur; quia per conservationem nulla res auditur rei permanenti & de se æternæ: tamen moraliter considerata, & in ordine ad libertatem causæ conservantis multum diffat, vt se constat; ergo Christus meruit perpetuam conservationem, vniuersitatis. Et confirmatur; quia nulla est ratio cur non potuerit mereri aut actu non meruerit Christus, vt post mortem suam anima & corpus Verbo unita permanerent; cùm sub valore operum eius hoc totum contineri posset, & non videatur à Deo debitum alius titulus, & quamuis esset debitum, non esset propter eam causam negandum meritum. Secundò Christus meruit vt perpetuò glorificaretur tanquam Deus homo; ergo etiam meruit vt ea dignitas perpetuò conservaretur in humanitate sua. Antecedens probatur; quia in hoc sensu dicitur dignus diuinitati. Respon. ad primum, nullam esse consequiam, quia licet moraliter differant vno & conservatio in ordine ad libertatem causæ conservantis: hæc tamen differentia non sufficit ad rationem meriti respectu conservationis: Quoniam vt ante diximus, non

minus vniuersitatis conservatio quām vno ipsa principium est omnis meriti in Christo, quatenus homo. Et per hoc diluitur etiam *confirmatio*; quia ratio sufficiens ac evidens, cur vniuersitatis continuatio non possit cadere sub merito, iam assūgnata est; quia scilicet est principium omnis meriti. Secundo Respon. quod data simul vniione immutabili sine meritis, simul etiam datur sine meritis tota eius duratio; quia est æterna & seruato ordine illi connaturali non potest corrumpi; ac proinde non datur neque dari potest ex meritis vniuersitatis continuatio. Sed contra priori *replica.*

ad conf. Ad confirm. dico suppositalitatem esse rationem propriam & adæquatam existendi vt quod primo modo, non autem secundo modo; quia talis modus potest etiam per Dei potentiam causari per existentiam immediate naturam actuantem.

obj. 2. C Ideò Theologi docent in Deo dari subsistentiam absolutam praintellectam personis; quia Deus præintellexus operatur vt quod, Verbi gratia creates; & operatio est actus subsistentis: at li daretur operatio sine subsistentia, hæc ratio nulla esset; ergo. Confirmatur: nam vt concedit Vasquez, contra whom etiam procedunt hæc argumenta, idem est terminus & principium operationis; sed humanitas quantumvis existens nequit generari, produci, predestinari, adorari aut esse filia, vt habet D. Th. *infra q. 24. a. 1. ad 2.* & *qu. 25. a. 5.* ergo neque operari vt quod; quia subiectum filiationis est subiectum quod & principium operationis. Respon. maiorem apud Theologos esse veram loquendo de Deo operante vt quod, non vt præcisè distinguitur contra operans vt quo; sed prout dicit operans habens debitum naturæ terminum & complementum; hoc enim est subsistentia: quod certum est diuinæ naturæ desse non posse, à qua nulla potest abesse perfectio: non est autem eadem ratio de natura creata. Unde argumentum concessa maiori de tali operante negatur minor; licet possit in rebus creatis per Dei potentiam esse aliud operans vt quod distinctum præcisè contra operans vt quo, non tamen in Deo. Ad confirmationem negatur antecedens de potentia Dei absolute loquendo: dictum autem D. Th. intelligentum est de potentia Dei ordinaria.

obj. 2. *conf. 7. concl. argum. Suar. sett. 4.* Primò: quia Christus meruit gloriam corporis & resurrectionem illius; ergo etiam in perpetuitatem vniuersitatis. Probatur illatio; quia Christus non meruit gloriam corporis separati à Verbo; ergo. Respon. nullam esse consequiam. Ad cuius probationem negatur consequiam; quia licet ad gloriam corporis requireretur vno eius cum Verbo, illa tamen erat donum Dei gratuitum & prima gratia, cui repugnat esse terminum meriti. Sed dices: Christus meruit vt humanitas per mortem delicta repararet per resurrectionem; ergo etiam meruit aut mereri potuit, vt eius vno cum Verbo restitueretur. Probatur consequentia; quia utrumque simul desit & simul utrumque fuit reparatum. Respon. hoc argum. probari Christum mereri potuisse vniuersitatis hypostaticæ quasi reparationem, non autem vniuersitatem simpliciter; quia nunquam simpliciter desit; cùm semper corpus & anima fuerint in unitate personæ coniuncta diuinitati, sed cessauit tamen secundum quid seu secundum quandam eius extensio nem & complementum; prout scilicet prius ad formam totius, scilicet ad humanitatem ex anima & corpore simul coniunctis resultante extendebat, quæ extensio desit in morte, & post triduum fuit gloriosa resurrectione reparata: Quæstio vero nostra est de continuatione vniuersitatis simpliciter; non autem de continuatione aut reparatione, quo ad hanc vel illam eius rationem, & de conservatione etiam simpliciter intelligenda est nostra conclusio, quam probant efficaciter argumenta supra posita. Quod autem haec sint rationi consona probatur; Quia vni-

vniōni hypostaticæ simpliciter & absolute A sumptæ conuenit per se primò, vt sit prima gratia & fons omnium meritorum ; ac proinde illi per se primò & propriè repugnat esse terminum meriti ex eadem persona procedentis : Eidem autem vniōni quatenus ad humanitatem extendit, vt est ab anima corporeque distincta, veluti forma totius secundariò conuenit ratio primæ gratiæ ; & ideo sicut manente vniōne hypostatica , tam corporis quam animæ cum persona Verbi potest vniō humanitatis secundum se cum Verbo celare & de nouo restituī, sic in restitutione iam non habet formaliter loquendo rationem prime gratiæ, sed materialiter tantum; quatenus vna est vniō secundum rem cum vniōne hypostatica corporis & animæ, cuius vniōnis hoc est complementum: formaliter autem prout scilicet vniō præcisè est humanitatis illi post definitionem restitura , terminus est meritorum Christi . Supponimus hac responsione diuini Verbi personalitatem prius natura corpori & animæ fuisse communicatā, quam toti humanitati, quod inferius explicabitur cū Cai. q. 6. a. 1. & b.

Asturatio modo diluit argumentum dicens, reunionem Verbi cum humana natura secundam se totam non fuisse factam ex vi resurrectionis , sed cum Verbi in triduo mortis esset vnitum ipsis nature partibus, ad eam pertinebat, vti eius suppositum , ita vt facta natura reintegratione, naturaliter consecutum fuerit, vt maneret tali supposito vniā ; atque ideo (inquit) formalissimè loquendo haec reunio Verbi cum integra humanitate, non tam est tribuenda Deo, vt resurrectionis auctori, quam eidem vt auctori Incarnationis . Sed quia naturalis hæc sequela non repugnat rationi meriti , vt pater de gloria corporis Christi, quam ex anima gloria naturaliter effluit , & tamē eam Christus passionis humilitate promovet; ideo prior illa nostra respondio magis arridet.

C O N T R A oīt auām conclus. arg. Vasq. volens probare circumstantias omnes, non solum consequentes, sed etiam antecedentes tempore & concomitantes Incarnationem, quæ per se requiritur non erant ad ipsam, fuisse tamen peculiare beneficium, sub merito humanitatis cedisse, non solum quatenus haberunt rationem beneficij respectu aliorum; sed etiam respectu ipsius humanitatis. Sic igitur arguit. Propter meritum in tempore futurae aliquid interdum datur, vt patet in gratia antiquorum Patrum; quæ data fuit ante meritum Christi ; ergo circumstantiae etiam illæ, quæ fuerunt prius duratione aut simul tempore cum merito Christi, potuerunt cadere sub eius merito . **Secundū circumstantiae Incarnationis vel tempore antecedentes vel concomitantes mysterium non comparabantur cū merito Christi, tanquam principium illius, sicut vniō ipsa comparabatur, ergo potuerunt cadere sub Christi merito, licet vniō cadere non potuerit. Conseq. patet ex supradictis. Antec. vero probatur discurrendo per singulas circumstantias: Nam quod annunciatum fuerit mysterium per angelū, predicatum per Prophetas, factū in ciuitate Nazareth, quod humanitas cōcepta fuerit ex Virgine incorrupta, ipsa etiā consentiente, quod ex Virgine sine peccato, & alia huiusmodi omnino accidentariè se habuerunt cū ipso mysterio & vniōne, quæ fuit principium meriti; ergo non se habuerunt per se ex parte principij ad ipsum meritem; ac proinde sub illud cadere potuerunt. Antecedens probatur; quia, si aliqua ex predictis circumstantijs se habuisset, ex parte**

principij, esset circumstantia talis matris; at hæc non se habuit hoc modo; ergo. Probatur hæc minor : Nam quod mater fuerit de stirpe Regum, quod fuerit Virgo sine peccato, quod tam profunda humilitate confessum præbuerit; quæ videtur beneficia aliqua facta humanitati Christi, omnino accidentarium fuit ipsi vniōni; ergo hæc circumstantia omnino accidentariè se habuerunt cum principio merendi; ergo non se tenent ex parte principij. Antecedens probatur; quia eadem omnino esset, etiam hæc circumstantia defuisse. Deinde, quod ex hac numero multe concepta fuerit humanitas, qua vniā fuit Verbo: fuit etiam circumstantia accidentaria comparaata cum ipsa vniōne . Tertiū si ab hac matre separemus catena ornamenta dicta, & puram mulierem consideremus, non fuit beneficium peculiare ipsius humanitatis, quod sub merito illius caderet. **Tertiū** principaliter probat Christum de facto circumstantias meruisse per opera posterius tempore facta & primò considerando circumstantias, quatenus fuere beneficia ipsorum hominum, & Angelorum: Quia ea singularis gratia & beneficiū meritis Christi scribi debet, & pro his omnibus gratiæ ipsi Christo agēdæ sunt, vt manifeste patet in dispositione, qua Virgo ad hoc mysterium preparata fuit: hanc enim ex meritis ipsius Christi habuisse dubitare non licet. Et quamvis Angelis non fuerit data gratia bene operandi in via & gratia ex meritis Christi, tamen certum est multa quæ pertinent ad gloriam ipsorum accidentiarum, per meritum Christi habuisse; qualis fuit annuntiatio huius mysterij.

Quarto probat idem quo ad circumstantias consideratas, quatenus fuere beneficia ipsius humanitatis Christi : Quia Christus nullum à Deo beneficium accepit sine meritis, quod sub merito ipsius caderet potuit: ergo. **Et confirmatur**, quia Christus gratias condignas Deo reddidit pro his singularis circumstantijs & beneficijs: at ipsæ circumstantiae non fuere requisita ex parte principij merendi, vt probatum est; ergo ipsa gratiarum actio pro illis beneficijs, etiam postea tempore exhibita fuerit, rationem meriti respectu illorum habere debuit. **Resp. ad primum**, nullam esse consequentiam; quia circumstantiae Incarnationis se tenent ex parte principij meritorum ipsius Christi; non autem gratia SS. Patrum. **Ad secundum** negatur conseq. Ad probationem dico, non solum principium meriti, sed omnino quod se tenet ex parte principij meriti, non posse cadere sub merito. Quamvis autem circumstantia illæ non sint principium meriti: se tenent tamen ex parte principij meriti; non tamen omnes, quasi proximè & immediate ad ipsum pertinentes, sed quādam etiam mediante persona diuina, vel mediante humanitate; ad quam proximè plures ex eis pertinebant, vel simpliciter quatenus erat hæc numero humanitas, sicut hæc numero mater substantialiter considerata, vel in ordine ad vniōnem & eius effectum, scilicet redēptionem: decuit enim humanitatē Verbo diuino personaliter vniōnam ex omnibus circumstantijs, non solum vniōni tam excellenti sed etiam vniuersali hominum redēptioni diuinitū aptissimam reddi: quod optimè per illas circumstantias, & alias similes effectum fuisse perspicue patet ex ijs, quæ de singulis illis docuit S. Thom. De circumstantia quidem finis q. 1. a. 2. & 4. de circumstantia vero temporis & Prophetarum in artic. 5. & 6. & qn. 35. art. 8. Quæ non ad solam humanitatem; sed etiam ad Dei personam vniendam humanitati; & ad ipsam

Secunda.

ipsam vniōem in ordine ad redēptionem, & A alios effectus perte[n]t: de circumstantia vero personæ matris, tam secundum eius substantiam, quam secundum eius qualitates agit S. D. *infra quest. 27. 28. 29. & 30. a. 4.* De circumstantia vero personæ angeli, per quem annūciatum est Incarnationis mysterium, agit in *quest. 30.* De genitoribus autem Matris agit *quest. 31.* Denique de circumstantia actiū principij generatio[n]is Christi agit S. D. in *quest. 32.* In his enim locis docet vniōis hypostaticę congruitatiā tam ex parte Verbi diuini, quam ex parte humanitatis, & ipsius vniōis secundum se & effectuum eius ex dictis omnibus circumstantijs quam maximè dependere, & idē licet ex eis multa B sint accidentiā respectu vniōis absolutè cōsiderare; illi tamen ut congrue fieret fuere necessariæ. Et quoniam vno principium est meritorum, ideo circumstantiæ ad huius vniōis ac principij congruitatem requisita dicuntur verè ac propriè fe tenere ex parte principij; non quia simul eum eo influant in actus meritorios; sed quoniam illi tribuant congruentiam tam secundum se, quam ex parte componentium, scilicet Verbi & humanitatis, & in ordine ad redēptionem & aliis effectus. His adde circumstantias matris, temporis & loci ad huius individuæ humanitatis generationem fuisse necessariæ, nam eis mutatis non eadem, sed alia numero fuisse humanitas: circumstantia etiam persona Spiritus sancti, cuius actiua virtute Maria Virgo concepit Dominum Iesum Deum & hominem, fuit simpliciter necessaria; alioquin non Deum & hominem, sed purum hominem genuisset. Igitur hæ circumstantiæ se tenent ex parte principij gratiæ & meritorum, scilicet vniōis non solum quo ad eius congruitatem, sed etiam quoad eius substantiam constitutionem; vel ratione humanitatis vt māter, tempus, & locis; vel ratione ipsius vniōis, vt Spiritus fanetus. Cū itaque circumstantiæ omnes de quibus agimus, ex parte principij meritorum se teneant, & ad ipsius principij constitutionem pertincent, impossibile est, vt eorumdem meritorum sint præmia: & ex his etiam patet, quid dicendum sit ad antecedens & ad eius probationem. Ad tertium respond. gratiam & dispositionem, qua beatiss. Virgo præparata fuit ad concipiendum in se Deum & hominem, fuisse ex meritis Christi, tanquam ex cœla finalitatem autem gratiæ perfectionem, quam ex ipso conceptione recepit, fuisse ex meritis Christi, non solum vt ex causa finali, sed etiam effectiva gloria etiam accidentalis quam Angelus habuit ex annūciatione, ex meritis Christi fuit, vt ex causa finali: Alia vero beneficia in omnes angelos ex Incarnationis misterio redundantia ex merito Christi, vt ex efficienti causa deriuantur. Ad quartum resipi circumstantias illas omnes se tenere ex parte principij merendi, & ideo non potuisse cadere sub meritum gratiarum actionum vel aliorum operum. Implicat enim contradictionem, principium meritorum & ea quæ ad ipsum formaliter principium est in actu primo vel secundo pertinent, esse terminum seu præmium eorumdem meritorum.

Tertia.

Quarta.

Obi. 1. cont.
Ult. concil.

CONTRA ultimam conclusum quoad secundam eius partem argumentantur quidam recentiores viri doctissimi. Primo: Quia sequetur Christi meritum, tali præmio sufficienter fuisse præmiatum, & nihil amplius illi deberi de condigno: at consequens est absurdum; ergo. Probatur illatio; quia talis vno saltem est æqualis

Naz. in D. Tho. 3. partem

in valore cum merito: cū tribuat ei valorem; ergo, si illa datur in præmium meritorum, præmantur ad æqualitatem. *Reffond.* nullam esse sol. conséq. Ad cuius probationem negatur etiam consequentia; quia merita Christi non ordinabantur per se primò ad iteratam vniōem humanitatis cum Verbo, sed secundariò tantum & consequēter, id est tanquam ad effectum consequentem, ac debitum humanitati per resurrectionem id est iteratam vniōem animæ & corporis resultant. Et ideo Christi merita ad reunionem humanitatis cum Verbo non ordinabantur nisi diminutæ & secundum quid, quatenus scilicet ex restituta humanitatē consequitur, quæ in ordine ad Deum, vt agens secundum prouidentiam supernaturalem se habet, vt materia summe disposita ad iteratam vniōem cum persona Verbi; ita vt meritum ad resurrectionem id est iteratam vniōem animæ & corporis per se primò simpliciter & immediatè fuerit ordinatum, vniōem autem iteratam humanitatis cum Verbo respexerit, quatenus in partibus humanitatis vnit, quasi radicitaliter & virtualiter contingebatur, quod est ad eam ordinari secundum quid, ex quo planè colligitur restitutionem hanc vniōis non esse secundum se, neque simpliciter & absolutè præmium meritorum Christi, sed tantum secundum quid, & prout in altero præmio principaliter intèto continetur, scilicet in reuione partium humanitatis ad inuicem ac proinde sequitur, tale præmium sub tali ratione respectum non posse meritis adæquari: implicat enim esse præmium adæquatum, & ad illud merita per se primò non ordinari: quamvis igitur vno hypostatica secundum se merita Christi posset adæquare: si ad illam vt ad præmium per se primò dirigerentur, non potest tamen illorum esse præmium adæquatum, si veluti contenta secundum quid in altero præmio considereretur.

Secundo: Talis vno consequitur ad vniōem obi. 2. factam in Incarnatione, & ad reuione partium humanitatis inter se, quæ factæ sunt sine meritis; ergo etiam hæc vno fuit sine meritis. Antecedens probatur innam ex hoc quod sine meritis assumpta est inaccessibiliter humanitas & eius partes, sequitur quod quahocunque ipsa humanitas extiterit fit Verbo vnta: nam humanitas reintegrata in resurrectione debet subsistere per subsistentiam, quia habebat eius anima, quæ est suppositalitas Verbi. Consequentia vero probatur; quia sine meritis datur, quod naturali sequela sequitur ad id, quod gratis concessum est, ergo. Probatur hoc antecedens; quia sine meritis habuit Christus gratiam & beatitudinem & scientiam insufsam; quia sequuntur ad vniōem quæ gratis facta fuit. Quod si dicatur Christum gloriam corporis meruisse, quæ sequebatur ad gloriam animæ, quam habuit sine meritis; contra hoc est, quod illa non sequebatur ad gloriam animæ, vt erat beata solum in ordine ad Deum: quod modo solum anima Christi fuit beata ante passionem. Vnde S. Tho. de ver. qu. 29. a. b. ad 4. ita respondet: *Gloria corporis sequitur ex gloria animæ: quoniam anima est omnino glorificata secundum ordinem ad Deum, & secundum ordinem ad corpus: sic autem anima Christi non erat glorificata, sed solum in ordine ad Deum: secundum autem, quod erat forma corporis, passibilis erat.* Et per hanc responsionem sustinet ibi S. D. Christum potuisse mereri gloriam corporis. Quod idem etiam explicat in 3. dist. 18. q. 1. a. 4. q. 2.

S

Reff.

Respond. nullam esse consequiam. Ad cuius probationem negatur antecedens loquendo de eo, quod sequitur ad id, quod gratis concessum est, & per tempus aliquod esse definit, & cum definito definit: huius enim restitutio sine reparatio sub eodem merito (quamvis non eodem modo) cadit, sub quo cadit illius reparatio, ad quod quali naturaliter & necessario sequitur. Vnde ad probationem antecedentis dico non esse simile quod assertur pro simili; quia gratia beatitudi & scientia infusa anima Christi sequebantur unionem anima cum Verbo, quae nunquam esse desit: & ideo non potuerunt subsequi merita, sicut restitutio dictae unionis, sed priora fuerunt omni merito, sicut & ipsa via anima cum Verbo.

SECUNDA CONTROVERSIA.

An antiqui Patres meruerint, aut mereri potuerint condigne, aut congrue diuini Verbi Incarnationem, aut eius accelerationem, vel circumstantias, aut aliquem incarnationis effectum?

*Sensim que
stii.* **N**OMINE Patrum antiquorum non Sancti solum Mosaicae legis; sed omnes etiam leges naturae iusti comprehenduntur; Quibus Incarnationis mysterium explicitè vel implicitè fuit à Deo reuelatum, vt ait sanctus D.m 2.2. qu. 2. ar. 7. non minus enim hi, quam illi diuini Verbi Incarnationem sanctis suis operibus ad eam à Deo obtinendam ordinatis mereri de congruo potuerunt. Verum ex Theologis plures Controversiam hanc ad solos legis Mosaicae Patres videntur arcere; non quia legis naturae iustos excludant; sed quia solis istis promissa fuit Incarnationis Verbi diuini, vt ait Apostolus ad Rom. 15. c. in hac verba: Dico enim Iesum Christum ministrum fuisse circumcisionis (id est Iudaici populi) propter veritatem Dei ad confirmandas promissiones Patrum, gentes autem super misericordia honorare Deum. Et quæstio propriè est de merito congrui, tam respectu Incarnationis, quam accelerationis & cuiuslibet circumstantiæ. Quid autem nomine accelerationis intelligendum sit, dicemus infra.

*Sensim que
stii.* **I**N HAC Controversia quatuor sunt præcipuae Theologorum sententiæ. Ex quibus ultima quæ est D. Thomæ, quatuor habet dicendi modos. Est igitur PRIMA SENTENTIA dicens, antiquos Patres non meruisse etiam de congruo Incarnationem quoad eius substantiam, sed tantum quo ad eius accelerationem. Hanc sequuntur D. Bonaventura in 3. dist. 3. artic. 2. quest. 2. Marsilius eadem distinct. quest. 5. Et Gabriel ibid.

*Sensim que
stii.* **S**ECUNDA SENTENTIA est affirmans antiquos Patres non solum meruisse accelerationem Incarnationis, sed etiam Incarnationem ipsam, non secundum se, sed quo ad unum tantum eius effectum; non quidem quo ad illum, qui est iustificatio per gratiam, sed quo ad alterum, qui est appetitio Regni celestis. Hanc etiam sequitur D. Bonaventura loco notato, & tribui solet Alesius, sed Vasquez obseruat doctorem hunc non distinguere de merito congrui respectu Incarnationis & accelerationis aut circumstantiarum.

*Sensim que
stii.* **T**ERTIA SENTENTIA est Vasquezij, dist. 22. c. 4. & 23. c. 5. qui dicit quatuor. Primum est, antiquos Patres non meruisse congrue ipsum mysterium Incarnationis: Ex quo sequitur (inquit) neque meruisse executionem illius, neque prædestinationem. Secundum est, eos congrue

A meruisse circumstantias alias eiusdem mysterij, & earum prædefinitionem. Tercium est, Patres meruisse accelerationem Incarnationis. Ultimum est, antiquos Patres non meruisse singulas Christi actiones, quibus meruit redemptionem, neque tempus peculiaris & determinatum illarum. Eadem sententiam, quoad tria prima dicta sequitur Pesantius, disput. 3.

QUARTA SENTENTIA est D. Th. in hoc ar. & in 3 ad Ant. dist. 4. docentis, antiquos Patres de congruo meruisse diuini Verbi Incarnationem secundum eius substantiam, non tamen ex condigno. Cuius sententiæ defensores varie eam interpretantur, aut proponunt.

Est igitur primus dicendi modus Val. punct. 8. qui tria dicit. Primum est; Patres non solum promeritos esse de congruo Incarnationem quoad tempus, in quo Verbum Dei carnem sumpsit, ut scilicet tunc & ex semine Abrahæ fieret sed etiam absolutè. Secundum est; ex condigno nullum hominem promeritum fuisse Incarnationem. Tertium est; ex hoc ipso, quod beata Virgo & alij sancti meruerunt ex congruo Incarnationem ipsam, meruisse quoq; per eadē opera à Deo præuisa, vt Deus præordinaret & vellet Incarnationis mysterium peragere nam Deus non aliter res prædefiniuit, quam eas exequatur.

Secondus dicendi modus est Suarezij dist. 10. sect. 5. & 6. Vbi octo dictis suam explicat opinionem. Primum est: nullus hominum meruit de condigno Incarnationem filij Dei. Secundum est: nulla pura creatura potuit de condigno propriè & perfectè mereri Incarnationem, etiamsi intercederet Dei promissio; quamvis illa posita esset aliquals ratio meriti aliquam similitudinem habens cum merito de condigno. Tertium est: Posita hac promissione adhuc non esset in illis operibus meritum propriè ac impliciter de condigno habens seu inducens veram rationem iustitiae. Quartum: eo modo imperfecte, quo potest unus homo mereri Incarnationem in alia natura, potest etiam in propria. Quintum: patres non potuerunt mereri de congruo prædestinationem Incarnationis. Sextum est:

D Non potuerunt antiqui patres de potentia ordinaria mereri de congruo prædestinationem Incarnationis, quoad circumstantias eius. Septimum est: Antiqui patres etiam meruerunt de congruo alias circumstantias Incarnationis, & aliquo modo dici possunt meruisse eiusdem accelerationem.

Tertius dicendi modus est Asturicensis in rel. de gratia Christi, quest. 5. pag. 478. & seq. vbi suam sententiam explicat quinque conclusionibus. Prima est: Si patres ita dicantur accelerationem Incarnationis Christi meruisse, vt propter eorum merita Verbum citius in mundum veniret, quam per diuinum consilium fuerat dispositum, priusquam nostro intelligendi modo Deus merita patrum præuidisset, improbabiliter dicetur patres antiquos accelerationem Incarnationis Christi meruisse. Secunda Conclusio est: SS. patres ita dicantur accelerationem Incarnationis Christi meruisse, vt Deus antequam præuideret eorum merita, decreuerit quidem filium suum in mundum mittere; non tamen designaverit certum tempus, in quo illum esset missurus, sed quo ad hoc expectauerit merita patrum: quibus in sua æternitate præuisis definierit determinatum tempus Incarnationis filii sui, cum aliqua probabilitate dici potest antiquos patres meruisse Incarnationis Christi accelerationem.

Ierationem : sed multò probabilius oppositum A affertur . Tertia eius concl . est : Improbabiliter afferitur Patres antiquos meruisse de condigno Incarnationem Christi Domini , quod secundum eius effectum , scilicet apertione Regni cœlestis . Quarta eius Concl . est : Patres antiquæ legis meruerunt de congruo Incarnationem Christi Domini , & quo ad subiectum & quo ad tempus & quod eius effectus & quo ad omnes eius circumstantias . Ultima eius Concl . est : Opera antiquorum Patrum non meruerunt , vt Deus sua dispositione prædefiniret ab æterno Incarnationem Christi in tempore futuram , sed prius secundum rationem prædefinuit Christi Incarnationem , quām præuidet ipsa Patrum merita : at Patres antiqui meruerunt de congruo Christi Incarnationem , quantum ad temporalem eius executionem ; nam vt sic fuit posterior eorum meritis . Sententiam hanc sequitur Rada in sua 3. p. Controvers. 12. articul. 3. in 2. dubio : sed discordat ab ea in ultima parte quartæ Conclusionis : ait enim antiquos Patres non potuisse de potentia ordinaria mereri Incarnationem , quod omnes eius circumstantias .

Vtimum dicendi modus est Medin . qui dicit tria . Primum est : De potentia Dei absoluta purus homo in gratia Dei existens potuit mereri de condigno Incarnationem filij Dei . Secundum est : De lege , ac potentia ordinaria non potuerunt puri homines , quantumlibet iusti promerenti de condigno Incarnationem . Tertium est : Patres antiqui meruerunt de congruo Incarnationem petendo & orando . Sententiam hanc & precedentem sequitur Aluarez . Sed primum huius sententia dictum non approbat .

Resolutio.

Quatuor sunt huius Controversiae capita in inscriptione proposita , circa quæ versantur omnes Theologorum opiniones supra notatae , scilicet ipsa Incarnationis substantia , eius acceleratio , reliqua circumstantie , & eiusdem Incarnationis effectus , secundum hac enim sola vel omnia vel aliqua videntur posse ad mysterium Incarnationis sibi & humano generi promerendum merita Patrum extendi . De his igitur singulis breuiter , ac dilucide agendum est . Sed præmittenda primò sunt communia quædam his omnibus capitibus fundamenta .

*Diligua-
meritum
in condigno
congruo,
v. virtutis
moderatio
ne, con-
ditio, &
differentia
debetur.*

Notandum est igitur duplex esse meritum ; alterum de condigno ; & alterum de congruo . Meritum de condigno est opus , cui de iustitia debetur merces . Et quia duplex est iustitia , altera perfecta seu rigorosa ; & altera imperfecta : ideo duplex etiam est meritum apud Deum de condigno ; alterum perfectum , cui secundum leges perfecte & rigorose iustitia debetur præmium ; & hoc soli conuenit Christo Dei & hominum mediatori , de quo merito multa diximus *supra question. 1. articul. 2. Controvers. 2.* alterum imperfectum , quod inititur gratia & misericordia acceptantis ; sed tamen est iustum & aequaliter simpliciter respectu præmiij , scilicet æternæ mercedis . vt Caietan . aduertit in 1.2. qu. 11. art. 3. postulat autem hic posterior modus meriti de condigno quatuor conditions , vel magis principia , ex quibus omnis eius valor emanat , quæ proponit & explicat Medina in *allegato articul. 3.* & Asturicensis in *supra notata quest. 5. Concl. 4.* Sed hic tria tantum assignat . Altar . autem diff. 17. quatuor enumerat . Rada vero loco superius allegato vnam ex eis omittit ; quia non placet Scoto . Est igitur prima conditione , siue merendi ratio gratia & amicitia Dei in operante , vt ait S. D.

in allegata quest. 11.4. art. 3. Secunda conditio est , vt operatio meritoria fiat formaliter aut virtualiter propter Deum summè dilectum ; in quo etiam includitur libertas actus , vt expresse docet sanctus Thomas in *eadem quest. artic. 4.* Tertia conditio est , vt opus ex inclinatione gratia & charitatis dirigatur in præmium , ad quod aſſequendum ordinatur . Si namque merentis opus ex sola operantis libertate dirigeretur in præmium supernaturale , nec illi nec Deo supernaturalis præmiij redditori effet omnino proportionatum ; ac proinde nec illius effet condigne meritorium , vt ait S. D. in d. art. 4. Ad hanc reducitur alia conditio seu cauſa meriti , quam assignat ibi S. Tho . & alijs meriti principijs annumerat Medina , nimirum , vt opus fiat ex virtute & motione Spiritus sancti nos in vitam æternam mouentis ; iuxta illud Ioann. 4. *Fiat in eo fons aquæ salientis in vitam æternam.* Quarta conditio est diuina promissio : quam esse necessariā affirmat S. D. in dicta q. a. 1. & ibi Caiet . & probat Mcd. in *eadem qu. 11.4. a. 3.* Illa vero conditio siue radix merendi , vt scilicet qui meretur sit membrum christi , quam ibi ponit , & ex Scripturis ostendit Medina , non est ad meritum abſolute necessaria : nam , si quis non ex meritis Christi gratiam haberet a Deo (quod fieri posse certum est) posset hic sibi per opera bona mercedem æternæ vite prometri .

C Meritum autem *ex congruo* impropria acuta acceptance meritum runcupatur ; quomodo omnis præparatio ad aliquid habendum meritum appellatur , vt ait S. Thomas in 3. diff. 4. *questione 3. articulo 1.* Hunc autem merito constitudo necessariæ sunt & sufficiunt duas prime conditiones : nam tertia his addita meritum causat ex condigno , vt etiam notat Asturicensis in *allegato qu. 5. Concl. 4.* Postulat ergo meritum congrui , vt operatio meritoria non dirigatur in præmium ex inclinatione gratia & charitatis , sed ex libera voluntate operantis voluntate , quæ operationem ex gratia & charitate procedentem ordinat ad præmium ; sicut enim considerata præmium a Deo meretur non ex condignitate , quæ nulla in ea est , sed ex congruitate ; quia scilicet congruum est , vt opus bonum ab homine procedens in Dei gratia & amicitia constituto præmetur a Deo . Ad cuius evidentiam scito , duplēcē esse congruitatem : altera est se tenens ex parte Dei , & eius misericordia ; non autem ex parte hominis operantis ; & hæc nullam habet meriti rationem , sed meta congruitas est . De hac loquitur S. D. in *allegato art. 3.* cum ait : *Videtur congruum , vt homini operanti secundum suam virtutem Deus recompenserit secundum excellentiam sue virtutis.* Altera congruitas est , quam lex constituit amicitia ; & hæc cum in opus hominis ex gratia & charitate eidem inhærente deriuetur , non solum ex parte Dei , & eius misericordia se tenet , aut consideratur ; sed etiam ex parte hominis per gratiam & charitatem operantis ; congruum enim est , vt Deus amicos suos & filios sibi obedientes exaudiat , vt hic ait S. D. dicitur etiam meritum de congruo præparatio seu dispositio ad aliquod Dei donum recipiendum ; nam , vt ait S. D. in 4. sent. ad Anibaldum , dist. 27. quest. 1. ar. 4. Actus fidei secundum August. meretur iustificationem , scilicet de congruo , quatenus est dispositio ad illam .

E Ex his sequitur una conuenientia , & duæ differentia inter meritum ex condigno & meritum ex congruo coram Deo . Convenientia est , quod utrumque fundatur in gratia & charitate . Prima

differentia est: quod meritum ex condigno rationem habet iustitiae, licet imperfectae coram Deo: meritum autem congrui nullam habet iustitiam; sed est tantum amicabile debitum: non enim regulatur per leges iustitiae, sed per leges amicitiae, secundum quas congruum est, ut amicus amicum & pater filium sibi obedientem exaudiat, ut ante diximus. Secunda differentia qua ex prima consequitur est, quod meritum ex condigno infallibilem habet effectum apud Deum; meritum autem de congruo non habet ex sui ratione insufficientem effectum, eo quod lex amicitiae non exequè stricta est, vt lex iustitiae, non enim exigit lex amicitiae, ut amicus amico petenti semper in omnibus morem gerat.

PRIMA CONTROVERSIAE PARS IN TRIA
membra subdivisa.

NVNC DE PRIMA Controversie parte, scilicet de veterum Patrum merito respectu Incarnationis quo ad eius substantiam, argumentum est: cuius tres adhuc sunt partes; una quærens, num actu Patres antiqui condigne meruerint Incarnationem; altera, num per Dei potentiam ordinariam, vel absolutam possibile fuerit eam Patres sibi, & humano generi condigne promereri? Tertia: num saltem merito congrui mereri potuerint, aut actu meruerint;

Primum l. ET DE merito quidem actuali SS. Patrum controversie pars membrum. **Secundum Patres neque actu meruisse, neq; per Dei potentiam absolutam mereripi- tuisse condigne myste- rium Incar- nationis, aut ei pre- finitione** C **specu** Incarnationis communis est Theologorum consensus negantium veteres Patres Incarnationem Verbi condigne meruisse. Quod non obscurè significant diuinæ litteræ Psalm. 88. ab illo verificulo. Si dereliquerint filij eius legem meam, & mandata mea non custodierint, &c. usque ad illum: Misericordiam autem meam non dispergam ab eo, &c. Ioan. 3. Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum unigenitum daret. Ephes. 2. Deus autem, qui dices est in misericordia, proper nimiam charitatem suam, qua dilexit nos, & cum effemus mortui peccatis, conuiscimur nos in Christo: Cuius gratia estis saluati, &c. Ad Tit. 3. Cum autem benignitas, & humanitas apparuit Saluatoris nostri Dei, non ex operibus iustitiae, que fecimus nos; sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit, &c. Si autem Patres ex condigno Verbi Incarnationem meruissent, diceremur nos, id est genus humanum ex operibus iustitiae salvatorem; ac proinde etiam salutem sibi comparasse. Legenda sunt, quæ scribit Apostolus ad Romanos cap. 3. usque ad septimum. Vbi probat neque Iudeos, neque Gentiles Incarnationem Verbi meruisse: quare periculum est afferere, Patres antiqua legis Incarnationis mysterium humano generi condigne meruisse; quia diuinæ Scripturæ satis aperte loquuntur, nec facile glossam admittunt. Legendum est Medina super hoc artic. Suar. diff. 10. sect. 5. & Porrecta in append.

pro membr, AN AVTEM per Dei potentiam ordinariam vel absolutam potuerint Patres Verbi diuini Incarnationem condigne promereri, ex principijs & argumentis, quibus secunda Conclusio probatur in textu, iudicandum est: Et primum quidem argumentum desumptum ex fine & præmio, ad quod ordinatur hominis operatio meritoria, non probat secundum illius conclusionem, nisi quoad Dei potentiam & legem ordinariam. Cum enim ait S. D. operationem hominis meritoriam ordinari propriè ad beatitudinem, quæ est vno beatæ mentis ad Deum per actionem fruentis, & est virtutis præmium, quam vniuersitatem transcendit vno Incarnationis; atque inde non posse vniuersem hanc cadere sub meri-

A tum, non negat per Dei potentiam absolutam potuisse merita sanctorum Patrum ad vniuersem hypostaticam Verbi cum humana natura promerendam ordinari; sed tantum explicat, quis sit ordo diuinæ prouidentiae supernaturalis circa præmium humanis meritis alignandum. Secundum etiam argumentum non procedit, aut probat, nisi de potentia Dei ordinaria: alioquin destrueret tertiam conclusionem; nam, si Patres per Dei potentiam absolutam diuini Verbi Incarnationem mereri condigne non potuissent ex eam causam, quod Incarnatio sit gratia & meriti principium; eadem ratione neque sub eorumdem Patrum meritum congrui cadere potuisset, cuius oppositum affirmat ipsa tercia conclusio. Quomodo autem possibile fuerit principium gratiae & meriti cadere sub meritu congrui, dicemus inferius. Superest igitur tercia ratio omnium optima, quæ licet non videatur conclusionem omnino necessariac demonstratiue probare; si tamen eius vis, ut decet, ab intellectu bene disposito, & secundum subiectam materiam consideretur, iuxta præceptum Aristot. in 2. Metaphys. text. 16. & in 1. Ethic. cap. 3. sufficiens erit ad efficiendum certum & firmum conclusionis assensum: non quidem Mathematicum, sed moralem in materia Theologica & Supernaturali. Ratio tercia D. Th. hæc erat: Bonum alicuius puri hominis non potest esse causa boni totius humanæ naturæ; ergo non potest cadere sub meritum alicuius hominis singularis: Cuius argumenti maior sic absolute posita, & intellecta non est vera, nisi de potentia Dei ordinaria. Nam vt ostendimus supra quest. 1. art. 2. in 4. Controv. quamvis purus homo per absolutam Dei potentiam non potuerit ex toto rigore iustitia pro peccatis totius humani generis Deo satisfacere; potuit tamen pro eis satisfacere ad æqualitatem, non simpliciter, sed ex suppositione diuinæ gratiae à Deo receptæ, prout gratia se tenet ex parte satisfaciens, & quatenus tanquam vnum cum eo constituens actionis principium consideratur: verum si maior illa non de bono totius humani generis secundum se, sed quo ad illius principium, quod est Incarnatio, & vno Verbi diuini cum humana natura intelligatur (in quo sensu hic assumitur à D. Thoma) verissima est; nam Incarnatio & vno diuinæ persona cum humanitate, tam ratione termini simplicis, quam est diuina persona, quam ratione termini compositi, qui est Deus homo sive Christus, est infinita simpliciter, vt pater ex his, quæ diximus sup. a. 7. contr. 3.

Vis igitur illius tertiae rationis est: quod cum Incarnatio Verbi diuini sit reformatua totius humani generis, vt eius prima & propria causa, quam oportet esse simpliciter infinitam, non est possibile, etiam per Dei potentiam absolutam, vt ea cadat sub hominis puri meritum de condigno: quia nullum opus pure creaturæ potest habere condignitatem in ordine ad bonum simpliciter infinitum tanquam præmium: quia finiti ad infinitum nulla potest esse proportion, quæ sufficiat ad æqualitatem verè ac propriè dictæ, licet non rigorosæ iustitiae constituantur: diximus enim meritum ex condigno necessariò postulare, vt opus ex intrinseca & naturali inclinatione gratiae dirigatur in præmium; gratia verò quia suapte natura semen est gloria, naturalem habet ad eam proportionem & inclinationem, & in eam vt in præmium dirigit opera caritatis. Cum igitur Incarnatio & vno hypostatica ratione termini, sive simul

A simul cum termino sumpta, qui Christus est Deus & homo sit infinita simpliciter, ac proinde aliorum ordinis (scilicet increati) quam sit beatitudo, nullum opus ex gratia puræ creaturæ procedens proportionem poterit habere cum ea naturalem; aut ad eam veluti præmium ex intrinseca & naturali ipsius gratiæ inclinatione naturaliter ordinari. Sed sciolus quispam fortasse dicit SS. Patres mereri potuisse Incarnationem præcisæ termino; sed leuis & ridicula est hæc responsio. primò; quia Incarnatio completa terminum suum includit totale, qui Christus est Deus & homo. Secundò; quia eadem est quæstio de vniione, quam supra art. 8. dixit S. Th. significari, ut in termino assumptionis, quem diximus esse simpliciter infinitum. Tertiò; quia de merito loquimur Incarnationis & vnionis, prout est humani generis redemptiæ: quod illi non conuenit, nisi quatenus vtriusque termini, scilicet formalis & totalis haber complementum, ita ut sit idem querere, num antiqui Patres mereri potuerint Incarnationem & vniōem diuinæ personæ cum humana natura: quod est querere, num mereri potuerint ut Christus nascetur, & ut Christus esset in mundo sive ut esset qui esset Deus homo, sicut affirmat S. Thos. eodem Patres actu merito congrui meruisse Christi Incarnationem, quam à Deo petebant: constat autem ex diuinis Scripturis eos Christum Messiam & Saluatorem à Deo postulasse: non autem solam eius Incarnationem præcisæ sumptam sive prout est in fieri; & nondum sui termini formalis aut totalis perfectione completa: eodem igitur modo sumitur à Doctribus Incarnationis, cum disputatione, an antiqui Patres potuerint eam suis bonis operibus condigne promereri.

B Sed dices: opera SS. Patrum quamquam ex se, & prout ex habituali gratia procedunt, nullam habuerint proportionem aut condignitatem ad incarnationem seu vniōem diuinæ personæ cum humanitate: ex diuina tamen promissione fieri potuisse condigna: Verum ex conditione meriti de condigno supra notata diluitur hæc obiectio: necesse est enim, ut opus condigne meritorum ex intrinseca & naturali, proportione & inclinatione gratiæ, à qua procedit, dirigatur in præmium: ex diuina vero promissione Patrum operibus superaddita nulla sit in eis, aut in eorum radice scilicet gratia, proportio vel inclinatio in ordine ad Incarnationem, ut præmium per ea veluti merita promerendum: sed extrinsecè tantum & accidentaliter opera respicit, nec eorum intrinsecam auget dignitatem: & id est non nisi secundum quid ac valde impropriè dici possent opera Patrum, ex tali ordinatione meritoria Incarnationis ex condigno, ut scilicet nota Suarez dist. 10. sed. 5. & Astur. in sapè alleg. q. 5. pag. 494. Et est doctrina D. Th. in 1. 2. q. 114. a. 1. & in 2. dist. 27. q. 1. a. 3. dicentes, inter meritum de condigno & præmiū esse necessariam æqualitatem, ita ut præmium de iustitia pro merito debetur: implicat autem merito puri hominis de iustitia, & ad æqualitatem deberi Incarnationem, que est bonum multo sublimius, ergo. Et confirmatur; quoniam idem S. D. in 4. dist. 46. qu. 1. ar. 2. qu. 1. docet: non id est aliquid esse iustum; quia solum Deus voluit esse iustum & equale alteri, sed quia est debitum alicui secundum aliquam eius conditionem: ergo quantumvis Deus ordinasset actiones puri hominis ad Incarnationem, non id est ille mereretur ex condigno, & ad æqualitatem Incarnationem, quia

in illis nihil esset æqualis valoris cum Incarnatione. Quod etiam probatur; quoniam extrinseca promissio & ordinatio, qua Deus ordinaret vniōem Verbi & humanitatis efficere propter ieunium aut obedientiam Abrahæ, non tribueret illi maiorem dignitatem aut valorem intrinsecum, quam secundum se haberet ieunium illud aut obedientia: sed hæc secundum se non haberent condignitatem & æqualitatem cum Incarnatione; ergo. Et confirmatur; quia alias opera minus bona possent de condigno mereri maius præmium, quam alia perfectiora, & opera inæqualia possent esse meritoria de condigno & æqualis præmij: Consequens autem falsum est, nam condignitas quia attenditur secundum æqualitatem, consistit in indivisiibili: Conseq. vero probatur; quia, si Deus proponeret Incarnationem in præmium vni ieunio vnius vel actui charitatis alterius, illa opera essent inæqualia; & tamen essent eiudem præmij meritoria de condigno; & similiter si proponeretur Incarnationis in præmium humilitatis David, cum humilitas B. Virginis quæ fuit excellentior solùm meruerit beatitudinem, minus de condigno meruisse quam humilitas Regis David, quæ de condigno meruisse Incarnationem. Quamvis ergo potuerit Deus bonis operibus hominum promittere Incarnationem in præmium; ea tamen opera non sufficiunt eius verè ac propriæ meritoria de condigno, sed ex fidelitate tantum Dei promittentis illis Incarnationis debetur.

Ex quo sequitur, antiquos Patres non meruisse de condigno prædestinationem Incarnationis: hanc enim mereri minimè potuissent, nisi Incarnationem ipsam promerendo: immo maius aliquid est illam, quam hanc mereri; sicut mereri prædestinationem, maius est quam suam gloriam mereri: & ideo suam gloriam merentur homines; non vero suam prædestinationem: igitur si Patres Incarnationem Christi ex condigno mereri non potuerunt, neque illis possibile fuit prædestinationem Incarnationis condigne promitteri.

D E M E R I T O V E R O C O G R U I R E S P E C T U I N C A R N A T I O N I S, 3. membris
de quo hoc tertio prime cōtrouersiæ huius partis membro differendum est, variae sunt Theologorum opiniones, quas supra retulimus. Et quia duplex hic est implicita difficultas: altera de merito Incarnationis secundum se: & altera de merito prædestinationis eiusdem Incarnationis. Prius de Incarnatione, de qua loquitur tercia conclusio, agendum est. Deinde de eius prædestinatione differemus.

E D O C E T A V T E M h ic S. D. 3. sua concl. SS. Patres petendo & desiderando Incarnationem membris
meruisse de congruo, quod etiam probatur ex co- subdistributio in
dem S. D. in 2. 2. qu. 83. ar. 15. dicente, orationes de duas par-
tes, quarum
E necessarij ad salutem mereri de congruo 3. membris
exaudire: sed antiqui petebant Incarnationem; sitj Dei.
ergo. Minor probatur 1. sal. 45. Rorate cœli desuper,
& nubes pluant iustum, aperiatur terra, & germinet
Saluatorem. Secundò probatur: quoniam antiqui
per sancta desideria disponebant ad recipiendum Christum: at talis dispositio secundum D. Thom. est meritum de congruo: ergo. Et confirmatur; quia diuinam bonitatem decet non frustrare Sanctorum desideria de Incarnatione Verbi; propter quod vocatur Christus desiderium collum aeternorum Genes. 49. Donec veniret desiderium collum aeternorum. Quod etiam si-

gnificat S.D. 3. sua conclus. dicens SS. Patres Incarnationem de congruo meruisse desiderando & petendo; quia congruum erat ut Deus exaudiret eos qui ei obediebant.

Potsterior pars de praedestinatione Incarnationis suis.

ALTERA VERO pars qua de merito querit prædestinationis eiusdem mysterij, paulò difficulterior est. Ad cuius evidentiam

Notandum est primò ex D. Augustin. in libr. de Predestina- dono perseuerantia, cap. 14. Prædestinationem eis præscientiam & præparationem beneficiorum Dei, qua certissimè liberantur quicunque liberantur; vel ut alibi dicit idem Augustinus & S. Thomas. Prædestinationis est præparatio gratiæ in præsenti, & gloriæ in futuro. Nominis vero gratiæ & beneficiorum Dei intelligitur, tam gratia gratum faciens, quam merita ex ea procedentia, & dona omnia & auxilia supernaturalia interna & externa: quibus veluti medijs & dispositionibus homo perducitur in vitam æternam.

Secundò sciendum est, In æterna Dei prædestinatione duplē ordinem considerari: alterum scilicet secundum intentionem: & alterum secundum executionem. Postquam n. Deus ante oēm præscientiam bonorum actuum & meritorum Petri elegit ipsum ad gloriam, constituit ad eam adipiscendam Petro dare merita cum perseuerantia, ad quæ ordinat gratiam cum auxilijs efficaciter cooperantibus: ad gratiam autem consequendam alia, quæ præuenientia dicuntur, decernit auxilia: & ideo secundum ordinem intentionis loquendo, non solum prædestinationis, vt est præparatio gloriæ in futuro, sed etiam vt est præparatio gratiæ pro præsenti vita, præcedit in signo rationis omnem præscientiam, & prævisionem bonorum operum & meritorum, quibus véluti causis, aut conditionibus, quæ ex parte hominis se teneant, possit homo gratiam aut etiam vitam æternam adipisci, vt ante probauimus & defendimus in 1. p. quest. 23. artic. 5. Controvers. 2. Quod etiam egregie præstat Aluarez libr. 5. de auxilijs diuinæ gratiæ. Diffutat. 37. At secundum ordinem executionis prædestinationis Petri præsupponit volitionem, præscientiam & prævisionem omnium meritorum Petri: Præscientia vero meritorum supponit volitionem & præscientiam auxiliorum cooperantium sive præoperantium. Et hæc volitionem & præscientiam gratiæ gratum facientis, quæ præexistit volitionem & præscientiam vocationis, & aliorum auxiliorum, quæ vocabulo gratia præuenientis significantur.

Invenitur autem hic ordo non solum in executione reali prædestinationis, quæ fit in tempore; sed etiam in eadem executione prout est ab æterno à Deo mente preconcepta & volita: statuit enim Deus ab æterno hoc ordine Petri prædestinationem executioni mandare: vt scilicet primò ipsum vocaret & præpararet ad gratiam: Deinde illi gratiam conferret: Tertiò per auxilia efficacia ipsum moueret, & ei cooperaretur ad opera meritoria: Quartò muniret ipsum dono perseuerantia; & tandem ipsum ad felicissimam essentia diuinæ visionem eleuaret. In quo sensu, nimis secundum ordinem executionis multi Sanctorum de prædestinatione & electione loquentes, affirmant electionem fusile factam a Deo secundum præscientiam meritorum, quem ordinem expresse Christus Dominus significauit Matth. 25. referens ea verba, quæ ex æterna Dei præordinatio-

A ne dicturus est electis in iudicio tremendissimo: Venite benedicti Patri mei, posidete paratum vobis regnum à constitutione mundi; esuruienim & desistis mihi manducare, &c. Prædestinationis autem nomen absolute prolatum æternam Dei præparationem seu dispositionem secundum ordinem intentionis significat: sic enim Patres & Scholastici communiter nomen prædestinationis usurpant. Cum igitur nullius hominis merita sint causa vel occasio suæ prædestinationis vel alienæ sic sumptæ, sequitur evidenter antiquos Patres, neque condigne neque congrue prædestinationem Incarnationis Christi meruisse simpliciter, & absolute loquendo. E contra vero; quia merita, verbi gratia, Petri sunt causa gloriæ, quam illi Deus in tempore propter eadem merita conferit, in quo fit execu-
B tio prædestinationis: ideo Petrus est causa suæ prædestinationis in executione positæ, quo ad ultimum eius effectum, qui est adeptio beatitudinis, vel (quod idem est) merita Petri sunt causa suæ electionis in executione positæ. Et oratio Stephani fuit de congruo meritoria totius prædestinationis Pauli quo ad executionem meruit enim illi vocationem & auxilium efficax gratiæ præuenientis, & gratiam ipsum gratum facientem, & merita ex ea prouenientia, & præmium felicitatis æternæ. Sic igitur in propo-
sito.

DICENDVM est Patres antiquos, prædestinationem Incarnationis Christi secundum ordinem intentionis consideratam merevi etiam de congruo secundum Dei potentiam ordinariam minimè potuisse, sed eius executionem seu exhibitionem in tempore factum sanctis ac pīs suis desiderijs orationibus ac præparationibus bonorum operum congrue meriti præsumere, & eandem per Dei potentiam absolutam executionem secundum intentionis ordinem mereri potuisse. *Patres antiqui, secundum Dei potentiam ordinem intentionis ordinem mereri potuisse.* Incarnationis, secundum ordinem intentionis ordinem mereri potuisse.

E D ETI PARS præter rationes omni prædestinationi communes hac etiam vt propria probari potest. Quia prædestinationis Christi est causa prædestinationis & electionis omnium salvandorum efficiens, formalis & finalis. ergo Patres antiqui neque meruerunt neque mereri potuerunt prædestinationem Incarnationis Christi. Conseq. patet; nam alioquin idem respectu eiusdem & secundum eandem rationem esset causa & effectus in eodem omnino genere causa. Antecedens probatur 1. authoritate D. Thomæ in 3. dist. 10. quest. 3. artic. vñic. quest. 3. cuius verba sunt: *Prædestinationis nostræ causa efficiens est prædestinationis Christi; in quantum ipse est mediator nostra salutis, & formalis, in quantum in filio Dei ad imaginem eius prædestinatur: & finalis, in quantum nostra salus in eius gloriam redundat.* Idem, quamvis non ita distincte docet S. Thom. infra quest. 24. art. 4. Secundo probatur idem antecedens, quod singulas eius partes singulis dicitis Apostoli. Nam ad Ephes. 1. dicit: *Prædestinavit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum:* Sed dictio per denotat causam efficientem, sicut quando dicitur Pater operari per filium: igitur Christi prædestinationis est causa efficiens nostræ prædestinationis: Deinde Christi prædestinationis esse nostræ prædestinationis causam exemplarem affirmat Apostolus ad Roman. 8. cap. dicens: *Quos prædestinavit conformat fieri imaginis filij suis* sed imago ad causam pertinet exemplarem; ergo. Denique Christi prædestinationem causam esse nostræ finalē docet idem Apol. ad Eph. *per illis verbis: Vnicuius autem nostrum data est*

A gratia secundum mensuram durationis Christi, usque ad illa: ut iā non sumus parvū. Quæ loca notat S. D. in allegata questione. 3. Quibus addamus eiusdem Apostoli testimonium ex prima ad Cor. 3. c. Omnia enim (inquit) vestra sunt, siue Paulus, siue Apollo, siue Cephas, siue mundus, siue vita, siue mors, siue presentia, siue futura; omnia enim vestra sunt; vos autem Christi: Christus autem Dei. Quibus verbis significat homines, præsertim electos esse finem rerum omnium corporearum: hominum autem finem esse Christi Dei & hominis gloriam, ipsius autem Christi quatenus homo, finem esse Deum. Quamvis autem S. D. in supra notata q. 3. dicat: Prædestinationem nostrā quo ad id quod in ea aeternum est, causam non habere, sed quo ad temporalem tantum effectum: prout scilicet eius effectus producitur mediatis aliquibus causis creatis; & ita Christi prædestinationem esse nostrę prædestinationis causam efficiēt, quatenus scilicet Christus mediator est nostræ salutis: hoc tamen intelligendum est de vera & propria causa realiter producenti; atque adeo ab effectu per eam producta realiter distincta. Cum enim sit unus actus simplicissimus diuinæ voluntatis & intellectus, quo Deus Christum & alios omnes electos ab aeterno prædestinavit, nō potuit actus, quo Deus Christum prædestinavit, illum actum causare, quo ceteri homines à Deo fuere prædestinati. Si vero de causa minus propriè idest de ratione volendi & prædestinandi sermo sit, congruè dici potest, non solū Christi prædestinationem esse causam, idest rationē prædestinationis aliorum, sed etiam actum prædestinationis Christi esse quodammodo causam, id est rationem actus prædestinationis aliorum. Nam, vt diximus in 1. p. q. 19. a. 5. Confr. 1. licet unum bonum creatum non sit propriè & formaliter ratio Deo volendi aliud bonum creatum, unum tamen bonum creatum potest esse ratio alteri bono creato, vt sit à Deo volitum, vt ibi declarauimus ex Cai. & Ferr. Deinde, sicut etiam ibi dictum est, distinguendo secundum rationem plures in Deo volitiones haud absurde dici potest Dei volitionem, prout ad unum voluntum terminatur, esse rationem seu causam virtualiter in essendo alterius diuinae volitionis, prout ad aliud voluntum terminatur. Similiter itaque dici potest prædestinationem dupliciter esse causam meritoriam, idest rationem prædestinationis aliorum. Vno modo sumendo prædestinationem, tam Christi quam aliorum passionis: quem modum significat S. Th. 1. p. q. 23. a. 2. sic enim verum est dispositionem seu præparationem illam secundum quam Christus vt homo, denominatur intrinsecè à Deo prædestinatus, esse rationem passiuè prædestinationis, idest dispositionis & præparationis, secundum quam alii denominantur quasi intrinsecè à Deo prædestinati: Alio modo sumendo vtramque prædestinationem prout actio Dei est prædestinantis: sic enim Christi prædestinatio causa est virtualiter in essendo prædestinationis aliorum hominum salvandorum, quod alii significant alio modo dicentes; Christum meruisse nobis prædestinationem & efficacem electionem ad gloriam; non quidem quantum ad absolutum ipsius actus prædestinantis: sed quantum ad respectum quod connotat, seu quantum ad terminationem ad alias personas, & ad tale vel tale obiectum secundarium. Quem dicendi modum sequitur & tuetur Alu. l. 5. de auxilijs, diff. 39. Concl. 3.

B SECUNDA PARS dicti superiorius expressi est, Pa- 55. Patres tres antiquæ legis pijs ac Sanctis suis desiderijs, executione petitionibus ac bonis operationibus executio- In anno nem dominicae Incarnationis congruè meru- his congrue iste. meruisse, Ad cuius evidentiā considerandum est primū, sed Christus quod quamvis Incarnatio Christi in executione sub priori & eterna ratione seu modo, quatenus tea Patribus antiquæ legis collate, non tamē modis causæ gratiam in eis sub ea ratione & modo formaliter findi ga- caulauit, quo posita fuit in executione; sed sub tium purum meruisse, & eterna ratione seu modo, quatenus se & patres scilicet ab aeterno fuit à Deo præuisa & accepta- p̄i Dei pot- ta; & sermo est de Incarnatione Christi non pre- tentia ab- cisè sed quatenus includit etiam ipsum Christum solutam In- & eius opera meritoria, ac præsertim passionem carnationis & sanguinis effusionem: quibus nos à peccato prædestina- & iustis omnibus qui sunt fuerunt & tionē secun- futuri sunt gratiam & gloriam cum omnibus au- dū ordinem intentionis mereri po- meruit: & ideo in Apoc. 13. cap. Christus dicitur: uisse. Agnus occisus ab origine mundi. Et ex hoc agendi modo sup̄issime videtur occasione plures Theologi dicendi Christum per modum causæ finalis gratiam Patribus meruisse: proprium enim cau- se finalis est, vt ab agente præconcepta & eius intentioni præfixa moueat ipsum ad sui consecrationem. Ita S. D. infra q. 61. a. 3. ad 1. & q. 62. a. 6. & ibi Cai. & Astur. pagina 489. Quoniam itaq; **C** Christi passio Patribus antiquis gratiam meruit & in eis causauit, non quatenus tunc existens, quæ est efficientis conditio, sed vt à Deo præuisa, & per eius voluntatem & intentionem ad humani generis redemtionem ordinata, & vt pretium secundum legem diuine iustitiae sufficiens acceptata, qui modus causandi proprius est causæ finalis, id est dici non incongruè potest, Christi Incarnationem & passionem gratiam antiquis Patribus meruisse per modum cause finalis, licet eius causalitas non fuerit propriè neque verè finalis sed efficiens moraliter; tunc quidem quasi mediata, media scilicet diuini intellectus apprehensione & voluntatis ordinatione & acceptatione: postea verò etiam per se ipsam proximè & immediatè causando; quando scilicet actus fuit exhibita, veluti pretium redemptoris abundans, & vt meritum gratiæ & gloriæ filiorū Dei. Quod exemplo satis accommodato ac facili declaratur. Est mercator qui merces alicui tribuit, nullum ab eo pretium aut obligationē soluendi recipiens, sed tamen certò sciens eius Patrem aut amicum tunc absentem: atque id est nihil promittentem pro eo solutum, cum ve- nerit: & tandem Pater vel amicus eius, cui datæ sunt merces, veniens pretium totum liberè soluit mercatori. Sic itaque Deus instar mercatori præiosas Patribus contulit margaritas, remissionem scilicet peccatorum, gratiam filios Dei constituentem plurimi Spiritus sancti donis associatam, nullo ab eis aut ab alio recepito pretio vel obligatione, sed certò sciens tempore per ipsius infallibilem prouidentiam prædefinito Verbum, quod est secunda in Trinitate persona, humanitati fore secundum hypostasim copulandum & pretium omne pro mercibus spiritualibus, quas antiqui Patres à Deo receperant, & omnes in humano genere iusti fuerant recepturi, plenè atque cumulate solutum: quod tandem suscepit nostræ carnis natura, Verbum Dei per passionem ac pœnam Crucis largissime profuso sanguine veluti

infinito diuinarum thesauro Deo persolutus. Sed antequam solueretur SS. Patres eius exhibitionem sanctis suis desiderijs ac pijs operationibus congrue meruerunt.

Vtima deniq; pars dicti affirmans, antiquos Patres per Dei potentiam absolutam Incarnationis prædestinationem secundum ordinem intentionis mereri potuisse, probatur; quia potuisset Deus gratiam patribus conferre sicut Angelis sine merito Christi: tunc autem per opera talis gratiae in tempore facta, & ab æternō à Deo prædefinita & præuisa mereri potuissent Incarnationis prædestinationem, quo ad substantiam & circumstantias. Probatur hoc & explicatur: quia secundum ordinem iam à Deo prædefinitum nullus potest prædestinationem Incarnationis mereri; quia omne meritum est effectus prædestinationis Christi & nostræ; ergo si meritum aliquibus conferretur non caufatū ex Christi prædestinatione, posset Christi prædestinatione cadere sub eorum meritum.

*Quæratione
potuerint
sancti pa-
trijs, non au-
tē Christi
incarnatio-
nem cōgrue
promereri.*

Secundū sciendum est, meritum congrui quo quis meretur alteri quocunque donum à Deo conferendum, nihil ab eo dono tollere aut diminuere, quod ad rationem suū modum pertinet gratuitæ collationis: quoniam vt ante diximus meritum congrui non regulatur per leges iustitiae, sed per leges amicitiae, quæ ratio est omnis gratuita collationis, tantum abest ut eam tollat aut ex aliqua parte diminuat; quare meritum cōgrui quo Stephanus efficacem Paulo meruit vocationem & gratiam, nō destruit aut minuit in vocatione rationem gratiæ, sed magis eam statuit; cum ad eam secundū leges amicitiae conferendam moueat.

Ex quo sequitur primū, peccatorem gratiam à Deo postulantem aut etiam se ipsum ad eam ex diuina motione preparantem non posse illam ex congruo promereri; eo quod amicitiam cum Deo nondum habeat, quæ prima radix est & conditio necesaria ad aliquid merendum coram Deo.

Secundū sequitur, Patres antiquos pijs desiderijs & assiduis precibus Incarnationem Verbi & Christi redemptoris aduentum congrue meruisse; quia congruum erat, vt Deus amicis suis desideriis ac piē potentibus desiderata concederet; quia tamen falso non solum iustitia sed etiam amicitia legibus poterat denegare: atque ideo Patrū merita nihil de ratione gratuitæ donationis, aut gratiæ, quæ summa est in sacro sancto mysterio Incarnationis, diminuere potuerunt. His addit, meritum hoc Sanctorum Patrū nullam respectu Incarnationis dicere rationem debiti vel iustitiae, sed dispositionem tantum ad eam recipiendam; & ideo nulla absurditas est, si tale meritum in Patribus admittamus respectu sui principij; quia proprium & connaturale est dispositionibus ultimis ab ea forma caufari, ad quam disponunt ut alibi declarauimus, & eadem ratione cum D. Augustino & D. Th. meritum congrui, prout solam dicit dispositionem, admittendum est in ordine ad primam gratiam; nō autem vt dicit rationem debiti vel iustitiae. Et quamvis, qui de condigno meretur causam, mereatur etiam id quod naturaliter & per se consequitur ad illam; non tamen qui de congruo tantum meretur causam aliquam liberè operantem, oportet ut eius effectum liberū mereatur: quoniam effectu ille non per se cōséquitur ad talem causam; si cut si de congruo merearis gratiam Petro, qui per suas actiones liberas mereatur gratiā

A Paulo, non inde sequitur, te mereri de congruo gratiam Paulo: quod maxime verum est quando tali effectui libero repugnat cadere sub meritum sicut in proposito. Nam, quia ad Incarnationem redemptiuam, prout actu facta est, consequitur gratia sanatio totius humanæ naturæ, Patres qui meruerunt Incarnationem eam vt causam gratiae tantum in communione meruerunt; non autem vt causam huius aut illius gratiæ collatæ Petrus vel Ioannii in particulari; quoniam hic effectus non est Incarnationi connaturalis, sed est ei liberè coniunctus: & multo minus primam suam gratiam meruerunt; quoniam illi vt principio meriti repugnat cadere sub meritum: hoc tamen meritum congrui datum fuit à Deo Patribus ex meritis Christi ab æternō præuisis, quibus Christus in tempore congruentem illis ad Incarnationem meruit præparationem.

Tertiū sequitur, Christum non eodem modo, scilicet merito congrui meruisse aut mereri potuisse suam Incarnationem; primò, quia omne meritum Christi, cum sit infinitum in ratione meriti est ex perfecta iustitia; ac proinde non est meritum congrui sed cōdigni: ostendimus autem supra non fuisse possibile Christum uniohem suam hypostaticam scilicet Verbi cum humanitate, condigne mereri. Secundò, quia si Christus suam Incarnationem meruisset, ea ratione illam meruisse qua eiusdem meriti principium esset & causa, quod implicat contradictionem, vt supra diximus: Patres autem antiqui non ea ratione meruerunt Incarnationem, qua fuit principium gratiæ & meriti eorum, sed qua ratione tantum eiusdem gratiæ & meriti fuit complementum & consummatio. Nam, vt scitè notat Asturicensis, non meruerunt Patres aduentum Christi sub ea ratione formalis, qua fuit à Deo promissus suū qua ratione fuit promissionis diuina completiūs, sicut nec mereri potuerunt, vt eiusdem Salvatoris aduentus illis à Deo promitteretur. Certum est autem Christi Incarnationem ea sola ratione fuisse principium gratiæ & omnis meriti S. Patrum, qua fuit à Deo promissa & ipsius promissionis completiūs: non autem quatenus fuit eiusdem gratiæ & meriti consummatio. Si namque nullum præcessisset in diuina mente decretum aut promissio de Verbi diuini Incarnatione, propter humani generis redemptionem, gratia & merita Patrum non fuissent illis à Deo collata ex meritis Christi; & tamē eorū gratia & merita per Christi gratiæ & merita consummari debuissent: & ideo bene potuerunt S. Patres pijs suis desiderijs & petitionibus Christum de congruo promereri, tanquam eorum gratiæ & meritorum consummationem absq; hoc, quod ipsum mererentur, prout fuit à Deo promissus aut diuina promissionis completiūs, quo solo modo fuit principium gratiæ & meriti Sanctorū Patrum.

E *Vltimum notandum est: In æterna Dei voluntate & decreto de Incarnatione Verbi, nec explicitè claudi nec excludi respectum ad merita Sanctorum Patrum, qui tempore fuerunt ipsa Incarnatione priores; sed in eo quasi virtualiter & implicitè claudi; quia nimis Deus Incarnationem Verbi pro redēptione generis humani voluit ut sapienter & suauiter execendam atque ideo voluit etiam implicitè ac virtualiter, vt eam multorum SS. vota & petitiones illius meritoriae de congruo præcederent. Consequentia patet ex discursu D. Th. *Supra q. 1. a. 5.* Vbi tres assert rationes ad probandum non fuisse conueniens Christum Incarnari ab initio mundi: ex quibus*

quibus prima congruentiam afferit ex desiderio & petitione remedij per ipsam Incarnationem futuri. Et ex his iam satis elucet, quomodo potuerint SS. Patres diuini Verbi Incarnationem mereri de congruo.

Secunda cōtraversie pars. quo sensu admissi posse sunt. Patres Incarnationis accelerationem meruerint aut mereri potuerint? Quæ difficultas breuiter est expedita.

*Notandum est igitur primus, dictum hoc: Patres antiqui meruerunt accelerationem Incarnationis, triplicem sensum habere posse. Primus est, Patres antiquos meruisse ut Verbum Patris æterni nostram citius naturam assumeret, quam æterno diuinæ voluntatis decreto fuerat prædefinitum, priusquam nostro intelligendi modo Deus merita Patrum præuidisset. Secundus sensus est, Deum Incarnationem æterni Verbi decreuisse, antequam præuideret merita Patrum veteris testamenti; sed in eo signo rationis nullam temporis differentiam determinasse, in qua fieret Incarnatio, sed præuisis in posteriori signo rationis Patrum meritis certum illius executioni tempus determinasse: atque ita Patres accelerationem Incarnationis meruisse, quatenus ut in tali tempore fieret meruerunt. Tertius sensus est, Deum Incarnationem Verbi decreuisse cum omnibus circumstantijs loci, temporis, personarum &c. Patres autem antiquos eius accelerationem meruisse; quia licet Deus in illo priori signo rationis nihil expresse cogitauerit aut decreuerit circa Patrum merita: ea tamen non exclusit, sed quasi implicite ac virtualiter voluit, quasi dispositionis & media ad executionem seu exhibitionem Incarnationis congruentia: & ideo in secundo signo rationis, in quo concepit ac prædefiniuit ordinem, quo decretum Incarnationis esset executioni mandandum, decreuit Patrum merita veluti dispositiones tantò mysterio ab hominibus obtinendo congruentes. Quatenus ergo Patres diuini Verbi Incarnationem cum circumstantijs omnibus, ac præsertim temporis meruerunt, dicuntur eius accelerationem meruisse; quia, scilicet meruerunt ut eo tempore fieret, quod ab æterno fuerat à Deo prædefinitum, nec longiore tempore tardaretur: Et primus quidem sensus manifestam continent absurditatem & errorem; quia mutationem involuit diuinæ voluntatis & prædefinitionis; affirmat enim Deum ante præuisa Patrum merita tempus decreuisse determinatum Incarnationis; sed meritis deinde præuisis in alio signo rationis aliud tempus Incarnationi futuræ constituisse. Falsum etiam esse dictum illud in sensu prædicto perspicue significat Apostolus ad Galatas quarto dicens: *Vbi venit plenitudo temporis misit Deus filium suum &c.* Plenitudo namque temporis nihil aliud significat, nisi partem illam temporis, in qua Deus ab æterno determinauit, ut filius humanitati iungeretur in unitate personæ, que dicitur temporis plenitudo. Primi propter plenitudinem gemitum quæ in eo dantur. Secundò propter impletionem figurarum veteris testamenti. Tertiò propter impletionem promissorum. Quartò propter diuinam ordinationem in eo executioni mandata: ab initio namq; mundi duratio temporis continuò fluens veluti imperfecta ad partem illam tendebat, ut ad totius præteriti temporis complementum, in qua filius Dei in assumpta carne, secundum Dei prædefinitionem erat hominibus exhibendus: non igitur ex meritis præuisis, sed ante omnia merita prædefinitum fuit à Deo tempus Incarnationis. Et quia dictū*

A illud: Patres antiqui meruerunt accelerationem Incarnationis, hunc veluti proprium ac planissimum efficit sensum; nimurum Patres meruisse ut Verbum citius carnem assumeret, quam fuerat à Deo prædefinitum: ideo simpliciter & absoluto loquendo negandum est Patres meruisse accelerationem Incarnationis Verbi diuini. Petitiones autem Patrum accelerationem Incarnationis sonantes ut *Psalm. 11.* Propter misericordiam inopum, & genitum pauperum nunc exurgam dicit dominus, & *Isaiah 4.* Utinam dirumperes Cœlos, & descenderes. Et alia similes accipiendas sunt, ut significaciones desiderij sanctorum conditionati, nimurum si fieri posset: eorum autem absoluta voluntas erat plenè diuinæ dispositioni conformis.

Secundus vero sensus, quem approbat Vsq. dis. 23. c. 5. parum vel potius nihil habet probabilitatis, primò, quia prædestination pars est perfectissima diuinæ prouidentiæ, que rem quamlibet decreto futuram disponit secundum omnes eius individuas circumstantias loci, temporis, personarum &c. ergo Deus æterno suo decreto de Christi Incarnatione futura, quod præcessit in signo rationis præscientiam meritorum sanctorum Patrum, dispositum etiam de tempore determinato, in quo futura esset Incarnatio Verbi diuini. Certus est autem, ut ante diximus, decretum diuinæ voluntatis esse penitus immutabile: non ergo potuerunt antiqui Patres accelerationem Incarnationis promereri. Secundò probo temporis determinationem non fuisse primò ex meritis Patrum præuisis, ita ut ante nullum esset Incarnationi tempus determinatum; quia secundum fidem asserendum est, merita Sanctorum Patrum à Deo præuisa fuisse, tanquam in Christi meritis fundamentum habentia: at hoc verum esse non potest, si temporis determinatio fuit post merita Patrum à Deo præuisa; ergo. Minor probatur; quia merita Patrum innitebatur meritis Christi, non abstractè vel in communi consideratis, sed secundum earum singularem & individuam existentiam sumptis, prout scilicet Christi passio à Deo futura videbatur tali loco & tempore, & cum alijs singularibus circumstantijs ad eius individuam existentiam pertinentibus, igitur Patrum antiquorum merita præsupponebant Christi merita futura in tali temporis à Deo prædefinita differentia: ac proinde si non præexistenter in Christi meritis certa temporis determinatio, non possent illis inniti merita Patrum.

Solus itaque tertius sensus, quamquam minus proprius, continet veritatem superius, cū proponeretur, expressam, quam ita explicat Suar. dis. 10. sect. 6. §. Dico quartu. Aluar. dis. 17. & ex parte Vsq. dis. 23. cap. 5.

TERTIA CONTRA, pars quaerit de circumstantijs Incarnationis. Cui breuiter respondens dico, contrarie. SS. patres eisdem pijs desiderijs, precibus ac bonis operibus simul diuini Verbi Incarnationem & eius circumstantias de congruo meruisse. Ad cuius evidentiam recolendum est, quod supra dimicimus, nimurum Incarnationis vocabulo in praeflantia cōfenti materia comprehendendi, non solum vniōne græ merita hypostaticam diuinæ persona cum humana natura, sed etiam operationes omnes Christi meritorias ab ipso Incarnationis exordio, vsq; ad passionem & mortem inclusivè. Nam de Incarnatione questio est, quatenus peccatorū satisfactionē & humani generis redemptionē & salutē à Deo fuit ordinata. Incarnationē igitur ita cōsideratā, & omnes eius circumstantias Patres antiqui de congruo meruerūt: ac proinde singulas Christi

Christi actiones, quibus nostram meruit redēptionem, & earum tempus determinatum cum ceteris circumstantijs, quibus erant futura & aucta postea fuerunt in rerum natura meruerunt: non enim nudam aut abstracte sumptam, & minime operaticem Incarnationem & Verbum ipsum Incarnatum, sed Christum ut redemptorem formaliter & Salvatorem Patres à Deo postulabant: constat autem Christum per omnes actus virtutis sue coram Deo infinitè meritorios, veluti per unum integrum meritum redemptionem & satisfactionem in eius passione & morte consummatam nos à peccati & Diaboli seruitute redemisse, Deo reconciliasse & nobis aeternæ vitæ præmia meruisse. Cum itaque sic sumptam Incarnationem Patres à Deo postularent, tandem etiam hoc modo sumptam suis pijs desiderijs & petitionibus ac sanctis operibus à Deo congrue meruerunt, & quia singulariter existentem Incarnationem & Christum cum eius singularibus actibus à Deo perebant, quæ sine proprijs & individualiis circumstantijs esse non possunt: ideo singulas etiam horum omnium circumstantias Patres meruisse dicendum est: & de circumstantia quidem temporis certum est ex sacris litteris eam Patres frequenter à Deo postulasse; & consequenter etiam à Deo meruisse personarum etiam circumstantias Patres meruisse diuina scriptura testatur Gen. 22. cum de merito obedientia Abraham loquens ait: *Per memetipsum invenerit Dominus, quia fecisti rem hanc, & non pepercisti filio tuo unigenito propter me, benedic tibi, & multiplicabo semen tuum &c. & benedicentur in semine tuo omnes gentes, quia obediisti voca mea.* Quod autem ait Vasq. in allegato s. cap. disp. 25. electione, qua Deus elegit, ut Christus nasceretur ex semine Abrahæ fuisse ex meritis Abrahami, & non ex gratuita Dei voluntate & vocatione, & D. Th. m. 1. 2. q. 98. a. 4. oppositum afferentem, intelligendum esse de meritis Abrahæ perfectis ex solo libero arbitrio ipsius, non autem de meritis ex gratia profectis, vt tandem reducat electione semitis Abrahæ in gratiam Dei, qui ita voluit præuenire Abrahāmum & ipsum tamē efficere, vt ex illo congrue Christus nasceretur, falsum est & merum ac futile ipsius Vasquezij commētum; quia meritum congrui, vt ante diximus, fundatur in gratia & amicitia Dei; igitur ex solo libero arbitrio nullum est meritum coram Deo; ergo de merito ex gratia procedente loquitur S. D. Nec particula causalis, quia, denotat causam electionis, vt Christus ex semine Abrahæ nasceretur, sed denotat causam executionis diuinorum decreti, seu electionis ab aeterno à Deo factæ, vt Christus ex semine Abrahæ nasceretur: voluit enim Deus ab aeterno ob suam solam bonitatem & misericordiam in primo signo rationis Christi Incarnationem cum omnibus circumstantijs; atque adeò vt esset ex semine Abrahæ in secundo vero fine rationis voluit eam executioni mandari medianibus meritis Abrahæ, & precedente speciali quadam Iudaicū populi sanctificatione, vt ait S. D. in allegato artic. 4. & ita factum est in tempore, quia Christi Domini habuissent præcesserunt Abrahæ merita, & specialis Israelitici populi sanctificatione: B. etiam Virginem de congruo meruisse, vt esset mater Dei, ostendimus cum D. Th. & alijs in sequenti Contra. Cui etiam addi possunt Simeon & Anna, quos sacer textus indicat Luc. 2. de congruo meruisse videre Christum dominum, quid multo magis dicendum est de Ioseph, qui meruit esse Christi

A nutritius & eius custos ac ductor in eius infantiâ, quando ex Iudea fugit in Aegyptum, & inde rediit post mortem Herodis. Et quoniā ex dictis satis constat cæteras Incarnationis circumstantias eadem ratione, qua duæ prædictæ, sub merito congrui S. S. Patrum cadere debuissile, sufficient ea quæ pro hiūis tertiae partis declaratione dicta sunt.

SUPEREST postrem QVARTA CONTRA-
VERSIA pars de meritis Patrum inquirens cir-
ca secundum Incarnationis effectum; An San-
cti Patres meruerint Incarnationem, quo ad secundum
eius effectum, scilicet aperitionem regni Cœlorum? Cui
satisfacit Ang. D. in 3. dist. 18. q. 1. 4. 6. q. 2. & 3.

B negatiuē respondens; quam etiam partem probat discursus huius articuli: quia meritum puri hominis limitatur ad eius suppositum; sicut gratia adoptionis, à qua tale meritum procedit; alioquin esset gratia capitis in alios influens; at mereri Incarnationem quo ad aperitionem regni cœlestis est mereri alijs. Secundò probatur idem: quia Incarnatio, quo ad hunc & alios effectus est altioris ordinis, quam meritum nostrum; quia pertinet ad ordinem hypostaticum, & meritum nostrum ultra condignum præmiatur, si aperta semel fanua regni cœlestis conferatur pro illo beatitudo. Confirmatur; quia alijs eadem ratione mereri potuissent Patres Incarnationem ut dignificatiuam & reformatuam totius universi Patribus ipsis exceptis, & quatenus est in redemptionem aliorum, & vt per illam illuminantur Angelii; quia vt sic non fuit causa prædicatorum meritorum. Tertio probatur idem; quoniā Incarnatio sic considerata tenet se ex parte principij meriti; quia vt sic tollit peccatum: remissio vero peccati ad principium meriti pertinet; ergo non potest cadere sub meritum antiquorum. Alias probationes vide apud S. Thom. loco supra notato, scilicet in 3. dist. 18. q. 1. 4. 6. q. 2. & 3.

PRIMA CONCL. S. S. Pares antique legis, &
illi qui fuerunt sub lege naturæ, non meruerunt conditores,
geni diuini Verbi Incarnationem secundum se, aut quo
ad aperitionem regni cœlestis. Hæc patet ex dictis, &
probant eam Sanct. Doct. & cius expositores &
Asturicensis loco supra notato multis argumen-
tis.

SECUNDA CONCL. S. S. Patres per Dei po-
tentiam ordinariam, aut etiam absolutam non potue-
runt Incarnationem Verbi diuini condigne promere
ri. Hæc patet ex dictis, & probat eam Suarez,
sect. 5.

TERTIA CONCL. S. S. Patres simpliciter
& absolute loquendo Incarnationis prædestinatio-
nem aut electionem non meruere de congruo. Hæc
conclusio est contra Vasquezium, & patet ex
dictis.

**QVARTA CONCL. S. S. Patres pīs suis desi-
derijs petitionibus ac bonis operibus de congruo merue-
runt executionem, seu exhibitionem prædestinata ab
aeterno Incarnationis. Probatur hæc conclusio ex
principijs supra positis & explicatis. Nam meri-
tum congrui duabus constituitur conditionibus:
Prima est vt operans Dei gratiam habeat &
amicitiam: Secunda, vt operetur formaliter aut
virtualiter propter Deum summè dilectum:
sed utramque conditionem habebant S. S. Pa-
tres antique legis; vt patet ex sacris scripturis
ergo.**

**QVINTA CONCL. S. S. Patres non merue-
runt ex condigno accelerationem Incarnationis. Pro-
batur; quia acceleratio Incarnationis est bonum
vni-**

vniuersale, ad quod non se extendit meritum de condigno personæ particularis; ergo. Secundò; quia gratia adoptionis & eius merita præmiantur vltra condignum per beatitudinem; sed acceleratio incarnationis est ordinis hypostatici. & materialiter est idem cum ipsa incarnatione, quæ est aliquid excellentius beatitudine; ergo merita Patrum respectu illius non habent dignitatem.

Sexta Concl. SS. Patres absolute loquendo non meruerunt accelerationem incarnationis. Probatur ex dictis; quia mereri absolute incarnationis accelerationem idem est quod mereri, vt filius Dei antè prædestinatus tempus à Deo, carnem assumere; quod est impossibile vt ostendimus.

Septima Concl. SS. Patres non meruerūt accelerationem incarnationis in eo sensu, videlicet, vt Deus in priori signo rationis incarnationem prædefiniret ab illo tempore circumstantia; & deinde in altero signo rationis præuidit merita Patrum, & propterea determinauerit tempus incarnationis. Hæc patet ex dictis.

Octava Concl. SS. Patres in eo sensu congruè dici possunt incarnationem Verbi meruisse: Quia scilicet prædicta per Dei prouidentiam in primo signo rationis incarnatione cum omnibus circumstantijs postea in secundo rationis signo prædefinuit ordinem, quo decrevut incarnationis effet executioni mandatum, & præordinauit Patrum merita veluti dispositiones, vt diuinissimum illud mysterium cum omnibus suis effectibus ab infinita Dei bonitate possent homines obtinere cum omnibus eius circumstantijs, ac præcipue cum circumstantia temporis, vt scilicet coram Deo mererentur, vt eo tempore filius Dei nostram naturam assumeret, quod fuerat ab aeterno prædestinatum, nec longius differret. Hæc patet ex dictis: nulla enim absurditas est id quod Deus ex exterioria sua prouidentia & voluntate gratuita futurū esse decreuerat in primo signo rationis, voluisse in altero signo rationis quandam aliam causam creatam & moralem habere, scilicet merita Patrum; quamquam exigua valde & inæqualia mysterio ac tanto præmixto minime digna.

Vlturna Concl. SS. Patres circumstantias omnes incarnationis cum ipsa congruè meruerūt. Hæc patet ex dictis in ultima parte Controuersiæ.

Contra primam concl. sunt argum. quæ afferunt & soluunt S. D. hic & Med. super hoc argumentum, dub. 2.

Contra tertiam concl. argum. Vsq. Primò Eodem modo philosophandum est de meritis respectu executionis & prædestinationis; ergo si Patres meruerunt de congruo executionem incarnationis filii Dei; etiam eius prædestinationem meruerunt, & è conuerso si non meruerunt incarnationem neque meruerunt eius executionem. Resp. falso esse antec. cuius falsitatem ostendimus loco supra notato, & vberius Aluar. in allegato diff. 37.

Secundò: Si mysterium incarnationis prædestinatum fuisset gratis, & non intuitu aliquorum meritorum, necessariò deberet in tempore fieri absque illo intuitu meritorum; ergo. Probatum assumpta conditionalis; quia voluntas prædestinandi sine meritis efficax esset; ergo sola sufficeret sine alia causa vt haberet effectum in tempore; ergo.

Resp. falso esse conditionalem, assumptam: ad cuius probationem responderetur, antecedens posse duplē habere sensum: *Primus est*, vt voluntas prædestinandi excludat omnia merita,

A tam secundum ordinem intentionis, quam secundum ordinem executionis: & in hoc sensu falso est illud antecedens; quia licet voluntas prædestinandi non includat volitionem meritorum in primò signo rationis, in quo consideratur solus ordo intentionis: includit tamen eam in secundo signo rationis; in quo attenditur ordo executionis, vt à Deo conceptus & volitus; & licet in primo signo rationis non includatur in prædestinatione volitio meritorum explicitè; non tamen excluditur, vt supra notauimus. **Secondus** sensus est, vt voluntas prædestinandi, quo ad ordinem intentionis sit sine meritis explicitè volitus: & in hoc sensu admissio antecedente negatur illatio; quia voluntas illa pro illo signo rationis, sicut merita non includit ita nec excludit; que tamen includit in secundo signo, in quo intelligitur compleri ratio prædestinationis.

Tertius. Si mysterium hoc fuit prædestinatum obiectio: 2.

non intuitu meritorum, sed ex sola Dei voluntate, fieri non potuit, vt ipsa merita postea in tempore exhibita vim aliquam haberent ad impetrandam incarnationem; ita vt in executione ex meritis dari diceretur, quia ex priori illa voluntate in tempore fieret. *Resp.* antec. huius conditionalis, & totam ipsam conditionalem nō esse diuersam ab illo antecedente, cuius sensum distinximus in præcedente responsione: & ideo distinguenda esse eodem modo & in priori sensu negandum est voluntatem prædestinandi esse sine meritis: in secundo vero sensu admissio antecedente, neganda est consequentia. *Resp.* contra resp. hanc militat aliud argumentum. Vsq. quoniam diuersa est (inquit) ratio mediiorum quæ physica dicuntur & moralium: nam phys. media reali actione conducunt ad consequendum finem constitutum: in intentione autem voluntatis prior est constitutio finis electione mediiorum; contra vero in executione & effectione prior est efficacitas mediiorum quam consecutio finis; at media moralia, qualia sunt merita, non sunt media physica quæ actione aliqua reali ad consecutionem finis operentur, sicut medicina operatur ad sanitatem, sed solum sunt causa consequendi finem per modum impetrationis relata ad voluntatem eius, qui confert alteri finem; ergo meritum nunquam in tempore potest esse medium, nisi moueat voluntatem aliquius ad conferendum finem; ergo eadem merita debent præcedere in intentione; ergo Deus ita confert finem in tempore propter merita & ex meritis, vt eodem modo in aeternitate non nisi ex præscientia illorum dare illum præfiniat. Prima consequentia patet. Secunda probatur; quia est eadem voluntas dandi in executione & in consultatione, & ab eodem moueri deberet. Ultima vero consequentia probatur: Nam aliquin non esset eadem voluntas in Deo ab aeterno prædefiniendi finem & in tempore dandi illū.

Respon. secundum ordinem intentionis loquendo, finem mediiorum moralium dupliciter posse considerari: *Vno modo* secundum se, prout scilicet est quoddam bonum appetibile à voluntate & hoc modo nō est finis, nisi radicaliter seu fundametaliter; *Alio modo*, prout exercet actu ratione finis seu prout actu finalizat. Exempli gratia, Regnum à Cæsare appetitum dupliciter potest considerari; vno modo vt quoddam bonum secundum se; alio modo vt exercet rationem finis; quatenus scilicet propter ipsum appetitur amicitia Ciceronis apti ad persuadendū, vt Cæsar acceptetur in regem, & fauor populi vel optimatum, ad quos spectat electio: & finis quidem primo modo sumus.

do sumptus prius est volitus quam secundo modis; prius enim Cæsar appetit regnum secundum se consideratum, quam velit & eligat media ad ipsius acquisitionem ordinata; atque adeo quam appetat Regnum, prout exercet rationem finis: Sic igitur secundum ordinem intentionis Incarnationis, prius fuit à Deo volita, prout est quoddam bonum secundum se, & in ordine ad humani generis redemptionem. Deinde volita fuit ut finis meritorum Sanctorum Patrum: & ita merita Sætorum Patrum fuere secundum hunc ordinem posterius volita; at secundum ordinem executionis, ut sic, & effectio[n]is moralis prius volita sunt Patrum merita quam Incarnatio. Ad cuius evidentiam scito, medium morale longe alter morire voluntatem, quam moueat finis, quoniam hic mouet ut finis, id est per modum cause finalis, illud mouet per modum efficientis moralis ad finem ordinati: cōcipitur enim ab intellectu, ut bonum propter aliud: & ideo non mouet voluntatem ad sui appetitionem ut finis, sed ut medium dicens efficienter, non physice sed moraliter ad finem aſsequendum. Cum autem dico, efficiens morale, dico efficiens media apprehensione & volitione eius propter finem, siue ut ordinati ad finem consequendum: sicut ergo phys. media priora sunt in executione & effectione sua physica quam cōsecutio finis, ita media moralia priora sunt in executione & effectione sua morali, quæ illis conuenit media apprehensione intellectus & appetitione voluntatis, quam cōsecutio finis; ac proinde secundum ordinem executionis prius fuerunt volita Patrum merita quam Incarnatio. Ad argum. itaque admissio antec. cum prima conseq. dico secundam consequentiam falsam esse, si consequens eius loquatur de prioritate secundum ordinem intentionis. Ad cuius probationem respondetur eandem esse voluntatem dandi in executione & in consultatione secundum rem, sed ratione diuersam; quoniam in intentione, id est prout vult finem, quatenus finis est prius vult finem quam media: in executione vero ut executio est à Deo concepta & volita, prius vult media quam finem; quia vult media ut efficientia respectu finis: prior est autem efficientia mediorum quam aſsecutio finis. Nec verum est, voluntatem dandi in consultatione ab eodem moueri, à quo mouetur in executione: quia in consultatione mouetur à fine à quo veluti principio incipit consultatio: in executione vero prout executio distinguitur contra intentionem, mouetur voluntas à medijs effectiū moraliter, ut ante diximus. Posset etiam breuiter dici eandem esse voluntatem, sed non esse euādem ordinem volitorum secundum intentionem & secundum executionem. Si autem sermo fit de prioritate secundum ordinem executionis & effectio[n]is moralis, & sumendo vocabulum intentionis pro volitione, (cum intentio proprie non sit eius, quod est ad finem, sed potius finis) admissa illa secunda consequentia neganda est ultima, quoniam ex hoc, quod merita secundum ordinem executionis & effectio[n]is moralis, quam habent media apprehensione & volitione, mouent voluntatem ad conferendum finem; atque ideo prius ordine executionis volita sunt, non sequitur in bona Metaphy. Deum in æternitate non prædefinire se finem daturum, nisi ex præscientia meritorum: fit enim transitus ab ordine executionis ad ordinem intentionis, ut pater: Verum est tamen, Deum ab æterno cōcepisse & voluisse ordinem illum executionis, qui fuit in tempore: voluit enim in secundo si-

A gno rationis merita Patrum ut quasdam medias causas morales Incarnationis, ut ante diximus: sed ex hoc non sequitur, Deum prædefinisse se missurum filium ex præscientia meritorum: Ad probationem autem ultimæ consequentiae neganda est illatio; ex dictis enim patet esse eandem Dei voluntatem, qua Deus ab æterno finem prædefinivit, & vult ipsum priusquam media. Et quia vult etiam ab æterno finem acquiri per media, quæ hoc ipso sunt executionis ordine priora: ideo in eodem actu volitionis, necesse est distinguere diuersa signa rationis propter duos illos oppositos ordines, scilicet intentionis & executionis, qui hancuntur ex ipsis ordinatorum naturis, scilicet ex fine, & medijs: ille enim ex sua natura prior est intentione: posterior autem in executione vel assecuratione; hæc autem scilicet media suæ natura priora sunt in executione: cum prius necesse sit ea agens habere quam finem, èd quod per ea ducatur ad finem: sunt autem intentione posteriora; quia non nisi propter finem primum intentum sunt volita.

CONTRA quartam concl. sunt argum. quæ referunt & solvunt Med. in fine Commentarij. Suar. Vafq. 10. disq. 10. scit. 6. Astur. in allegata q. 5. inref. ad 4. argum. concl. 4. pag. 482. & Aluar. disq. 17. Contra eandem concl. argum. Vafq. cap. 4. Primd: Quia S. Th. hic ad 3. concedit, B. Virginem meruisse maternitatem, negat autem meruisse Incarnationem: at S. Th. non concedit in B. Virgine meritum condigni respectu maternitatis; sed tantum meritum congrui; ergo negat etiam meritum congrui in B. Virgine respectu Incarnationis; ac proinde multo magis illud negat in SS. Patribus.

Resp. primd. Valde mirum esse, virum hunc audere suam opinionem imponere D. Th. qui tertia sua conclusione contraria sententiam disertis verbis exprefferat, quam etiam in vitroque scripto super sententias perspicue docuit, ut videre est in 3. disq. 4. q. 3. a. 1. ad 2. & 4. Et ad Antibaldum eadem disq. q. vñta a. 4. &c. Secundū dico D. Th. in illa responsione afflere B. Virginem condigne ex gratia sibi data illum puritatis & sanctitatis gradum meruisse, vt congruè posset esse mater Dei, vt etiam aduerit Med. in fine Commentarij, & ratione probari potest: quia argumentum gratiæ cadit sub meritum de condigno, vt patet ex doctrina D. Th. & expositorum in 2. 2. q. 24. a. 6. gradus autem puritatis & sanctitatis, quem sibi meruit B. Virgo, vt congruè posset esse mater Dei, ad augmentum gratiæ pertinet; ergo meriti de condigno præmium fuit.

Secondū: Si antiqui Patres meruerint Incarnationis mysterium in executione, uno ex duobus modis illud meruerint, aut ex gratia ad hoc accepta à solo Deo non intuitu ipsius Christi & meritorum eius, sed sola liberalitate & misericordia ipsius Dei, aut ex gratia accepta à Deo intuitu Christi: at neutro modo SS. Patres meruerunt Incarnationem; ergo. Major patet ex dictis: Minor, quo ad primam partem probatur, quia Patribus veteris testamenti nihil fuit gratiae concessum, nisi ex meritis Christi: quo ad secundam vero, quia sequeretur principium meriti cadere sub ipsum meritum, quod est absurdum; ergo nullo modo Patres antiqui Incarnationis mysterium meruerunt.

Resp. principium meriti, ea ratione qua principium est, non cadere sub meritum, mysterium autem Incarnationis principium est omnis meriti SS. Patrum secundum ordinem intentionis &

nis & ad modum finis; prout scilicet fuit in intentione & prædestinatione Dei: & hoc modo consideratum non potuit cadere sub merita Sæctorum Patrum: at secundum ordinem executionis ab æterno à Deo conceptum & volitum ac in tempore factum, potuit vt præmium merita Patrum congrua terminare, vt satis ostendimus in præcedentibus. Et ratio præcipua est; quia meritum congrui non innititur iustitiæ sed gratiæ & amicitiæ; neque necesse est illud habere suapte natura proportionem ad præmium aut rationem iustitiæ; & idè non tollit aut diminuit rationem gratiæ, quæ illi datur vt præmiū.

Replica.

Sed hanc respons. impugnat Vafq. primò; quia mysterium Incarnationis fuit principium gratiæ & meriti SS. Patrum non solum in intentione & prædestinatione; sed etiam re ipsa futurum; ergo. Probatur antec. quia Incarnatio Christi fuit principium meriti antiquorum Patrum; quia gratia qua merebantur data est illis ex meritis Christi præuisis; at merita Christi præuideri nō poterant; quin præuideretur ipse Christus, vt re ipsa & in execuzione futurus, & non solum vt prædestinatus, & præuisio Christi futuram eius existéram & non solum prædestinationem supponebat; igitur Christus vt re ipsa & in execuzione futurus mouit Dei voluntatem, vt daret gratiam Patribus & fuit principium meriti ipsorum; ita vt non solum verò dicamus: Patres antiqui meruerunt & crederunt operati sunt; quia Christus prædestinatus est; sed etiam quia Christus re ipsa venturus erat: quo modo loquendi denotamus ex parte Christi causam causam, non finalē sed meritoriam: è cōtra verò, nō licet dicere; idè antiqui Patres operati sunt vel meruerunt, vt prædestinaretur Christus, aut vt re ipsa veniret; in quo denotaretur causa meritoria ex parte operum antiquorum Patrum; ergo.

S. l.

Huius argumento, suppositis ijs, quæ latissimè diximus, q. 1. a. 3. Contr. vñica, respondetur præmissis tribus distinctionibus. Prima distinctione est: Incarnatio Christi sicut Christus ipse & eius merita, & similiter Patrum merita duplicititer possunt considerari: Vno modo, prout ab æterno sunt in mente diuina præconcepta & volita seu Prædefinita secundum vtrumque ordinem, scilicet intentionis & executionis: Alio modo, prout re ipsa producuntur in tempore. Secunda distinctione est: in vtraque causa, scilicet finali & effectuā morali duo consideramus, scilicet causalitatem & eius complementum. Ultima distinctione est: In causalitate finali duo consideramus, scilicet rationem finalizandi & hac est esse in rerum natura, & conditionem causandi & hac est esse in intentione: quæ duo conuenient causa finali tanto eo tempore quo durat agentis actio: alioquin agens ageret & non propter finem. Quibus premisis.

Dico primò, merita Christi & patrum gratiam & merita; quatenus à Deo sunt ab æterno præcepta, & præordinata secundum ordinem executionis à Deo volitum, mutuam habere causalitatē efficientem moralem, & etiam finalē; quia nimis vnum vt est à Deo volitum, est alterius ratio, vt sit à Deo volitum; ita vt causalitas referatur ad obiecta volita; non autem ad volitionem, vel etiam vt referatur ad volitionem non secundum se, sed vt terminatur ad volita, vt explicauimus in 1. p. q. 19. a. 5. Contr. 1. Et causalitas quidem effectuā ex parte Christi & meritorum eius, perspicua est; quia bona opera Christi sicut merita præuisa fuerunt causa meritoria mouens quodammodo effectuā diuinā voluntatē ad volenda & prædefiniēda Patrum merita, vt dis-

Naz. in D. T. bo. 3. partem

A positiones ad exhibitionem Christi & meritorū eius ordinata. Causalitas verò finalis ex eo patet, quod Christi gloria finis est totius ordinis gratiæ & meritorum puræ creaturæ, vt ostendimus, q. 1. a. 3. Contr. vñica. Gratia verò & meritis Sæctorum Patrum causalitas cōuenit effectuā moralis respectu Christi & meritorum eius, hoc ipso quod illis meritis Patres Christi merentur Incarnationem; quia causa meritoria est efficiens causa moralis. Sed quoniam, vt supra diximus, merita Patrum rationem habent dispositionis respectu Incarnationis; idè comparantur ad eā,

B magis vt cause materiales in genere moris, quām vt cause efficientes morales. Et quoniam vt in allegata Contro. diximus reparatio & exaltatio humanæ naturæ finis est Incarnationis immedias ac proximus, licet secundarius; idè gratia & merita Sæctorum Patrum quandam habent finalē causalitatē respectu Incarnationis Christi & meritorum eius. Ut autem in dicta Contro.

notauimus, causa finalis secundum propriā causalitatem mouet immediate; secundum effectuā autem causalitatem mouet medio agente ab ipsa finaliter moto. Sic igitur Incarnatio Christi secundum ordinem intentionis mouet Deum finaliter & immedias ad sui volitionem, & etiam ad volenda ea quæ ad ipsam vt ad finem ordinantur, qualia sunt gratia & merita Patrum. Secundum ordinem autem executionis eadem Incarnatio mouet effectuē mediante agente scilicet Deo operante Incarnationem & inclinante Patrum voluntates efficaciter ad opera meritoria. Sed Patrum merita, quia secundum vtrumque genus causalitatis à Christi Incarnatione vt principali causa dependent, & non sunt eius finis principalis sed secundarius, verè dici non possunt mouere Dei voluntatem immediate ad volendum & præfinendum Incarnationis mysterium, iam enim fuerat à Deo volitum, vt finis præcipius totius ordinis gratiæ; sed dici possunt Patrum merita voluntatem quodammodo mouere ad executionem dicti mysterij iam ab æterno prædefiniti; atque ita immediate mouere, tā per modum finis quām per modum etiam efficiens moralis; vel magis concurrere per modū dispositionis: quatenus scilicet apud Deum immedias merentur Incarnationem de congruo; atque ita mouent Dei voluntatem ad efficiendū Incarnationis mysterium: Et quoniam hæc effectio Dei physica est; idè dici possunt etiam Patrum merita à Deo volita & intenta, vt finis Incarnationis secundarius mouere ad effectuā physicam mediatae.

E Secundo dico, Patrum merita prout sunt iā re ipsa producta, esse causas moraliter; quamvis nō efficaciter effectuā Incarnationis future, & post eorum seculum & mortem à Deo productæ: hoc patet quia Patres pīs suis desiderijs ac precibus vt meritis de congruo apud Deum meruerūt, vt Dei filius tali tempore nostram assumere humilitatem: iam autem diximus causam meritoria esse causam effectuā moralē.

Tertio dico, Incarnationem actu iam factā fusile causam effectuā moralē meritorū SS. Patrum, quo ad eorum perfectionem & complementū, quod habuerūt ex gratia Christi capitali.

Quarto dico, eandem Incarnationem Christi iam factam non causasse tunc actu effectuā gratiam, & merita Patrum quo ad eorum substantiam propriè loquendo, sed antiquam suam respectu eorum cōplexis causalitatem. Prima pars probatur; quia causa in actu responderet effectus in actu; qui scilicet actu saltem dispositiuē pro-

T cedat

cedat à causa: tempore autem Incarnationis iam erant producta Patrum merita: Secunda vero pars probatur; quia tunc Christus Deo sua obtulit merita, quorum respectu iam antea Deus antiquis Patribus gratiam infuderat: qua congrue possent Incarnationis mysterium promereret.

Quintus dico, eandem Christi Incarnationem actu productam actu finalizans Patrum merita ad eam, ut finem obtainendam ordinata, non quia tunc incipiat actu finalizare; nam ab aeterno ut à Deo praedefinita, tanquam finis gratiae & meriti SS. Patrum finalizabat; & multò magis positis in actu meritis Sanctorum Patrum ad eam, ut ad finem ordinatis: sed idēo finalizauit actu producta; quia actum finalizandi compleuit. Legenda sunt ea, quae latè & subtiliter scribit Cai. & alij post eum in 1. 2. q. 1. a. 1. de causalitate finali.

Ad argum. in forma, dico primò; Mysterium Incarnationis futurum, id est secundum esse in rerum natura, quod ab aeterno non erat; & tamen suo modo causabat finaliter & effectiū moraliter, ut ante diximus, fuisse principium gratiae & meriti Sanctorum Patrum vtroque modo, scilicet finaliter & effectiū moraliter, pro tempore tamen à Deo praedefinito. Nec tamen sequitur, Patres non meruisse de congruo Incarnationem secundum eius substantiam & quo ad complementum causalitatis effectiū ipsius Incarnationis; & quatenus per eam complenda erant gratia & merita Patrum: & secundum hoc falsa est argumenti consequentia; quia non implicat contradictionem, mysterium Incarnationis esse causam moraliter effectiū gratiae & meritorum Patrum, antequam essent Patres, aut eorum merita; & Patres mereri Incarnationem, vt est completiua gratiae & meritorum: sic enim non est principium gratiae & meritorum, sed quasi terminus & perfectio: Probatio vero antecedentis hoc solum euincit, quod Incarnatio Christi secundum esse reale in rerum natura fuerit principium gratiae & meritorum Patrum, non ut ea primò causans; quia iam erant causata; sed ut suā circa ea iam producta compleps causalitatem. Iam autem diximus Patrum gratiam & merita fuisse producta, quo ad eorum substantiam non autem quo ad complementum, quod solum habere potuerunt post exhibitum Incarnationis mysterium: & circa hoc versantur Patrum merita: & secundum hoc dici possunt meruisse Incarnationem; & vt Christus re ipsa veniret, ut actu merendi completeret, peractualem operationum exhibitionem & vt gratiae & meritis Patrum ultimum afferret complementum. *Secundus respond.* nullum inconveniens esse, Patres meruisse de congruo Incarnationem, & merita Christi nondum actu exhibita fuisse, & tamē gratiam & merita Patrum eis fuisse data ex meritis Christi gratis praedestinatis & praevisis; quia meritus congrui non repugnat gratia. Et rursus non meruerunt Incarnationem secundum eam rationem, qua fuit principium gratiae & meriti Sanctorum Patrum, ut ante diximus.

Replica 2. *Secundus arguit eandem responsum:* Quoniam hoc est discriimen inter causam efficientem physicam, seu media physice operantia ad consecutionem finis, & causam meritorum seu merita ipsa, quae sunt causa meritis, quod causa & media quae physicè operantur ad consecutionem finis re ipsa attingunt efficacitatem sua finem ipsum, neque operantur in illum mouendo aliquam voluntatem, & ita in executione sunt priora ipso fine; licet finis fuerit prior intentione, id est in voluntate operatis: at ve-

A rō merita, quae sunt media moralia, nunquā operantur re ipsa ad finis consecutionem, nisi mouendo voluntatem alicuius; ergo, siue in intentione, siue in executione, semper merita præcedere debent retributionem; ergo, si merita Sanctorum Patrum fuerunt causa moralis Incarnationis, ac proindè meritorum Christi, quae ex ipsa Incarnatione ortum habuerunt, sequitur fuisse causam, tam in æterna electione quam in executione, quasi mouendo voluntatem Dei ad prædestinandum mysterium Incarnationis in præscientia, & in tempore illud faciendi; ergo non possumus dicere, mysterium Incarnationis fuisse prius in intentione quam merita Sanctorum patrum, & posterius illis in executione, &c. *Repl.* falsam esse primam conseq. quia res apprehensa & volita duplicitate potest mouere voluntatem ad aliquid aliud volendum: *Vno modo* per modum finis, qui mouet ad electionē eorum, quae fini consequendo sunt idonea: *Alio modo*, per modum medijs moraliter sufficientis, quod mouet voluntatem alterius ad aliquid efficientem in actu, puta ad retribuendam mercem benemerenti: vel etiam ad gratiam alteri concedendam: *Primo modo* scilicet per modum finis Incarnationis siue Christus cum omnibus suis perfectionibus ac meritis mouet Dei voluntatem ad gratiam & merita Patribus concedenda, & etiam secundo modo non quomodounque, sed ut prima causa effectiua in genere causæ meritoriae: Merita vero Patrum mouerunt Dei voluntatem duplicitate; *Primò* ut finis secundarius Incarnationis præuentus ab ipsa Incarnatione, ut fine principali gratia & meriti Sanctorum patrum; atque idēo non potuit mouere ad electionem, aut prædestinationem Incarnationis; quæ iam in primo signo rationis intelligitur à Deo prædefinita. *Secondo* mouerunt Dei voluntatem moraliter effectiū ad exhibendum Incarnationis mysterium cum omnibus eius perfectionibus & meritis: quæ motio manifestè pertinet ad ordinem executionis: quemadmodum enim causa physica exequendo præconceptum ac prædefinitum ordinem reali sua efficacitate finem attingit, ita causa moraliter efficiens exequendo præconceptum ordinem media conceptione & volitione, quam de ipsa habet; non ipsa causa moralis, sed aliud, attingit effectum: exempli gratia: princeps vult ciuitatem ab hostiis captiuam recuperare, ad hunc finem bonum esse iudicat uti opera cuiusdam strenuissimi Ducis; & ut suavius ac melius agat negotium, vult sibi à populo captiuos preces porrigi, vt strenuum illum Ducem ad eum ab inimici tirannide liberandum mittat, & ita de numerum exequendum esse decreuit. In hoc exemplo manifestè constat preces à populo captiuo porrectas non mouere finaliter animum Principis, nec habere rationem principij secundum ordinem intentionis, nec esse causam mouentem effectiū animum Principis ad eligendum Ducem illum, sed esse tantum causam motiuam moralem ad exhibendum Ducem iam electum: quia scilicet preces illæ apprehensa, & iam antea volitè mouent, vt media ad hunc finem electa Principis animum ad exhibendum actu, quod medijs populi precibus exhibere decreuerat; atque ita preces media principis voluntate per eas mota causant effectiū exhibitionem ducis, & sunt illa priori secundum ordinem executionis, posteriores autem secundum ordinem intentionis: sic in proposito, &c.

E *Alia*

Alia ciudem authoris argumenta ex pñno-
tatis facilè diluuntur.

Cont. eandem concl. ioc. obi. 1. Contra eandem concl. argum. Pefantius: primò; quia Fulg. lib. de Incarnatione, cap. 7. Glossa. in Psal. 73. Hierony. Dialogo primo contra Pelag. & alij ex Patribus negant absolute Incarnationem factam esse ex meritis; ergò videtur excludere omne meritum ciuitati de congruo. Ref. SS. Patres loqui de merito simpliciter & propriè dicto, quod est meritum ex condigno; & ideo falsa est argumenti consequentia.

Obi. 2. Secundò; August. de Prædestinatione 88. c. 15. vult Incarnationem ita esse factam gratis, sicut gratia datur gratia: at hæc datur sine utili, meritis etiam de congruo; ergò. Ref. August. loqui de Incarnatione in ordine ad merita Christi; nō autem in ordine ad merita SS. Patrum: & ita currit similitudo, vt quædam nullus potest etiā de congruo sibi mereri primam gratiam, sed alteri, ita Christus sibi non meruerit Incarnationem, quam SS. Patres congruè meruerunt; non quidem illi sed sibi & humano, generi.

Obi. 3. Tertiò: Deus proper merita Christi mouet ad dandam gratiam antiquis Patribus & merita non sunt, nisi solum existentia in præscientia Dei; ergò necesse est, vt fuerint prædicta futura independenter à meritis Sanctorum Patrum; ergò hæc non potuerunt esse illius meritoria. Probatur prima consequentia: quia nunquā id quod est prius causalitate, posterius est in eodem genere cause, etiam quo ad executionem; sed semper in eodem genere prius est, licet possit esse posterius tempore, vel in aliquo alio genere; vt patet in sanitate, quæ semper tam in intentione, quam in executione prior est medicina in genere causæ finalis; posterior autem viroque modo in genere causæ efficientis. Ref. nullam esse primam consequentiam, si sermo sit in consequente de dependentia Christi, & meritorum eius à meritis Patrum secundum omnem rationem, & modum dependentiæ sumendo latè dependentiæ, prout etiam id quod ex merito congrui veluti ex causa datur, dici potest ab eis dependere, quo ad eius acquisitionem à merite. Ad probationem consequentiæ negatur antecedens loquendo de eadem re secundum diuersam rationem & modum dependentiæ, vt patet ex dictis: nulla enim repugnantia est merita SS. Patrum quo ad substantiam dependere à meritis Christi in genere causæ meritoriae merito condigni; & eadem merita esse congruè meritoria aduentus Christi & meritorum eius, quatenus hæc merita completiva sunt gratiæ & meriti SS. Patrum; atque ita diuersa ratione esse priora & posteriora. Vel dicas merita sanctorum Patrum esse dispositionem ad Saluatorem à Deo missum recipiendum.

Obi. 4. Quartò: Si SS. Patres meruerunt Incarnationem; sequitur post lapsum hominis sibi meruisse habere redemptionem; ergò primum principium redemptionis nō esset ex Deo sed ex nobis, quod est Pelagianum. Ref. nullam esse consequentiam, quia gratia qua meruerunt ex congruo sancti Patres Incarnationem, erat à Deo & ex meritis Christi; nec innitebantur merita Patrum iustitiae sed benevolentiae Dei: & ideo nec tollunt nec minuant rationem gratiæ in beneficio redemptoris.

Contra sextam concl. sunt plura loca diuinæ scriptura, quæ referunt & exponunt Suarez diff. 10. sect. 6. & Asturicensis in alleg. quest. 5. pag. 475. Hæc vero sunt. Psal. II. Propter misericordiam inopum, & genitum pauperum nunc exur-

gam dicit Dominus. Psal. 71. Cito anticipent nos misericordia tue. Ishaæ 4. Utinam dirumperes Cœlos, & descenderes. Et capit. 51. Cito veniet salus tua. Abacuch 2. Veniens veniet, & non tardabit. Daniel. 9. Septuaginta hebdomada abbreviata sunt, &c. Quæ omnia de acceleratione in sensu septimæ conclusionis sunt intelligentia.

Contra Ultimam concl. argum. Rada: Si obi. cont. liceret asserere Abraham & David meruisse de ult. concl. congruo, vt fieret illis specialis de Christo promissio, & B. Virginem vt congruè disponeretur ad Christi conceptionem, simili ratione liceret affirmare populum Hebreorum meruisse, vt ipsum Deus in populum peculiarem eligeret contra illud, Dester. 9. Neque enim propter iniurias tuas, &c. Et confirmatur; quia iam omnes circumstantiæ Incarnationis ante prævisa merita Patrum fuerant à Deo prædestinatae; ergò. Probatur antecedens, quia per specialem gratiam ordinabantur illis Patres antiqui vt se disposerent congruè ad Incarnationem, scilicet Abraham & David, vt fieret illis specialis de Christo re promissio, & beata Virgo vt congruè disponeretur ad Christi conceptionem; ergò illa gratia supponebat electionem ad hæc munera, quæ sunt Incarnationis circumstantiæ; ergò hæc electio non cecidit sub meritu; sed potius ipsum meritum ab ea processit. Secundò: quia homines non se disponuerunt ad suscepionem Incarnationis tali tempore, potius quam alio, nisi per auxilium gratiæ omnia merita præcedens: sed quod hoc auxilium datum fuerit potius hoc tempore quam alio ex sola Dei voluntate processit; ergò præmà temporis prædestination, quo Christus incarnari debuit, non fuit ex meritis hominum prævisi, sed ex sola Dei voluntate; ideinque de alijs Incarnationis circumstantijs dicendum est. Refond. nullam esse consequentiam, quia plus est mereri electionem, quam rem ipsam electam: nos autem non asserimus sanctos Patres meruisse electionem, aut prædestinationem circumstantiarum; sed ipsas circumstantias iam à Deo prædefinitas. Ad confirmationem negatur consequentia; quia potest eadem res fieri pluribus titulis debita, & vt talis ijs quibus debita est exhiberi, vt supra diximus de gloria corporis Christi, quæ illi debebatur ex animæ gloria ex qua naturaliter sequebatur; & tamen facta est illi debita ex merito passionis. Sic Incarnatio Verbi diuinæ cum omnibus circumstantijs nobis à Deo ex diuina & eterna prædefinitione, veluti causa principalis debebatur; & tamen voluit eam alio titulo nobis deberi, scilicet ex merito congrui, veluti medio ad eam suauiter hominibus exhibendam.

Obi. 5. C E D I C U M. nullam esse consequentiam, quia plus est mereri electionem, quam rem ipsam electam: nos autem non asserimus sanctos Patres meruisse electionem, aut prædestinationem circumstantiarum; sed ipsas circumstantias iam à Deo prædefinitas. Ad confirmationem negatur consequentia; quia potest eadem res fieri pluribus titulis debita, & vt talis ijs quibus debita est exhiberi, vt supra diximus de gloria corporis Christi, quæ illi debebatur ex animæ gloria ex qua naturaliter sequebatur; & tamen facta est illi debita ex merito passionis. Sic Incarnatio Verbi diuinæ cum omnibus circumstantijs nobis à Deo ex diuina & eterna prædefinitione, veluti causa principalis debebatur; & tamen voluit eam alio titulo nobis deberi, scilicet ex merito congrui, veluti medio ad eam suauiter hominibus exhibendam.

TERTIA CONTROVERSIA.

An Beata Virgo condigne, aut congruè meruerit esse Mater Dei?

Quidam ex antiquis Theologis, quos rese- sentantur hic recentiores, affirmarunt Beamatam Doctorum. Virginem meruisse de condigno esse matrem Dei; ex his præcipui sunt Gab. in 3. diff. 4. q. vnuca, art. 3. dub. 3. Almainus q. 1. dub. 3. Maior q. 4. in fine, & Abul. Paradoxo 1. c. 34. & 38. Alij verò antiquiores moderatius se loqui putantes dicunt Beamatam Virginem non de condigno, sed de digno maternitatē sibi diuinā meruisse; ita S.

Bonau. in 3. diff. 4. a. 2. q. 2. & ibi Ricard. a. 3.
q. 1. & Marfil. q. 5. a. 3. dub. 1. concl. 2. & 3. Val.
puncto vlt. huins q. duo dicit: Primum est B. Vir-
ginem ex congruo tantum Incarnationem; ac
proinde etiam eodem modo diuinam materni-
tatem meruisse; & meritum hoc in pijs actioni-
bus Virginis fuisse, non vt habeant vim à donis
gratiae; atque adeò ab ipsa Incarnatione diuinis-
tus preuisa, tanquam à prima donorum omnium
radice, sed vt ipse erant rectæ ac bonæ moraliter.
Secundum est: Hoc ipso quod B. Virgo, & alij SS.
meruerunt de congruo Incarnationem, ipsam
meruisse quoque per eadem opera à Deo prævi-
sa, vt Deus præordinaret & vellet mysteriū In-
carnationis peragere. Eandem sententiam se-
quitur Vasq. diff. 23. a. 1. cap. usque ad 4. inclusi-
ue.

Suar. dicit nouem. *Primum* est Beatis. Virginem fuisse condigne dispositam vt esset mater Dei. *Secundum* Beatis. Virg. consecutam esse hanc dispositionem, partim ex sola diuina gratia eam praeueniente, partim per opera sua & merita de condigno. *Tertium* est B. Virginem non meruisse de condigno esse matrem Dei. *Quartum* est B. Virginem per Dei potentiam absolutam potuisse dictam maternitatem condigne promovere; si videlicet intercederet pactum seu promissio de tali praemio conferendo. *Quintum* est tertium dictum esse quidem magis probabile & simpliciter verum; sed contrariam sententiam nulla nota esse dignam, praeterquam minoris probabilis & fallitatis. *Sextum* est non potuisse B. Virginem de condigno mereri maternitatem simpliciter & absolute, non merendo de condigno Incarnationem. *Septimum* est potuisse Beatam Virginem mereri ex condigno maternitatem, quasi sub conditione seu facta suppositione, quod Deus sit futurus homo, non merendo ex condigno Incarnationem. *Octauum* est Beatam Virginem non meruisse de congruo, vt praedestinaretur seu eligeretur in matrem. *Vltimum* est B. Virginem meruisse de congruo vt esset mater Dei.

Magister Porre^{ta} circa respon. ad 3. ait: aliud esse mereri Deum Incarnari, & aliud esse mereri ipsum ex mera bonitate sua incarnandum recipere in utero proprio virginali, portare, parere, lactare & fouere more matris debito; & de hoc secundo merito, non de primo Ecclesiam loqui: cum prædicat illam meruisse dominum portare. Videtur autem hic expofitor loqui de merito condigni; nam de merito congrui S. D. 3. sua cõcl. affirmat in textu SS. Patres, ac proinde multo magis B. Virginem Incarnationem desiderando & petendo meruisse.

Med. super hoc a. dicit quinque. Primum est B. Virginem non meruisse de condigno esse matrem Dei. Secundum est oppositam sententiam non esse satia tutam in fide. Tertium est eam opinionem esse frivolam & periculosam in fide, que dicit B. Virginem non meruisse absoluē Incarnationem merito condigni, sed supposita prædestinatione diuina & sub conditione. Quartum est B. Virginem meruisse de congruo Incarnationem & illam ineffabilem dignitatem, ut esset mater Dei. Ultimum est B. Virginem de condigno meruisse eum puritatis & sanctitatis gradum, ut congrue esset mater Dei.

Asturicensis à Medina discordat in tertio,
& 4. dicto; ait enim sententiam illam oppo-
sitam posse defendi salua fide & absque villa
erroris periculo; in alijs cum eo conuenit,
Quibus etiam consenit Alvarez. & alii Tho-

A mistæ communiter, & colliguntur ex littera
præsentis articuli.

RE C O L E N D A est hic in primis distinctio meriti superioris explicata; nimurum duplex esse meritum: alterum ex condigno: & alterum ex congruo. Sed præterea supra q. 1. a. 2. *Contro.* 2. meritum ex condigno diximus esse duplex: alterum ex toto rigore iustitiae; alterum autem diuinam præsupponens misericordiam & gratiam gratificantem & acceptantem opus, ut sit Deo acceptum in ordine ad præmium. Denique meritum ex congruo tripliciter dicitur: primum per assecurationem rei eo modo quo Crux dicitur meruisse portare talentum mundi. Et de bono Latrone dicitur, quod meruit indulgentiam idest obtinuit. Huius acceptio[n]is plura exempla vide apud Canarium lib. 2. de Deipara, cap. 16. Secundum dicitur meritum congrui dispositio proxima & supernaturale ad aliquod donum Dei supernaturale recipiendum, vt explicauimus in præcedenti *Controu.* Et his duobus modis satis impropriè dicitur meritum congrui. Tertiò itaque dicitur propriè meritum congrui operatio supernaturalis, cui non secundum leges iustitiae, sed secundum leges amicitiae conuenit retributio præmij; vt supra declarauimus cum D. Th. & ad hoc membrum videtur pertinere meritum digni, quod statuunt Ricard. & Bonau. quamvis alij fortasse nomine talis meriti intendant meritum illud ex condigno, quod non est ex toto rigore iustitiae.

Secundū notandum ēst, meritum non solum condigni sed etiam congrui propriè sumptum respectū præmij supernaturalis in solis actibus consistere supernaturalibus, vt probat S. D. m. 1. 2. quest. 109. art. 5. Vbi loquens de merito in cōmuni, prout extenditur ad meritum condignū & congrui, vt notat ibi Conr. docet, hominem non posse per sua naturalia, sed per gratiam tantū mereri vitam æternam, quod probat: Quia nullus actus excedit proportionem principij actiui: vita æterna est finis excedens proportionem naturæ humanae; ergo non potest homo per sua naturalia producere opera meritoria proportionata vitæ æternæ; ergo requiritur altior virtus, quæ est virtus gratiæ. Probat maiores; quia videmus in rebus naturalibus, nullam rem posse perficere effectum per suam operationem; qui excedat virtutem actiua; sed operatione sua solum potest effectum producere suæ virtuti proportionatum. Quo etiam medio probat eandem conclusionem eodem lib. quest. 114. artit. 2. Igitur meritum illud, quod habuit Beata Virgo respectu maternitatis, fuit tantum per actus supernaturales, vt etiam affirmant Hieronymus Epist. 12. de custodia virginitatis ad finem. Anselmus de Laudibus Virginis, cap. 8. Ambrolius Epist. 32. Bernard. serm. 4. de assumptione. & Chrysostomus Hom. 49. in Gen. & Maxentius Dialogo 1. cap. 12. ait; Mariam fide plenam Deum meruisse concipere. Et Augustinus lib. de Natura, & gratia, cap. 36. Petrus Damianus in serm. 2. de assumptione docent; B. Virginem id meruisse ex abundantia gratiæ, & Greg. lib 1. reg. cap. 1. ait id meruisse per merita excellentiora meritis Angelorum. Cum itaque abundantia gratiæ & merita excellentiora meritis Angelorum sint supernaturalia ex Dei auxilio supernaturali derivata; sequitur etiam merita Beate Virginis quibus diuinum meruit maternitatem, fuisse supernaturalia.

Tertio sciendum est, aliud esse loqui de merito Beatissimae maternitatis, & aliud de merito talis gratiae Virginea dus

*condigne fisi
me uite di-
spositionem
ad materni-
tatem, non
autem ipsam
maternita-
tem.*

dus puritatis & sanctitatis, quo B. Virgo con-
grue posset esse mater Dei: sicut etiam aliud est
loqui de acquisitione formae, & aliud est loqui
de acquisitione dispositionis ad formam: talis
enim gradus puritatis &c. qui est congrua dis-
positio ad maternitatem potest cadere sub meri-
tum, non solum congrui sed etiam condigni,
vt infra patet: maternitas autem cadere non
potest sub meritum condigni sed congrui tantum:
sicut etiam dispositiones ad formam hominis,
qua est anima intellectua, produci possunt ef-
ficaciter a generante; a quo tamen non potest a-
nima intellectua produci, sed eam solus Deus
creat & infundit corpori a generante medijs dis-
positionibus preparato. Quod autem non po-
tuerit B. Virgo diuinam maternitatem ex con-
digno mereri, patet ex probationibus primae
conclusionis: potissimum tamen hic afferemus
probationes. Ad cuius videntiam.

Quartu *notandum est*, maternitatem Beatissi-
mae Virginis respectu Christi dupliciter posse
considerari: *vno modo*, prout est coniunctio cum
Christo, quatenus homo est, abstrahendo a di-
gnitate personae, & ita dicitur maternitas secun-
dum quid & imperfectione est quam gratia & glori-
a, vt ita Aug. in Epist. 38. & lib. de sancta Virgi-
nitate, cap. 3. & Iustinus q. 136. ad orthodoxos, &
Cyprianus in sermone de passione Do. atque ideo
potest cadere sub meritum tam congrui quam
condigni, non minus sed multo magis quam
gratia & gloria: *Alio modo* potest considerari, prout
est quedam affinitas cum Christo Deo & ho-
mione, vt ait S. D. 2. 2. q. 103. a. 4. ad 2. & quatenus
operationes matris Dei attingunt fines diuini-
tatis, vt ait ibi Cai. & hoc modo dicitur ma-
ternitas simpliciter, & non potest cadere sub meri-
tum condigni: *Primum*, quia maternitas secun-
dum hanc rationem nobilio est omni gratia ad-
optionis & omni merito eius, vt afferunt Au-
gusti in lib. de Assumptione. Bernardus in sermone
de nativitate Virginis exponens illud Apoc. 12. Signum
magnum apparet in Cœlo. Ansel. lib. de excellentia
Virginis à principio, & Origenes Hom. 1. ex diversis,
& Laurentius Iustinianus serm. 2. de Purificat. &
huius signum est, quod B. Virgini propter ma-
ternitatem Dei debetur excellentior adoratio,
quam cuilibet alio sancto propter excellentiam
gratiae, vt ait S. D. loco supra notato. Secundum, quia
meritum B. Virginis procedebat ex gratia adop-
tionis, qua ut sic solum respicit & inclinatur
ad augmentum ipsiusmet gratiae, & conservatio
ne beatitudinis in eodem subiecto in quo est,
& ad alia similia; non autem ordinatur ad ea pro-
merenda, qua pertinent ad ordinem hypothati-
cum & reparationem totius humanae naturae. *Tertiu*: si B. Virgo meruit ex condigno vt esset ma-
ter Dei; ergo meruit de condigno vt Deus ex ea
nasceretur & vt esset filius eius, ergo meruit vt
Deus incarnaretur, & vt Christus esset in rerum
natura: at hoc meritum in B. Virgine sicut etiam
in Patribus esse non potuit, vt ostendimus *Con-*
trouersia præcedens; ergo. Prima consequentia
patet, quia consequens includitur intrinsecè in
antecedente: maternitas enim & filiatio sunt cor-
relativa. Secunda etiam consequentia est eu-
dens; quia Deus per hoc quod in Virgine concipi-
tur & in eius utero nascitur dicitur incarnari,
& Deum incarnari est Christum ponit in rerum
natura; quia Christus idem est quod Deus Incar-
natus. Alias probationes vide apud Medinam &
alios recentiores & præsertim Suarezium &
Valq.

Quintu *Considerandum est* dupliciter intelligi

A posse, B. Virginem Dei maternitatem condig- *Virginem ne-*
nè meruisse: Vno modo absolute & absque illa *que meritis-*
suppositione: & hoc modo certum est tale meri- *se, neque me-*
tum in se claudere meritum Incarnationis, vt o- *rii condig-*
stendimus: Alio modo potest intelligi Beatam *ne potu-*
Virginem eandem maternitatis dignitatem me- *isse, vt es-*
ruisse ex hypothesi, quod Deus futurus esset ho- *mater*
mo & humanam naturam ex una aliqua scena *De te ex hypo-*
esse assumpturus: & dummodo sentit Suarez *teſi, quod fi-*
præscindi posse meritum maternitatis, à merito *lius Dei fu-*
Incarnationis. Sed oppositum docet Medina sup- *rus effet ba-*
pra relatus & cum eo alij recentiores viri docti- *mo.*

*B*onum infinitum pertinet ad ordinem superi-
orem, quam sit gloria, per quam ultra condignum
præmiatur meritum Virginis; ergo illud non
potuit cadere sub meritum eiusdem Virginis de
condigno. *Secundu* probatur; quia alia supposi-
to eiusdem Incarnationis decreto meruissent A-
braham & David ex condigno, vt Christus ex
eorum semine nasceretur, quod non est admitt-
endum. *Tertiu*, quia decreto Incarnationis per-
fectum respicit illam secundum omnes eius cir-
cumstantias: ex quibus una præcipua est cōcur-
sus Virginis tanquam matris. *Denique* meritum
ex condigno postulat, vt opus meritorum or-
dinetur in premium ex inclinatione gratiae, vel
vt aliqui volunt ex diuina promissione; sed pre-
supposita futuritione Incarnationis merita B.
Virginis neutro horum modorum ordinabantur
in maternitatem Dei veluti in premium; ergo.
Maior patet. Minor quo ad primam partem
probatur: Quia gratia B. Virginis, à qua proce-
debat eius merita, erat gratia adoptionis; ergo
ex sui natura ordinabantur solum ad augmentum
proprium, & ad beatitudinem promerendam,
& non extendebatur ad aliquid pertinens ad
ordinem unionis hypostaticæ, ad quem per-
tinet maternitas Dei; ratione cuius B. Virgo ha-
bet affinitatem cum ipso Deo, vt ait S. D. in 2. 2.
loco supra notato, & explicat ibi Caeteranus. Quo
ad secundam vero partem probatur primò; quia
nullibi extat talis promissio. Secundò, quia li-
cet nullus est talis facta; non tamen imprimeret o-
peribus B. Virginis valorem aliquem illis in-
trinsicum, ratione cuius ad æqualitatem & de
condigno mererentur talem maternitatem. De-
nique facta illa suppositione meritum materni-
tatis, est meritum executionis mysterij Incarna-
tionis iam à Deo prædefiniti; ergo est meritum
ipsius mysterij, prout est in executione hic &
nunc, &c.

Sextu obseruandum est; aliud esse loqui de me- *Beatissimam*
rito prædestinationis & electionis ipsius B. Vir- *Virginem no-*
ginis in matrem Dei, & aliud de merito mater *meritis eisbi*
maternitatis. Nam vt B. Virgo mereretur prædefi- *electione in*
nationem & electionem suam in matrem Dei, o- *matre Dei.*

*E*porteret eius merita à Deo prædefinita & præ-
uisca esse causas prædestinationis & electionis e-
ius in matrem Dei; non autem è contra, id est elec-
tio eius in matrem non esset causa meritorum
eius: vt autem B. Virgo maternitatem, saltem
ex congruo mereatur, id non requiritur; sed potius
supponitur, sicut de facto fuit, ex electione
Virginis in matrem Dei eius merita causari, qui-
bus secundum ordinem executionis diuinæ prouid-
etia maternitatem Dei, ad quam ab eterno fuit elec-
ta, de cōgruo mereatur. Vnde sic possumus
argumētari: Electio B. Virginis ad maternita-
tē fuit principiū omnis gratiae & meritorū eius;
ergo non fuit electa in matrem Dei ex suis meritis.

Consequentia patet ex dictis in precedenti Cont. A præbuit conceptioni consensum, promeruit. Antec. verò prob. quia S. Thom. & Caet. infra q. 27. a. 5. & 6. docent, excellentem gratiam Beatae Virginis fuisse à Deo collatam; quia electa fuerat in matrem Dei. Quod idem affirmant S. Bern. Epist. 174. S. Bon. in speculo Mariae, cap. 5. 6. & 7. Damaf. oratione prima de dormitione Mariae. August. serm. 21. de tempore Cyp. sermone primo de Nativitate, Alb. M. lib. de B. Maria, c. 69. 70. & 71. & alij. Confirmatur hoc & explicatur. Nam prædestinatio B. Mariae V. ad tantam gloriam præcessit merita illius; sed electionem illius ad tantam gloriam præcessit illius electio ad dignitatem matris Dei; quia idè fuit electa ad tantam gloriam; quia decebat sic exaltari Matrem Dei; ergo. Scio Vasq. hæc impugnare; sed ex ijs, quæ diximus in precedenti Controversia, & alibi, patet eius impugnations & respōsiones nullius esse momenti.

Conclusiones
deducuntur,
et probata.

Prima concl. B. Virgo non meruit sibi diuinam ma-
tērīatēm per actiones moraliter tantum rectas &
bonas. Hæc concl. est contra Val. & patet ex di-
ctis.

SECUNDA CONCL. B. Virgo non meruit nec
mereri potuit etiam per Dei potentiam absolutam ex
condigno maternitatē Christi simpliciter dictam.
Hæc concl. patet ex dictis in quarto Notabili &
ex precedenti Contro. Vbi diximus, meritum
Incarnationis si aliquod esse posset debere esse
simpliciter infinitum. Iam autem ostendimus
in merito condigno maternitatis includi meri-
tum Incarnationis. Cum itaque nullum B. Vir-
ginis meritum fuerit simpliciter infinitum, nul-
lum etiam esse potuit respectu maternitatis ex
condigno.

TERTIA CONCL. B. Virgo maternitatēm no-
meruit nec mereri condigne potuit ex facta supposi-
tione, quid Deus futurus esset homo. Hæc patet ex quinto
fundamento.

QUARTA CONCL. Beata Virgo neque ex con-
digno neque ex congruo meruit, ut eligeretur in matrē
Dei. Hæc patet ex vltimo fundamento.

QVINTA CONCL. B. Virgo ex gratia illi à
Deo collata condigne meruit eum gradum puritatis &
sanctitatis, quo posset esse congrua mater Dei. Hæc
est S. D. hic ad tertium, & probatur. Nam gra-
dus illi sanctitatis, qui dicebat eam quam Deus
elegerat in Matrem Christi Dei & hominis, est
illa summa perfectio gratiæ & virtutum, quam
habuit quando Christum concepit: sed hanc per-
fectionem meruit ex condigno; ergo. Probatur
minor; quia hæc pertinet ad augmentum gratiæ
& virtutum: constat autem nos augmentum gratiæ
& virtutum ex condigno mereri. Ad huius
confirm. afferunt recentiores dictum singulare
S. Bern. Senensis in sermone 51. ita loquentis: *Beata Virgo per consensum, quem præbuit conceptioni Verbi, plus meruit, quam omnes homines, & Angeli simuli suis actibus meritorij meruerint: Sed hic erat gra-
dus supremus sanctitatis, qui dicebat eam, qua-
erat futura Mater Dei; ergo. Nec verum est,
quod ait Suarez hic disputatione decima, sectione se-
ptima, conclusione secunda, videlicet: B. Virginē
non propriè meruisse dispositionem hoc con-
fensus factam, sed illam effecisse libera sua volun-
tate, diuina gratia singulariter excitata & adiuta.
Nam licet huius dicti secunda pars vera sit: pri-
ma tamen omnino falsa est; nam sicut alia priora
gratiæ & virtutum augmenta Beata Virgo
per actus singula augmenta præcedentes
promeruit; ita & hoc ultimum gratiæ & vir-
tutum; ac proinde dispositionis ad maternitatem
Dei complementum per actum, quo*

Vide, si placet, dictum expositorē loco
notato conclusionem hanc declarantem.

SEXTA CONCL. Beata Virgo mereri condi-
gnè potuit & fortasse meruit maternitatem Chri-
sti secundum quid acceptam, prout scilicet est con-
iunctio cum Christo, quatenus homo est, abstrahen-
do à dignitate persone: Hæc patet ex dictis &
ex eo præfertim, quod meritum hoc non ex-
cedit proportionem gratiæ Beatae Virginis &
eius maximè decet excellentiam.

VLTIMA CONCL. Beata Virgo merito con-
grui, non solum impropriè sed propriè dicto meruit
esse mater Dei. Probatur quia non solum fuit
actu per Dei gratiam facta mater Dei: nec
solas habuit dispositiones excellentis gratiæ
gratum facientis in sua conceptione, & gratiæ
præuenientis & adiuuantis, & priuilegio-
rum perpetuæ innocentia, & parentia fomi-
tis & filium, quæ in prima sanctificatione
gratis accepit: sed alias etiam habuit disposi-
tiones ex sua libera voluntate gratiæ Dei ac
donis eius cooperante deriuatas, & augmenta
gratiæ & virtutum usque ad filij Dei conce-
ptionem; quibus non solum quotidie sed per
singulas horas & ferè momenta disponebatur;
Quæ augmenta pijs ac sanctissimis suis acti-
bus sibi promeruit; vt ante diximus. Dicta
fanctorum Patrum ad huius conclusionis pro-
positionem lege, si placet, apud Val. & Suar.
scit. 8. & Vasq. disp. 23.

CONTRA primam concl. sunt argum. Val. to-
mo 2. disp. vltima, quest. vltima. Quibus in pro-
prio loco, Deo dante, satisficiet.

CONTRA secundam concl. sunt argum. que
referunt & solvunt Vasq. in allegata disput. ob. cōf.
23. Contra eandem conclusionem quo ad eam
partem, quo loquitur de potentia Dei abso-
luta, argumentatur Suar. Quoniam hæc digni-
tas Matris non est tam infinita, sicut ipsa uno
hypostatica; ergo quamvis opera gratiæ ex na-
tura sua non tendat ad hoc præmium; si ta-
men intercederet pactum sive promissio de
tali præmio conferendo, possent re vera ha-
bere valorem sufficientem, & dignitatem pro-
portionatam tali præmio, vt esset in eis vera
ratio iustitiae; ac proinde meritum ex condi-
gno. Et confirmatur; quia non est essentiale conf.
huic merito, vt opus in quo fundatur ex na-
tura sua tendat in præmium, sed sufficit que
cunque proportio & condignitas in astimatio-
ne morali suppositis alijs conditionibus, & præ-
fertim promissione & lege; quod etiam in hu-
manis præmiis seu brauijs videre est. Reffond.
nullam esse consequiam, primò quia me-
ritum maternitatis Dei claudit intrinsecè, li-
cet secundariò meritum Incarnationis quod
est præmium simpliciter infinitum: Secundo
E quia pactum & promissio Dei non auget in-
trinsecum operum valorem; atque idè
nullam operi conferunt proportionem ad præ-
mium, quod est altioris dignitatis & ordinis. Ad conf.
Ad confirmationem negatur antecedens, si ser-
mo sit de tendentia secundum operis propor-
tionem: hanc enim esse necessariam affirmat
Sanct. Doct. locis supra notatis ex prima secun-
da.

CONTRA tertiam conclusionem argu-
mentum Suarez. Quia facta suppositione quod concl.
Deus futurus fit homo, præscindi potest me-
ritum maternitatis à merito Incarnationis;
ergo. Probatur antecedens: quia præsupponit
illam

illam futuram & aliunde potest meritum habere & qualitatem cum illa dignitate præcisè sumpta & non cum Incarnatione; quod potest exemplo declarari: Nam si Princeps venturus ad ciuitatem sit, & cuius aliquis impetrat ac mereatur, vt potius in suam, quam alterius domum diuerat, recte intelligitur non mereri aduentum simpliciter, & nihilominus mereri circumstantiam qua illum necessariò præsupponit. *Respond.* falsum esse antecedens. Ad cuius probacionem negatur antecedens, absolutè loquendo: cum nihil sit verè propriè ac simpliciter in abstracto futurum; sed in indiuiduo: Incarnatio autem Verbi indiuiduatur secundùm hanc vnam numero humanitatem assumptam ex hac Virgine, tali modo scilicet Spiritus sancti virtute agente, & ipsa etiam Virgine concurrente & purissimum sanguinem ministrante: alioquin si ex alia materia, aut Virgine vel muliere aut alio modo fieret, iam non eadem incarnationis numero sed alia. *Sed obicit Vafq.* quia bene (inquit) potuit intelligi hæc numero humanitas cum hoc corpore & carne sumpta ex Virgine, sine concursu ipsius tanquam matris; quoniam hæc materia eadem omnino esset; etiam si Virgo munus matris non subiisset, sed solum materia ex ipsa sumeretur, sicut costa ex Adamo. Deinde quia hæc numero materia intelligi potuit in humanitate, etiā prius non fuisse in Virgine; nam ad rationem indiuiduam materiae, sicut non requiritur dignitas & munus matris in Virgine; ita etiam non fuit neceſſe prius eam extitisse in ipsa Virgine; nam ex quavis alia re, in qua esse poterat, defunsi posset & ex ea formari eadem numero humanitas. *Respon.* primū aliud esse loqui de Incarnatione, & aliud de humanitate: illa enim est actio: hæc autem substantia: actio vero physice sumpta eadem est realiter cum ipsa mutatione includente actionem & passionem: constat autem mutationem in mysterio Incarnationis ex parte materiae factam esse per hoc, quod Virgo mater materiam ministravit, quam Spiritus sanctus actua sua virtute formauit. Si autem alio modo, puta, fine concursu matris aut aliunde sumendo materiam etiam eandem numero, facta fuisset Incarnatio iam non esset eadem sed alia mutatio; & per consequens alia esset Incarnatio. Cū autem Incarnatio quoque modo fiat, principium sit omnium meritorum: & meritum maternitatis etiam ex suppositione iam dicta includat meritum Incarnationis, consequens est ut mereri condigne maternitatem sit mereri condigne principium meritorum. *Secundū resp.* Quamvis absolute possit intelligi hæc numero humanitas prædictis modis; non tamen potest intelligi aut esse hæc numero humanitas, vt à Deo proprio & simpliciter prædefinita: Deus enim res prædefines in indiuiduo, & secundum omnes & singulas ciuitatis. Ad exemplum autem dico, illud esse valde dissimile: nam Principis aduentus in ciuitatem vnum & idem numero erit, siue ad hanc siue ad illam domum diuerat; quia domus omnes partes sunt vnius integræ ciuitatis: & rursus potest Princeps in ciuitatem venire, & ad nullam domum particularem diuertere, vel prius venire quam domum aliquam eius ingrediatur: & ideo potest aliquis aduentum Principis in domum suam mereri absque hoc, quod eius aduentum simpliciter in ciuitate mereatur: non potest autem Deus incarnari hac vna numero incarnatione, nisi ex tali materia, & tali modo carnem sumat; nec prius

A incarnari potest abstractè & postea singulariter, &c.

Contra quartam concl. sunt argum. *Vafq.* *Obi. cont. 4.*

concl.

in allegata diff. 23. c. 4. Quibus nunc ea sufficient, quæ in præcedenti Controu. de Patrum meritis circa prædestinationem Incarnationis notata sunt. Contra eandem concl. est hoc argum. Beata Virgo facta fuit in tempore Dei mater ex meritis; ergo ab æterno electa fuit in matrem ex meritis. Antecedens patet ex supradictis: conseqüentia vero probatur: Quia quæ Deus in tempore tribuit ex meritis, ab æterno preparauit dare ex meritis, & è contraergo si in tempore fecit illam matrem ex meritis, etiam ab æterno elegit eam in matrem ex meritis. *Respond.* nullam esse conseqüentiam, quia Deus non tribuit Sanctis gloriam sine meritis; nec tamen eos ad gloriam prædestinavit ex meritis; quamvis eadem voluntate qua voluit eis beatitudinem voluerit etiam illos eam assequi per merita: diximus enim in præcedenti controuer. duplum ordinem esse contemplandum in mente Dei præordinantis homines ad vitam æternam: alterum intentionis, quo Deus ex sola libera sua & gratuita voluntate, quos voluit elegit ad gloriam: alterum executionis, quo voluit electos ad gloriæ suis eam meritis adipisci. Sic igitur in proposito Deus liber & ex sua gratia voluit eligere B. Virginem in matrem; voluit tamen vt ipsa per sua merita causata à tali libera electione Dei disponeretur ad assequendam illam dignitatem.

Contra ultimam conclus. sunt argum. quæ profert & solvit Suar. in supra notata sent. 8. Quorum solutiones impugnat Vafquez assumpis falsis suæ doctrinæ principijs: de quibus alibi.

ARTICVLVS XII.

Vtrum gratia unionis fuerit homini Christo naturalis.

A duodecimum sic proceditur. Videtur, quod gra- *Inf. qu. 7. 4.*
tia unionis non fuerit homini Christo naturalis: *13. 2. Cap. qu.*
Vnu enim Incarnationis non est facta in natura, sed *34. 4. 32.*
in persona: vt dictum est: sed vnamquodque denomena- *Cap. 3. diff. 4.*
tur à termino. Ergo gratia illa magis debet dici perso- *q. 3. 4. 2. q. 1.*
nalis, quam naturalis. *1. 2. b. im q.*

Præterea: Gratiæ diuiditur contra naturam: sicut gratia, quæ sunt à Deo, distinguuntur contra naturalia, quæ sunt à principio intrinseco. Sed eorum, quæ ex opposito diuiduntur, vnum non denominatur ab aliis. Ergo gratia Christi non est ei naturalis.

Præterea: Naturale dicitur, quod est secundum naturam. Sed gratia Unionis non est naturalis Christo secundum naturam diuinam (quia sic conveniret alijs personis) nec etiam natura est ei secundum naturam humanam: quia sic conveniret omnibus hominibus, qui sunt eiusdem naturæ cum ipso. Igitur videtur, quod nullo modo gratia Unionis sit Christo naturalis.

E sed contra est, quod Ang. dicit in Enchir. In humana natura susceptione sit quodammodo ipsa gratia illi homini naturalis, quia nullum potest admittere peccatum.

*R*espondeo dicendum, quod secundum Philoso-
phum in quinto Metaphys. natura uno modo dicitur ipsa naturitas, alio modo essentia rei. Unde naturale potest aliquid dici dupliciter. Uno modo, quod est tantum ex principijs essentialibus rei. Sicut ignis naturale est sursum ferri. Alio modo dicitur esse homini naturale, quod ab ipsa naturitate habet: secun-

dum illud Ephes. 2. Eramus natura filii ira. Et Sap. 12. A pliciter intelligi: ac proinde etiam in duo distingui: naturale enim dictum quod habeatur à nativitate dupliciter dicitur: Vno modo, quod preciseretur alteri coeum; ita scilicet, ut ea solum ratione dicatur alteri connaturale; quia simul tempore incepit cum eo, sicut exigitas quae simul tempore coepit esse cum Petro, dicitur esse petro naturalis. Alio modo dicitur aliquid aliqui naturale, non ea tantum ratione, quod esse

cum eo coepit simul tempore; sed etiam eo quod insit illi ex vi nativitatis; quo modo sextus digitus dicitur eum habenti naturalis, quia scilicet inest illi ex vi talis nativitatis abundantis in materia, &c. Prior modo diceretur iustitia originalis non solum Ada, sed etiam postoris, qui nascerentur in statu innocentiae si perfuerasset esse naturalis, ut ait S. D. in p. q. 100. a. 1. in c. & ad 2. quomodo etiam Angelis dici potest gratia naturalis. Peccatum autem originale sub diuersa ratione dici potest hoc aut altero modo naturale. Nam si naturale dicatur ut consequens naturam secundum se vel tanquam proprietates naturalis aut ex vi nativitatis conuenientis homini secundum naturam pure, & secundum se consideratam, non potest dici tale peccatum homini naturale, nisi primo modo: Si vero dicatur naturale ut consequens virtutem naturam, aut ex vi nativitatis virtutem naturae sic dicitur etiam naturale secundo modo, ut ait S. D. in suo Com. in epist. ad Ephes. 2. cap. Vbi dictum illud Apost. Erasmus natura filii ira, sic exponit: id est per originem naturae, non quidem natura, vt natura est, quia sic bona est, & à Deo; sed natura, vt virtutem est, filii ira, id est vindicta, pena, & gehenna. Quod etiam notauit Conradus 1.2. q. 81. art. 1. Quam etiam doctrinam significat S. D. in a. 2. eiusdem q. Et ex his conciliari posunt expositorum dicta, qua videntur opposita: Caietanus enim & Suarez affirmant peccatum originale esse non tantum primo sed etiam secundo modo naturale. Aluarez autem primo tantum modo docet esse naturale: Illi enim peccatum asserunt esse homini naturale, id est, ex vi nativitatis virtutem naturae: hic autem negat esse naturale, id est per originem naturae ut natura est, &c. Posteriori vero modo dicunt utraque gratia, scilicet unionis & habitualis homini Christo naturalis, ut probat optimè Caietanus Gabrielis Archangeli testimonio dicentes: Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi, ideoq; & quod nasceretur ex te sanctum, vobabitur filius Dei; Quam doctrinam sequuntur ad verbum recentiores.

Secundo aduerte D. Tho. non probare primam conclusionem; quia vera est per se nota: implicat enim gratiam esse gratiam & causari ex principiis humanae aut cuiusvis creatura naturae; & rursum implicat id quod est ordinis supernaturalis, ab eo causari quod est ordinis naturalis. Cum enim nihil agat ultra suam virtutem, hoc ipso, quod alicuius ab ente ordinis naturalis causatur est ordinis naturalis: & ideo gratia sive unionis sive habitualis, non solum ab humanitate causari non potest; sed neque villo modo est illi debita modo, quo naturali potentiae debetur proprius actus: nulla enim est aut esse potest in humanitate aut in alia quacunque natura creata vel creatibili, potentia naturalis ad gratiam vel ad aliquod supernaturale.

Tertio: Circa secundam conclusionem asserendum, utramque Christi gratiam dici posse naturalem, ut quasi prouenientem in naturam humana Christi causante diuina natura ipsius notandum sunt duæ præcipue expositorum intelligentias.

Dicitur autem naturalis utraque gratia in Christo, in quantum eam à nativitate habuit: quia ab initio conceptionis fuit natura humana diuina persona unita, & anima eius fuit munere gratiae repleta.

Ad primum ergo dicendum, quod licet Vno non sit facta in natura, est tamen causata ex virtute diuina naturae, que est vere natura Christi. Et etiam conuenit Christo à principio sua nativitate.

Ad secundum dicendum, quod non secundum idem dicitur gratia, & naturalis: sed gratia quidem dicitur, in quantum non est ex merito: naturalis autem dicitur, in quantum est ex virtute diuina naturae in humanitate Christi ab eius nativitate.

Ad tertium dicendum, quod gratia Unionis: non est naturalis Christo secundum humanam naturam, quasi ex principiis humana natura causata: & idem non oportet, quod conueniat omnibus hominibus. Est tamen naturalis ei secundum humanam naturam, propter proprietatem nativitatis ipsius: prout sic conceptus est ex Spiritu sancto, ut esset idem naturalis filius Dei, & hominis. Secundum vero diuinam naturam est ei naturalis, in quantum diuina natura est principium actionum huius gratiae. Et hoc conuenit toti Trinitati, scilicet huic gratiae esse actionum principium.

Sensus quæstū.

CVR nomini Christo dictionem illam homini S. D. addiderit, docet hic optimè Caiet. alios huius quæsti terminos exponit accurate Sua in suo Com. ad hunc a. Vbi etiam affirmat modum illum unionis supra confutatum.

Forma Textus.

PRAEMISSA vna distinctione respondetur quæsto tribus conclusionibus.

DISTINCTIO est: Naturale potest aliquid dici dupliciter: Vno modo, quod est tantum ex principiis essentialibus rei; sicut igni naturale est sursum ferri: alio modo dicitur esse homini naturale, quod ab ipsa nativitate habet. Probatur primo tota distinctio: quia secundum Philosophum in 5. Metaph. tex. 5. natura dicitur: Vno modo ipsa nativitas: alio modo essentialia rei; ergo naturale dicitur dupliciter &c. Deinde probatur specialiter. Secundum membrum authoritatem Scripturarum dicentis ad Ephes. 2. Eramus natura filii ira, & Sap. 12. Nequam est natio eorum, & naturalis malitia eorum.

PRIMA CONCLUSIO est: Gratia Christi sive unionis sive habitualis non potest dici naturalis, quasi excusat ex principiis humana natura in Christo.

SECUNDA CONCLUSIO: Vtraque gratia Christi dici potest naturalis, quasi proueniens in naturam humanam Christi causante diuina natura ipsius.

TERTIA CONCLUSIO: Vtraque gratia dicitur in Christo naturalis, in quantum eam à nativitate te habuit. Probatur: Quia ab initio conceptionis fuit natura humana diuina persona unita, & anima eius fuit munere gratiae repleta.

Expositio Textus.

AD HVIVS articuli intelligentiam obseruandum est primò ex Caietano quem alij sequuntur expositores, Secundum membrum distinctionis in textu positæ posse du-

Agentia. Primi itaque Caietan. obseruat ut aliquid dicatur naturale à natura pro essentia, duo requiri. Primum est causalitas ut scilicet causetur à natura. Secundum est modus causandi ut scilicet naturaliter & non liberè causetur: & quoniam (inquit) omnis Dei causalitas ad extra libera est & nulla est naturalis; ideo gratia in Christo ex diuina natura causata deficit à naturali in modo quo fit, & potest dici naturalis quod ad primum, quia ex diuina causatur natura: quo ad secundum verò potest dici naturalis non formaliter, quia verè non naturaliter, sed liberè causatur, sed quasi virtualiter seu conditionaliter; hoc est quia, si diuina natura competenter ad extra modus uterque causandi, scilicet naturaliter vel liberè, utraque gratia in Christo naturaliter causaretur; quia gratia vniōnis spectat ad esse personale ipsius diuinae naturae; ac per hoc ad causalitatem naturalem pertinet: gratia verò habitualis in Christo spectaret ad proprietatem humanae nature vnitæ iam secundum esse diuinae nature: & propterea (inquit) S.D. cautè apposuit duo vocabula, videlicet potest dici & quasi proueniens, ut per hæc quasi naturalem modum significaret &c. Deinde Medina utramque gratiam existimat dici posse naturalem, licet utraque à diuina natura liberè procedat: ed quod ut dicatur naturalis satis est, ut dimant ab aliqua natura intrinseca ipsius Christi; sicut motus animalis sursum est naturalis licet sit à principio libero scilicet à voluntate & homini naturale est discurrere tametsi liberè discurrat. Quam expositionem sequitur & explicat Suarez dicens, utramque gratiam dici Christo naturalem; quia dicitur id esse alicui naturale, quod per proprias vires suæ naturæ facit; sed tamen nonnulla differentia est (inquit) inter gratiam vniōnis, & habitualem, quod gratia vniōnis cùm sit prima omnium in Christo, licet in eosensi posse dici naturalis, quia virtute naturali diuinitatis sit; non tamen potest dici naturalis, tamquam aliquo modo debita homini Christo; quia nec debetur humanae naturæ nec diuina; at gratia habitualis, quia in Christo supponit aliam scilicet gratiam vniōnis, nō solum est dicto modo naturalis, sed etiam quia debetur humanitatì iam vnitæ, quomodo naturales possunt dici omnes gratiae, que Christum supponunt Deum & hominem constitutum.

But *Vasquez* *ad hanc expositionem* impugnat Vasq. ca. 2. Primo; quia difficultè videtur, quod dicunt predicti expoſitores cum S. Th. gratiā vniōnis dici posse naturalem, quatenus dicitur aliquid naturale alicui, quod à natura illius prouenit. Primi; quia licet vno sit gratia ipsi Christo secundum naturam humanam; tamen hæc gratia non prouenit ex natura diuina, quatenus iā est coniuncta humana in eadem persona, sed prout secundum se confidetur ante ipsam vniōnem; ergo hæc gratia non dicitur prouenire à principijs propriæ naturæ. Secundi; quia hæc gratia prouenit liberè à natura diuina, & non naturaliter; nec refert quod ridere, qui est actus liber, dicatur esse homini naturale; quia ridere non semper liberè procedit ab homine, neque suapte naturæ est actus liber: quinimò posita cognitione rei ludicre necessariò sequitur risus: vniōne autem ex suo genere liberum est. Deinde quia ridere nascitur à principio intrinseco rei iam constitutæ: vniōne autem nascitur quidem à Deitate, quæ est natura Christi; sed non nascitur ab ea, prout iam vnitæ & coniuncta cum natura humana in eadem persona. Sed hæc argumenta frinola sunt. Ad pri-

mum enim dico vniōnem duarum in Christo naturarum prouenire à diuina natura duplīciter. *Vno modo* effectiū; quia scilicet natura diuina sua infinita virtute assumptis & vniuit tibi naturam humanam in vnitate personæ; & ita verum est gratiam vniōnis non prouenire ab ipsa diuina natura, quatenus iam est coniuncta humanae naturæ, nisi prout eam iam factam conseruat, sed ab ea prouenit quatenus secundum se consideratur ante vniōnem. *Alio modo* prouenit eadem vno ex diuina natura, quasi ad modum causalē formalis, quatenus scilicet diuina natura secundum hanc suam naturalem subsistentiam personalem seipsum vnit humanæ naturæ, ipsam formaliter terminando, & suam ei subsistentiam communicando, eo ferè modo quo forma dicitur seipsum formaliter vniōne materiæ; & illi seipsum & suam omnem actualitatem communicare; & hoc modo gratia vniōnis ex diuina natura prouenit, non prout prius est actu coniuncta, neque prout antè coniunctionem consideratur, sed in ipsa actuali coniunctione, vel potius est ipsa actualis coniunctionis: est enim quasi effectus formalis ipsius diuinae naturæ secundum personalem Verbi subsistentiam terminantis & sustentantis seu suppositantis humanitatē; sicut etiam forma actuando & determinando materiæ potentialitatem causat formaliter sui vniōnem cum illa: atque id est dicitur vno personalis duarum naturarum in Christo prouenire ab intrinseco principio, quod est ipsa diuina natura. Et quoniam hæc vno instantanea est; & in ea simul est fieri & factum esse, & quod est vno etiam est vnitum: id est considerando etiam diuinam naturam, prout est vniens seipsum effectiū, & sumendo actionem vniendi in esse completo, prouenit etiam hæc vno ab ipsa effentia diuina, ut ab intrinseco principio Christum constitutente terminus enim quo actio hæc vnitiva completetur est Christus, ut supra diximus a.

D 4. Ad secundum quidquid sit de ridere, patet ex duobus exemplis à Med. productis, quæ sunt ascensus hominis corporeus & actus discurrendi, eos actus liberos dici posse naturales, qui per solas naturæ vires exercentur; sic verò sumptum naturale distinguitur contra supernaturale, & contra id quod ab extrinseco est. Alias quasdam interpretationes refert Vasq. & impugnat: sed quia non sunt ad mentem D. Th. carum defensionem relinquimus ijs, quibus placuerint.

E Quartò circa tertiam concl. lege, quæ notat sapientem ac eruditè Cai. & quæ scribit Suar. in suo com. ad hunc a.

CONTRÓVERSIA VNICA.

An gratia vniōnis & habitualis dicenda sint absolu-
tè Christo naturales?

CAIETAN. attendens modum loquendi S.D. *sementie* *Dotorum*. In textu, negat gratiam vniōnis aut habitualem esse vel dici posse propriæ & absoluē naturalem: quæ fuit sententia Durandi in 3. distinct. 4. q. 3. & Ricardi dist. 3. a. 3. q. 2. Quam etiam sequitur Suar. dicens, neutram gratiam dici posse simpliciter & absoluē naturalem; quia non est pertinens ad ordinem naturæ; sed relatiū seu respectu Christi dici posse utramque gratiam esse illi naturalem. Eandem Caetani sententiam sequitur Rada *controv. 4. a. 5.* SED utramque gratiam dici posse simpliciter naturalem affirmanit Med. Porrecta & Aluar. *super hoc a.* Et in eandem sententiam inclinat Val. *Vasq.* utraq; sententia cū doctrinâ

doctrina D. Thomæ reiecta , ait controuersiam hanc inter Scholasticos ortam esse ex dicto D. Augusti in Enchirid. c. 4. cit. in arg. sed contra. D. autem Augustinum ibi dixisse gratiam homini Christo fuisse naturalem in eo sensu , in quo alij Patres dixerunt uionem duarum naturarum in Christo esse naturalem , hoc est duarum naturarum inter se secundum suum esse naturale & reale, ita ut denotarent Deum unum esse humanitatem , non secundum dignitatem & affectum , sed secundum esse reale & naturale suum.

*Resolutio.
Distingui
tur ex ex
pliacione
multiplex
sensu cer
minorum
quæ sit.*

PRAE CIPVA huius controuersiae difficultas in huius vocis *naturale* sive *naturalis* ambiguitate posita est; cuius itaque multiplices significations primo distinguemus. Deinde propositis conclusionibus sententiam nostram aperimus.

Prima distinctio sit : Naturale dupliciter dicitur : Vno modo prout id est quod reale & physicum distinctum contra ens imaginarium vel rationis , aut etiam contra morale ut alibi notauimus & hic etiam aduertit Valq. alio modo prout significat id , quod habet coeum cum aliquo connexionem ex aliqua causa : quod dupliciter dicitur ut ait S. D. in textu : Vno modo quod est causatum ex principijs essentialibus rei; alio modo dicitur aliquid esse naturale quod rei conuenit à principio lux generationis. Rursus naturale primo modo dicitur dupliciter : vno modo id q̄ per ipsa principia naturalia constituitur, sicut si dicamus naturalem esse homini uionem ex anima & corpore, esse animal & esse rationale : & hac minus propriè dicuntur naturalia : verè namque & propriè hæc ad ipsam hominis naturam & essentiam pertinent: alio modo dicitur naturale quod confequitur ex principijs essentialibus rei , & ad ipsam essentiam minimè pertinet , sicut ferri sursum est igni naturale. Præterea naturale quod rei conuenit à principio generationis dupliciter dicitur, vt supra notauimus ex Caetano: vno modo quod præcisè est alteri coeum : alio modo quod inest alteri ex vi natuitatis. Secunda distinctio principialis est: Naturale dicitur dupliciter : vno modo absolute quod scilicet constituit ordinem naturalem , qui distinguitur contra ordinem supernaturalem : alio modo comparatiuè ad talem rem & hoc modo aliquid ordinis supernaturalis potest dici naturale alteri eiusdem ordinis: exempli gratia, videre est naturale beato habenti lumen gloria & diuinam essentiam, vt speciem intelligibilem. Rursus naturale absolute , id est pertinens ad ordinem naturalem duplex est : quoddam enim dicitur naturale; quia vel est intrinsecum naturæ rei, vel eam necessariò sequitur: quoddam autem dicitur naturale; quia est ex solis nature viribus, etiamsi liberè fiat, vt hominis ambulatio & discursus ; & hic modus naturalis distinguitur contra supernaturale. Tertia distinctio principialis. Naturale dupliciter dicitur. Vno modo formaliter & secundum se : alio modo ratione termini consequentis, aut per ipsum constituti, vt infra declarabitur ex D. Th. in 3. sent. Quartæ distinctio est: De gratia sive uionis sive habituali tripliciter loqui possumus. Primo per comparationem ad humanitatem. Secundo per comparationem ad distinctatem. Tertiò per comparationem ad Christum secundum se totum. Quinta distinctio est: In conceptione Christi duplex est actio: altera productiva humanitatis, & altera assumptiva sive uinitia eius ad personam Verbi. Ultima distinctio: gratiam uionis aut habitualē dici Christo naturalem absolute potest intelligi dupliciter : Vno modo

A prout absolute distinguitur contra comparatiuè: Alio modo prout idem est quod sine addito. Quibus premissis ad quæsitum respondeo de- cem conclusionibus.

PRIMA CONCL. *Gratia uionis aut habitualis cœlacionis, non potest dici formaliter sive secundum se aut absolute, & naturale, prout absolute naturale distinguitur contra naturale comparatiuè ad Christum.* Probatur; *Quoniam illud in hoc sensu est absolute & formaliter naturale, quod pertinet ad ordinem naturalem distinctum contra ordinem supernaturalem: at gratia prædicta non pertinet ad ordinem naturalem, sed ad supernaturalem; ergo.*

SECVNDA CONCL. *Vtraque gratia, & praeservativa uionis potest appellari naturalis, id est realis & physica, & non imaginaria vel rationis.* Hæc patet ex ,

diictis. Vbi aduerte D. Augustinum in Enchiridio ad Laurentium, cap. 40. non loqui secundum sensum huius conclusionis: cum ait, in naturæ humana susceptione factam fuisse quodammodo ipsam gratiam illi homini naturalem, sed in sensu sequentis conclusionis; quare Valq. ca. 2. vio-

lenter & contra mentem Angustini verba illa ad hunc sensum pertrahit. Nec verba c. 41. Vafq. fa-

vient, sed eius interpretationem perspicue falsam esse conuincent. Cum enim subdit Augustinus:

Dei quoque gratia Verbo Patri uirgineto; non gratia filio, sed natura, in uinitate persona modo mirabilis, & ineffabili adiunctus, atque concretus.

nimirum homo, id est humana natura, non significat ut expōnit Valq. hominem fuisse coniunctum filio Dei, non gratia participata sed natura, quamquam & hoc veru sit; sed significat hominem in uinitate persona Patri uirgineto fuisse coniunctum Dei gratia: & hanc gratiam non esse gratiam filio, sed naturam; quia gratia Dei essentialiter est ipsa Dei natura. Alia verò dicta Patrum à Valq. relata deseruunt huicprobanda conclusioni.

TERTIA CONCL. *Vtraque gratia potest dici naturale humanati, quatenus illi conuenit à principio sua generationis.* Hæc est S. D. in textu.

QUARTA CONCL. *Neutra gratia potest dici naturale, vt causata ex principijs humanitatis.* Hæc pater ex se.

QVINTA CONCL. *Neutra gratia est Christo naturalis ex vi conceptionis, qua ratione conceptio est effectuā præcisè humanitatis, nisi tantum concomitantē.* Prima pars probatur; quia alijs puræ humanitati formatæ à Spiritu sancto, & ex B. Virgine ut sic formatæ & effectuā deberetur, vno ex a. i. i. q. Secunda verò pars probatur; quoniam actionis, quod est absurdum, vt patet ex a. i. i. q. Cai. & alijs expofitores post eum.

SEXTA CONCLVS. *Vtraque gratia dici potest Christo naturalis ex vi conceptionis rot aliter sumpt; quatenus scilicet vtraque in se claudit actionem, scilicet effectuā humanitatis & uinitiam eius cum Verbo: & hæc est S. D. ad 3. quam probat & explicat Cai. & alijs expofitores post eum.*

SEPTIMA CONCLVS. *Vtraque gratia potest dici Christo naturalis, vt proneniens in humanam naturam causante illam diuinam Christi naturam sua virtutem, naturali, sed libere.* Hæc est S. D. in textu.

OCTAVA CONCL. *Gratia uionis potest dici Christo naturalis, id est, intrinseca & substantialis.* Hanc concil. statuunt hic Med. & Valentia; & probatur; quia Christus consideratus, non ratione uinius tantum naturæ diuinæ, vel humanæ, sed totaliter & adæquate, vt Christus formaliter est quædam res composita, quæ intrinsecè constat ex duabus dictis naturis inuicem uinitis; ergo in-

*Vafq. inter-
pretatio re-
ticularis.*

secè naturalis est illi harum naturarum vno. A ntecedens patet ex dictis in a. 4. huus q. Conseq. autem est euidentis.

» **NONA CONCL.** *Gratia vñionis dicitur Christo naturalis, quantum ad effectum, quod est esse filium Deinaturalem.* Hæc est D. Th. in 3. dīct. 4. q. 3. a. 2. q. 1. Et probatur ibidem; quoniam nec gratia ordinatur ad vñionem in persona diuina, secundum quam vñionem ille homo dicitur naturalis filius Patris. Et hanc conclusionem intendit iudicio meo D. Augustini. loco supra notato, si verba dictorum capitum sincerè & attentè considerentur.

» **VLTIMA CONCL.** *Vtraque gratia potest dici simpliciter, id est absque addito esse Christo naturalis.* Probatur hæc ex 4. 6. 7. 8. & 9. conclusionibus. Et cōfirmatur; quia cūm dico; *Gratia vñionis est Christo naturalis,* dictio illa Christo facit sensum comparatiuum; ita vt non significetur gratiam vñionis aut habitualem esse secundum se ordinis naturalis sed gratiam vñionis esse tali composito, scilicet Christo Deo & homini naturalem, id est intrinsecam & substantiale; gratiam vero habitualem eidem ex proprijs viribus conuenire; quia causatur ab una eius intrinseca natura, scilicet essentia diuina in humanitate, quasi ad modum naturalis proprietatis, vt ait S. D. in 3. loco notato, & inf. q. 7. a. 13. Vbi latè dictum hoc examinabitur.

CONTRA septimam concl. sunt arg. Vasq. supra relata & soluta.

CONTRA ultimam sunt argumenta, quæ profert & soluit Aluar. in expositione præsentis articuli; in quibus etiam est ratio Cai. ex modo loquendi D. Th. desumpta: cui planè satagit dicendo, verba illa potest dici, & dictiōnem illam quasi non habere vim diminuendi; sed exprimendi gratiæ tam vñionis quām habitualis connaturalitatem iuxta illud Ioh. 1. Vidimus gloriam eius gloriam quasi vñigeniti à Patre, vt hic aduertit Magister Porrecta, & post eum Aluarez. Quomodo etiam accipienda est dictio illa quodammodo in verbo Augustini relatis in argumēto sed contra.

QVAESTIO TERTIA.

De modo vñionis ex parte persone assumentis, in octo articulis diuisa.

DEinde considerandum est de vñione ex parte persone assumentis.

Et circa hoc queruntur octo.

Primo, vtrum assumere conueniat persone diuina.

Secundò, vtrum conueniat natura diuina.

Tertiò, vtrum natura posat assumere abstracta personalitate.

Quartiò, vtrum una persona posat assumere sine aliqua.

Quintò, virum qualibet persona posat assumere.

Sextò, virum plures persone posant assumere unam numero naturam.

Septimiò, vtrum una persona posat assumere duas numero naturas.

Octauo, virum magis fuerit conueniens de persona filii Dei, quod assumpferit humanam naturam, quam de alia persona diuina.

Ratio ordinis.

Absoluta vñionis seu Incarnationis essentia quali in communi, nunc incipit de eius ratione & modo tractare magis in particulari, &

A primò quidem ex parte personæ assumentis in præsenti quæst. Deinde vero ex parte assumptæ naturæ in questione sequenti. Duæ sunt autem huius quæstionis partes præcipue: Prior est de modo vñionis huius mysterij prout actu factum est: altera est de modis eiusdem mysterij possibilibus. Prioris tres sunt partes: in prima agitur de assumptione seu vñione personæ diuinæ indistincte sumptæ in primo art. secunda agit de vñione naturæ diuinæ in secundo art. Tertia de assumptione, seu vñione personæ filij in tertio art. Posterior vero pars in duas diuiditur: in prima tractatur de potestate naturæ diuinæ in ordine ad assumptionem in tertio art. In secunda vero agitur de potestate personæ respectu dictæ assumptionis, & primò tractat questionem de possibili necessariò connexam questioni & veritati Incarnationis, prout actu facta est, quærens in ar. 4. Vtrum una persona possit assumere sine alia: nam si non posset, consequens eset, omnes personas actu suisse Incarnatas; quod est falsum. Deinde proponit alia tria quæsita de possibili ad maiorem explicationem huius mysterij: & primò quo ad singulas personas, siue simul siue separatim sumptas in ordine ad assumptionem creatæ naturæ, siue sit una siue plures, in art. 5. Deinde quo ad omnes simul sumptas in ordine ad unam numero naturam, in 6. art. Tertiò, quo ad unam tantum personam in ordine ad plures naturas: in quibus vt patet à communioribus & minus distinctis ad minus communia & magis distincta proceditur.

ARTICVLVS I.

Vtrum personæ diuinæ conueniat assumere naturam creatam.

AD primum sic proceditur. Videlur, quod persona 3. d. 5. q. 2. diuinæ non conueniat assumere naturam creatam. Persona enim diuinæ significat aliquid maximè perfectum. Perfectum autem est, cui non potest fieri additione. Cum igitur assumere sit quasi ad se sumere: ita quod assumptum addatur assumenti, videtur, quod persona diuinæ non conueniat assumere naturam creatam.

Præterea, illud, ad quod aliquid assumitur, communicatur quodammodo ei, quod in ipsum assunitur: sicut dignitas communicatur ei, qui in dignitatem assunitur. Sed de ratione personæ est, quod sit incomunicabilis: vt in prima parte dictum est. Ergo persona diuinæ non conuenit assumere, quod est ad se sumere.

Præterea, Persona constituitur per naturam. Sed inconveniens est, quod constitutum assumat constituentes: quia effectus non agit in suam causam. Ergo persona non conuenit assumere naturam.

ES contra est, quod Aug. dicit de Fide ad Petrum: Formam, id est naturam, serui in suam accepit Deus ille, scilicet Vñigenitus, personam. Sed Deus vñigenitus est persona. Ergo persona competit accipere naturam, quod est assumere.

Respondeo dicendum, quod in verbo Assumptionis cap. 1. 5. 3. duo importantur, videlicet principium actus, & terminus: dicitur enim assumere, quasi ad se sumere. Huus autem sumptionis persona est, & principium, & terminus. Principium quidem, quia persona propriè competit agere: huinmodi autem sumptio carnis per actionem diuinam facta est. Similiter etiam persona est huic sumptionis terminus: quia, sicut supra dictum est: Vñio facta est in persona non in natura. Et sic patet, q. præced. a. quod propriissime competit persona, assumere naturam.

Ad pri-